

ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד

דרך

אמר

דוד המלך עליו השלום מי שהכין את לבנו להתעסק בחכמה תחלה יתעסק ביראת יי ויעשה ממנה סדרם ועיקר וכל דרכיה יתנהג בחכמה שילמד על הדרך שאמרו רבותי זכרונם לברכה שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו חין חכמתו מתקיימת ויראת יי היא התורה והמורה ודברי הנביאים וקבלת החכמים בתורה שבעל פה והחכמה היא חכמת הפילוסופיה ואם ילמד אדם חכמת הפילוסופיה תחלה יבהל ברוחו ויעזב מכתו להכחיש האותיות והמופתים הגדולים הנמצאים בכתב הקדש כי הם דברים לא תכלים החכמה ההיא חמס כאשר יקדים למוד התורה שהיא יראת יי וישים בלבנו להאמין כל הכתוב בה ובעל כתיב הקדש וכאשר יתבונן בהם ימצא בהם דרכי החכמה כמו שכתוב כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם וכבון הגוי הגדול הזה כי אין צורך לומר התורה והמורה שהם בנות

רלבג

אמר

לוי בן גרסום אחר התהלה לאל והשאלה ממנו להיטיב לפנינו דרכו ראינו לבאר דברי הנביאים כולם ולספר התועלות המגיעות מהם עם בעיני חס במזאת חס בביאור קצת המצות התורניות כי קצתם נתבאר עינים בדברי הנביאים כמו שנבאר בנה בהגיענו למקום מקום מהמקומות ההם ובמקומות שיראו בהם דברים סותרים חס מנד העין או מנד שאר דברי הנביאים נעיר עליהם ונסתדל בהתרת הספקות ההם כדי שכלנו כמו שהיה מנהגנו בביאורנו לדברי התורה ונתחיל מספר יהושע כי סדרנו אחר דברי התורה :

על דרך השכל כי גם החוקים אשר נאמר עליהם כי אין להם טעם כן הוא שאין להם חכמה המתבונן בהם ימצא טעמים ברור ומבואר ואחר התבונן החכם המבין בדרכי התורה וישימה יסוד לחכמה וישתדל בלבנו לקרב את הדברים הרחוקים לדעת וילמד חכמת הפילוסופיה אחרי כן לא תסתבש דעתו בלמוד החכמה בתורה אשר למד תחלה כי כבר תקעה יתד במקום נאמן ויקרב דרכי החכמה אליה בכל כחו ויכולתו ותהא שלמה משכורתו ואמר שכל טוב לכל עושיהם פירוש שכל טוב עיון טוב והשגחה טובה יש לכל המשתדל בשניהם ביראת יי ובחכמה כי גם ביראת יי לא יהיה שלם חס לא יתעסק בחכמה או יהיה פי' שכל טוב הצלחה טובה כמו ויהי דוד בכל דרכיו משכיל כלו' שילח המשתדל בשניהם ביראת יי ובחכמה כי גם ביראת יי לא יתעסק בחכמה אלא עושיהם מלימד שהמעשה גדול ואף על פי שאמרו הם ב' התלמוד גדול התלמוד מביא לידי מעשה לא הגדילו התלמוד אלא מפני שהוא מביא לידי מעשה ולא יכשר המעשה מבלי הלמוד כמו שאמרו חין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד אלא בודאי שמעשה גדול כמו שאמר הכתוב ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם ללמד בעבור שתעשו ואמרו רז' כל מי שישיג בעשייה ישנו בלמיד' וכל מי שאינו בעשייה אינו בלמידה ואמרו עוד כל האו' חן לי לא תורה חן לו תורה פי' שאו' חן לי עסק בעשיית המצות אלא בקריאת התורה בלבד חן לו חפי' סכר קריאת התורה שחומר ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם כל שישיג בעשייה ישנו בלמיד' וכל שישיג בעשייה אינו בלמידה ואמרו כל העוסק בתורה בלבד דומה כמו שאין לו אלוה שחומר ללא אלוהי אמת וללא תורה פי' שהלמוד מאין מעשה אינו דבר מועיל אבל הוא מרע ומזיק לעצמו ולזולתו ודמו חכמתו ול התלמוד מביא מעשה למי שבונה לבית כי טורח הדלתות ללא תועלת הוא ואמרו חכמינו ז' החכמה מבלי מעש' היא טעל' הבו' על ברואת ואמרו מי שאין דבריו דומין למעשהו הוא מבייש את עצמו ואחר שביארנו כי המעשה הוא העיקר כאמר כי המעשה הוא על סני כנים וכל אחד מהם הוא עמוד גדול לסכר האדם בזה ובבא האחד הוא מעשה המצות ושמירתם ודרכי המוסר ימצא בהם שכל טוב בעיני אלהים ואחד והמעשה האחר הוא כתיבת החכמות וביאור התורה והמצות לחקקם על ספר לימען יעמדו ימים רבים כי חס לא היו כותבים החכמים הקדמונים דבריהם על ספר כבר אבדו החכמות וספדו המזמות ובטלו התורה והמצות אבל החכמים ובעלי התורה בכתובת דבריהם וביאוריהם על ספר ישאירו ברכה אחריהם ובודאי לא מתו החכמים ההם ואמרו רבותינו ז' הצדיקים חפי' במיתתן קרוי חיים ואמרו משה רבינו ע"ה לא מת ואמר יתברך שמו בא כתבה על לוח אהרן ועל ספר חקה ותהי ליום אחרון לעד עד עולם ועל כן חתם דוד עלי השלום הצדיקים שהקדמו תהלתו עומדת לעד ויתפרש על המעשה הרחוק שהקדמו כי עושה מעשה היושר ושומר התורה והמצות והמתעסק בחכמה תהיה תהלתו בפי הצדיקים לכמה דורות ונפשו גם כן עומדת לעד לעולם הבא עד העולם ויתפרש על המעשה השני כי כותב הספרי' תהלתו עומדת לעד לרוחי הספרי' ההם וללומדיהם ועל כן קראו החכמים בעלי אסופות לפי שאוספין דבריהם ודברי זולתם על ספר להיותם לעד למשמרת ולעולם למחכת ויש להם סכר טוב בעולם ונדקתם עומדת לעד ועל כן ראיתי חכמי הצעיר דוד בר יוסף קמחי ז' לכתוב על ספר ביאור דברי המקרא כאשר למדתי וקבלתי וכאשר תשיג יד מחשבתי באשר יי חתי אשר לו כאו תהלתו אשאל העזר להחל ולכלות כי הוא העוזר והסומך יתברך שמו ואכתוב השקקים אשר צריך לפרשם והמליט אשר צריך לדיקקם גם אכתוב טעם כתוב וקרי וקרי ולא כתוב כאשר חוכל לתת טעם לשניהם כל אחד ואחד במקומו ונראה כי המלות האלה נמצאו כן לפי שבגלות ראשונה אבדו הספרים ונטלטלו והחכמים ידעי התורה מתו ואנשי כנסת הגדולה שהזירו התורה ליוסנה מצאו מחלוקת בספרים והלכו בהם אחר הרוב לפי דעתם ובמקום שלא הטיה דעתם על הבירור כתבו האחד ולא נקדו או כתבו מבחון ולא כתבו מבפנים וכן כתבו בדרך אחד מבפנים ובדרך אחר מבחון ואכתוב בקצת המקומו מרגום יכתן בן עזיאל שיש בו פירושי טובים ונאים גם אביא דברי רבותינו זכרונם לברכה במקומות שאנו צריכים לפירושם ולקבלתם על כל פנים גם כן אביא קצת הדרשות לאוהבי הדרש' ועתה אחל בעזרת המלמד לאדם דעת :

סדר הנביאי האשמורת התיכונה שלום התורה במעמד התורה

ומרים מהם הוריה משיב נפשיות

אחד ואחד דבר אמת בפיו ובעיניו

לְאֵלֵינוּ מִלֵּוֹת סֵפֶר לְאֵלֵינוּ מִלֵּוֹת סֵפֶר לְאֵלֵינוּ

רשי

ויהי אחרי מות משה
 מוחבר על סדר התורה
 המסויימת בפטירת
 משה וזה מוחבר לה:
 משה

אחרי מות משה עבר יהודה
ויאמר יהודה אל יהושע בן-נון

ד' דסמ'י

ויהוה

בְּתַר דְּמִית
מִשָּׁה עֲבָדָא
דְּיִי וְיִאמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ בֶּר-נוֹן

ויהי אחרי מות ד' דסמ'י בקריאהוסי' ויהי אחרי מות אברהם ויברך / ויהי אחרי מות משה עבד יי' ויהי אחרי מות יהושע וישאלו בני ישראל / ויהי אחרי מות שאול / וסימ' בלשון תרגום אבא רעיא שמשא ומלכא / ונמסר גם בסדר חיי :

רלבג

ויהי

אחרי מות משה / ראוי שנקדים כי הגעת הנבואה לכביח במה שתישר בו העם אם טוב כפשיי אם חל טוב גופיי הוא לתועלת העם ההוא ומצד ההשגחה אל העם ההוא תגיע לכביח זאת הנבואה וחולס הנבואה שתגיע לכביח לעניניו בעצמו הנה הוא מצד ההשגחה עליו וזה כלו מבואר למי שעיין בזה בטבעיות ובדבריו בשני מספר מלחמות יי' ובביאוריו לספר חובב ולזה אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו' / רצה בזה שהם בלתי צריכים למונחים ולקוסמים להודיעם הענינים העתידיים כי השם ית' להשגחתו על העם הזה ויודיעם אלו הענינים באופן שלם על פי נביא ולזה לא ילכו לקראת נחשים וקסמים אשר פיהם דבר שוא ולזאת הסבה אמר יפקוד יי' אלהי הרומות וגו' אשר יביאם ואשר יביאם ולזה בחר השם אז ביהושע להיות לכביח לישראל אחרי מות משה עם מה שהשפיע לו משה מהשלימות להכנינו אל זה כמו שהתבאר עם ולזה הוא מבואר כי בימי משה לא נצטרכו ישראל לכביחות יהושע ולזה ביאר הכתוב כי אחרי מות משה עבד יי' אז דבר השם אל יהושע אלו הדברים לא קודם זה והנה קרא יהושע בן נון משרת משה להעיר שהסבה היתה בהגעתו למדרגת הנבואה היותו משרת משה כי מפני זה היה תמיד עמו ולמד מחכמתו ומהנהגתו בכל פעולותיו מה שלא היה דרך לתלמיד שאינו משרת ללומדו ולזה אמר פה אלישע בן שפט אשר יבקמים על ידי אליהו וזה גימיה טיורה כי גדולה שמוסה יותר מלמודה כמו שביארו רבותינו ז"ל:
 משה

רדק

ויהי

אחרי מות משה עבד יי' / מנהג הלשון לכתוב ב במקומו וזו שלא להוסיף ולחבר דבר אל דבר כמו ויהי ביום ה השלישי וישא אברהם את עיניו וזה בני כבעון ואיה ונכה ותשב תמר כרדס ורכב וכוס והדומים להם וכבר כתבנו בספר

מוכלל אשר חברנו כי יש לפרשם לתוספת עם חסרון מעט לפי ענין כל אחד מהם לפי דרך המקרא ומלת ויהי תמצא בהתחלת הדברים ואף ברשתית הספרים כמו זה וכן ויהי אחרי מות יהושע / ויהי אשי מן הרמתיים / ויהי בשלטים שנה / ויהי בימי שפטו השופטים / ויהי בימי אחשוורוש / וכן ענין אחרים בראשי הספרים ואם נאמר כי הטעם להדביק ספר אל ספר וענין זה אל הקודם לא יספיק הטעם בכלל ואמרנו המפרשים כי הנין הזאת היא כפה רפה בלשון ישמעאל ודקדוק מלת יהי פירשתייה בספר מכלל בחלק הדקדוק ממנו כי בהיות המלה בהפסק אמרו יהי תהי בכגול האות הנוספת וחירק הא"ה וכן יחיתו והוא בהשן התנועות מן יפן וכן מפני שרצו להסתייר ה"ו כמשפט להסתייר אותיות אלהי וכן מלת יהי תהי יחיתו שהקלות חלה המלה עוד והפכו בה התנועות ונקדו שוא הא"ה ויהי תחת אות הנוספת בחיריק האות הנוספת ביהיה ויהי תחת הא"ה והחית' : אחרי / לשון רבים בשקל אשרי אלא שמלת אשרי רבים לעולם לא ימצא יחיד ולא כן מלת אחרי כי ימצא יחיד אחר הדברי' האה ונולק' ורבו מלת אשרי לפי שענינו טובות רבות כי לא יאפשר האדם בטובה אחת שתמצא בו אז בהצלחה אחת שתזדמן אליו לפיכך המלה בלשון רבים לעולם ורבו מלת אחרי כמו רבו מלת לפני כי האחרים כנגד הפנים אלא שהפנים לא ימצאו בלשון יחיד לעולם לפי שהרואה אותם והפונה אליהם ימצאו בעיניו רבים לעולם ולא יוכל לראות חבר אחד אשר בפנים מבלי חברו כי חברי הפנים שנים שנים גבות העינים והעינים ואפנים נלחיים ושנים ושפתיים ולא כן העורף שהוא אחר הפנים שהוא אחד כנגד הפנים וכאשר ימצא בלשון יחיד לפי שהוא אחד וכאשר ימצא בלשון רבים לפי שהפנים נלחיים ואחריו גוף שוא ולפני ואחרי יאמרו על גוף האדם וממנו נשאלים לשאר הדברים כמו ויחן את פני העיר מאחרי העיר והחונים לפני המסכן אחרי המסכן יחנו והדומים להם ויאמר לפני ואחרי על קדימת הזמן ועל התאחרו כי הפנים כקראים גם כן קדם ואחריהם אחר כמו ש' אחר וקדם צרתי וכלן נקראו הפנים קדם לפי שהם תחלת ההכרה באדם וההבדלה בו לפיכך שמו קדימת הזמן והתאחרו בשמוש לפני ואחרי לפני בא יוס' יי' אחרי ואמרנו הדברים האלה והדומים להם וממנו אחרי מות משה ואינו רוצה לומר אחרי מות משה מיד אלא אחר זמן כמו שנפרש בפסוק מקצה שלשת ימים : עבד יי' / מי ששם כל כחו וכוננתו וכל השגותיו בשם ית' ואף בהתעסקו בעניני העולם מתכוון לעבודת האל ית' הוא יקרא עבד יי' כמו אברהם עבדי דוד עבדי עבדי הנביאים שהם כמו העבד לאדון : בן נון / בחיריק כמו בסגול ואמר בכל מקום בן נון בחיריק ולא יאמר באחד מהם בסגול כמו שהוא מונה / ברוב לפי שהן נדבקות שתי המלות לעולם מפני שהם מלות זעירות ונדבקות ובהדבקות תקל הקריאה בחיריק ולא כן בסגול :

דדק

יהושע א

רשי

משרת משה / והוא היה במקום משה לזאת ולבוא לפני ישראל ואחר שמת משה...

משה עבדי מת / וחילו היה קיים בו הייתי חזק ורבותיניו דרסו על שלטת אביס...

משה ג' רב בקריאה וסי' משה עבדי מת ועתה קום עבור / משה עבדי מת / ועתה קום עבור...

משה עבדי מת / ועתה קום עבור / משה עבדי מת / ועתה קום עבור...

משה עבדי מת / ועתה קום עבור / משה עבדי מת / ועתה קום עבור...

רלבג

משה עבדי מת / רחוי שיובן מזה כי עבור ישראל את הירדן הזה לא הסכים...

משה עבדי מת / רחוי שיובן מזה כי עבור ישראל את הירדן הזה לא הסכים...

הלא צויתך חזק ואמץ במלחמה כדחמ' אל תערץ ואל תחת נהיך ציוהו בימי משה כמו שבאמר ויזו את יהושע בן נון ונזו: ויצו את יהושע' ביום שתמו ימי בני משה: בעוד שלשת ימים' בסוף שלשת ימים בעוד שתהא כאן שלשת ימים ואחר תעבדו: הכינו לכם צידה' כל דבר הצריך לדרכך וכלי זייכס למלחמה חמר להם לתקן שהם חתה חומר במחל ומשתה הרי היו מסתפקין במן שבכליהם עד אחד בניסן (וכן הוא חומר וישבות המן ממחרת מר: כל גבורי החיל' שבכס יעברו חלוצים: בעבר הירדן מחרח השמש' עבר מזרחי של ירדן: ימרה' יקנט את דברך: וישלח יהושע' על כרחי צריך חני לומר שבמך חבל משה שלחם שהרילסקי' שלשה ימים שתמו ימי חבל

רדק

הלא צויתך' מלת זרזו וכן הלא שמועת בתי הלא שלחתיך והדומים להם: כי עמך' לאהיך' כמו ואל משה חמר עלם חל' י' ואת יפתח ואת שמואל:

הכינו לכם צדה' כירוש מיני מחללי' זולתי הלחם כי גדוץ היה יורד להם המן בכל מקום שהיו כוכעים עד ממחרת הפסח ולפי מה שאמרו חז"ל בן ביום שמת משה פסק המן חמרו הם נס כן כי בז' בחדר שמת משה לקטנו מן שהסתחיקו בו עד י' בניסן: בעוד שלשת ימים' כתרנונו בסוף תלת יומין: זכור' מקור: כשיכ' טפכס' חסר ויו' הסימוט כמו שמש ירח רחובן שמעון והדומים להם: חמושים' כמו חלוצים: דק יהיה י' חלהיך עמך' כלום שתלך בדך משה שיהיה י' עמך כאשר היה עם משה: דק חזק ואמץ' דרסו רבותינו ז"ל יומת יכול חני לדבר עבירה תלמוד לו דק חזק ורדן' מיעוטין הן: טפס

חמשים' חס' בליש בקריא' וסימ' וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים: ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי' חמשים תעברו לפני' וירד הוא ופורה נערו אל קצה החמשים' ונמסר גם בסדר בשלח: כל איש אשר ימרה כל' ט' ראשי פסוק' בספרא וסימ' כל מקום אשר תדרך קף רגלכם' כל איש אשר ימרה את

הלא פקדתיך תקף ועלם לא תרחל ולא תרתבר ארי בסעדה מימרה דיי אלהיך בכל ארצו דתהד:

ופקד יהושע ית סרבי קביא למימר: עברו בנו משריתא ופקידו ית עפא למימר אתקינו לבון וירדו ארי בסוף תלתא יומין אתון עברין ית ירדנא הרין למעל למירת ית ארעא דיי אלהיכון יהב לבון למירתה: ולשבט ראובן ולשבט גד ולפלגורת שבטא ד דמנשה אמר יהושע למימר: הוון דכירין ית פתגמא דפקד יתבון משה עברא דיי למימר י' אלהכון מניח לבון ויהב לבון ית ארעא דא: נשיכון מפליכון ובעירכון יתבון בארעא דיהב לבון משה בעברא דירדנא ואתון תעברון מירדן קדם אחוכון כל גברי הילא ותסעדון יתבון: עד דיניח י' לאחוכון כותבון וירתון אף אנון ית ארעא דיי אלהכון יהיב לבון ותתבון לארע ירותתבון ותירתון תה דיהב לבון משה עברא דיי בעברא דירדנא מרנח שמשא:

ואתיבו ית יהושע למימר כל דפקדתנא נעבר ולכל אתר דתשלחנא נהך: בכל דקבלנא מן משה בן נקבל מנך להוד יהי מימרא דיי אלהיך בסעדה כמא דהוא בסעדיה דמשה: כל גבר דיסרב על מימדך ולא יקבל ית פתגמך לכל דתפקדיה יתקטל לחוד תקף ועלם: ושלח יהושע בר נון מן שטין ת

הלוא צויתך חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת בני עמך יהוה אלהיך בכל אשר תלך:

ויצו יהושע את שטרי העם לאמר: עברו בקרב הכחנה וצו את העם לאמר הכינו לכם צדה כי בעוד שלשת ימים אתם עברים את הירדן הוה לבוא לרשת את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם לרשתה: ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר: זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה עבר יהוה לאמר יהוה אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את הארץ הזאת: נשיכם טפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר הירדן ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אתם: עד אשר יניח יהוה לאחיכם ככם וירשו גם המה את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן להם ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם אתה אשר נתן לכם משה עבר יהוה בעבר הירדן מזרח השמש:

ויענו את יהושע לאמר כל אשר צויתנו נעשה ואל כל אשר תשלחנו נלך: ככל אשר שמענו אל משה בן נשמע אליה רק יהיה יהוה אלהיך עמך כאשר היה עם משה: כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת רק חזק ואמץ: וישלח יהושע בן נון מן השטין

ימשה עברו את הירדן שמשם חנו למדים ס שמת משה בשבעה בחדר כשתה מוכח שלשים ושלש ולמחרע מיום שעלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון ועל כרחי' מושכתלחו המרגלי לא עברו את הירדן עד יום חמישי שבאמר וישבו שלשת ימים עד שבו הרודפי' בו בלילה ויעברו ויבאו ל יהושע בן נון וישכס יהושע בבקר ויסעו מ מיהשטים הרניים ר רביעי וילינו שם טרס יעברו כמחא שלא עברו עד יום חמישי: חרס

רלבג

נשיכם טפכ' כי הולך בלרכי ה התורה ומעיין בה לבי מה שאכשר הוא מ מושבא מחתנות' ויחילו דרכיו בכל עת' וכוהו שלא יירח מהלחם ב בגוים ההם והם היו חזקים מאל חבל יהיה לבו בטוח ביי אשר יעדו שכבר יכח אות' : ויזו יהושע את שוטרי ונזו' אחשוב שזה הענין היה אחר ששלח יהושע המרגלים והעד על זה שכבר כתבחנו המרגלים שלשה ימים וכוהו לפי פסטי ה הכתובים כי ביום ה' ולמחרת היום הרביעי השכי' יהושע וכל ישראל וכוהו עד הירדן ולנו שם טרס יעברו ויתכן עוד כי ביום ההוא בעינו שבו י יהושע שוטרי העם ה הזה שלח המרגלים והנה לא היה היום ההוא ממנין שלשת ימים שזכר כי הוא ח חמר בעוד שלשת ימי' כל אחר היום ההוא

פוך' כל יושבי חדר מן הלבנון' כל פמלכת עת' כל ערי בני אהרן הכהנים' כל ערים עשר ומגדוהן כל ערי הלום בתוך' כל ערי הגרשני' כל הערים לבנ' מררי: ולא ישמע ד' וכו' נמסר בסדר וארא:

והנה בתחלת היום החמישי ליום ההוא נשלחו אלן השלשת ימים והנה בעצם היום ההוא באו המרגלים לבית רחב ולנו שם הלילה ומה שאמרה וכחבתם שמה שלשת ימים רוצה לומר עד היום השלישי לכסיעתן וכן מאמר ויבואו ההרה וישבו שם שלשת ימים עד שבו הרודפים רוצה לומר עד היום השלישי ויהיה חסר מלת עד וכמוהו ימכחו רבים כמו שבארנו בבחיורנו לדברי תורה באמרו חרבעים יבנו שהרכון בו עד חרבעים וכן מה שאמר ומושב בני ישראל ונזו' שהרכון בו עד חרבעי מאות ושלשים פנה וכן מה שאמר תספרו חמשים הרכון בו עד חמשי' יום: בעוד שלשת ימים ונזו' הרכון בו זולת היום שהוא בו ואחר שיעברו אחריו שלשה ימים שלמים יהיה להם כן ולזה חמר אחר זה ויהי מקצה שלשת ימים ונזו' להודות כי הרכון בזה אחר עבוד שלשה ימים והנה כתאחר הענין עד הבקר כדי שיתפרסם לישראל עוצם המופת הזה ויראו זה צעיניהם והנה מה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה שיקיימו התנאי שהתנה להם משה בתוליהם הארץ אשר מעבר הירדן לפאת מזרח וזכר שכבר הסכימו לשמוע אל דבריו בחופן שהיו שומעין לדברי משה ושמי שיעבור על מצותו יומת כי כן יעדה התורה העובר על דברי נביא וכל שכן יהושע שהיה מלך נביא: והתרו לו דק חזק ואמץ רוצה לומר שיתחזק להתנהב ככל דברי התורה כי אם יזום לעבור על דבריה לא ישמעו אליו חלא חס היה זה לפי שעה וזה כי הוא והם מחוייבים לחזק התורה' או ירצה באמרו חזק ואמץ מאל שיתחזק ויתאמץ על הנהגת העם בחריבות ולא יעזוב הנהגתם כי העם לא יתכן שיהיו זולת רועה כמו שאמר משה ולא תהיה עדתי' ככחן אשר חץ להם רועה' וראוי

רדק

יהושע ב

רשי

שנים אנשים... פי חכמים טובים ולא כחותן שהלכו בשליחות משה: חרש לאמר...

חרש ברו כן תירגם יהונתן חמר להם עשו עמכם כחרשים שלא יסתו...

ישראל בבשורת טובות וברדס חרש כמו חרש הטענים קדרות...

לחפר ג' חס' וסי' הנה אנשים באו הנה הלילה כי לחפר את כל הארץ באו...

לחפר ג' חס' וסי' הנה אנשים באו הנה הלילה כי לחפר את כל הארץ באו...

ועש' והלא עש' בכלל היה ולמה יצא חלף שהיה קשה כנגד כונן...

וידרכו את לשונם קשתם שקר מהאש יצאו והאש האכלם באמר להם עס' אלה ומאצו: והאנשים ח' רפ'

וידרכו את לשונם קשתם שקר מהאש יצאו והאש האכלם באמר להם עס' אלה ומאצו: והאנשים ח' רפ'

רלבג

בפסתי העץ לל שהיו ערך הפשתים בצעוניהם והעלתם הגנה ליבשם והטמיה...

וראוי שניעין בהתר טפק מיה יקרה בענין הכוונה שצוה יהושע שוטרי העם ושלמו...

היא

כאלפים חמה שתהיו יכולין לילך ולהתפלל בשבת לפניו כן מפרש במדרש תנחומי לפי שידע שיהיו לפניו ריחו כריס בשב' : למען אשר תדעו : ומכב על והלכתם אחרינו כי לא עברת בדרך ולא הלכת בענין הזה עד הנה : ויאמר יהושע ביום הב' ויום שלשים של חבל היה ראשון לשלשת הימים : התקדשו : הזדמנו : כי מחר

התקדשו קמצין וסימ' ויאמר יהושע אל העם התקדשו כי כל הכהנים הנמצאים כי רבת בקהל אשר לו התקדשו : אהל ג' ב' קמץ וא' פתח וסימ' נמסר בסדר דברים : ידעון ד' וסימ' ויאמר יי' אל יהושע היום הזה אהל' כל תפלה כל תהנה דמלכים ודבתריה שפתי אדוק ידען רצון : ואתה תצוה ב' ראשי פסו'

בעבירכם את הירדן ונגו' : נפלאות ית' פרישן : ויאמר יהושע א' הכהנים ביום המחל' שאלו את חרן הברית יעד עכשו נשאו לויים והיום כהנים : שבחכם עד קצה הירדן כי כשתכנסו לפני משפתי : בירדן תעמודו עד אשר יעברו כל העם א' עבר הסנה נשאו הנה יצאם את כולם בין שני בדי חרן וזה אחד מן ה' המקומות שמחזיק ה' המונע את המרובה : בזאת תדעון כי במה שחתם רוחן שלכם מונוצמין כאן : הברי' חרן כל החרן ברית של הקבה שהוא חרן כל החרן ואל תתמה על ה' של הברית ש' שהרבה מקראות מ' מדברים כך כמו ה' המסבדו המכוננו העמק הפנרי' עובר לפניכם מקדים לפניכם ליכנס לתוך הירדן : קחו לכם שני עשר אים הכינו אותם להיות כנונים למה שאזנה חתכם כ' כשתעבורו את הירדן : המים הירודי' מלמעלה למטה בדרך כל הנהרות המושכים : ויעמדו

כאלפים אמה במדה אל תקרבו אליו למען אשר תדעו את הדרך אשר תלכו בה כי לא עברתם בדרך מתמול שלשים :

ו' ויאמר יהושע אל העם התקדשו כי מחר יעשה יהוה בקרבכם נפלאות : ויאמר יהושע אל הכהנים לאמר שאו את ארון הברית ועברו לפני העם וישאו את ארון הברית וילכו לפני העם :

ו' ויאמר יהוה אל יהושע היום הזה אהל גדרה בעיני כל ישראל אשר ידעון כי באשר הירתי עם משה אהיה עמך : ואתה תצוה את הכהנים נשאי ארון הברית לאמר כבאכם עד קצה מי הירדן בירדן תעמדו :

ו' ויאמר יהושע אל בני ישראל גשו הנה ושמעו את דברי יהוה אלהיכם : ויאמר יהושע בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם והורש יוריש מפניכם את הכנעני ואת החתי ואת החוי ואת הפרזי ואת הגרזשי והאמרי והיבוכי : הנה ארון הברית ארון כל הארץ עבר לפניכם בירדן : ועתה קחו לכם שני עשר איש משבטי ישראל איש אחד איש אחד לשבט : והיה כנח כפות רגלי הכהנים נשאי ארון יהוה ארון כל הארץ במי הירדן מי הירדן יברתון המים הירדים מלמעלה :

בתרין אלפין אמן במשחתא לא תקרבו לותרה בריל דתידעון ית ארחה די תהכון בה ידרי לא עברתון בארחה מארמלי ו' ומדקמוהי : ויאמר יהושע לעפא אודמנו ידרי מחר יעביד יי' ביניכון פרישן : ויאמר יהושע לכהניא למימר טולו ית ארון קימא ועברו קדם עפיא ונטלו ית ארונא דקימא ואולו קדם עפיא :

ו' ויאמר יי' ליהושע יומא הדין אשרי לרבותיך בעיני כל ישראל דידעון ארי כמא דהורה מימרי בסעריה דמשה כן יהי מימרי בסעריך :

ו' ואת תפקיד ית כהניא נטלי ארונא דקימא למימר בממטיכון עד קצת מי ירדנא בירדנא תקומון :

ו' ויאמר יהושע לבני ישראל אתקרבו הלכא ושמעו ית פתגמי דיי' א' אל הכון : ויאמר יהושע ברא תדעון ארי אלה קים אתרעי לאשראיה שכנתיה ביניכון ותרכא יתדן מן קדמיכון ית כנעניא וית חתאי וית חואי וית פרזאי וית גרזשי ואמריאי ויבוסאי : הא ארון קימא דרבון כל ארעא עבר קדמיכון בירדנא וכען דברו לכון הרי עבר גברון משבטי ארץ ישראל גברא חד גברא חד לשבט : ויהי כמנח פרסת רגלי כהניא נטלי ארונא דיי' רבון כל ארעא במי ירדנא מי ירדנא יפקסון מיא דנחתין מלעילא :

ו' ויאמר יהושע אל בני ישראל גשו ויען יתקדו ויאמר :

כאלפים חמה במדה / הכף כף השיעור כמו כף כשם מילות אים כעפרים אים כאיפה שעורים ויתכן שהנה כף האמתות לפי שאמר במדה וכמו זה הכף כף הדמיון כהיו תמחלון אותה השבע לי כיום ורוחב המים היה אז שני עשר מיל כנגד מחנה ישראל כמו שפירשו רזל ואמר להם יהושע שמשעה שיכנסו לירדן יתרחקו מן הארון אלפים חמה והטעם שצונו שילכו רחוקים מן הארון הכתוב חזק' הטעם למען תדעו את הדרך ויש בזה דגש כי מה שצונו להם רחוק יהיה ביניכם ובינו כאלפים חמה במדה על חנותם לפני ריחונו כוונתם להם יהושע עתידין חתם לעשות שם ביריחו את השבת א' תרחיקו מן הארון ית' מאלפי' חמה לכל רוח ולמה כדי שיהיו רשחק לבח להתפלל לפני הארון בשבת ומ' במדה בפתח הבית שמור על ה' הידע' ל' במדה הידוע אלכל במלאכת המסכן : תדעו את הדל' כדי שלא תכנסו בערבוביה ותראו מרחוק הארון ותלכו דרך ישרה כלכם אחרי הארון : כי לא עברת בדרך בדרך הזה כל' שיבקעו ל לפניכם המים : התקדשו : תהיו ממונים לעבור והכינו כלים' וכל דבריכם : מחר יעברכם את הירדן יעשה יי' בקרבכם נפלאות : ו' והנפלאו בקיעת מי הירדן ועמוד המים נד אחד והיחך ידע יהושע זה ועדיין לא חמ' לו השם ית' היום הזה חלל גדלך עד למחר ביום עבר' לא כשאלו ביום שלשים של חבל משה קום עבד חמ' לו כי עד שלשה ימים תעברו את הירדן וחמר לו הככלאו' שיעשה עמהם בעברים וזהו שחמ' להם יהושע כי בעוד שלשת ימים אתם עוברי' ואל על פי שלא זכר זה הכתוב כשחמ' לו קום עבד והירדן היה מלא על כל גדותיו אז הבין יהושע כי לא יתכן עברם את הירדן חלל ב' בנפלאות שיעשה עמהם : ויאמר יהושע אל הכהנים ביום שעברו והוא בעשו' לחדשכי כאש הייתי עם משה כי כמו שבקעתי הים לפני משה כן שבקע הירדן לפני וצוה ידעו כי כאש הייתי עם משה כן אהיה עמך : עד קצה מי הירדן עד קצה העב השני שיכלו ממנו ושם עמדו כושחי האר' עד שעברו כל העם ומהמקום ההוא סביבות מצב רגלי הכהני' לקחו סתים ע' עשר חבני' והעבירום עמו וסתיו עשרה חבנים אחרות הקים יהושע במקום מצב רגלי הכהנים וכל זה קודם שעברו נושאי הארון מתוך הירדן : ו' וישמעאל הקריב והקהילס לפני הארון במקום שהי' שם יהושע ו' והשמיע את דברי יי' : בזאת תדעון טעמו לפני שהאר' יעבור לפניכם ויכרתו מי הירדן ובזאת הגדול הזה ידעון כי האל ית' בקרבם ויוריש הגוים מלפניה' וכדרש כי טעמו לאש נשאו הנה הכנים' כלם בין שני בדי הארון וזה ח' מן המקומות שהחזיק המונע את המרובה : ואמ' להם בזאת תדעון בזאת הפליאה שחתם רוח' שכולכם ממומזמין בן בדי הארון וזה הדגש רחוק כי חילו היה זה הפלא היה נזכר ככתוב : הנה ארון הברית אדון כל הארץ חסד וארון שזכר עומד במקום שנים ופירושו : ארון אדון כל הארץ חסד ברית שהרי זכר הברית ופירוש ברית אדון כל הארץ יש מי שפירש כי על הארון הוא חומר אדון כל הארץ לפי ששכן שם הכבוד וכן נקרא שם כי שם יי' בזאת עליו נזכר קראו שם הארון יי' כשהיו אומרים במוטע קומה יי' וסובה יי' בנחון וכן חמר עלה אלהים בתרועה חמר על הארון ואמר אדון כל הארץ כי על ידי הארון הראה האל ית' שהוא אדון כל הארץ והקד הטבעיים כרצונו כי המים טבעו להיות נברים ועמדו נד אחד : ועתה קחו לכם ואלא חמר להם מה יעשו אלא הכין אותם טרם שעברו ואחר שעברו העם חמר להם שירימו אים חבני :

רלבג

את בני ישראל את הכהנים נשאי : גשון חס' וסימ' ויאמר יהושע אל בני ישראל גשו ויען יתקדו ויאמר : ויהנה צונו השוטרי' את העם במצות יהושע שילכו אחר ארון ברית יי' שיטאוהו הכהני' הלויים והנה הנזכר לזאת הצוה כי בימי משה היה חנותם וכסעם על פי יי' מצד תנועת עמוד הענן ויעמוד האש לילה לחנותם הדרך וחולס עתה לא תהיה הליכתם בדרך בזה האופן חבל יהיו המנהיגים עתה הכהנים הלויים נושאי ארון ברית יי' על פי הנביא וכדי שיראו כלם היה ראוי שירחקו ממנו ולזה צונו אותם שירחקו ממנו אלפי' חמה : והנה זכר אחר זה שכבר צוה יהושע אל העם שיתקדש בעבוד אלו הנפלאות שיעשה בקרבם אחר הלילה ההוא ולכהנים צוה שיטאו ארון הברית ויעברו לפני העם : וזכר שכבר חמר השם ית' ליהושע כי יחל לבדל אותו בעיני כל ישראל עד שהתבאר להם כי כאשר היה עם משה כן יהיה עמו וזה חמנס יהיה בזה האופן שהישרו הש' אך יעשה זה ה' המופת והוא שכבר הודיע להם יהושע זה המופת טרם בואו ויעד להם זמן והוא שכאשר ינחמו כפות רגלי הכהנים נושאי הארון במי הירדן ברנע הוא יכרתו מי הירדן וזה חמנס יהיה בשיכרתו המי' הירודים מלמעלה ויעמדו נד אחד ולא ירדו וזוה היה מחוייב שישוב מה שאחר המקום ההוא מהירדן חרבה כי המים אשר בו ירדו ולא יגר להם דבר מן המי' הירודי' מלמעלה ולזה צוה שיעמדו רגלי הכהני' בירדן עד עבו' כל העם והודיע שתקף שיסירו הכהני' רגליה' משם ישובו מי הירדן למקומן ולפי

במקום מצב רגלי הכהנים וכל זה קודם שעברו נושאי הארון מתוך הירדן : ו' וישמעאל הקריב והקהילס לפני הארון במקום שהי' שם יהושע ו' והשמיע את דברי יי' : בזאת תדעון טעמו לפני שהאר' יעבור לפניכם ויכרתו מי הירדן ובזאת הגדול הזה ידעון כי האל ית' בקרבם ויוריש הגוים מלפניה' וכדרש כי טעמו לאש נשאו הנה הכנים' כלם בין שני בדי הארון וזה ח' מן המקומות שהחזיק המונע את המרובה : ואמ' להם בזאת תדעון בזאת הפליאה שחתם רוח' שכולכם ממומזמין בן בדי הארון וזה הדגש רחוק כי חילו היה זה הפלא היה נזכר ככתוב : הנה ארון הברית אדון כל הארץ חסד וארון שזכר עומד במקום שנים ופירושו : ארון אדון כל הארץ חסד ברית שהרי זכר הברית ופירוש ברית אדון כל הארץ יש מי שפירש כי על הארון הוא חומר אדון כל הארץ לפי ששכן שם הכבוד וכן נקרא שם כי שם יי' בזאת עליו נזכר קראו שם הארון יי' כשהיו אומרים במוטע קומה יי' וסובה יי' בנחון וכן חמר עלה אלהים בתרועה חמר על הארון ואמר אדון כל הארץ כי על ידי הארון הראה האל ית' שהוא אדון כל הארץ והקד הטבעיים כרצונו כי המים טבעו להיות נברים ועמדו נד אחד : ועתה קחו לכם ואלא חמר להם מה יעשו אלא הכין אותם טרם שעברו ואחר שעברו העם חמר להם שירימו אים חבני :

רדק

יהושע ד

רשי

ויעמדו כד אחד / פי' שלא יתפסטו הנה והנה בהכרתם ולא יטמנו אותם המקומות
 אבל יעמדו כד אחד כמו שירדו המים כן יעמדו אלה על אלה ולא יתפסטו ולא יכחו
 מגדות הירדן: הארון הברית / חסר ופי' הארון הארון הברית: על כל גדותיו
 על כל שפתיו מפה ומפה כל ימי קציר כלומר חף על פי שהיו ימי קציר היה מלא
 על כל גדותיו וכניסן עברו
 בעשור לחמש שהם ימי קציר
 אז פירשו כי כן מנהגו להיות
 מלא ימי קציר ואמר והירדן
 היה מלא כמשפטו להיות מלא
 כל ימי קציר כי בהחל ימי החום
 יתפסט השל אחר בהרי' וימלאו
 הנהרות וכן בדברי הימים
 כשעברו בני גד לדוד למרו הס
 אשר עברו את הירדן בחדש ה
 הראשון והוא מלא על כל גדותיו:
 הרחק מאלד מאלד העיר / העיר
 הקרובה סם במקום שעברו היה
 שמה אדם ומה שאמר הרחק
 מאלד להודיע כי לא נתפסטו המי
 היוצרים אלא קמו זה על זה כד
 אחד רחוקים מן העיר כמו שהיו
 מתחילה: והירדנים / פי'
 והמים היוצרים אשר מתחת מ
 מקום הכריתה ירדו אל הים כ
 כמות הנחלים וקודם שעברו
 תמו אותם המים התחתונים כי
 הלכו כולם לים והעם עברו ב
 ביבשה בריח כילא היו מי' אלא
 למעלה מהם שקמו כד אחד
 ומה שכתוב באלד וקרי מאלד
 הכתוב חומר כילולי שקמו המים
 כד אחד והיו מתפסטין היו כ
 כנכסים באלד העיר וטובין
 העיר חף על פי שהיתה רחוקה
 כל כך היו המים רבים אבל עתה
 שקמו כד אחד רחקו מאלד העיר
 מאלד כמו שהיה הירדן רחוק מ
 מהעיר: בתוך הירדן הכן / מ
 מקור ר' מוכנים ומתוקנים כ
 כתרונם מתקנין וכן ממצב
 רגלי הכהנים הכן ממקום ס
 שהיו מוכנים ומתוקנים בו:
 ויאלר יי אל יהושע / וכבר אמר
 קודם ויאמר יהושע אל בני ישראל
 בשו הנה וכן ויקרא יהושע דבק
 עם ויהי כאשר תמו כל הגוי ל
 לעבור את הירדן לאמר שיאמר
 יהושע לבני ישראל קחו לכם וצו
 אותם: עברו לפני ארון יי'
 כדחה כי יהושע עבר באחרונה
 את הירדן והעבי' כל העם לפניו
 פדי שהיו בטוחי' יותר כשנשא
 אחריהם שהמים יעמדו כד אחד
 עד שיעבור הוא וכיון שעברו
 כל הקהל לאותם שנים עשר אים
 שהכין שהיו עמו ואמר להם ש
 שיעברו לפני הארון שהיה בתוך
 הירדן כי העבר האל' אשר יכחו
 ממנו ואמר להם שירימו אים חכנו
 על סכמו ויעבירו עם:

ויעמדו כד אחד / פי' שלא יתפסטו הנה והנה בהכרתם ולא יטמנו אותם המקומות
 אבל יעמדו כד אחד כמו שירדו המים כן יעמדו אלה על אלה ולא יתפסטו ולא יכחו
 מגדות הירדן: הארון הברית / חסר ופי' הארון הארון הברית: על כל גדותיו
 על כל שפתיו מפה ומפה כל ימי קציר כלומר חף על פי שהיו ימי קציר היה מלא
 על כל גדותיו וכניסן עברו
 בעשור לחמש שהם ימי קציר
 אז פירשו כי כן מנהגו להיות
 מלא ימי קציר ואמר והירדן
 היה מלא כמשפטו להיות מלא
 כל ימי קציר כי בהחל ימי החום
 יתפסט השל אחר בהרי' וימלאו
 הנהרות וכן בדברי הימים
 כשעברו בני גד לדוד למרו הס
 אשר עברו את הירדן בחדש ה
 הראשון והוא מלא על כל גדותיו:
 הרחק מאלד מאלד העיר / העיר
 הקרובה סם במקום שעברו היה
 שמה אדם ומה שאמר הרחק
 מאלד להודיע כי לא נתפסטו המי
 היוצרים אלא קמו זה על זה כד
 אחד רחוקים מן העיר כמו שהיו
 מתחילה: והירדנים / פי'
 והמים היוצרים אשר מתחת מ
 מקום הכריתה ירדו אל הים כ
 כמות הנחלים וקודם שעברו
 תמו אותם המים התחתונים כי
 הלכו כולם לים והעם עברו ב
 ביבשה בריח כילא היו מי' אלא
 למעלה מהם שקמו כד אחד
 ומה שכתוב באלד וקרי מאלד
 הכתוב חומר כילולי שקמו המים
 כד אחד והיו מתפסטין היו כ
 כנכסים באלד העיר וטובין
 העיר חף על פי שהיתה רחוקה
 כל כך היו המים רבים אבל עתה
 שקמו כד אחד רחקו מאלד העיר
 מאלד כמו שהיה הירדן רחוק מ
 מהעיר: בתוך הירדן הכן / מ
 מקור ר' מוכנים ומתוקנים כ
 כתרונם מתקנין וכן ממצב
 רגלי הכהנים הכן ממקום ס
 שהיו מוכנים ומתוקנים בו:
 ויאלר יי אל יהושע / וכבר אמר
 קודם ויאמר יהושע אל בני ישראל
 בשו הנה וכן ויקרא יהושע דבק
 עם ויהי כאשר תמו כל הגוי ל
 לעבור את הירדן לאמר שיאמר
 יהושע לבני ישראל קחו לכם וצו
 אותם: עברו לפני ארון יי'
 כדחה כי יהושע עבר באחרונה
 את הירדן והעבי' כל העם לפניו
 פדי שהיו בטוחי' יותר כשנשא
 אחריהם שהמים יעמדו כד אחד
 עד שיעבור הוא וכיון שעברו
 כל הקהל לאותם שנים עשר אים
 שהכין שהיו עמו ואמר להם ש
 שיעברו לפני הארון שהיה בתוך
 הירדן כי העבר האל' אשר יכחו
 ממנו ואמר להם שירימו אים חכנו
 על סכמו ויעבירו עם:

ויעמדו כד אחד / פי' שלא יתפסטו הנה והנה בהכרתם ולא יטמנו אותם המקומות
 אבל יעמדו כד אחד כמו שירדו המים כן יעמדו אלה על אלה ולא יתפסטו ולא יכחו
 מגדות הירדן: הארון הברית / חסר ופי' הארון הארון הברית: על כל גדותיו
 על כל שפתיו מפה ומפה כל ימי קציר כלומר חף על פי שהיו ימי קציר היה מלא
 על כל גדותיו וכניסן עברו
 בעשור לחמש שהם ימי קציר
 אז פירשו כי כן מנהגו להיות
 מלא ימי קציר ואמר והירדן
 היה מלא כמשפטו להיות מלא
 כל ימי קציר כי בהחל ימי החום
 יתפסט השל אחר בהרי' וימלאו
 הנהרות וכן בדברי הימים
 כשעברו בני גד לדוד למרו הס
 אשר עברו את הירדן בחדש ה
 הראשון והוא מלא על כל גדותיו:
 הרחק מאלד מאלד העיר / העיר
 הקרובה סם במקום שעברו היה
 שמה אדם ומה שאמר הרחק
 מאלד להודיע כי לא נתפסטו המי
 היוצרים אלא קמו זה על זה כד
 אחד רחוקים מן העיר כמו שהיו
 מתחילה: והירדנים / פי'
 והמים היוצרים אשר מתחת מ
 מקום הכריתה ירדו אל הים כ
 כמות הנחלים וקודם שעברו
 תמו אותם המים התחתונים כי
 הלכו כולם לים והעם עברו ב
 ביבשה בריח כילא היו מי' אלא
 למעלה מהם שקמו כד אחד
 ומה שכתוב באלד וקרי מאלד
 הכתוב חומר כילולי שקמו המים
 כד אחד והיו מתפסטין היו כ
 כנכסים באלד העיר וטובין
 העיר חף על פי שהיתה רחוקה
 כל כך היו המים רבים אבל עתה
 שקמו כד אחד רחקו מאלד העיר
 מאלד כמו שהיה הירדן רחוק מ
 מהעיר: בתוך הירדן הכן / מ
 מקור ר' מוכנים ומתוקנים כ
 כתרונם מתקנין וכן ממצב
 רגלי הכהנים הכן ממקום ס
 שהיו מוכנים ומתוקנים בו:
 ויאלר יי אל יהושע / וכבר אמר
 קודם ויאמר יהושע אל בני ישראל
 בשו הנה וכן ויקרא יהושע דבק
 עם ויהי כאשר תמו כל הגוי ל
 לעבור את הירדן לאמר שיאמר
 יהושע לבני ישראל קחו לכם וצו
 אותם: עברו לפני ארון יי'
 כדחה כי יהושע עבר באחרונה
 את הירדן והעבי' כל העם לפניו
 פדי שהיו בטוחי' יותר כשנשא
 אחריהם שהמים יעמדו כד אחד
 עד שיעבור הוא וכיון שעברו
 כל הקהל לאותם שנים עשר אים
 שהכין שהיו עמו ואמר להם ש
 שיעברו לפני הארון שהיה בתוך
 הירדן כי העבר האל' אשר יכחו
 ממנו ואמר להם שירימו אים חכנו
 על סכמו ויעבירו עם:

ויעמדו כד אחד / פי' שלא יתפסטו הנה והנה בהכרתם ולא יטמנו אותם המקומות
 אבל יעמדו כד אחד כמו שירדו המים כן יעמדו אלה על אלה ולא יתפסטו ולא יכחו
 מגדות הירדן: הארון הברית / חסר ופי' הארון הארון הברית: על כל גדותיו
 על כל שפתיו מפה ומפה כל ימי קציר כלומר חף על פי שהיו ימי קציר היה מלא
 על כל גדותיו וכניסן עברו
 בעשור לחמש שהם ימי קציר
 אז פירשו כי כן מנהגו להיות
 מלא ימי קציר ואמר והירדן
 היה מלא כמשפטו להיות מלא
 כל ימי קציר כי בהחל ימי החום
 יתפסט השל אחר בהרי' וימלאו
 הנהרות וכן בדברי הימים
 כשעברו בני גד לדוד למרו הס
 אשר עברו את הירדן בחדש ה
 הראשון והוא מלא על כל גדותיו:
 הרחק מאלד מאלד העיר / העיר
 הקרובה סם במקום שעברו היה
 שמה אדם ומה שאמר הרחק
 מאלד להודיע כי לא נתפסטו המי
 היוצרים אלא קמו זה על זה כד
 אחד רחוקים מן העיר כמו שהיו
 מתחילה: והירדנים / פי'
 והמים היוצרים אשר מתחת מ
 מקום הכריתה ירדו אל הים כ
 כמות הנחלים וקודם שעברו
 תמו אותם המים התחתונים כי
 הלכו כולם לים והעם עברו ב
 ביבשה בריח כילא היו מי' אלא
 למעלה מהם שקמו כד אחד
 ומה שכתוב באלד וקרי מאלד
 הכתוב חומר כילולי שקמו המים
 כד אחד והיו מתפסטין היו כ
 כנכסים באלד העיר וטובין
 העיר חף על פי שהיתה רחוקה
 כל כך היו המים רבים אבל עתה
 שקמו כד אחד רחקו מאלד העיר
 מאלד כמו שהיה הירדן רחוק מ
 מהעיר: בתוך הירדן הכן / מ
 מקור ר' מוכנים ומתוקנים כ
 כתרונם מתקנין וכן ממצב
 רגלי הכהנים הכן ממקום ס
 שהיו מוכנים ומתוקנים בו:
 ויאלר יי אל יהושע / וכבר אמר
 קודם ויאמר יהושע אל בני ישראל
 בשו הנה וכן ויקרא יהושע דבק
 עם ויהי כאשר תמו כל הגוי ל
 לעבור את הירדן לאמר שיאמר
 יהושע לבני ישראל קחו לכם וצו
 אותם: עברו לפני ארון יי'
 כדחה כי יהושע עבר באחרונה
 את הירדן והעבי' כל העם לפניו
 פדי שהיו בטוחי' יותר כשנשא
 אחריהם שהמים יעמדו כד אחד
 עד שיעבור הוא וכיון שעברו
 כל הקהל לאותם שנים עשר אים
 שהכין שהיו עמו ואמר להם ש
 שיעברו לפני הארון שהיה בתוך
 הירדן כי העבר האל' אשר יכחו
 ממנו ואמר להם שירימו אים חכנו
 על סכמו ויעבירו עם:

בעבת

בני ישראל לנשים / איש אבן אחת על שכמו למספר / ויעשו כן בני ישראל כאשר צוה יהושע: סמן
 קדם' כישאלון בניכם / תנינא אשר ישאלון בניכם / קדם' מחר לאמור / תנינא מחר את אבותם לאמר /
 קדם' מה האבנים האלה / תנינא מה האבני האלה / קדמא שני' עשר איש לשבט / תנינא שני' עשר אנשי':

היורדים כד אחד / פי' שזה המופת בולת מופת / כמו שבאר כשנאמר חף היה ענין זה המופת בולת המופת /
 עד הירדן ורגלי הכהנים נטבלו בקצה המים תקף עמוז המים היורדים מלמעלה כמו כד אחד הרחק מאלד מן העיר ששמה אדם אשר מנח כרתן והיורדים על אים הערבה תמו
 נכרתו בהפסק ירדית המים מלמעלה והעם עמדו כד ריחו' / ולפרסם זה המופת כוה לבי' אים אשר הכין מבני ישראל אים אחד משבט שירימו. להם אים חכנ
 אחת על סכמו למען יהיה זה אית בקרבם להזכירם ענין זה המופת /

כיושאלון
 תכין אשר
 ישאלון נאפי
 הזמן עמד נאפי הנה כי אשר
 חולי' ביח זה ספק מ
 מועט בענין זה המופת
 אבל בעבור שהוא לא
 נתן בזה זמן מונבל
 כמו שזכרנו הנה חי
 אפשר לספק על זה
 המופת בזה האופן
 עם שהוא מבואר ממה
 שזכר מעמד המים

ד

עד תום כל הדברי' כמו שסינינו במסכ' סוטה! עודם בירקן' אמר להם יהושע דעו למה אתם עוברים את הירדן על מנת שתורישו את כל יושבי הארץ כו' ויהי כאשר תם כל העם לעבור ויעבור ארון וגו' לא כדרך שעברו האחרים' אלא כמו שמסנו למטה בעניין

שנכנסו בה שהיו ע עומדין חבלה וחזרו המים לחמורה' ללך כתמוול שלסס נמכח ארון ונשאו מצד זה וכל ישראל מצד זה כשא ארון את משאו ועבר: לפני העם' לעיני העם: כזה את הכהנים' כאן פירש הפתוח את החומר ל למעלה היאך עבר א ארון יי הכהנים לפני העם וגו' ויעלו מן הירדן' ויעברו און כתיב כאן אלא ויעלו למרנו שעל הספה ס שהיו עומדין חבלה עלו ואי אפשר למר שהיו עומדין אלא שפת הירדן שבמערב שהרי נחמד למעלה נטבול רגלי הכהנים בקצה המים ושם ויעמדו ה הכהנים וכל ישראל עוברים: נתקן כמות רגלי הכהני' מן המי' אל החרבה שאכלס: וישבו

רלבג

וזכר עת שסתי' עשרה חכנים הקים יהושע בתוך הירדן תחת מצב רגלי הכהני ויתפרסם להם שאכל מוקומם יעמדו מן הירדן כד אמר' והנה זכר שכבר מהדו העם ל לעבור יותר מהחוק שהנהג וידמה שכבר עשו זה כדי שיתבאר להם מדגת יהושע בענין זה המופת כי חילו היה מונבל זמן ענינת מן הירדן עד הזמן שהיה ראוי ש שיעברו בו העם לפי החק הכהנו היה ראוי כשמהדו לעבו שישאלו מן הירדן כך זמן מה אחר עברם והנה סבר שתקף עבוד העם עבר ארון יי לפני העם נ נתקף שבו מן הירדן למקומם מה נס כן היה במזמז הס' כדי שיתפרסם לישראל עוצם זה המופת לל שכבר כזה הס' את יהושע שיכנה הכהנים כושאי הארון שיעלו מ מהירדן תקף עבוד העם: והנה

בעלות זהו חק מלך דכתיב' כן וקרי כן

לזכרון ח' חס' ב' וסימ' נמסר בזכריה סימן ו': ועברום ח' חס' בליש' וסימ' ויקחם ועברם' ויעברום עמם אל המלך' מעברים עם יי' ויקרא ישי אל אבינו ועברו' והוא ירה החצי להעברו: ואבנר בן נר שר צבא אשר לשאול לקח' וכל עם יהודה ועברו את המלך כתיב' ועברו את המלך ואת ביתו' וכל גבילך דכוו'

בְּעָבְרוֹ בִּירְדֵן נִכְרְתוּ מִן הַיַּרְדֵּן וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכְרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם: וַיַּעֲשׂוּכֶן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּי-עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ לְמַסְפַּר שְׁבַטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְרוּם עִמָּם אֶל-הַמְּלוֹךְ וַיִּנְחֹם שָׁם: וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הִקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן תַּחַת מַעַב רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וַיְהִי שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאֲרוֹן עֹמְדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן עַד תֵּם כָּל-הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-יְהוֹשֻׁעַ לְרַבֵּר אֶל-הָעָם כְּכֹל הָעֵם וַיַּעֲבְרוּ: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר-תָּם כָּל-הָעָם לָעֹבֵר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן-יְהוָה וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם: וַיַּעֲבְרוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֻצֵי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה חֲמִשִּׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵם מֹשֶׁה: כַּאֲרַבְעִים אֵלֶּף חֲלוּצֵי הַצֵּבָא עָבְרוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה אֶל עַרְבֹת יְרִיחוֹ: בַּיּוֹם הַהוּא גִדְּלָה יְהוָה אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר יֵרְאוּ אֶת-מֹשֶׁה בְּלִי מֵיּוֹם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: צִוָּה אֶת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הָעֵדוּת וַיַּעֲלוּ מִן הַיַּרְדֵּן: וַיֵּצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן: וַיְהִי בַעֲלוֹת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן נִתְקוּ בַּפּוֹת רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶל הַחַרְבָּה

בפ' מל' וסי' והעברנו עליהם סביב ויאמר המלך לעברו העברונוי' אשר יעברונוי' אשר אבא אל יהודה: ועברו בוהם וסימ' וימהרו העם ועברו' עלה הפרץ לפניהם וא' יעשו עם ועברו: חמשים ד' וחס' וסימ' נמסר לעיל בסופרא בסים' א' ובסדר בשלח: צוה' בקריא' וסימ' צוה את הכהנים נשאי ארון' צוה ויכרתו לי ארזים מלבנון' צוה ישועות יעקב: ארון העדות יב דסימ' בקריא' וסי' נמסר בסדר כי תשא: ויעלו ג' רפין בקריא' וסי' צוה את הכהנים נשאי' יעורי ויעלו הגוים אל עסק יהושפט' והשמיעו עליה בקולם:

בפ' מל' וסי' והעברנו עליהם סביב ויאמר המלך לעברו העברונוי' אשר יעברונוי' אשר אבא אל יהודה: ועברו בוהם וסימ' וימהרו העם ועברו' עלה הפרץ לפניהם וא' יעשו עם ועברו: חמשים ד' וחס' וסימ' נמסר לעיל בסופרא בסים' א' ובסדר בשלח: צוה' בקריא' וסימ' צוה את הכהנים נשאי ארון' צוה ויכרתו לי ארזים מלבנון' צוה ישועות יעקב: ארון העדות יב דסימ' בקריא' וסי' נמסר בסדר כי תשא: ויעלו ג' רפין בקריא' וסי' צוה את הכהנים נשאי' יעורי ויעלו הגוים אל עסק יהושפט' והשמיעו עליה בקולם:

הוא לפרש שהמתינו אותו ישראל עד שעבר לפניו כמו שפירשנו או פירוש לפני העם כמו שפירשנו והם שאמרנו ידעו מה שאמרנו כי דעתם רחבה מדעתנו: כארבעים אלף' הכף כף השיעור: גל' יי' שבקע הירדן לפניו כמו שבקע הים לפני משה: ויאמר יי' אל יהושע וגו' כזה את הכהנים' וכבר אמר כי כבר אמר למעלה ויעברו ארון' ועתה ספר היאך עבר כי הקבה אמר ליהושע קודם זה שיכנה את הכהנים שיעלו מן הירדן: ויהי בעלות הכהנים' בבית כתיב וקרי בכף והענין אחד:

בעברו בירדן' במקצת ספרים העין בנעיה נקרא בקמן רחב והוא מן החלוקים: הקים יהושע' חף על פי שלא ראינו שנהו האל על אלה האבנים אחר שיעשה ידענו כי במבול האל ית' עשה: תחת מצב' מקו' מצב לא תחת רגליהם שהרי לא זזו מסם עד שיעשה כל מה שהיה להם לעשות כמו שכתנו' עד תם כל הדברי' עד תם כל הדברי' הקמת האבנים בירדן והעברת האבנים האחרות אל המלך:

אשר כזה יי' את יהושע' כמו שכתוב למעלה: בכל אשר כזה משה את יהושע' כמו שכתוב בתול' והיה ביום אשר תעברו את הירדן: וימהרו' הקמת האבני' והעברתם והאחר כן עברו: ויהי כאשר תם כל העם וגו' לפני העם' פי' הארון והכהנים שהיו לפני העם קודם שתמו לעבור עברו אחריו עבוד העם' או פי' כאשר תם כל העם לעבור המתונו על שפת הירדן עד שעבר הארון והלך לפני העם' והלכו אחריו' או יהיה פי' לפני העם לעיני העם' ורז' פירשו בענין אחר כל זה הענין ופירשו עד קצה מן הירדן בירדן תעמדו בק' אשר נכנסו ממנו ושם עמדו הכהנים והארון עד שעבר העם ופרשו נתקן כמות רגלי הכהנים אל החרב' אל החרב אשר בחדם והיא חספ' אשר נכנסו ממנה וחזרו לחמורה אל החרב' וזה שאמר ויעלו מן הירדן שגלו מן הירדן אל הספה כדי שיחזרו המים למקומם קודם שיעבור הארון כדי להראות להם כשאחר נמכחו ארון וכזה מצד אחד וישר' מצד אחר והירדן מלא ביניהם כשא ארון את נשאו ועבר שכ' ויעבור ארון יי לפני העם ואני תמה מזה הדבר מה הכריע לזה לאלה הפסוקים כי כבר פירשנו אותם כלם לדעתנו ואחילו יהיה כדבריהם פי' קצה מן הירדן כ בשפה אשר נכנסו ממנה כאשר תם כל העם לעבור עבר הארון אחרים ביבשה וכאשר נתקן כמות רגלי הכהנים אל החרבה מצד השני שבו המים למקומם ואכה ראו שארון מצד זה וישראל מצד זה ומה צריך לשאת ארון את נשאו ולעבור ואם היה כס כזה לא היה הכתוב מפרש שהארון נשא את נשאו למעלה מן המים ואחילו למי שמפרש דבריהם כ כמשמעו שמפרש עד קצה מן ה הירדן הקצה שיכחו ממנו כמו שאנו מפרשים ומפרש ארון מצד זה וישראל מצד זה כי כלם היו מהשפה אשר יכחו ממנה אלא פי' מצד זה שהארון היה על שפת הירדן וישראל היו לפניו רחוקים וזהו כמזד אחר חס' כן הארון שהיה אחרי העם אך אמר ויעבור לפני העם אלא נשא ארון את כ מן הכריע לזה הנס וכי קשה הוא לפרש שהמתינו אותו ישראל עד שעבר לפני העם כמו שפירשנו והם שאמרנו ידעו מה שאמרנו כי דעתם רחבה מדעתנו: כארבעים אלף' הכף כף השיעור: גל' יי' שבקע הירדן לפניו כמו שבקע הים לפני משה: ויאמר יי' אל יהושע וגו' כזה את הכהנים' וכבר אמר כי כבר אמר למעלה ויעברו ארון' ועתה ספר היאך עבר כי הקבה אמר ליהושע קודם זה שיכנה את הכהנים שיעלו מן הירדן: ויהי בעלות הכהנים' בבית כתיב וקרי בכף והענין אחד:

וישבו

וישבנו מי הירדן כתמוול שלשום על כל גדותיו / בח להודיע כי בשבט המים למקומם
גם כן לא באו כאלה כי היו שוטפים בירידתם ויציאתם מן מגדות הירדן אלא
ירדו מתחתונים עם קצת העליונים וכן מעט מעט עד אשר שבנו כתמוול שלשום
ללכת על כל גדותיו / ויהו בגלגל / והוא המלון אשר בנה יי' להניח שם האבנים

וישבנו המים למקומם / נמוכה ארון מצד זה וישראל מצד זה כשא ארון חת נוסחיו
ועבר ועל דבר זה נעם עוזא כשאחזו בארון נוסחיו כשא עזמו לא כל סכן : הקים
יהושע בגלגל / הוא המלון אשר לנו בו הלילה : אשר בעבר הירדן ימה / לכד
שעברו בני ישראל הוא כל על מערבי ועד עכשיו היו בעבר מזרחי : חרבות

וסם הקימם יהושע ובו ביום ש
שעברו באו הגלגל שנאמר במלון
אשר תלנו בו הלילה ואמרנו
רזל כי יותר מששים מיל הוא
הירדן שהלכו בלוחנו היום מן
הירדן ועד הגלגל ועי' גם הלכו
הירדן ההוא חכמים ונסים וטף
יותר מששים מיל בלוחנו היום :
אשר ישאלון ברכים / הנולדים
הקטנים ואשר יולדו : אשר
הוביש יי' את מי הירדן מפניכם /
דברי יהושע לבני ישראל ליוצאים
מוצרים ולילודים במדבר אשר
הוביש מפנינו אהינו שיחזנו מן
מוצרים : ירחתם / לגורת כעל
כי ירחתם לגזר / פעל והוא עבר
במקום עתיד כמו תראו ורבים
כמוהו : עד עברנו / עד עברם
קרי והם דברי הכותב : בעת

ותבנו מי ירדנא לאתריהון ויאלו
במתמלי ומדקדמוהי על כל
בפיהו / ועמיה סליון מן ירדנא
בעשרא לירחא קדמאה ושרו
בגלגלא בספי כדנח יריחו / וית
תרא עשרי אבנא האלו הנסיבו
מן ירדנא אקים יהושע בגלגלא /
ואמר לבני ישראל למימר
דישאלון בניכון מחר ית אבהתהון
למימר מה אבנא האלו /
ותהודעון ית בניכון למימר
ביבשתא עבר ישראל ית ירדנא
הדיון / ה'בש יי' אלהכון ית מי
ירדנא מן קדמיכון עד דעברתון
במא דעבר יי' אלהכון לימא דסוף
די יבש מן קדמא עד דעברנא /
בריל הירדון כל עממי ארעא ית
בבורתא די אריתקיפא היא בריל
דתחילון ית יי' אלהכון כל יומיא /
והוה בר שמעו כל
מלכי אמוראדי בעברא דירדנא
מערבא וכל מלכי פנענא דיעל
ימא ית ה'בש יי' מן ירדנא מן
קדם בני ישראל עד דעברו ואתמסי
לבהון ולא אשתאררת בהון עוד
רוח מן קדם בני ישראל :

גדותיו ד' וס' וילכו כתמול שלשום על כל גדותיו / והירדן מלא / ועלה על כל אפיקו / והלך על כל גדותיו :
אלה הם אשר עברו את הוביש / אשר הוביש רפ' / והי כשמוע כל מלכי
כל הוביש על עם כן כתוב : למען / פסו / אית בראן למען למען אשר יצוה את בני /
וישבנו מי הירדן למקומם וילכו
בתמול שלשום על כל גדותיו :
והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש
הראשון ויחנו בגלגל בקצה מרח
יריחו : ואת שתים עשרה האבנים
האלה אשר לקחו מן הירדן הקים
יהושע בגלגל : ויאמר אל בני
ישראל לאמר אשר ישאלון בניכם
כחראת אבותם לאמר מה האבנים
האלה : והודעתם את בניכם לאמר
ביבשת עבר ישראל את הירדן הוה
: אשר הוביש יהוה אלהיכם את מי
הירדן מפניכם עד עברכם באשר
עשרה יהוה אלהיכם לים סוף אשר
הוביש מפנינו עד עברנו : למען
דעת כל עמי הארץ את יד יהוה כי
חזקה היא למען יראתם את יהוה
אלהיכם כל הימים :
ויהי כשמע כל מלכי אמרי אשר
בעבר הירדן ימה וכל מלכי הכנעני
אשר על הים את אשר הוביש יהוה
את מי הירדן מפני בני ישראל עד
עברנו ויבס לבבם ולא היה בס עוד
רוח מפני בני ישראל :

רלבג
והנה זכר שהעם עלו
ויהירדן בעשור לחדש
הראשון ויחנו בגלגל
ושכבר הקים יהושע
שם האבנים אשר
הרימו השנים עשר ש
שהסין מבני ישראל ל
למען יהיה זה לזכרון
לבני ישראל עד עולם
וזה ממה שזרה כי
במקום המקדש שמו
חזונו כמו הענין ב
בכננת המן ובמטה
ההרן שנתבאר בתור
שהושמו לבני משכן
יי' למשמרת והנה
קבע המשכן בגלגל
זמן מה כמו שיבא ש
שכבר עשו בני ישראל
שם הכסח בארבעה
עשר יום אחדש ולא
היה חיכשך שיעשהו
שם שלא היה שם ה
המשכן / והנה יראה
שלא הושמו האבנים
האלה לפני העדות כמו
הענין בכננת המן
ומטה החרן לשתי ס
סבות האחת שלא
נזכר בזה המקום זה
חבל זכר שכבר ה
הקיים יהושע בגלגל /
והשנית שהוא רחוי
שהוא הבדל עצום בין
מופתי משה ומופת
זולתו כמו שזכר בסוף
התורה ולזה חז' רחוי
שישתפמו חלו הדברי'
שהיו לזכרון לאלה ה
המופתי' במקום אחד
עם שאלו האבנים /

כי מאת יי' היתה לחק / למען דעת כל עמי הארץ / ואטמא אתם במתנותם / למען תינקו ושבעתם / למען
שבח טבת / ונספר גם בסדר וירא : וכל מלכו וס' ויהי כשמוע כל מלכי אמרי / ויראו גוים ארת שם
יי' / ולא נעשה פסח כמנהו / וכל מלכי הארץ מבקשים דדה / לבד מאנשי התרים דמלכים / וחברו דודה :

ה
יצטרך להם מקום גדול ולא יכלם המקום ההוא ועוד שכבר היה הבדל עצום בין כננת המן ומטה החרן ובין האבנים האלה וזה
כי כננת המן היה בו המופת מתמיד עד שמה שהיה נמשך בחום השמש ישר ויתקיים זה הזמן הארוך וכן היה הענין במטה החרן
עם השקדים שנמולו ואלו הענינים גם כן מה שעושה בו המופת בעצמו וחולס האבנים לא היה בהם בעצמותם מן הזרות והפלא ולא
היה מה שעושה בו המופת חבל היו סבה באופן מה לזכר ענין זה המופת כמו שזכר בזה המקום ולזה היה די שיהיו במקום שיהיה
בו המשכן כי שם יבואו ישראל בכללם שלש פעמים בשנה ויזכירו חלו האבנים ענין זה המופת עד עולם ולזה לא חזר בזה המקום
שהקים יהושע חלו האבנים לפני השם חבל אמר שהקים בגלגל כי די להזכיר זה המופת בזה האופן ומה המקום יראה שאלו
האבנים היו תמיד במקום משותף לכל ישראל כדי שיהיו זכרון מתמיד לכולם כמו שזכר פה והנה למדו דבותינו זל ממה שזכר
פה שבשבעה בחדר מת משה וידמה שהסכימו שאלו חדר היה משלשים יום כי אז היו מקדשין החדש על פי הראיה ובו ביום שמת
משה התחיל מספר השלשים יום שבנו אותו והנה היום הששי מניסן היה היו' השלשים ולפי שמקצת היום ככלו הנה שלח אז
יהושע המרגלים ביום ההוא ובו ביום חזר לשוטרי ישראל כי בעוד שלש ימים יעברו את הירדן והנה בסוף היום התשיעי לניסן לנו
חבל הירדן וביום העשירי עברו את הירדן ונתנו בגלגל וחולס חם היה בשנה ההיא חדר מעשרים ותשעה יום הנה יחוייב שנאמר
שבששה בחדר מת משה ולפי שכבר חזר משה ביום מותו בן משה ועשרי שנה חזרי היום למדנו שבכמו היום שמת נולד והנה זכר
אחר זה שזה המופת הוסף מורך לב לכל מלכי האמורי והכנעני וכבר כתפרסם זה המופת לכולם מצד מה שראו שכברתו מי הירדן
שהיו חבלים עת מה כי כבר נכרתו מימי הירדן ממקום רגלי הכנענים עד היום וכאשר חקרנו בזה מצאו שהסבה היתה שהס' הוביש
מימי הירדן מבני בני ישראל עד עברם והנה נזכר בזה המקום שמה שעשה יהושע מאלו הדברים לפרסם זה המופת היה לפי מה
שזנה משה את יהושע ולזה ידמה שמה שזנה בביאור חז' יעשה זה כשיבקרנו מי הירדן על ידו כדי שיגיע מזה לכל ישראל זה התועלת
האפשרי שיגיע ממנו : והנה רחוי שנחקר בכחן בהיתר ספק מה אינו מעט יקרה בזה המופת אשר נזכר פה מה שכבר השרישו
זל כי לא יתחדש במופתים דבר חדש ולזה הוקשה לרבא מה שאמר ואם בריאה יכרח יי' מפני מה שכתוב חז' כל חדש תחת השמש
והיתר הספק הזה כשאמר שזה המופת היה למהר זמן פתיחת הארץ ביה וביאור זה כי זה יקרה לארץ באורך הזמנים כשיעצר
בבטנה חיד מה עשי כמו שנתבאר בכפר החותמות והמופת היה לעשות בזולת זמן מורגש מה שיעשהו הטבע בזמן ארוך וכן הענין
בהתהפך המטה נחם חבל לא יחדש הש' דבר חדש חבל הכמחאות כולם ולזה לא יצדן שיעשה מהמטה נחם ויהיה מטה נחם יחד
וכן לא יתואר בעשיית דבר מה שיהיה מציאותו סותר עצמו כאילו תאמר עשיית מרובע הקטר שזה לכעלו או עשיית משולש מקיים
ישרים שיהיו זוויתיו פחות או יותר מסתי זווית נכזבת או עשיית חם קר ומה שדומה לזה ממה שמיציאותו סותר כפשוטו היות הענין כן
/ היה מטבע המים כשהיו מים בפועל שיהיו מבקשים המקום השכל הנה ידמה שיהיה המופת כדברים אשר לא ייוחס לפי לעשות זה
המופת

המופת במנו זה האופן ואם חמר חומר שכבר נתבאר בענין כבשן האש שבחו
בו חכניה מישאל ועזריה ולא כיוון שכבר היה בלתי חס והו' אש חמרנו לו שהמופת
לא היה שהוסר החום מהאש והוא אש הלא תראה שהאש' שהשליכוס עם מתו
מחוק החום אבל זה המופת היה אש בשהסיר הש' במופ' הטבע האש' מהמקום
שבחו בו חכניה וחבריו כמו שיראה מקצת דברי רבותי זל אש בשהקנה להם טבע
שלא יזיקו בו מהאש כי כבר זכרו חכמי הרפואה שיש עם קצת דברים כשימשה
אדם אחד חבר מחבריו בהם לא יזיקה האש והמופת היה לעשות זה בזולת
סבותיו כמו הענין בפתיחת הארץ ובהיות הענין כן ונהי' ארץ היה הענין בזה מי
יתן נאדע' ונאמר שכבר ידמה שכחמר שאין הכח מים בלתי נגרים דבר חדש
כי כבר יקרה בזה למים כשיהיה להם דבר מונע מהתנועה וחיפשו שחדש הש'י
במופת באויר בממוך למים ההם גשם ספירי עם מונע המים מהירידה או היה
זה בשחמם רוח חזק עם במופת ידמה המים למקו' ההוא ולא יניחם לרדת כמו
הענין בקריעת ים סוף כמו שבארנו בביאורינו לדברי תורה כי הש' הרבה אל מה
שיחבר אל המצח המופתים סבות מה ימנעו הזרות אשר בענין המופתים ההם
ולזה תמצא שנה ישיעוהו שימרחו דבלת תאכיס על שחן חזקיה כי יש לו מבוא
בזה מבוא מה נחלש שאי חיפשו בו שירפח השחן בכמו זה הזמן המעט וכן
תמצא במה שנה אלישע לעמען שירחץ שבע פשימם בירדן כי הרחיבה במים
הקרים יש לה מבוא מה בזה כמו שהוא מפורסם אלא שלא תשלם בה הרשואה
בזה האופן מזולת שיחבר לזה מופת והנה הענין הזה בטבע כמו הענין במצות
התוריות כי הכל מאודר מהשם ית' ולזה כשיצטרך לשם ית' לשנות הטבע מצד
מה שזהו יותר טוב בעת ההיא ממה שיסודר מהטבע הנה יתרחק ממנו המעט
שחיפשו כי השם ית' איכנו שונה הסודר הטבעי כי הוא בראו וכן הענין בתורה
ל' שכחשד יהיה יותר בעת ההיא הנטיה מדבריה הנה יהיה רשות לכביא או ל'כר
לכנות מקצת דבריה אז כמו מעשה אליהו בהר הכרמל וכשיהיה זה כן הנה
ראוי שיטו או מדברי התורה היותר מעט שאיפ' ולזה תמצא במי שאחזו בולמום
שמאכילין אותו הקל תמלה' ובכאן הותר זה הספק:
ואולם התועלות המגיעים מזה הספור הם יב':

הששי הוא במדות והוא שמי שיצטרך לעשות פועל אחד לתועלת מה והוא
חיפשו שיגיעו מהפועל ההוא תועלות חמרים כשיעשו אותו באופן מה הנה ראוי
שלא יקצר מהגוע הפועל ההוא כל התועלת האפשרי' זה יהיה בשיעשו באופן
אשר יגיע ממנו שאר התועלות וכש' שראוי לו זה כשתהיה נמשך משאר התועלות
השאר התועלת המכונן בזה הפועל באופן היותר שלם שאפשר ולזה תמצא כי
יהושע כאשר הצטרך להכרית את מי הירדן למען יעברו העם בו בקלות ובזולת
סכנה לחבר לזה מה שימנעו ממנו תועלות רבות ולזה הודיעם תחלה שבועד
שלשת ימים יהיה זה הפועל למען יכינו להם בחלו ה' ימים צידה לדרך אשר הם
הולכים בה והוא ההלך לבוא לרשת את הארץ שהוא מלאכה לא ליום אחד ולא
לשנים אבל לזמן ארוך עם שזה יוסף לישראל האמנה ביהושע כשיראו הנעת מה
שיראה להם בעת שהגביל אותנו והודיעם כי בנחם כמות רגלי הכהני' בירדן יכרתו
מימיו ושאר עבוד העם תקף יעלו הכהני' כשאי הארון מהירדן וישוכו מי הירדן
למקומם כי זה ממה שהישייר העם להתקרב לעבודת הש' אשר הוא שליט בכמו
אלו הכפלות העצמות ולשמיע למצות יהושע כביאו כי זה כלו ממה שיסיר העם
אל שתבוא להם ירושת הארץ באופן שלם ולפרסם זה המופת הנבא הקים
יהושע האבנים תחת כפות רגלי הכהנים כדי שיראו כל ישראל כמו בזכרנו
ונזה לשנים העשר אש אשר הכין להכין שנים עשר האבנים להזכיר זה המופת
בישראל עד עולם למען יראו תמיד אותם ויהיה זה טבע אל שיארכו ימיהם על
הארץ הטובה שהש' נתן להם אשר הגיעם לירושלם עם שזה יהיה סבה להגיע
להם ירושת הארץ באופן שלם כמו שביארנו ורצה עם זה שיהיה זה המופת ביום
למען יתפרסם זה המופת לכל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ימה ולכל מלכי
הכנעני אשר על הים וימם לבסם מפני בני ישראל כי זה כלו ממה שימנע על נכוחם
והנעת ירושת הארץ על ישראל' בשלמות ולזה הכבה שלא יהושע מרגלים לחזק לב
ישראל' כשידעו שכלה חמת' על כל הגוי' ההם שהם באי' להלחם עמם כמו שביארנו
במה שקדם והנה זכר בזה הספור שיהושע עשה זה כאשר צוהו משה ע'ה כי
משה היישיירו אל שיעשה זה הענין בזה האופן השלם כמו שזכרנו במה שקדם:
השביעי והוא במדות הוא שהוא ראוי למי שירצה להציל אדם מה בזה האופן
שיראה עצמו בדבריו כאילו הוא חושק שיפול האדם ההוא ביד
רודפו כי בזה ימצא לו המכונן בהצלתו זה שכבר יסמך הדוק על דבריו ויתכן
לו בתחבולות למלט הכדקף ולזה תמצא כי כששאל המלך יריחו אל רחב הכנענית
שתגידו האנשים אליו מבני ישראל חמרה אחר שהצפינה אותם שאמת הוא זה
אך לא חטאת בזה כי אילו ידעה היותם מבני ישראל היתה מגלה זה למלכות ולעם
כדי לתפסם וספרה שכבר יבאו אחר שהגיע חשך הלילה ולא ידעה אנה הלכו
ונתנה עצה שירדפו מהר אחריהם כי ישיגו זה ממה שהרחתם שהיא חושקת
שיפלו בידם ולזה האמינו יותר לדבריה ונשלמה בזה ההצלה למרגלים אשר
כונה אליה:

התועלת הראשון הוא בענין והו' שכבר תהיה הנבואה לכביא להשגחה
על העם אשר הוא שלוח להם ולזה יחוייב מזה שאם
לא יצטרך העם שתגיע להם זאת ההודעה על יד אדם אחר ראוי לנבואה מכני
הנעתה להם על יד נביא יותר שלם ממנו שלא תגיע נבואה לאדם ההוא הראוי
לנבואה בעניני העם ולזה ספר שלא נתבאר יהושע אלא אחר מות משה כי לא
נצטרך לישראל' ההודעה לזה על ידי יהושע בשכבר נשלם להם זה באופן יותר שלם
על ידי משה:

השני הוא במדות והוא שראוי לתלמיד המבקש למוד השלמות האנושי
מהמלמד הנאול לזה שיעמוד לפניו תמיד וישרתהו כי אז יתכן לו
ללמד ממנו בכללות כל הדברים שירצה הן מהפילוסופיה העיונית או המדינית
או מהעניני' התוריים ולזה תמצ' שתאר יהושע בהנעת הנבואה לו בשהוא משרת
משה כאילו יאמר שמה הנביע לו מהשלמות מה שבעבורו היה ראוי לנבואה:
השלישי הוא להודיע שסבת בלתי עבוד משה את הירדן היה חטא העם
וזה למדנו בעבור ב' דברים מזה הספור האחד הוא שבזה
המקום שהתבאר בו שלא הסכים הש'י שיעבור משה את הירדן ולזה נתן סבה
במה שנה יהושע שיעבור את הירדן אחר היות משה מת תמצא שקרא אותו
הש'י עבדו וזה ממה שיראה כי לא היה זה לנבואה ולזה אמר במשנה תורה גם
בי התאקף יי' בגללכם ונ' והוא יקשה בענין מה שביארה התורה שזה היה
על אשר מרו את פי יי' לבלתי הקדישו בענין מי מריבה נאמר לך שזה לא יסתור
מ'גם בי התאקף יי' בגללכם וזה כי אולי היה נמשך לישראל מזה ההקדשה
מהתועלת באמונה בשם ית' מה שיהיו ראויים בו אל שתיגע להם ירושת הארץ
בשלם שבפני' על יד משה והשנית שכבר התבאר במה שיבא שכבר נתעצל
יהושע בירושת הארץ ושה היה בסבה מזה השם למען נמות בס את ישראל
הסומרים הם את דרך יי' והוא מבואר שאם היה זה עושה על ידי משה היה משה
משתדל בזה בחריצות יותר הלא תראה מה עשה לסיחון ולעוג שלא השאיר להם
סרוד במעט מהזמן:

השמיני והוא במדות הוא שראוי למי שירצה להציל אדם מה בזה האופן
המכור שימנע שלא יכזב בתחבולות דבריו במה שיתכן שהשיגהו
התפיסה ולזה תמצא שרחב לא חמרה שלא באו אליה האנשים מבני ישראל כי זה
ממה שישיגו בו התפיסה בקלות ויהיה זה סבה אל שלא יגיע התכלית שכונה
וכאשר חמרה שכבר יבאו משם זכרה לזה מאמר יהיה לה התנצלות בו אם ימצא
מאמרה זה כוזב בכל או בקצת והוא שכבר חמרה שזה היה בעת שהיה השער
לסגור בהשך ויתכן מבני החשך שנדמה לה שיבאו שניה' ולא יבא כי אש אחד או
נשארנו שניהם כי זה חפשו שיקרה מפני החשך:

הרביעי הוא במדות והוא שהוא ראוי למי שהוא ביום טובה שישתדל
בהבאתה בזריו' ולא יתעצל בזה כל כי לא ידע אש הימים הבאי'
יהיו טובים כאלה או יפרידו המות ולזה תמצא שאחר שיעד השם ליהושע וכבר
היה עמו כאש' היה עם משה עד שלא יתיבב אש' בפניו הזהירו שיעש' זה בזריות
כדי שתשלם עליו ירושת הארץ לישראל כי הש'י לא יקצר מלתת הטובות ביותר
שלם שבפנים ואף על פי שכבר היה יהושע ידוע אל חכמתו האלהית שכבר
יתעצל יהושע בזה הנה עם כל זה הזהירו שישתדל בזה בחריצות כי הבחירה
האנושית היא מושלת על זה כמו שביארנו בשלישי מספר מלחמות יי' ולזה אמר לו
חזק ואמץ כי אתה תנחיל ונ':

התשיעי והוא במדות הוא שכשיביא הכרח שתהיה סכנה מה לאנשים אשר
ירצה האדם בהצלתם ראוי שיסדר היותם במקומות מתהלכין
כדי שאם ימצא האחד אולי ינצל השני ולזה תמצא עם שדבריה יסבולו כי אולי לא
יבא כי אש האחד וכדמה לה בחשך שיבאו שניהם והנה נשאר אחד מהם אבל
הפתח והוא לא הרגישה ולזה יעזרה דבריה להציל את השני ולזה תמצא ברחב
שנכבה לכל אחד מאלו האנשים במקו' מיוחד שאם ימצא האחד אולי ינצל השני:
העשירי והוא במדות הוא שהוא שראוי שלא יקצר האדם על מה שאפשר
לו הצלתו כשלא יהיה כל מה שיהיה בהצלתו אבל ראוי שישתדל
להציל מה שאפשר להצילו אש רב אש מעט ולזה תמצא כי כשראית רחב שאני
אפשר לה הצלת עמו בכללם בפנים מהפנים השתדלה להציל בית אביה ואמנם
ראתה שאי אפשר לה הצלת עמה בשום צד לפי שזה היה ממנה אש בתפיסת
המרגלים אש כשתשאל מהם זה ותשלחם בשלום וחולש בתפיסת המרגלים לא
ישלם לה זה כי כבר יוכלו ישראל' להלחם עמה' בזולת רגול הארץ לפי מה שנתפרס'
לה מעווסם יכלת אלהי ישראל' שיטנה מנה הטבע בעבור ישראל' ואם תשאל מהם
הצלת כל עמה הנה הוא מבואר שזה לא יאות להם בשום פנים עם שיהיה גם
גרול כזה בזולת הארץ ולזה השתדלה בהצלת המרגלים לפי מה שאפשר לה
להחיות אותה ובית אביה והשביעה אותם בשם אלהי ישראל' על זה טרם הפרדם
ממנה:

החמישי הוא להודיע כי ההתמדה בענין בתורה התמימה וההמשך אחריה
סבה אל שיצליחו דרכי האדם ושישלם בענין שהוא סבה להצלחת
דרכי האדם ולזה אמר רך חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה ונ'
כי אז תצליח ואז תשכיל כאילו התחכם הש'י להטיב את ישראל' בענין זאת הירושפה
באופן שיהיו ראויים אל שתגיע להם באופן שלם והנה פירסנו אמרו ואז תשכיל
מענין השכל וידוע אותי שאם היה מניען ההצלחה יהיה אמרו ואז תשכיל מותר
אין צורך בו:

האחד עשר והוא במדות הוא שהוא ראוי לאדם שיעשה כל דבריו בחכמה
גם בעת הפחד יתישב במה שיעשהו שלא תשיגהו החרטה
עליו ולזה תמצא במרגלי' אף דקדקו בחלו התנאים עם רחב באופן שלא ישיגם בזה
מה שתשיגהו עליו החרטה אחר זה כמו שביארנו:
השנים עשר הוא במדות והוא שאין ראוי להטיל קנאה בין האנשי' לתת
יתרון לאיש א' על האחר במה שהם ראויים בו על אופן אחד
ולזה תמצא שבחר יהושע אש אחד למטה באופן שיהיו יב למספר שבטי בני ישראל'
להכין האבנים שהיו מוגבלים להיות לזכרון לבני ישראל':

החמישי הוא להודיע כי ההתמדה בענין בתורה התמימה וההמשך אחריה
סבה אל שיצליחו דרכי האדם ושישלם בענין שהוא סבה להצלחת
דרכי האדם ולזה אמר רך חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה ונ'
כי אז תצליח ואז תשכיל כאילו התחכם הש'י להטיב את ישראל' בענין זאת הירושפה
באופן שיהיו ראויים אל שתגיע להם באופן שלם והנה פירסנו אמרו ואז תשכיל
מענין השכל וידוע אותי שאם היה מניען ההצלחה יהיה אמרו ואז תשכיל מותר
אין צורך בו:

האחד עשר והוא במדות הוא שהוא ראוי לאדם שיעשה כל דבריו בחכמה
גם בעת הפחד יתישב במה שיעשהו שלא תשיגהו החרטה
עליו ולזה תמצא במרגלי' אף דקדקו בחלו התנאים עם רחב באופן שלא ישיגם בזה
מה שתשיגהו עליו החרטה אחר זה כמו שביארנו:
השנים עשר הוא במדות והוא שאין ראוי להטיל קנאה בין האנשי' לתת
יתרון לאיש א' על האחר במה שהם ראויים בו על אופן אחד
ולזה תמצא שבחר יהושע אש אחד למטה באופן שיהיו יב למספר שבטי בני ישראל'
להכין האבנים שהיו מוגבלים להיות לזכרון לבני ישראל':

החמישי הוא להודיע כי ההתמדה בענין בתורה התמימה וההמשך אחריה
סבה אל שיצליחו דרכי האדם ושישלם בענין שהוא סבה להצלחת
דרכי האדם ולזה אמר רך חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה ונ'
כי אז תצליח ואז תשכיל כאילו התחכם הש'י להטיב את ישראל' בענין זאת הירושפה
באופן שיהיו ראויים אל שתגיע להם באופן שלם והנה פירסנו אמרו ואז תשכיל
מענין השכל וידוע אותי שאם היה מניען ההצלחה יהיה אמרו ואז תשכיל מותר
אין צורך בו:

רדק

יהושע ה

רשי

בעת ההיא' בעוד שהיו בגלגל כזה לו האל למול כדי שיעשו פסח כי בי' לחדש עברו
 ובב' ימים היה להם להיות ככונים לעשות הפסח ולהזות ולטבול כי טמאי מהי' היו
 בהם ושיהיו כמולי' כלם כדי שיקריבו הפסח ביד' וחלזל כי בי' לחדש ביום בואם
 הזוכלם הזחה ראשון' שהיא הזחה ג' ובערב הפסח עשו הזחה שנייה שהיא הזחה

ז' שהרי כריך בן הזחה להזחה
 ד' ימים ומלו בחלו ד' ימים וטבולו
 ועשו פסחיהם בטורה ומפני
 מה לא מלו הילודים במדבר ח'
 ח' חלזל כי מ' שנים שהיו ישראל
 במדבר לא נשבה להם רוח צ'
 צבונת כי היכי ללא ליבדרו ע'
 ענני כבוד לפי' לא מלו כי רוח
 צבונת רכוחה למכת דם וזולתה
 סכנה נאמ' בימיה דעבא ובימיה
 דשנת' לא מהליכן ולא מסוכריכ'
 פי' חן מלך ואח' מקיץ שותח
 היא רוח קדים כי היא סכנה ל'
 למוציא דם נאס' יאמר אדם וכי
 כל יום ויום כשהזכר מול אדם
 שומר לו רוח צבונת יס' לומר
 הטעם כי בכל יום נוספת כמו
 שארזל ד' רוחות מנסבות בכל
 יום ורוח צבונת עם כל אח' מהן
 נברכ' הימים היא לנדה נזכרת
 על שאר הרוחות לפי' מליך בכל
 יום על הרוב ורוח צבונת היא
 המפזרת העננים כמו שכתוב
 רוע עברה ותטהרם ועל רוח
 צבונת הוא אומר כי חן יום
 בהיר וטהור אלא עם רוח צבונת
 נכח הוא אומר מפני זהב' יאחז'
 ועם שאר הרוחות ימכחו הענני'
 לרוב שאין מתפזרות משניהם
 ואף על פי שרוח צבונת עמהם
 כמו שאמרנו היא טפילה להם
 אבל בהיות נזכרת היא מפזרת

וזה הדבר רפ'וסי' אשר תעשה להם לקדש' אשר מל יהושע' אשר תעשה / וזה הדבר אשר הרים יד'
 הילודים ג' ב' חסרים וא' מלא וסי' וכל העם הילודים במדבר בדרך בצאתם / במקום הזה / בירושלם דדה'
 בתראה מלא:

בַּעֲדָא הַהִיא אָמַר יְיָ לַיהוֹשֻׁעַ
 עֲבַד לְךָ אֶמְלֹן חֲרִיפִין וְתוֹב ג'
 גִּזְרֵית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּנִינוֹת /
 וְעַבְד לִיהִ יְהוֹשֻׁעַ אֶמְלֹן חֲרִיפִין
 וְגִזְרֵית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִבְעָתָא ו'
 וקרא ליה גִּבְעָת עֲרֻלָּתָא / ודין
 פִּתְגָמָא דִּי גִזְרֵית יְהוֹשֻׁעַ כִּלְעִיָּא
 דַּנְּפַק מִמְּצָרִים דְּכַרְיָא כִּלְגַבְרֵי
 מִנְיָה קִרְבָּא מִיתוּ בַּמְדְּבָרָא ב'
 בְּאֹרְחָא בַּמְּפָקְהוֹן מִמְּצָרִים / אַרִי
 גִּזְרִין הוּוּ כִּלְ עַמָּא דִּי נִפְקוּ וְכִל'
 עַמָּא דְאַתְלִידוּ בַּמְדְּבָרָא בְּאֹרְחָא
 בַּמְּפָקְהוֹן מִמְּצָרִים לָא גִזְרוּ /
 אַרִי אַרְבַּעִין שָׁנִין חֲלִיבוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בַּמְדְּבָרָא עַד דְּסָף כִּלְ עַמָּא
 גְּבַרֵי מִנְיָה קִרְבָּא דַּנְּפָקוּ מִמְּצָרִים
 דְּלֹא קִבְּלוּ לְמִימְרָא דִּי דְקָוִים יי'
 לְהוּוּ בְּדִיל דְּלֹא לְאַחֲזִיזוּתְהוֹן יִת'
 אַרְעָא דְקָוִים יי' לְאַבְהָתְהוֹן לְפָתִן
 לָנָא אַרְעָא עֲבָדָא חֲלָב וְדַבְשׁ /

הענני ולפי שבמדב' לא נשבה בטלו המילה ורזל לא אמרו טעם למה חן נשמרים
 עתה מלימול בימיה דשנת' אבל אמרו כיון שהרגילו חינו מוקדן וכן אמרו והאידנא
 דרפנו בה רבי' שומר פתחי' יי' נאס' יאמר אדם יכול היה הקבה להשיב רוח צבונת
 ולא יתבדרו ענני כבוד ולא תבטל מכות מילה חמת הוא כי לא יבצר ממנו מזמה
 יתברך וית' והוא ית' הנוצרה על המילה לשמ' ימים הוא החריש מהם ולא הזהירם
 למול הילודי' כל חזותן שני' לפי שהמזבח אינה בטלה כי אם לא היתה בזמנה יכולה
 להיות חזר זמן ובעבור הארץ זמן המזבח לא ישנה הקבה מנהג העולם כי חלפ'
 שמשנה מנהג העולם בקצת הכס' בקריע' יס סוף והירדן ועמידת השמש לא יעשה
 כן ברוב הכסים כי חפי' בכוח המלחמה ועמרו לאוהביהו עושה עי' סנה כמנהג
 העולם במלחמה' כמו שנהג' מלחמ' יריחו הקפת העיר בשופרות כמו שעושה הצרי'
 על עיר להפחידם ולהבהילם וכמו שנהג' במלחמ' העי' סים לך אורב לעיר מאחריה
 כמו שהיה מנהג העולם וכן במלחמה' אחר' ולא נוכל לומר' כי שלא ברצון הש' ימנעו
 מלימול הילודי' במדבר כי לא רחמו שהוכיחם נביא על זה שלא מולו כל חזותן שנים
 שהיו במדבר ומפני זה לא עשו גם כן פסח כי אם בשנה השנית שיבאו ממצרים
 לפי שהיו ערלים ומילת הזכרים חפי' מקצת' מעכבת מעשות הפסח שכ' המול לו כל
 זכר ואז יקרב לעשותו ויש דרש כי שבט לוי מולו במדב' וכמו זה לפסוק ובריתך
 ינצרו ויש לפרש ג' כי לפי' לא מולו כל חזותן השנים לפי' שכ' על פי יי' יחכו ועל פי יי'
 יסעו ולא היו יודעים יום כסעם נאס' היו מלים הילודים והיו נוסעים יום המילה

חרכות צורים' כתרנומו חזמלן חריפין וכן אף תשיב צור חרכות כשהחריפות
 כהפך לכדדן ואינו חיתך יפה וכן כל כלי יוצר עליך: שנית' שמלו כבר בליל
 יציאתם ממצרים קהל גדול יחד ונו פעם שנייה שכל חרבעים שנה שהיו במדבר
 לא נשבה להם רוח צבונת ולא היה להם יום נוח למול כמו שפנינו בימנו' ורבותינו

אמרנו שנית זו פריעת
 מילה שלא נתנה ל'
 לאברהם אבינו:
 גבעת הערלות' על
 שם המחורע כקרח ש'
 שנעשו כמין גבעה:
 וזה הדב' על ידי דיבנו'
 מול חותם חמר להם
 סבורי' חתם לירם חת'
 הארץ ערלים לא כך
 כאמר לאברהם וחתה
 חת בריתי השמר וגו'
 ונתתי לך ולזרעך ח'
 אחרך חת ארץ מ'
 מוגדך: כל העם
 היוצא' לא היה אחד
 מהם כחן שכולם מתו
 והם היו מולים שנאמ'
 כי מולים היו: לא
 מולו' כמו שפירשתי
 לא נשבה רוח צבונת
 והם הם שמלו עכשיו:
 וחת

בַּעַת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
 עֲשֵׂה לְךָ חֲרֻבוֹת צָרִים וְשׁוֹב מִל'
 אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁנִית': וַיַּעֲשֵׂה־לוֹ
 יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבוֹת צָרִים וַיִּמַּל אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּבְעַת־הָעֲרֻלוֹת: וְזֶה
 הַדְּבָר אֲשֶׁר־מַל יְהוֹשֻׁעַ כִּלְ־הָעָם
 הַיֵּצֵא מִמְּצָרִים הַזְּכָרִים כֹּל / אֲנָשֵׁי
 הַמִּלְחָמָה מִתּוֹ בַּמְדְּבָר בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתָם
 מִמְּצָרִים: כִּי־מִלִּים הָיוּ כִּלְ־הָעָם ה'
 הַיֵּצֵאִים וְכִלְ־הָעָם הַיִּלְדִים בַּמְדְּבָר
 בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתָם מִמְּצָרִים לֹא־כָלוּ /
 כִּי־אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 בַּמְדְּבָר עַד־תָּם כִּלְ־הַגּוֹי אֲנָשֵׁי ה'
 הַמִּלְחָמָה הַיֵּצֵאִים מִמְּצָרִים אֲשֶׁר
 לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 יְהוָה לָהֶם לְבַלְתִּי הֲרֹאתֶם אֶת־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבוֹתָם
 לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת חֲלָב וְדַבְשׁ:

רלבג

בעת ההיא חמר יי' אל
 יהושע' כמו אז יבנה
 יהושע' חרכות צורים'
 הרצון בוחרבו' החדי'
 והם הנעשי' מהנחשת
 חזיר בלעז' ואמנם
 צוהו כדי שישינס

יהושע בזה המעט מהצער שאפשר בו כיתכן בכמו חלו החרכות שיהיו בתכלית
 מהחדות ולא תרנס יונתן חזמלן חריפין: ושוב מול חת בני ישראל שנית'
 שב אל כלל העם וזה שכבר נמולו בצאת ממצרים לתכלית שינחלו אז חת הארץ
 וכאשר הטו עונותיהם וננזר עליהם המות ואחר עד ארבעים שנה מירושת
 הארץ הוצרכו עתה שנית לכמו זה הפועל ואולם שזאת המצוה מבוא בריושת
 הארץ הוא מבוחר ממה שנאמר בתורה בפרשתך לך כשנצטווה אברהם בזאת
 המצוה עם שכבר היה ראוי שיקיימו ישראל דרכי התורה בכללם לפי מה שאפשר
 ואז יתכן יותר שיעשה להם הש' זאת ההטבה והחניכה דל' שירשו חן ז' גוים
 הנזכרים בתורה: גבעת הערלות' נקראת הגבעה בזה השם מפני הפועל
 שנעשה שם לל מפני מילת כל העם הילודים במדבר והנה היו כלם ערלים לפי
 שלא היו יודעים העת אשר יצטרכו לישע כי על פי יי' היו חונים כמו שהתבאר
 בתורה ואולי יצטרכו לישע ביום הנ' למילה והיא הסכנה לתינוק ולזה לא מל
 אחד מהילודים במדבר ולאזת הסכה לא עשו ישראל פסח במדבר כי אם חזותו
 שנזכר בתורה לפי שכבר נולדו לרובם בנים אחר שתי שני' לצאתם ממצרים
 ומילת בניהם היתה מעכבת חזותם מעשיית הפסח כמו שהתבאר בפרשת בא
 והנה ספר שאחר שמלו יסבו במקומם עד שחיתה המכה וזה כלו ממה שזכרה
 שאין ראוי לנמול שיעתך ממקומם עד חיות המכה:

היו הנמולים בסכנה מפני הדרך וזה הוא שאמר כי לא מולו חזותם בדרך וח'ת הנה
 ראוינו שנענם משה על עכב המילה ההיא כמו שכתוב ויקבש המיתולא נענש חלל לפי שלא נתעכב במדין עד מולו ונז' חיותו כי ביום נסעו לא נסע על פי הבורח כי חלפ'
 שאמר לו הקבה לך שוב מצרים לא חמ' לו שיעם בו ביום והיה לו למול חת בנו ולהתעכב עד חיותו וחלפ' ללכת מצרי' במצו' הבורח ועל כן הוכיחו בדרך על ידי החולי ושמר
 לו עד שהיה במלך שיוכל למול שם ולהתעכב שם ומפני זה עשו פסח במדבר בשנ' השנית כי מולו כלם לפי שלא היו בדרך כי לא נסעו כל חזותה שנה כי עשו המשכן שם
 במדבר סיני ולא חמר כי לא מולו חלל הילודים בדרך וכל זמן שהיו במדבר סיני לא היו בדרך והיו טעם הנכון בעשי עשה לך תקן והכן כמו וימרה לעשות חזותו ופי' לך
 לעצמך שיהיה הוא המל ואחרים עמו כי לא יתכן שיהושע לבדו מל כל הערלים שהרי אמר לו חרכות צורים ואילו היה הוא המל לבדו די היה לו בחרב אחד ועוד בארבעה
 ימים שאיך היה יכול יהושע לבדו למול כל הילודים במדבר זה לא יתכן חזי יתכן שלא מול הוא אחד מהם אבל כזה חזותם למול ואמר לך כי עליו מוטל כי הוא היה מנהיגם
 ומה שאמ' וימל כמו ויבן שלמה חת הבית והדומי' להם: חרכות צורים' כתרנומו חזמלן חריפין חזמלים חדים וכן אף תשיב צור חרכות ונשמך המתואר אל התואר כמו מי
 המרים בני שלסי' חזייה צורים שם זולתי תאר ויהיה פי' חרכות שיהיו להם חדודים: ושוב מול חת בני ישראל שנית' חזור פעם חת פעם במחנה למול ולכותם למול' ובאמרנו
 נשיב מול חזינו אומר פעם ושתיים לבד חלל כמה פעמים עד שיגמר הדבר וכן ושתי' בבית יי' שאחזור שם תמיד כל ימי חיי וכן באמרנו שנית חזינו דוקא פעם ושתיים לבד חלל
 פעם אחר פעם עד שיגמר הדבר וכן כסיל שונה בחולתו חזינו פעם ושתיים לבד חלל פעם אחר פעם חזיר פעם חזיר פעם חזיר פעם חזיר פעם חזיר פעם חזיר פעם חזיר
 כמה פעמים ויש מרזל שאמרנו כי חמר שנית על הפריעה כי לא נתנה פריעת מילה לאברהם אבינו וכן הוא אומר בבראשית דבה אברהם אבינו פרע חת מילתו: אל גבעת הערלות' כמו
 שיחזור עליהם שנית ויראה כי נמולו הטב אבל פריעת המילה נתנה לאברהם אבינו וכן הוא אומר בבראשית דבה אברהם אבינו פרע חת מילתו: אל גבעת הערלות' כמו
 בגבעת וכן כפל אל היום כמו במים ואחרים רבים כמוהו ונקראת גבעת הערלות בעבור הערלות שנזכרת שם ומלת הערלות הוא משקל אחד כי מן ערלה יאמר ערלות כמו
 מן חכמה יאמר חכמות: וזה הדבר אשר מל יהושע' וזה הדב' שבעבורו מל יהושע' כי כל העם הילודי' במדבר לא מולו חזותם לפי' נצטווה יהושע' למולם: כל חזי המלחמ' רל'
 מוב' עשרים שנה ומעלה כי חזותם הם הפקודים וחזותם מתו שהיו מולים זהו שאמר כי מולים היו והטע' להודיע כי זה שלא מולו לא בעבור שנשתכחה מהם מצו' מילה במצרי'
 חזיתרסלו עליה כי מולים היו כל העם היוצאים ואפי' לדברי בעל הדרש שאינו שהתרסלו במילה במצרי' וסמך לכסוק גם את בדה כדיתך פלחתי חסירך מבור חן מים בו

והחלוץ בני ראובן ובני גד היו עובדים לפניו לפי שהיו בני גד נבחרים ומכים בזרוע חזקה כמה שנאמר וטרף זרוע אף קלקד: והמאסף שבט דן הנוסע אחרון והוא מאסף את כל המתעבדים האחרונים: ביום השביעי שבת היה: והיה חרם הקדש כי היום שבת קדש וראוי להיות קדש שלל הנשלל בו: ועכרתם לשון מים עכורים: ויבאו

והחלוץ בני ראובן ובני גד וחזי שבט מנשה שעברו חלוצים לפני חמיהם: תוקעו כן כתיב בלוי וכירושו אשר תקעו והקרי הוא תקועי ומבואר הוא: והמאסף חמו בו התרגום שבטא דלן לפי שהוא היה אחרון בדגלים כמו שנאמר עליו מאסף לכל המחנות: הלך ותקעו חמו חומר על המאסף שהיו תוקעים חלוצים כמו שאמר המתרגום וכהניח חזלני ותקעו בשופריו: עד יום חמרי חלוצים יש מפרשים כי עת כמו יום צעקתי בלילה ואין צריך רק כירושו כמשמעו הוא יום השביעי: ויסב חרון יי' את העיר: פירו' יהושע הסב חרון את העיר: הקף חרון יי' את העיר פעם אחת וזה היה ביום הראשון וראשון ליום השבוע כך קבלו חז"ל כי ביום ז' שלכדה יריחו יום שבת היה ואף על פי שהרגו ושרפו בשבת מי שנה על השב' צוה לחלל שבת בכביש' יריחו וכן בשאר עירות שהיו ישר' צדים עליהן וחמרו בקבלה עד רדתה וחיללו בשבת וכמו שנה גם כן להעלות עולות ב

רלבג

והנה צוה שיחרימו כל אשר בעיר ולא ייהנו ימנו בדבר כדי שלא יטעו ישראל כמה שביע להם מההכל' אחר זה ויחסוה אל מה שקנו משלל העיר והיא וחלוי יהיה זה סבה שיחשבו ש שאמנתם הית' טובה עד שנס מקניהם ו נכסיהם מביאים ה הכלה למי שיקנס ונזאת הסבה בעיני קלל מי שיבנה יריחו עד שיגיע הבנין ב בהיות כל בני חיים ולא ישר לו בהשלמתו כי חס צעיר בניו וידמ' שפעולות יושבי יריחו ואמנתם היו יותר מ מונות מפעולות שאר יושבי הארץ ואמנתם נזה צוה שלא ישר מהם רועם ולא מן העיר או היה זה לתת מורך לשאר הגוים עם שזאת הקללה לא היתה לפי הנבואה ולזה תמבא שכבר כתקיימה בימי אחאב חמר בימיו בנה חילל בית החלי ונזה אותם שיכילו רחב הזכ' וכל אשר אתה בני כאשר כשבעו לה המרגלים וספר

והחלוץ הלך לפני הכהנים תקעו השופרות והמאסף הלך אחרי הארון הלך ותקוע בשופרות: ואת העם צוה יהושע לאמר לא תריעו ולא תשמיעו את קולכם ולא יצא מפיכם דבר עד יום אמרי אליכם תריעו ותריעיתם: ויסב ארון יהוה את העיר הקף פעם אחת ויבאו המחנה וילינו במחנה:

וישבם יהושע בבקר וישאו הכהנים את ארון יהוה: ושבעה הכהנים נשאים שבעה שופרות היבלים לפני ארון יהוה הלכים הלך ותקעו בשופרות והחלוץ הלך לפניהם והמאסף הלך אחרי ארון יהוה הלך ותקוע בשופרות: ויסבו את העיר ביום השני פעם אחת וישבו המחנה כה עשו ששת ימים: והיה ביום השביעי וישבמו בעלות השחר ויסבו את העיר כמשפט הזה שבע פעמים רק ביום ההוא סבבו את העיר שבע פעמים: והיה בפעם השביעית תקעו הכהנים בשופרות ויאמר יהושע אל העם תריעו בני נתן יהוה לכם את העיר: והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה ליהוה רק רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה בבית כי החבאתה את המלאכים אשר שלחנו: ורק אתם שמרו מן החרם פן תחרימו ולקחתם מן החרם ושמתם את מחנה ישראל לחרם ועברתם אותו: וכל כסף וזהב וכלי נחשת זבדול קדש הוה ליהוה אוצר יהוה יבוא: וירע העם וירקעו בשופרות והיה כשמע העם גדולה ותפל החומה תחתיה ועל העם העירה איש נגדו וילכו את העיר: ויחרימו את כל אשר בעיר מאיש ועד אשה מנער ועד זקן ועד שור ושה מגבר ועד אתה מעולימא ועד סבא ועד תור ואמר

ומירווי חילא אולין קדם כהניא תקעו שופריתא ושבטא דבית דן אזל בתר ארונא וכהניא אולין ותקעין בשופריתא: וית עמא פקיד יהושע למימר לא תיבבון ולא תשמעון ית קלכון ולא יפוק מפומכון פתגמא עד יומא ד דאימר לכון יביבו ותיבבון: ואסחר ארונא דיי ית קרתא אקיף זמנא חדא ועלו במשריתא ובתו במשריתא:

ואקדם יהושע בצפרא ונטלו כהניא ית ארונא דיי: ושבעא כהניא נסיבו שבטא שופריתא דקרו דכריתא קדם ארונא דיי אולין מיוול ותקעין בשופריתא ומירווי חילא אולין קדמיהון ושבטא דבית דן אזל בתר ארונא דיי וכהניא אולין ותקעין בשופריתא: ואסחרו ית קרתא ביומא תנינא זמנא חדא ותבו למשריתא כדון עברו שתא יומין: והוה ביומא שביעאה ואקדימו במסק צפרא ואסחרו ית קרתא בהלכתא הדין שבע זמנין לחוד ביומא ההוא אקיפו ית קרתא שבע זמנין: והוה בזמנא שביעיתא תקעו כהניא בשופריתא ואמר יהושע לעמא יביבו ארי יהב יי לכון ית קרתא: ותהי קרתא חרמא היא וכל דבה קדם יי לחוד רחב פונדקיתא תהי היא וכל דעמה בביתא ארי אטמרת ית אונדיא די שלחנא: ולחוד אתון אסטמרו מן חרמא דלמא תהרמון ותסבון מן חרמא ותשוון ית משריתא דישאל לחרמא ותעברון יתיה: וכל כסףא ודהבא ומני נחשא וזבדולא קודשא אנון קדם יי לאוצר בית מקדשא דיי יתעלון: ויביבו עמא ותקעו בשופריתא והוה כד שמע עמא ית קל שופרא ויביבו עמא יבבא רבא ונפל שורא דקרתא ואתבלע תחותיה וסליק עמא לקרתא גבר לקבליה וכבשו ית קרתא: ונפרו ית כל דבקרתא מגבר ועד אתה מעולימא ועד סבא ועד תור ואמר

סי' בסא נקי יהיה לביתו שנה' ונמסר גם בסדר בשלח: ולקחתם ו' וסי' נמסר בסדר ויגש: הערה ט' בליש' וסי' ויקרעו שמלותם ויעמסו' וירע העם ותקעו בשופרות' וגם אל אחת' ויהנתן ואחיסעף' ואת קימו לכי' וישלח מלאכים אל אחאב' ויבא את המים' ויניעסן ראו דדה' הערה והקצרה:

ויבאו הנערים המרגלים / כאן היו צדיקים זירנו ונעשו כנערים זרמים ובלילה הדאשון היו כמלאכים ששמרו עצמן מן העבדיה עם רחב הזונה לכך נקראו שם מלאכים ולכך נקראו אנשים מלאכים נערים: בבכורו ייסדנה ובצעירו בתחלת יסוד סיבנה בה ימות בנו הבכור ויקברנו וילך עד שימות הצעיר בגמר המלאכה היא הצבת הדלתות: עם בית

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

רלבג

והוציאו ו בקריא וסי' והוציאו את בתולי הנער אל זקני' והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער' והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה' והוציאו את רחב הזונה' והוציאו את הנדה סן הקדש: ויצאו יב בקריא וסימ' נמסר בסוף סדר אמור: ותשב יב וסימ' נמסר בסדר וישב: וישבע ד' וסימ' נמסר בסוף

סדר ויחי: שמען ט' ה' בפרשת נדרי' וד' וסי' ויהי' את יהושע' מארץ חזקיה מאד באו עבדיך' שמענו את שמען רפוי' כי גזול מרדכי בבית:

שימשך במקרה עונש מה לבנים בחטא האבות כי כמו זה לא יהיה בו עול כלל והמשל אם חטא אדם למלכות וענשוהו בדין לאבוד ממונו הנה יגיע מזה עונש לבניו שיהיו עניים ולא יירשו דבר מנכסי אביהם שיהיו עתידין לירשם ובכמו זה חמור הנביא אבותינו חטאו ואינם ולאחננו עונותיהם סבלנו וזה שלולי חטאם היינו שרויים על אדמתינו אחרי הנקיותינו מחטא ימשך ממונו סבלה מעל אדמתינו חילו היינו עם וזוה האופן יקרה שהשם ית' פוקד עון אבות על בנים לא בעצמות וכבר יקרה באופן אחר שישיב עונש מה לבנים על חטא אבותם וזה אמנם יהיה כשחטאו האבות והיו הבנים לחונן מעשה אבותיהם בידיהם וזה שאם היו הם המתחילים בזאת התכונה הפחותה היה מספיק במוסרם עונש יותר קטן ממה שיצטרך במוסרם כשהיו אבותיהם בזאת התכונה הפחותה כי אז שבה אליהן קנין חזק ולא יוסרו חלל בשישינם עונש גדול על זה ולזה יקרה עונש יותר גדול מפני חטא האבות ולא זאת הסבה תמנח גם כן שיעדה התורה כאשר יעברו ישראל על המצוות ייסרם השם ית' שבע על חטאתיהם וזוה עש זה לשפוט' שלא יבן הרשע כי אם כדי רשעתו במסכר חלל בענין בן סורר ומורה שישיטו אותו למיתה בעבור כי שערם באחריתו יהיה נבל ויהיה סבת זה כי השם ית' לא יביא חלו הייבוכין על כד העונש שאם היה הענין כן היה זה העונש עול בחק הש' רל' שיעניש החוטא יותר מן הראוי לפי מריו חלל יביא אותם על כד התוכחה וההשנחה ואין זה עול חלל הוא חנינה והטובה המשל שאם רצה אדם לפרש בים עם שיירה מה והיה סוף השיירה היא לטובע בים הנה אם יביא עליו הש' ייסורים ימנעוהו מלכת בשיירה והיה לא יהיה זה עונש חלל הטובה וחנינה וכן אם נסתבך אדם בעבירות סבך מה והיה מפני זה מוכן להמשך אחריהן אם ישלח לו הש' ייסורים יוסר בהם בהמשך אחר הדע שנסקע בו הנה הוא מבואר כי יהיה לו הטובה וחנינה ובפחן הותר זה הספק שיקרה במה שאמר התורה שבע על חטאתיהם ומה שאמר השם ית' שבע על חטאתיהם עון אבות על בנים' ואמנם מה שנסאר מן הספק הוא מה שזכר מענין עכן שחטא וכענשו על חטאו רבים וזלמו והוא שחטא לא השיגוהו עונש מהשם ית' בענין ההוא וכבר באו בתורה ספורים דומים לזה והאמר בהיתר זה הספק שהחיל והקבץ המתאחד יתכן שיקרה בו זה בזולת עול וזה שכאשר היה החיל בכללו באופן שיהיה מושג מהשם ית' השנחה שלימה לא יתכן שתאונה חלו רעה וכאשר חטא אחד מבני החיל חטוב כחיל באופן שתסור ההשנחה האלהית ממונו מצד שהוא כלו מתאחד וזוה יהיה משולח וכעזב למקרים ולזאת הסבה קרה שמתו חלו הסלמי' וששה איש עם היותם בלתי חוטאים בזה ולא מת עכן כי לא יקרה דע מצד העדר ההשנחה האלהית תקף למי שהוה ראוי שיבאזהו רע ולפי שעכן לא עם עצמו במקום הסכנה לא מת מפני העדר ההשנחה ממונו ואותם האנשים ששמו עצמם במקום סכנה מתו מהם הראויים למות לפי מערכתם חולם שינזק הקבץ המתאחד בחטא האיש האחד הוא מבואר וזה כי הקבץ ההוא הוא כמו איש אחד

והאיש

עם בית חזן, חלל בית חזן: מקדש לבית חל, ממזרח לבית חל: עד השברים, עד דתבריון: וולו הוללנו, הלואי כמלכנו לשבת בעבר הידן מזרחה בחרץ סיוחן ועונ טככשה כבר: ומה תעשה לשמך, המשותף בשמנו זהו מדרשו ובשטנו ומה תעשה לשם גבורתך שיחא כבר ועתה יחמרו תשם כמו: קום לך

עם בית חזן, סמוך לבית חזן וכן עם באר לחי רחי סמוך: מקדש, ממזרח לבית חל ובזכרו סימנין חלה נראה כי עיר חמרת היתה ששמה עי חבל זאת היתה גדולה מהחמרת וידועה לפיכך נזכרת בכל מקום עם הא הידועה ובערי בני עמון היתה עיר ששמה עי כמו שאומר בירמיה שודדה עי: כשלאים ושפה חיש, חרול זכות חברהם חבינו עמדה להם עם

קם לך כתיב עמד לך מה שהתפללת ל לפני והזכרת, דבר חח עמדת לך במחנה ולא יבחת עממה וחני חמרתו אשר יוביחם ואשר יביחם כי חמה תביח חת בני ישראל נחכני חמה עמך כי הוא יעבור לפני העם הזה והוא יחיל חומם חס תלך חמה לבניה יבליחו וחם לחו לח יבליחו, דבר חמר קום לך בשבילך זאת להם לא חמרתו לך ל להקדים סלל העיר: לבתים

שמלתיו וסי נמטר בסדר עקב: וכל יושבי ח' דסמיכי בקריא וסי וישמעו הכנעני וכל יושבי, זקנינו וכל יושבי ארצנו, ועל המלך בית ד' דמלכים, ואמרת אלהם שמעו דבר ד' מלכי יהודה, ואתה פשהור, כי חמס לבנון, כי אתה שלות גוים, הרים רעשו סמנו דנחום: יוכלו לא בקריאה וסי ולא יוכלו בני ישראל

רלבנ

והאיש מומנו הוא כמו חכר מחיברי האיש ההוא וכמו שכתבתי חכר מה מחברי האל יזוק בו האדם ההוא בכללו כן כשיחטא חיש אחד מהקבוצה ההוא יזוק בכלל ס הקבוצה ובכחן היתרו כל הספקות ולזה תמצא שחאשר כזה השם יתבדק ליהושע להאבידנו שביח העונש הראוי על החטא לא הסכים שיענש על יד יהושע זולת החוטא וכבר יחזק מה שאמרנו ש סלל חשינס על זה מהעונש כי חס סור ההשגחה האלהית מה שאמר ולא אוסיף ל להיות עמכם חס לא תשמירו חמס מ מקרבך ויחם החטא לכל ישר באמרנו חטא ישראל מפני שזה הקבוצה היה מתאחד והנה כזה השם יתבדק שיתקרו עי היה ה החוטא בגורל ויחם משפט הגורל לשם יתבדק כאמרנו בחיק יוטל חת הגורל ומי כל משפטו, ודמה שהיתה הטלת זה ה הגורל לפני יי כמו ה הענין בהטלת הגורל על חלוקת הארץ כמו שנזכר בזה הספר,

והאיש מומנו הוא כמו חכר מחיברי האיש ההוא וכמו שכתבתי חכר מה מחברי האל יזוק בו האדם ההוא בכללו כן כשיחטא חיש אחד מהקבוצה ההוא יזוק בכלל ס הקבוצה ובכחן היתרו כל הספקות ולזה תמצא שחאשר כזה השם יתבדק ליהושע להאבידנו שביח העונש הראוי על החטא לא הסכים שיענש על יד יהושע זולת החוטא וכבר יחזק מה שאמרנו ש סלל חשינס על זה מהעונש כי חס סור ההשגחה האלהית מה שאמר ולא אוסיף ל להיות עמכם חס לא תשמירו חמס מ מקרבך ויחם החטא לכל ישר באמרנו חטא ישראל מפני שזה הקבוצה היה מתאחד והנה כזה השם יתבדק שיתקרו עי היה ה החוטא בגורל ויחם משפט הגורל לשם יתבדק כאמרנו בחיק יוטל חת הגורל ומי כל משפטו, ודמה שהיתה הטלת זה ה הגורל לפני יי כמו ה הענין בהטלת הגורל על חלוקת הארץ כמו שנזכר בזה הספר,

קם לך למה זה אתה נפל על פניך: חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צוית אתם וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם: ולא יכלו בני ישראל לקום לפני איביהם ערף יפנו לפני איביהם כי היו לחרם לא אוסיף להיות עמכם אם לא תשמירו חמס מקרבכם:

מיריחו לעי דעם בית און מפרנח לבית אל ואמר להון למימר סקו ואילולו ירת ארעא וסליקו גברא ואילולו ית עי: ותבו לות יהושע ואמרו ליה לא יפק כל עמא פתרוי גלפין גברא או בתלתא אלפין גברא יסקון וימחון ית עי לא תרגיש לתמן ית כל עמא ארי זעירין אנון: וסליקו מן עמא לתמן בתלתא אלפין גברא ואפכו קדם אנשי עי: וקטלו מנהון אנשי עי בתלתין ושתא גברא ודפוננו קדם תרעא עד דתברונון ומחוננו במחנתא ו ואתמסי לבא דעמא והיה למיא: ובזע יהושע לבושוהי ונפל על אפוהי על ארעא קדם ארונא ד' עד רמשא הוא וסבי ישראל ואסיקו עפרא על רישיהון: ואמר יהושע קבל בעותי יי אלהים למה אעברת אעברא ית עמא דרוי ית ירדנא לממסר יתנא בידא דאמורארא לאוכרותנא ולוי פון דשרינא ויתבנא בעברא דירדנא: בכעו אדני מה אימר בתר דאחזרו ישראל קדלהון למחפך קדם בעלי דבביהון: וישמעון בנענאי וכל יתבי ארעא ויסתהרון עלנא וישיצון ית שמנא מן ארעא ומיה רנעבר בדיל שמך רבא: ואמר יי ליהושע קום לך למה דנן את רמי על אפך חטא ישראל ואף עברו על קימי דפקדית ירתהון ואף נסיבו מן חרמא ואף גנבו ואף פדיבו ואף שוואו במניהון: ולא יכלון בני ישראל למקם קדם בעלי דבביהון קדלהון יחזרון למפך קדם בעלי דבביהון ארי הוו לחרמא לא אוסיף למהוי ממרי בסערבון אם לא תשיצון חרמא מביניכון:

והאיש מומנו הוא כמו חכר מחיברי האיש ההוא וכמו שכתבתי חכר מה מחברי האל יזוק בו האדם ההוא בכללו כן כשיחטא חיש אחד מהקבוצה ההוא יזוק בכלל ס הקבוצה ובכחן היתרו כל הספקות ולזה תמצא שחאשר כזה השם יתבדק ליהושע להאבידנו שביח העונש הראוי על החטא לא הסכים שיענש על יד יהושע זולת החוטא וכבר יחזק מה שאמרנו ש סלל חשינס על זה מהעונש כי חס סור ההשגחה האלהית מה שאמר ולא אוסיף ל להיות עמכם חס לא תשמירו חמס מ מקרבך ויחם החטא לכל ישר באמרנו חטא ישראל מפני שזה הקבוצה היה מתאחד והנה כזה השם יתבדק שיתקרו עי היה ה החוטא בגורל ויחם משפט הגורל לשם יתבדק כאמרנו בחיק יוטל חת הגורל ומי כל משפטו, ודמה שהיתה הטלת זה ה הגורל לפני יי כמו ה הענין בהטלת הגורל על חלוקת הארץ כמו שנזכר בזה הספר,

קם לך למה זה אתה נפל על פניך: חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צוית אתם וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם: ולא יכלו בני ישראל לקום לפני איביהם ערף יפנו לפני איביהם כי היו לחרם לא אוסיף להיות עמכם אם לא תשמירו חמס מקרבכם:

לקום, אפחצם ולא יוכלו קום, ויהונתן ואחימעץ עמדים, צפיו עורים כלם, ונלחמו אלק ולא יוכלו לך, ונתתך לעם הזה, על מי אדברה ואעידה, לכן כה אמר יי הגני סביא רעה, ונח ענלך שמרן, געו עורים בחצות גאלו בדם, מס רבים לא יוכלו לכבור:

עם בית חזן, סמוך לבית חזן וכן עם באר לחי רחי סמוך: מקדש, ממזרח לבית חל ובזכרו סימנין חלה נראה כי עיר חמרת היתה ששמה עי חבל זאת היתה גדולה מהחמרת וידועה לפיכך נזכרת בכל מקום עם הא הידועה ובערי בני עמון היתה עיר ששמה עי כמו שאומר בירמיה שודדה עי: כשלאים ושפה חיש, חרול זכות חברהם חבינו עמדה להם עם שהרי היו חייבין על חמסם ולא הכו מהם חנפי העני כי חס ט שלטים ושפה חיש חלל זכר להם הקבה זכות חברהם שבנה עם מויבח שנאמר בית חל מים והעי מקדס ויבן עם מויבח ליי וכף כשלטים כף השיעור, ויש מרזל שאמרנו שהיה כף הדמיון כי לא היו שלטים ושפה חלל יחיר בן מנשה הכו ששקול כשלטי ושפה חיש והוא רובה של סההדרין ויש דרש כי הקבה חמר ליהושע חמה תנחיל כשתהיה עממה חבל כאן שלא היה עממה נכסלו וחמר שהכתוב אומר הטעם כי בעבור העון של חמס נכסלו חין למ לבקש טעם חמר: לפני השער עד השברים, חמר חס השמוש ומשפטו מלפני השער כלומר מלפני השער שבחו עם בני ישראל להלחם מאותו מקום רדפים עד השברים ושם הכו השלטים ושפה וקרח המקום כן לפי שנכסלו עם וינתן תרב' עד דתבריון: ויכוס במורד, מקו' היה לפני העי שהיה משופע ויורד ובאותו מקו' הכוס במוכס: למה העברת, הא קוד' בכרי והעין בשוא ופתח שלא כמנהג כי המנהג ההוא בכבול והעין בשוא חו בכבול ובח כמוהו כלה בחכה העלה: ומה תעשה, בכרי הסין שלא כמנהג וכבר כתבנו הדומים לו בספר מכלל, ופירוש ומה תעשה לשמך הגדול שיחמרו הגוים מבילתי יכולת יי והרי שמך כאילו נתמעט חללם: למה זה אתה כוכל על כניך, על דרך מה תבעק חלי כלומר חניך צריך בקשה ותחילה ישמידו חמרם וחסלת להם: חטא ישראל, ולא תאמר חטא בשבנה חלל וגם עברו בריתי כי ברית נכרת' בני ובינס בהר סיני לעשותם כ כל אשר צויתם ואנוס וכן הנה ויקח ספר הברית ויקרא ב באזני העם והם אמרו כל אשר דבר יי נעשה ונשמע וזום משה רבינו מפי הנבז' נביא מקרבך מאחין כמוני יקום לך יי חלניך חליו תשמעון והנה יהושע כזה חותם וחל להם שלא יקחו משלל העיר דבר והנה עברו הברית ש שלקחו משלל העיר: וגם לקחו מן חמרם, כל גס בח לרבות ופי' הנה בעבור חמרם כאלו כום הנביא והוא יהושע מצוה בלא חרם וחם עברו המצוה עברו ה הברית לס' כי בידם חמרם: וגם גנבו, כי חללו לקחו בפרהסיא לא היה כל כך רע חבל כשגנבו כאילו חסבו להסתיר מהבורא: וגם כחשו, חו חולי הרגיש חלם בדבר וכיחם עכן חו בעבור שטופו לכחש שהרי חסם עד שבקש ממנו יהושע וחמר לו בני סים כא כבוד ליי: וגם שמו בכליה' וכל זה להכחיש יתד כמו שאמר והנה טמונים, ובלרש מה הם חמטה גס מלמד שבער על ה' חומשי תורה:

והנה הסכמנו שהיה זה הענין על פי הגורל לפי שהוא דעת רזל ויראה שהוא האמת בעצמו שאם היה זה על פי נביא חו שהיו נשאלו בארץ ומי לא היו צריכין ליה חבל יתבחר להם האיש בעצמו שעש' זה, והנה יפול ספק מה בענין הגורל חין יתכן שנאמר בו כי מיי כל משפטו והנה ענין משפטו הוא בקרי חלל שהיית זה הספק לא יקשה עם מה שהסרסנו וביארנו בספר מ' כי בענינים אשר בקרי סדור והגבלה וחולס בזה המקל לא יהיה זה הספק דוושם כי כבר היתה הטלתו על יד נביא לפני יי כמו שזכרנו ועם כל זה הנה ראוי שנשתדל בהיתרו מדד שאר הגורלות,

קדש התקדשו ענין זימן: אשר ילכדנו יי' אמרו כי העביר לפני הארון והנלכד הוא שהיה הארון קולטו שלא היה יכול לזנו משם ועוד אמרו כי העמיד כל השבטים לפני האורים והתומים וחבני החושן היו כתובים בו שמות השבטים ומי שאבנו כהה הוא הנלכד וכהה אבנו של יאדה ולדעת המשפחות והנבחרים עשו בקלפי על פי הגורל: יקרב למשפחות: כי לנבחרים ראשי משפחות: תקרב לבתי: לראשי בתי המשפחה: יקרב לנבחרים: לראשי הבית: ישרף באש אותו ואת כל אשר לו: לפי שעבד בחרם יחרם כל רכושו ובניו ונבנותיו הקטנים שהם בכלל ממונוו אבל העונש ואם בניהם היו גדולים הם בני עונש לפי ש שראו וסתקו עבדו בחרם ואסה לא היתה לו ואם היתה לו לא ידעה דבר כי העלים ממנה ש שהרי הטמין אות' תחת הקרקע ומה שאמר ישרף באש כמו שנאמר העיר שהיתה חרם כן ישרף העוב' על החרם וכל אשר לו שהוא חרם: ויקרב את משפחת יהודה: הקריב שבט יהודה לראשי משפחות וזכר משפחה במקום שבט וקצר ל למשפחתו והכל לקצר כי כן דרך המקרא: וילכד את משפחת הזרחי: זה לכדו וילכד מן הקל בענין זה ושאר וילכד מן כמעל ופי וילכד הארון לכדו: לנבחרים: לאששים ראשי בתי המשפחה:

וילכד זבדי: שהיה ראש בית אב ויקרב ראשי הבית וילכד עכן: בני סיס נא כבוד ליי' בקם מומנו שיתודה על עונו לפני ל דברים האחד לכפרת. עונו שתהא מיתתו כפרתו בהודאת עונו ומכאן למדו שכל המומתין מתדיין ולמדו כי כפר עונו מדכתי יעכרך יי' ביום הזה ביום הזה נעכר ולא לעולם הבא והשני כדי שיוזב בני ישראל בגורל או בקלפי הארון ויאמרו כי אמת הוא וכן אמרו רזל שאמר עכן ליהושע יהושע בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור הם חני מפיל גורל עליכם על אחד מכם הוא נוכל אמר לו יהושע לעכן בבקשה מוזק אל תביא לעז על הגורלות כי עתידה ארץ ישראל ליחלק בגורל: וכאת וכאת עשיתי פירושו לבני וארח בשלל ורזל

דרשו כי מעל עכן בשלש חרמים שנים בימי משה ואחד בימי יהושע שנה' כזאת וכזאת עשיתי והתורה עתה על שלשתן ויש אומ' בארבעה שלשה בימי משה חרמו על כעניי מלך ערד וחרמו של סיחון ועוב וחרמו של מדין' בכעניי שכתוב בו והחרמותי את עריהם' ובמדן שכתבו הזהב קדש ליי' בסיוחן ועוב אף על פי שכתוב בו בזונו לנו אי אשר שלא הקדישו מן השלל ליי' ואמרו מפני מה לא נענש בימי משה על שערב בימי משה מהם אמרו שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן פירוש לא ענש בגלוי שנאמר הנסתרות ליי' אלהינו ומהם אמרו כי לא ענש על הנסתרות לעולם שנאמר עד עולם ועכשוו שנענש על הנסתרות בגלוי לפי שלא היו נסתרות שהרי היו יודעים בו בניו ובנותיו: אדרת שנער' בגד חשוב שנעשה בבבל הנקרא שנער ובכרמית רבה אדרת שנער רבי חנינא בר רבי יצחק אומר פרפרה בבבלה ועוד בדברי רבותינו זל רב אמר איטילא דמילתא ושחאל אמ' אמר סרבאל דכריפאה: האהלי

קס ט' ראשי פסו' בקריא' וסי' קום התהלך בארץ לארכה' קום לך פדנה ארם' קם קדש את העם' קום רד לקראת אחאב' קום לך צרפתה' קום ורדת בית היוצר' קום לך אל נגוה' וחברו' קום כי עילך הדבר' קם קדש חס': למחר ה' בקריא' וסי' נמסר בסדר וארא: ולשון ה' בקריא' וסי' ולשון זהב אחד חמשים שקלים' קום זמין ית עמא ותימר אודמנו למחר יארי כדנן אמר יי' אלהי ד' ישראל חרמא בינד ישראל לא תכול למיקם קדם בעלי דבנד ער דתעדון חרמא מביניכון: ויתקרבון בצפרא לשבטיכון ויהי שבטא דיתאחד מן קדם יי' יקרב לזרעון וזרעיתא דיתאחד מן קדם יי' תקרב לבתין וביתא ד דיתאחד מן קדם יי' יתקרב לנבריא: ויהי דיתאחד בהרמא יתוקר בנוריא יתיה וכל דיליה ארי עבר על קומא דיי וארי עבר דלא כשר ב' ישראל: ואקדם יהושע בצפרא וקריב ית ישראל לשבטוהי ואתאחד שבטא דבית יהודה: וקריב ית זרעית יהודה ואחד ית זרעית זרח וקריב ית זרעית זרח לנבריא ואתאחד זבדי: וקריב ית ביתיה לנבריא ואתאחד עכן בר פרמי בר זבדי בר זרח לשבטא דיהודה: ויאמר יהושע לעכן ברי שוי פען יקרא קדם יי' אלהי ד' ישראל והב קדמוהי הודאה וחיו פען לי מה עברתא לא מכפי מני: ויאתיב עכן ית יהושע ויאמר בקושטא אנא חבית קדם יי' אלהי ד' ישראל וכרין וכרין עברית: וחזיר בבזתא אצטלי בבלי חד שפיר ומאנתן סלעין דכסף ולישנא דרבהא חד חמשיין סלעין

ואקדם יהושע בצפרא וקריב ית ישראל לשבטוהי ואתאחד שבטא דבית יהודה: וקריב ית זרעית יהודה ואחד ית זרעית זרח וקריב ית זרעית זרח לנבריא ואתאחד זבדי: וקריב ית ביתיה לנבריא ואתאחד עכן בר פרמי בר זבדי בר זרח לשבטא דיהודה: ויאמר יהושע לעכן ברי שוי פען יקרא קדם יי' אלהי ד' ישראל והב קדמוהי הודאה וחיו פען לי מה עברתא לא מכפי מני: ויאתיב עכן ית יהושע ויאמר בקושטא אנא חבית קדם יי' אלהי ד' ישראל וכרין וכרין עברית: וחזיר בבזתא אצטלי בבלי חד שפיר ומאנתן סלעין דכסף ולישנא דרבהא חד חמשיין סלעין

ולשון עלגים תמהר לדבר צחות' ולשון תדבוכות' ולשון חכמים מרפא' וללמדם ספר ולשון כשרים:

לכתים' יש במשפחה אחת הרבה בתי חבות: לנבחרים לראשי גולגולות כל חכמי הבית יבאו לגורל: תוס' ישרף באש' האהל והמטלטלין: אותו ואת כל אשר לו: כדי המפורש למטה אותו והבהמה בסקילה והזקף שהוא על באש מוכיח שהוא כפרד מאותו שכן מצינו מקראות שהטעם מחלקן כמו אחרי דרך מבווא השמש שאחרי מופלב מדרך על ידי הטעם וכן פתרונו הנלכד בחרם ישרף באש הראוי ל ל' ישרף כמו שפורש למטה: אותו ואת כל אשר לו: כדי האומר למטה וזה מקר' קצר ודומה לו כל מכה יבוי ויגע בכנור לא פירש מה יהיה לו ובדברי הימים פירש והיה לראש אף כאן לא פי' מה יהיה באותו וכל אשר לו ולמטה פי': ויקרב את ישראל' לפני החסן מקום שהשבטים כתובים ו נוסר לו הקבה סימן שהשבט שחטא אבט כהה וכהתה אבנו של יהודה: ויקרב את משפחת יהודה' לגורל אר' קרב ראשי המשפחות אדם אחד מכל המשפחה והטילו גורל על מי יפול ואחר כך על כל בתי חבות של אותה משפחה ובא אדם אחד מכל בית אב לגורל ואחר כך באו כל ראשי א אותה הבית: סיס נא כבוד' התחיל להוכיח לעז על הגורל אמר לו בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הכהן גדולי הדור אתם ה הטל גורל על שניכם ויפול על האחד אמר לו סיס נא כבוד בבקש מוזק אל תביא לעז על הגורלות שבו עתידה הארץ ליחלק: וען עכן' ראה בני יהודה נאספי למלחמ' אמר מוטב שאמות א חני לבדי ואל יהרגו כמה אלפים מישראל:

קום לך פדנה ארם' קם קדש את העם' קום רד לקראת אחאב' קום לך צרפתה' קום ורדת בית היוצר' קום לך אל נגוה' וחברו' קום כי עילך הדבר' קם קדש חס': למחר ה' בקריא' וסי' נמסר בסדר וארא: ולשון ה' בקריא' וסי' ולשון זהב אחד חמשים שקלים' קום זמין ית עמא ותימר אודמנו למחר יארי כדנן אמר יי' אלהי ד' ישראל חרמא בינד ישראל לא תכול למיקם קדם בעלי דבנד ער דתעדון חרמא מביניכון: ויתקרבון בצפרא לשבטיכון ויהי שבטא דיתאחד מן קדם יי' יקרב לזרעון וזרעיתא דיתאחד מן קדם יי' תקרב לבתין וביתא ד דיתאחד מן קדם יי' יתקרב לנבריא: ויהי דיתאחד בהרמא יתוקר בנוריא יתיה וכל דיליה ארי עבר על קומא דיי וארי עבר דלא כשר ב' ישראל: ואקדם יהושע בצפרא וקריב ית ישראל לשבטוהי ואתאחד שבטא דבית יהודה: וקריב ית זרעית יהודה ואחד ית זרעית זרח וקריב ית זרעית זרח לנבריא ואתאחד זבדי: וקריב ית ביתיה לנבריא ואתאחד עכן בר פרמי בר זבדי בר זרח לשבטא דיהודה: ויאמר יהושע לעכן ברי שוי פען יקרא קדם יי' אלהי ד' ישראל והב קדמוהי הודאה וחיו פען לי מה עברתא לא מכפי מני: ויאתיב עכן ית יהושע ויאמר בקושטא אנא חבית קדם יי' אלהי ד' ישראל וכרין וכרין עברית: וחזיר בבזתא אצטלי בבלי חד שפיר ומאנתן סלעין דכסף ולישנא דרבהא חד חמשיין סלעין

קום קדש את העם ואמרת התקדשו למחר כי אה אמר יהוה אלהי ישראל חרם בקרבך ישראל לא תוכל לקום לפני איביך עדר סירכם החרם מקרבכם: ונקרבתם בבקר לשבטיכם והיה השבט אשר ילכדנו יהוה יקרב למשפחות והמשפחה אשר ילכדנה יהוה תקרב לבתים והבית אשר ילכדנו יהוה יקרב לנבחרים: והיה הנלכד בחרם ישרף באש אתו ואת כל אשר לו כי עבר את ברית יהוה וכי עשה נבלה בישראל: וישכם יהושע בבקר ויקרב את ישראל לשבטיו וילכד שבט יהודה: ויקרב את משפחת יהודה וילכד את משפחת הזרחי ויקרב את משפחת הזרחי לנבחרים וילכד זבדי: ויקרב את ביתו לנבחרים וילכד עכן בר פרמי בר זבדי בן זרח למטה יהודה: ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד ליהוה אלהי ישראל ותזלו תודה והנרנא לי מה עשית אל תכחד ממני: וען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי ליהוה אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי: ואראה בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף ולשון זהב אחד חמשים שקלים

ולשון עלגים תמהר לדבר צחות' ולשון תדבוכות' ולשון חכמים מרפא' וללמדם ספר ולשון כשרים:

כזאת וכזאת עשיתי' גם בחרמים אחרים בימי משה ט' והחרמותי את עריהם: וארח בשלל' התבוננתי כמה שכתוב בתורה ואכלת את שלל איביך: אדרת שנער' איטילא דמילת' בבלי הרגום שכל מלך שלא קנה לו פלטירין בארץ ישראל לא תקדרה דעתו במלכותו שנאמ' נאחן לו את ארץ חמדת כבי כבאת גוים והיה למלך בבל פלטירין ביריחו וכשהיה בא לכאן לונם אתה: וירנו

רלבג

ונהה היתה מצות השם ית' שהנלכד בחרם ישרף באש כי הוא ברור אל השם ית' שלא יפול הגורל כי אם על החוטא ועם כל זה מצאנו שהתחכם יהושע אל שיודה עכן זה קודם שפוטו אותו בזה המשפט ואי אפשר שנאמר שכבר עשה זה יהושע כדי שיוכל לשפטו כדי ומפני שלא היו שם עדים רצה שתהיה עם הודאת פיו וזה לפתי סבות הא' שמה שהגיע ידיעתו בזה האופן מהשם ית' הוא ממה שלא אפשר להודות בזה שמה שפוטו עליו ולא ידמה שכבר היה זה הענין באופן שזכרוהו רבותינו זל רוצה לומר שכבר היה עכן ומשפחתו מוכיחין לעז על הגורל כשהיו אומרים שאם יפילו הגורל על שני אששים צדיקים הנה יפול בלי ספק על אחד מהם עם היותו בלתי חוטא בזה ולסלק זה התרעומת והמחלוקת שהיה אפשר שיתחדש מזה התחכם יהושע להסתדל שיספר עכן זה וכאשר הודה זה הענין סבר שכבר שלח יהושע מלחכים וירנו האהלה וידה מה סוכר שכבר שלחם עם במרוצה כי יהושע היה ירא שימרו חכמי משפחתו להוכיח משם זה לכמות קלון עכן: ויציקם

לכתים' יש במשפחה אחת הרבה בתי חבות: לנבחרים לראשי גולגולות כל חכמי הבית יבאו לגורל: תוס' ישרף באש' האהל והמטלטלין: אותו ואת כל אשר לו: כדי המפורש למטה אותו והבהמה בסקילה והזקף שהוא על באש מוכיח שהוא כפרד מאותו שכן מצינו מקראות שהטעם מחלקן כמו אחרי דרך מבווא השמש שאחרי מופלב מדרך על ידי הטעם וכן פתרונו הנלכד בחרם ישרף באש הראוי ל ל' ישרף כמו שפורש למטה: אותו ואת כל אשר לו: כדי האומר למטה וזה מקר' קצר ודומה לו כל מכה יבוי ויגע בכנור לא פירש מה יהיה לו ובדברי הימים פירש והיה לראש אף כאן לא פי' מה יהיה באותו וכל אשר לו ולמטה פי': ויקרב את ישראל' לפני החסן מקום שהשבטים כתובים ו נוסר לו הקבה סימן שהשבט שחטא אבט כהה וכהתה אבנו של יהודה: ויקרב את משפחת יהודה' לגורל אר' קרב ראשי המשפחות אדם אחד מכל המשפחה והטילו גורל על מי יפול ואחר כך על כל בתי חבות של אותה משפחה ובא אדם אחד מכל בית אב לגורל ואחר כך באו כל ראשי אותה הבית: סיס נא כבוד' התחיל להוכיח לעז על הגורל אמר לו בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הכהן גדולי הדור אתם ה הטל גורל על שניכם ויפול על האחד אמר לו סיס נא כבוד בבקש מוזק אל תביא לעז על הגורלות שבו עתידה הארץ ליחלק: וען עכן' ראה בני יהודה נאספי למלחמ' אמר מוטב שאמות א חני לבדי ואל יהרגו כמה אלפים מישראל:

כזאת וכזאת עשיתי' גם בחרמים אחרים בימי משה ט' והחרמותי את עריהם: וארח בשלל' התבוננתי כמה שכתוב בתורה ואכלת את שלל איביך: אדרת שנער' איטילא דמילת' בבלי הרגום שכל מלך שלא קנה לו פלטירין בארץ ישראל לא תקדרה דעתו במלכותו שנאמ' נאחן לו את ארץ חמדת כבי כבאת גוים והיה למלך בבל פלטירין ביריחו וכשהיה בא לכאן לונם אתה: וירנו

וירכזו האהלה של יקדימו שבט יהודה ויטלו משם להכחיש את הגורל: ויביקום ואתיכונן ורבתינו אמרו בא וחבטן לכני המקום חמר לפני רבנו של עולם על אלו יפלו רובה של סנהדרין: ואת בניו וכל ישראל לראות בריונו וינסרו מלעשות כמותו: ואת סורו ואת חמורו לאחדם כמה שנחמר והיה כל הכלכל

האהלה בשתי ידיעות כמו והחצו הערך והדומים לו: תחתיה תחת האדרת: וירכזו האהלה טעם וירכזו לשמחה שנכלה עון החרם על מי היה וישראל נקיים ורבי שלמה כתב טעם וירכזו של יקדימו שבט יהודה ויטלו משם כדי להכחיש הגורל: טמונה האדרת: לשון הזהב לל שבט זהב שדומה ללשון: ויביקום לפני יי' ויעמידום לפני יי' כדי שיראו אותם כל ישראל וידעו כח החרם ויזכרו מן החמדה ומן החרם ורזל חמרו ויביקום בא יהושע וחבטן בקרקע לפני ה המקום חמר רבנו של עולם על אלו תפל רובה של סנהדרין: את עכן בן זרח' סמך אותו לאבי חבני לקצר כי זרח היה ראש ע משפט: ויעלו אותם עמק עכור' היה לו לומר וירדו חבל נראה כי היה הר בין המצחה ובין ה העמק ואמר יעלו כנגד ההר ועל דרך הזה וירד הסלע:

יסקרו חמורו וכל אשר לו: וירבמו אותו חבן: שחלל את השבת: וישרפו אותם האהלה והמטלטלות: ויסקלו אותם השור והבהמה: תבזו לכם ואל תחרימו השלל עוד: עד התיקנו אותם לשון תיק סנוניאס. מ מתיק העיר דישפוליר בלעז ויש לפותרו לשון כתיקה כמו התיקס כחאן לטבחה: והורשתם ותתרכון: מים

משקלו ואחמדם ואקחם והנם טמנים בארץ בתוך האהלה והבסף תחתיה: וישלח יהושע מלאכים וירצו האהלה והנה טמונה באהלו והבסף תחתיה: ויקחום מתוך האהל ויבאום אל יהושע ואל כל בני ישראל ויצקם לפני יהודה: ויקח יהושע את עכן בן זרח ואת הבסף ואת האדרת ואת לשון הזהב ואת בניו ואת בנתיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו וכל ישראל עמו ועלו אתם עמק עכור: ויאמר יהושע מה עברתנו יעקבך יהודה ביום הזה וירגמו אתו כל ישראל אבן וישרפו אתם באש ויסקלו אתם באבנים: ויקימו עליו גל אבנים גדול עד היום הזה וישב יהוה מחרון אפו על כן קרא שם המקום ההוא עמק עכור עד היום הזה: ויאמר יהודה אל יהושע אל תירא ואל תחרת קח עמך את כל עם המלחמה וקום עליה העי ראה נתתי בידך את מלך העי ואת עמו ואת עירו ואת ארצו: ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה תבזו לכם שים לה ארב לעיר מאחריה: ויקם יהושע וכל עם המלחמה לעלות העי ויבחר יהושע שלשים אלה איש גבורי החיל וישלחם ל לילה: ויצו אתם לאמר ראו אתם ארבים לעיר מאחרי העיר אל תרחיקו מן העיר מאד והייתם כלכם נכנים: ואני וכל העם אשר אתי נקרב אל העיר והיה כי יצאו לקראתנו כאשר בראשנה ונסנו לפניהם: ויצאו אחרינו עד התיקנו אותם מן העיר כי יאמרו נסים לפנינו כאשר בראשנה ונסנו לפניהם: ואתם תקמו מהאורב והורשתם את העיר ונתנה יהוה אלהיכם בידכם:

מרתקליה ורגנתנו ונסברתנו וקא אנון טמירין בארעא בנו משפני וכספא תחותיה: ושלח יהושע אנדרין ורבו למשפני וקא טמירין במשפנייה וכספא תחותיה: ונסיונונו מגו משפניא ואיתאונונו לורת יהושע ולורת כל בני ישראל ואתיכונן קדם יי' ודבר יהושע ית עכן בן זרח וית כספא וית אצטלא וית לישנא ודבקא ודבר ית בנוהי וית בנתיה וית תוריה וית חמריה וית עניה וית משפניה וית כל דליה וכל ישראל עמיה ואסיקו יתהון למישר עכור: ויאמר יהושע מה עברתנא יעקבך יי' ביום הדין ורגמו יתיה כל ישראל באבניא ואוקידו יתהון בנורא בתר ד רגימו יתהון באבניא ואקימו עלוהי דגור אבנין רב עד יומא הדין ותב יי מתקוף רוגזיה על פן קרא שמה דאתרא ההוא מישר עכור עד יומא הדין: ויאמר יי ליהושע לא תרחל ולא תחבר דבר עמך ית כל עמא עברי קרבא וקום סק לעי חזי דמסרית בידך ית מלכא דעי וית עמיה וית קרתיה וית ארעיה: ותעביד לעי ולמלכה כמא דעברת ליריחו ולמלכה לחור עדאיה ובעיריה תבזון לכוז אתקו לד במנא ל לקרתא מאחורייה: וקם יהושע וכל עמא עברי קרבא למסק לעי וזכר יהושע תלתין אלפין נברא נברי חילא ושלחנון בליליא: ופקיד יתהון למימר חזו דאתון כמנין לקרתא מאחורי קרתא לא תרחיקו מן קרתא לחרא ויהון כלכוז מתקניא: ואנא וכל עמא דעמי נתקרב לקרתא ויהי ארי ופקו לקדמותנא כדבדמיתנא ונפוד קדמיהון: ויפקו בתרנא עד דנגוד יתהון מן קרתא ארי יימרו תבירין קדמנא כדבדמיתא ונפוד קדמיהון: ואתון תקימו מןמנא ותתרכון ית קרתא וימסרנא יי אלהכון בידכון:

וירכזו האהלה: טעם וירכזו לשמחה שנכלה עון החרם על מי היה וישראל נקיים ורבי שלמה כתב טעם וירכזו של יקדימו שבט יהודה ויטלו משם כדי להכחיש הגורל: טמונה האדרת: לשון הזהב לל שבט זהב שדומה ללשון: ויביקום לפני יי' ויעמידום לפני יי' כדי שיראו אותם כל ישראל וידעו כח החרם ויזכרו מן החמדה ומן החרם ורזל חמרו ויביקום בא יהושע וחבטן בקרקע לפני ה המקום חמר רבנו של עולם על אלו תפל רובה של סנהדרין: את עכן בן זרח' סמך אותו לאבי חבני לקצר כי זרח היה ראש ע משפט: ויעלו אותם עמק עכור' היה לו לומר וירדו חבל נראה כי היה הר בין המצחה ובין ה העמק ואמר יעלו כנגד ההר ועל דרך הזה וירד הסלע: וירגמו וישרפו ויסקלו וכתב חזני חבי זל כי דינס היה בסריפה כמו שכתב יסרף באש אותו ואת כל אשר לו ופי' וירגמו אותו כשהיו מוליכין אותו לשרפה היו רוגזין ומשליכין עליו חבנים מרוב ה כעס עליו וכשהיו בעמק עכור שרפו אותו ואת כל אשר לו וזכר כן ויסקלו אותו באבנים כסוס באבנים והם שרופים ואחר כן הקימו עליו גל חבני גדול להיות לאות' ורזל פירשו וירגמו אותו חבן הוא לבדו וישרפו אותם באש בעמנו הכמו מרבר סך כאמר לו מפי הגבורה הכלכל בחרם יסרף באש אותו ואת כל אשר לו חס כן מה תלמוד לומר וירגמו אותו לפי שבשבת נגב והוציא מיריחו והטמין באהלו ונסקל על חלול שבת ונסרף על שמעל בחרם ומנין שבשבת כלכדה יריחו שנחמר ויהי ביום השביעי וקבלו רזל שביעי לימי השבוע כמו שכתבנו: כאשר עשית ליריחו ולמלכה כי הכל הרגו לפי חרב: תבזו לכם כלומר זאת לא תהיה חרם כמו יריחו חבל תבזו אותה לכם לכל זרכסם שלח יבא ממה חובר יי: התיקנו שרשו נתק לל עד שנכתק אותם מן העיר ברדפס אחריו: ואתם תקימו מהאורב' שם כמו מהאורב וכמותו שם בזה המשקל מלרע ואת היומר החרמנו' ויטעהו שורק: והורשתם את העיר את יושבי העיר תגרסום ותכלום: כתפסכס

רלבן

ויביקום לפני ליי' פירשו בו ועמידום מענין מצוקי חרץ נחפטר עוד שיהיה מענין יביקה והרצון בזה שלשון הזהב היה טמון תוך האדרת ו הבסף היה תחתיה והיו בו מחתי שקלים וכשהביאוה אל יהושע וישראל הכה פסג א אותם שם כדי שיראה לעין שהיו שם אלה ה הדברי שהודה עכן: ויקח את עכן הנה יספק מספק למה כ כעשנו בניו ובנותיו והם לא חטאו בזה וידמה חס בשנחמר שכבר היו קטנים והיו בזה במסכת קינו ש שנה השם שיחבזו או שנחמ' שלא הובאו שם בניו ובנותיו ל להמיתם חבל לראות המשפט כדי שיוסרו שכמו זה הפועל ה המנוכ' לא יעשו וממה שורה על זה שכבר אמר אחר זה וירגמו אותו בני ישראל חבן ויקימו עליו גל חבנים גדול להורו שלא מת שם אדם זולתו ומש וישרפו אותם באש ו יסקלו אותם באבנים שב אל העלי חיים שהם שורו וחמורו ו נחאכו וספר שטרפס באש אחר שסקלו ח אותם באבני ולא כלל יחד סקילת העלי ה חיים עם סקילת עקן שהיה מבוחר שלא י

ח

וכל עם י' וסי' יהושע סלק לגלגל וסריוס מלכ' וקמא בכרל

יוכלו יחד בזה הענין האדם והבעלי חיים והנה זכר שאחר זה שבה ההשנחה האלהית על ישראל וזוה השם יתב' שיעשו מלחמה בתחבולות עם אנשי העיר לפי שכבר היה אפשר להחרימ' בזה האופן בזולת עשיית מופת אחר כי הם יסכימו לבלת מהעיר לרדוף אחרי בני ישראל לפי שבפעם הראשונה נכחום והנה הסי' לא יעשה מופת ללא צורך: לא 3 H

פתפסכס' מקוד בכף: כדבר יי' תעשו' שהרי אמר לו כאשר עשית ליריחו ויריחו שרפה באש: ראו צויתי אתכם' כלומר שיהיו זריזים: וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העם' באמצע המחנה לן בלילה ההוא כדי לזרזם כלם להסכים בבקר ולערוך המלחמה: ויפקד' השגיח בהם ונתן עיניו עליהם אך הם מוכני למלחמה: וכל העם המלחמה' חסר

מיום לעי' שהעני מקדם לבית אל ובית אל מים לעי: וילך יהושע בתוך העם' להיות ככון בהשכמת הבקר: ועל הנה' כמו שאל לו המקו' אם הוא עובר לכניהם עוברין ואם לאו אז עוברין: ויקח כחמשת אלפים איש' אורב אחר אורב אחד קרוב לעיר מחברו: וישימו העם' שימה זו לשון הזמנה כמון לחומה להלחם כמו

הנסמך ומשפטו העם עם המלחמה כמו הארון הכרית: ויקח כחמשת אלפים איש' שיהיו גם כן אורב חולי עם חות' סמוך לעי יותר מן הראשונים: וישימו' האורב והמחנה שמו עצום וקרבו לעיר יותר ממה שהיו וכן חומ' במלחמת בן הדד על שומרון ויאמר שימו וישימו על העיר: ואת עקבו' כתרנומו וית כמניה כלומר מארבו מן ויעקבני כי המארב היא ערמה: וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק' כלומר הלך הוא ואחרים עמו בתוך העמק שהמחנה עם לראות שומרי המחנה אם הם ערים או ישני כן יבאו אנשי העי בתחום עליהם והכוס: למועד' כתרנומו לחומה דמתקן ליה כלומר שהכין המלך חומ' בשעת פלוגית כהיה מוכני כלנו לבאת למלחמה: לפני הערבה' לפני המישור אשר היה חת כני ה העיר: ויבננו' הראו עצמם נגועים ונסים לפניהם ונס הם היו נגועים כי אי אפשר שהיו נסים לפניהם שלא היו נגועים בהם וחלו לא היו נגועים אלא מראים עצמם נגועים לכך היה חומר ויתנגעו מכין התפעל כי כן המשפט: דרך המדבר' מקום מרעה הבהמות יקרא מדבר בין סמוך לעיר בין רחוק מן העיר לפי אמר ורעו כבשים כדברם כעדה בתו' הדבר והוא מתרג' וינהגו ודבר לפי שהדועה נוהג עם המקנה: ויעקו' נתקבצו לרדוף אחריהם ולפי שהקבצו ואסיפת העם הוא על ידי זעקה לפי כאמר בזה הלשון: אשר בעיר' כן כתיב וקרי בעי והכתוב מורה שזעקו כל ה הנשאר' בעיר לרדוף אחריהם והקרי מורה אשר בעי ונבולה וכן כתיב ולא נשאר איש בעי ובבית אל: בכידון' כתרנומו ברומחא: ידים

וישלחם ד' וס' ושלחם יהושע וילכו' וקם יהושע וכל עם' וישלחם לבנונה' ויקח אסא את כל: סיסן קדם' וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העם' תנינא וילך יהושע בלילה הוא בתוך העמק ואפס אל עם עמקי: הוא וכל עמו ד' וס' ויפגו ועלו' וצא סיסון לקראתנו' ונפג ונעל דרך הבשן' כראות מלך העי: ולא ויהי במיחדכון ית קרתא תדלקון ית קרתא בנורא' כפתגמא דיי תעברון חזו דפקדית' יתכוון: ושלחננו יהושע ואלו לכמנא ויתבו בין בית אל ובין עי מערב לעי ובת יהושע בליליא ההוא בנו עמא: ואקדים יהושע בצפרא ומנא ית עמא וסליק הוא וסבי ישראל קדם עמא לעי: וכל עמא עבדי קרבא דעמידה סליקו ויהתקרבו וארנו לקבל קרתא ושרא מצפונא לעי וחילתא בינוהו ובין עי: ודבר כחמשה אלפין נברא ושוי יתהון כמנא בין בית אל ובין עי ממערב לעי: ושויאו עמא ית כל משרתא דמצפונא לקרתא ורת כמניה מערב לקרתא ואזל יהושע ב בליליא ההוא בנו מישרא: והנה פד חזא מלפנא דעי ואזחויאו ויאקדימו ונפקו אנשי קרתא לקדמות ישראל לאנחא קרבא דהוא וכל עמיה לזמנא דמתקן ליה לקדם מישרא ואנון לא ידעין ארי כמנא להון מאחורי קרתא: ואתברו יהושע וכל ישראל קדמיהון ואפכו לאורח מדברא: ואתפנישו כל עמא די בקרתא בעי למרדף בתריריהון ורדפו בתר יהושע ואתנגידו מן קרתא: ולא אשתאר אנש בעי ובית אל דלא נפקו בתר ישראל ושבקו ית קרתא פד פרתיהא ורדפו בתר ישראל: ואמר יי' ליהושע ארים ברמחא די בידך על עי ארי בידך אמסרנה וארים יהושע ברומחא דבידיה על קרתא: וכמנא קם בפריע מאתריריה ורדפו כדארים ידיה ועלו לקרתא וכבשוהא ואזחויאו ואדליקו ית קרתא בנורא:

והיה כתפשכם את העיר תצירתו את העיר באש כדבר יהוה תעשו ראו צויתי אתכם: וישלחם יהושע וילכו אל המארב וישבו בין בית אל ובין העי מים לעי וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העם: וישכם יהושע בבקר ויפקד את העם ועל הוא וזקני ישראל לפני העם העי: וכל העם המלחמה אשר אתו עלו ויגשו ויבאו נגד העיר ויחנו מצפון לעי והגו בינו ובין העי: ויקח כחמשת אלפים איש וישם אתם אורב בין בית אל ובין העי מים לעיר: וישבו העם את כל המחנה אשר מצפון לעיר ואת עקבו מים לעיר וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק: ויהי כראות מלך העי וימדהו וישבימו ויצאו אנשי העיר לקראת ישראל למלחמה הויה וכל עמו למועד לפני הערבה והוא לא ידע כי אורב לו מאחרי העיר: וינגעו יהושע וכל ישראל לפניהם וינסו דרך המדבר: ויזעקו כל העם אשר בעיר לרדף אחריהם וירדפו אחרי יהושע וינתקו מן העיר: ולא נשאר איש בעי ובית אל אשר לא יצאו אחרי ישראל וישבו את העיר ופתוחה וירדפו אחרי ישראל: ויאמר יהוה אל יהושע נטה בכידון אשר בידך אל העי כי בידך אתננה ויש יהושע בכידון אשר בידו אל העיר: והאורב קם מהרה ממקומו וירצו בנטות ידו ויבאו העיר וילכדוה וימהרו ויציתו את העיר באש:

סל' בכן הדד במלכיס שימו על העיר ושימו: ואת עקבו' ואת חרבו ואת חרבו כמו ויעקבני: וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק' חמת רבותינו של בעומקה של הלכה: למועד' לזמן היו' סנוענו יחד מאתמול בלילה ההוא ככה שהיו מנחשים ומעוכבים: ויבננו' לשון נגע ואתברו הראו עצמן כאילו הם נכפים לפניו: כטה בכידון' הוא היה סימן לארבע לזאת מן המארב בראותו ה הכידון נטוי על העיר כידון שפידו בלעז: ידים

רלבנ

וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק' חסוב זה שמחשבתו והסתדלתו לח היתה בלילה ההוא כי אם בהיסרת העם בדבר המלחמה הזאת וכדי שיבטח לבם יותר ולא ידך לבכם על מה ש שהיו נכפים בראשונה עלה יהושע וקרי ישראל לפני העם ולזה היה יהושע והקרי במקום היומר מסוכן חכר עם זה לזאת הסבה בעיני לפי מה שחשבו שכבר לן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק כי העמק הוא המקום היות שכלו הוא היות מסוכן שבמקומות ב בדבר המלחמה והנה לקח יהושע מהסלס' אלף שבחר ה' אלפים איש היו אורב בין ישראל ובין העי מים לעיר והנה הם היו במקום קרוב למקום יהושע עד שיתכן בהם שיראו כשיטה יהושע חת יד בכידון והוא הרומח אשר בו הנס והיו הנשאר' קרובים להם באופן שנתקבצו כולם בעת ההוא ויבואו אל העיר וילכדוה והנה זכר וכבר יבאו אנשי העיר לקראת ישראל למלחמה למועד לפני הערבה אמר למועד להודות שבכמו הנת שהיום שיבאו לקראתם בפעם הראשונה יבאו עתה כי זה ממה שיחוק לב אנשי ישי העי ויחשבו שכמו שזכרו אז יבאנו עתה ואמר לפני הערבה כי במקום ההוא גבי מה שחשבו היו מנחמים בפעם הראשונה או אמר לפני הערבה כי מהמקום ההוא יתכן שלא היו יכולין לראות האורב אשר מאחרי העיר ובזאת התחבולה הכנונה נכחוס בקלות כי בראותם עשן העיר עולה השמימה אשר עם טבס ונשיהם לא נשאר להם כח ולא רצון העומד והשעור להלחם עם ישראל באופן ראו זה מבוחר מאד' והנה

בית אל לחיבורי בית אל כתי' וקרי לחיבורי בית אל כתי' בית אל קרי

כי יל' ק' כל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

ל' כתי' וקרי מכח עמק

נשאר ד' דסמיכי בקריאה וס' ולא נשאר איש בעי ובית אל' וישלח יהוא בכל ישראל' ויעלו ביהודה ויבקעה דדה' ואני נשארתי לבדי: והאורב ג' מלאים בלוי' וס' והאורב קם מהרה' ואתם תקומו מהאורב' ויצילנו סקף אויב דעורא: וילכדוה בקריא וס' וילכדו בני מכור בן מנשה גלעדה וילכדוה' והאורב קם מהרה מסקומו' ויעבר יהושע מלכיש עלונה' ויעל יהושע מעלונה' וילכדה סקצה שלש' ב' פנהוק חס קדמא ובתראד' ונמסר גם בסדר מטור:

והנה נתלה מלך העי ולא הלינו כבלתו על העץ כמו שהזכירה התורה גם בהרדני בית דין שלא לעפש האור והקימו עליו גל של חכמים בפתח שער העיר כדי שיתכנס זה לחצר מלכי הגוים ויראו מהלחם עם ישראל: ואולם התועלות הנמשכות מזה הספור הם יד: התועלת הראשון הוא במצות והוא מה שזכר מערב המילה ומה המקו למדנו שמי שאיחר עשיית מצוה מה ראוי שיקיימנה תכף שימצא תמצא שתקף שמצאו ישראל מקום אכסר שיחמו בה עד שתחיה מכתם כוונעשיית המילה וחולס אחר עבור חבל משה נהבכר להם כי תוך שלשה ימים יסעו לעבר הירדן כמו שמכ' במה שקדם ומה המקום יתברר שמי שלא מל בשמימי לחי זה סבה שתהיה הנה חין ראוי לו ש שימתין עליה אחרי מצאו מקו לעשייתה: הב' הוא במדות והוא שראוי כשיביאנו הענין לעשו פעולה מצערת הנה ראוי שיעשה אותה ב בחוסן אשר יגיע בו לו צער יותר מעט מצער ולזה באה המצוה ליהושע שיעשה חרבו צורים ימול בהם בני ישראל: הג'

רדק

ידיים מקום כמו רוענו על ידיהם חוכ כתרדמונו מילא: אל הדוקף ישראל שהיו נסים אל המדבר נהפך אל חכמי העי שהיו ר דולפים חותם: השדה כולל מקום זרע העבוד ומקו מרעה הבהמו גם כן לפיכך פי' במדבר אשר רדפוס בו: וכבא השמש כמו שכתוב לא תלין כבלתו על העץ ועל כל הנתלה בחצר ישראל מ מצות הכתוב: ח

רשי

ידיים כח: והעם הנס המדבר ישראל שנסו אל המדבר כמו שחמור למעלה נהפך להלחם אל הדוקף: וחלה יכאומן העיר האורב שהצית את העיר: ח

השמיטה יא בקריא וסי' נמסר בסדר ואתחנן: בתוך ה' וסי' נמסר בסדר לך לך: ויקריבו חס' בליש' וסי' נמסר בסדר ויקרא: ואת מלך ד' וסי' ואת מלך העי תפשו חי' ואת מלך העי תלדו: ואת מלך מעבדו

ויפנו אנשי העי אחריהם ויראו והנה ערה עשן העיר השמימה ולא היה בהם ידים לנוס הנה והנה והעם הנס המדבר נהפך אל הרוקף: ויהושע וכל ישראל ראו כי לכד הארבת את העיר וכי ערה עשן העיר וישבו ויבו את אנשי העי: ואלה יצאו מן העיר לקראתם והיו לישראל בתוך אלה מזה ואלה מזה ויבו אותם עד בלתי השאיר להם שריד ופליט: ואת מלך העי תפשו חי ויקרבו אתו אל יהושע: והי ככלות ישראל להרג את כל ישיבי העי בשדה במדבר אשר רדפוס בו ויפלו כלם לפי חרב עד תמם וישבו כל ישראל העי ויבו אתה לפי חרב: והי כל הנפלים ביום ההוא מאיש ועד אשה שנים עשר אלף כל אנשי העי: ויהושע לא השיב ידו אשר נטוה בכידון עד אשר החרים את כל ישיבי העי: רק הבהמה ושלל העיר ההיא בזו להם ישראל כדבר יהוה אשר צוה את יהושע: וישרף יהושע את העי וישימה תל עולם שמכה עד היום הזה: ואת מלך העי תלה על העץ עד עת הערב וכבוא השמש צוה יהושע ויורידו את נבלתו מן העץ וישליכו אותה אל פתח שער העיר ויקימו עליו גל חכמים גדול עד היום הזה:

ויפנו אנשי העי אחריהם ויראו והנה ערה עשן העיר השמימה ולא היה בהם ידים לנוס הנה והנה והעם הנס המדבר נהפך אל הרוקף: ויהושע וכל ישראל ראו כי לכד הארבת את העיר וכי ערה עשן העיר וישבו ויבו את אנשי העי: ואלה יצאו מן העיר לקראתם והיו לישראל בתוך אלה מזה ואלה מזה ויבו אותם עד בלתי השאיר להם שריד ופליט: ואת מלך העי תפשו חי ויקרבו אתו אל יהושע: והי ככלות ישראל להרג את כל ישיבי העי בשדה במדבר אשר רדפוס בו ויפלו כלם לפי חרב עד תמם וישבו כל ישראל העי ויבו אתה לפי חרב: והי כל הנפלים ביום ההוא מאיש ועד אשה שנים עשר אלף כל אנשי העי: ויהושע לא השיב ידו אשר נטוה בכידון עד אשר החרים את כל ישיבי העי: רק הבהמה ושלל העיר ההיא בזו להם ישראל כדבר יהוה אשר צוה את יהושע: וישרף יהושע את העי וישימה תל עולם שמכה עד היום הזה: ואת מלך העי תלה על העץ עד עת הערב וכבוא השמש צוה יהושע ויורידו את נבלתו מן העץ וישליכו אותה אל פתח שער העיר ויקימו עליו גל חכמים גדול עד היום הזה:

וחברו: וכבוא בקריא וסי' והיה לפנות ערב ירחץ במים: וכבוא נשאי הארץ: וכבא השמש צוה יהושע מצערתא מלא: ונמסר גם בסדר תצא:

הביאור האחרון שזכרנו בו וכבר הארכנו המאמ' אך יגיע זה התועלת מזה המצוה בבחיורנו לדברי התורה: הה' והוא במצות הוא להוסיף ביאור על מה שנאמר בתורה בהכפת העומר שהוא ממחרת השבת שלא רצה בו שבת בראשית כמו שהיו אומ' הנזוקים: הו' והוא בעיניו הוא שהנביא ראו שיכין עצמו לכבואה שיצטרך אליה הוא בשמי' מחשבתו שם ולזה זכר שכבר היה יהושע ביריחו כשהגיע לו הנבואה כי בהתערב ענין ההשגות הדמיונות יקרה במקצת דברים המגיעים במראה הנבואה שהיו לפי הדמיונות אשר שוטטה מחשבתו בהם וזה על הרבה מהדברים בה הספור בהם בעניני הנבואות ולזה זכר בזה המקום כי יהושע היה מדמה תחלה בזה האיש שהיה מאנשי המלחמה אשר לו חו אשר כנדרו: הט' הוא להיטיב ישראל בשיחמינו בשם ית' וייראו ממנו כי זה כלו מביע אותם אל הצלחתם הנפשיות עם שבזה יתיישרו בזאת ההצלחה אשר השתדלותם בה עתה: הו' והוא במדות הוא שאין ראוי שיקפח סכר כל בריה אך ראוי שיסולסל נמול על כל מעשה טוב ולזה תמצא שנה יהושע להחיות רחב וכל אשר אתה בבית הסבה בזה כי החבאתה את המלאכים אשר שלח יהושע ולא נתן הסבה בזה שבועת המרגלים לה כי לא יקשרו ישראל בזה מפני שבועתם לה כי לא היה להם רשות על זה מיסר' ולא היו ראשי העם שיקשרו העם בשבועתם וכן סיכר בסו' הענין כי רחב וכל אשר אתה בבית החיה יהושע ותשכך בקרב ישראל כי החביאה המלאכים אשר שלח ונאמר שכבר היתה הסכמתו להחיות רחב וכל אשר אתה בבית בעבור הטוב שנמלה למרגלים הנה הסכים יהושע שיעשה זה על ידי המרגלים כדי שיקיימו שבועתם לה: היא והוא במדות הוא שהוא ראוי לכל כלל מתאחד למנוע קצת האכסוס לקצת מחטוא לשם ית' כי כבר יזקן הכלל בחטא היחיד הלא תראה כי עכן מעל במרס ועל כל העדה היה קצף ולואת הסבה צותה התורה הוכח תוכיח את עמיתך: היב' והוא במדות והוא שאין ראוי למושל שיעשה בכחו מה שאיפשר שתפול בו טענה שלא יעשה כדקף נאעפ סנונה בזה מפי הנבורה אך ראוי שיתחכם להסיר מריבה וקטטה כי אולי יגיע מזה הפכד רב וכזה יקיים מה שבחאתה המצוה עליו מזה השם ולזה תמצא שכבר התחכם יהושע שידה עכן חטאו לסלק מעליו הטענה לא

הוא יבנה' אז כשעברו ישראל את הירדן ואין מוקדם ומאוחר בתורה כי כן כתוב בספר תורת משה והיה ביום אשר תעברו את הירדן וגו' והקמות לך חבנים גדולות ושדת חותם בשיד ובכית עם מובח וגו' והו הותרו הבמות כל זמן שהיו בגלגל וכן אמרו רבותינו ז"ל ביום עברו את הירדן ובאו להר גרזים ולהר עיבל והביאו את החבני' ושקצו בשיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה ובנו מזבחה ועללו עולות ושלמים וזבחים וקבלו את החבנים ולנו ואמרנו חן הבניה נרתת אלא על ידי נביא שנאמר אז יבנה יהושע ומלת יבנה עתיד במקום עבר ויבא זה עם קטר מלת אז בהרבה מקומות כמו אז יסיר משה אז יסיר ישראל אז יבדיל משה אז יבדיל יהושע אז יבנה שלמה אז תבא אז יקהל שלמה:

בספר תורת משה ג' דסמי' בקריאה וסי' כאשר צוה משה עבד יי' דיהושע' וזוקתם מאד לשמר ולעשות את' ואת בני הסכים לא המית דמלכים: עליהן בקריאה וסי' ותנו בהן אש ושימו עליהן' וכתבת עליהן כל דברי' כאשר צוה משה עבד יי' דיהושע' ורגסו עליהן אבן' הסתנבאות מלכהן' אשר קנינהן

רשי

אז יבנה וגו' פרשה זו כתובה מוקדם ו מאוחר שמי' שעברו את הירדן עשה כן: וכתבו עם על החבני' הן הן החבנים ה האמורי' למעלה לאח' מעשה זה קיפולו ה הסיר מעליה והביאו הגלגל: לכך את העם בראשונה להקדים ברכו לקללו ברוך היום אשר לא יעשה פסל ומסכה: ועשו

אז יבנה יהושע מזבחת ליהוה אלהי ישראל בהר עיבל: כאשר צוה משה עבד יהוה את בני ישראל ביום עברו את הירדן וכתבו עליהם את כל דברי התורה ובנו מזבחה ועללו עולות ושלמים וזבחים וקבלו את החבנים ולנו ואמרנו חן הבניה נרתת אלא על ידי נביא שנאמר אז יבנה יהושע ומלת יבנה עתיד במקום עבר ויבא זה עם קטר מלת אז בהרבה מקומות כמו אז יסיר משה אז יסיר ישראל אז יבדיל משה אז יבדיל יהושע אז יבנה שלמה אז תבא אז יקהל שלמה:

בכין בנא יהושע מדבחה קדם יי' אלהא דישראל בטורא דעיבל: כמא דפקיד משה עבדא דיי' ית בני ישראל כמא דכתיב בספר אורייתא דמשה מדבחה אבנין שלמין דלילא אתרם עליהון ברזלא ואסקיו עלוהי עלון קדם יי' ונכיסו נכסת קודשין: וכתב תמן על אבניא ית פתגין אורייתא דמשה דכתב קדם בני ישראל: וכל ישראל וסבוהי וסרכוהי ודינוריהי קימין כמא ומכא לארונא קדם כהנא לויא נטלי ארונא דקיימא דיי' כניורא פיציבא פליהון לקבל טורא דגריזין ופליגיהון לקבל טורא דעיבל כמא דפקיד משה עבדא דיי' לברכא ית עמא ישראל בקרמיתא: ובתר כן קרא ית כל פתגמי אורייתא ברכין ולטין ככל דכתיב בספרא דאורייתא:

הרגו' ותלכנה שתיהן עד באנה בית להם' וכל זאת שתי הכליות וכל תכלית דכו': משנה ד' קמצן וסי' והיה כשבתו על כסא' וכתב שם על החבנים את' ויהרג זכרו גבור דה' ושלמתי ראשנה משנה עונם דירסדה: הכהנים הלויים י' וסי' נסכר בסדר שפטים: לברך ט' וסי' נסכר בסדר בלק:

רלבג

והמחלוקת ואף על פי שכבר היה חיפסר לו להשלים מצות השם ית' בזולת הודחת בני כי לא היה יכולת לאח' מבני ישראל למרו' את פי הנביא כמו שאמרנו אז כל איש אשר ימרה את פיך וגו' ולאח' הסבה כזה יהושע גם כן למלאכיו שירוצו ל לאהל עקן כדי ש ימנעו מה שהורה

ואז יתברסם זה לישראל ולזאת הסבה הביקום ופזרום לכני יי' כדי שיתברסם לכלם שכבר היה מבואר במה שהביאו מלאכי יהושע אותם הדברים שהורה עקן: והוא במדות והוא שראוי לכל מוטל בעשיית פועל מה שלא יקצר מהמזאת הסבו המביאות התכלית אשר יכוין ומלהשביית כל הסבות המונעות התכלית ההוא ולזאת הסבה תמצא שסודר ענין יהושע במלחמה עם יושבי העי בכל אלו התחבולות הנכללות וזה שכבר היו ישראל הנראים למלך העי בעמק ולזה יבטחו יושבי העי לזאת עליהם במלחמה כי הם היו בחולשה בתכלית לפי המקו' ההוא שהיו בו ר'ל מבני היותם בעמק עם שכבר חזק לבם עוד מפני היות זה בכמו המועד והמקום שהיו ישראל נכבים לפני יושבי העי בפעם הראשונה וחזק לבם גם כן לרדוף כלם אחריהם בחזקן שהיחוו העיר בתחיה כי הם ראו אותם כלם נסים דרך המדבר והם לא ידעו שיהיה קבת החיל מאחריהם וזוה נשלים להם בקלות הכנס האורב בעיר והצית העיר באש והוא הקל מאוד לענין החרמתם כי בראותם עשן העיר נבדלו מפני מות טכס ונשיהם ואבוד קניניהם וסגר זה להם דלתי ההסתגלות בענין מלחמת' שיתנהגו בה בחזקן ראוי וזוה מתו כלם בקלות ולזאת הסבה בעינה תלו מלך העי והקימו עליו גל חבנים גדול לירח הנשחרים: ה' והוא בדעות הוא שהשם ית' לא ישנה טבע המביאו ומנהגו לעשו' מופת חס לא יביאו לזה הכרח מה ולזה תמצא כי מבני שהיה אפשר החרמת יושבי העי בקלות בכמו אלו התחבולות מבר מה שקרה במלחמה הראשונה שהיו ישראל נכבים לפנייהם הגה לא הסכים השם ית' שיעשה זה בדרך מופת: אז יבנה יהושע מזבחת ליי' עד והארץ שקטת ממלחמ' זכר שכבר בנה יהושע מזבחת ליי' אלהי ישראל בהר עיבל: כאשר צוה משה

בקללה ארוך האיש אשר יעשה פסל וגו' ואלו ואלו ענין חמן עד שגומרין בסדר הזה ברכות וקללות כך סדרו רבותינו זכרם לברכ' והקשו ואמרנו חן אנו אומרים כי הלויים היו למטה והלא לוי למעלה שהרי היה הוא אחד מן הששה שבטים שהיו בהר גרזים ופירשו כי זקני כהונה ולויה למטה והשאר למעלה ומהם אמרו כל הראוי לסירות למטה והשאר למעלה: והחבני' כמו האלהי הערכך והדומים להם שבאו בשתי ידיעות ורבותינו ז"ל דרשו בו כי בא ה'א למעט כי מעט' היו במספר החבי של הר עיבל מהחבי של הר גרזים ואף על פי שלוי למטה מפני שהיה יוסף עמם שנאמר בהם ואכבי עם רב וגו' ומה שאמר אל מול הר גרזים אל מול הר עיבל שלא עמדו על ההר אלא בשיפוע ההר ובהר גרזים ובהר עיבל יש מחלוקת בדברי רבותינו ז"ל הלא המה בעבר הירדן מעבר הירדן ואילך דברי רבי יהודה אחרי דרך מבוא השמש מקום שהחמה זורחת אצל חלוני מורה ונחל' להלן ויעבור אברהם בארץ עד מקום שסם עד חלון מורה מה חלון מורה האמור להלן שסם אף חלון מורה האמור כאן שסם וזהו הר גרזים והר עיבל שבין הכותיים ר' אליעזר אומר לא זה הוא הר גרזי' והר עיבל שבין הכותיים הלא המה בעבר הירדן סמוך לירדן דרך מבוא השמש מקום שהחמה שוקעת בארץ הכנעני והלא חזנה אלא ארץ חוי היושב בערבה והלא בין הרים ונבעות הן יושבין מול הגלגל והלא לא ראו את הגלגל ובידו' ר' אליעזר מהו הר גרזי' והר עיבל ב' גבשושיות עשו לאחד קראו הר גרזי' ולאחד קראו הר עיבל: ואחרי כן' הברכה הקללה' הוא שאמרנו ברוך האיש ארוך האיש חו פי' והיה חס' שמוע תשמע והיה חס לא תשמע:

והקללה בכל הכתוב בספר התורה: והרגו' ותלכנה שתיהן עד באנה בית להם' וכל זאת שתי הכליות וכל תכלית דכו': משנה ד' קמצן וסי' והיה כשבתו על כסא' וכתב שם על החבנים את' ויהרג זכרו גבור דה' ושלמתי ראשנה משנה עונם דירסדה: הכהנים הלויים י' וסי' נסכר בסדר שפטים: לברך ט' וסי' נסכר בסדר בלק:

וגו' חבנים שלמות אשר לא הניף עליהן ברזל' כמו שצותה התורה וזה ממה שצוה משה עבד יהוה את בני ישראל בהר עיבל וזכר שכתב עם על חבני המזבח פתגם תורת משה אשר כתבה לפני בני ישראל והנה כבר כתבתי בתורה שכבר שדו אותם בשיד כדי שיכתבו עם כתב מבואר ואחשוב שמה שכתב עם הוא זאת הברכה והקללה אשר קראו בזה המקום ככתו' בתור' משה וזהו מ'ש שכבר קרא עם את כל דברי התורה הברכה והקללה וזה לאות שמה שכתב עם לא היה בו זולת זה והוא אי אפשר אלא שגודה שכתב עם כל התורה הנה חן זה זר מאלו כל שכן חס היה המזבח גדול ונבנה וכלל הכה חס היה בגודל מזבח בית שני לפי מה שספרו רבותינו ז"ל היה מבי' זה בכתיבה בינונית' והנה זה הוא הנראה בעיני ר'ל שמה שכתב עם כלל התורה ואי אפשר שנאמר שיהיה משנה תורת משה דמו לעשר הדברות עד שנאמר שלא כתב עם כי חס עשרת הדברים וזה שהוא זכר שכבר כתבם משה לפני בני ישראל ומה שכתב עם משה לפני בני ישראל היה כלל התורה לא עשר הדברים לכך וקצת המפרשים אמרו שכבר כתב עם רמזים קצרים מתליב מצות כמו הענין בחזרות אשר כהגנו לקראם בחג השבועות שיש בהם רמזים קצרי מתליב מצות וזה רמזי בעיני שכבר נזכר בתורה וכתבת על החבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב וזה מורה שמה שכתב בתורה היה מבואר בחזקן שלם' והנה זכר שעשו עם כמו שצוה משה והקללה לא נפל דבר ממה שזכר מזה בפרשת כי תבא' עוד זכר

ויעשו גם המה בערמה / כמו שעשו בני יעקב במרמה בממור חבי שכס שהיה חני ויושב גבעון מן החני היו כמו שאמור בענין: ויצטורנו: עשו ענין כהולכי בשליחות לשון וכיר בניוס שולח וכל תיבה שתחלת יסודה כלי כשהיא מתפעלת בלשון מתפעל אף נתפעל בזה ט"ת בתוכה וחולקת את חותיות סרטי התיבה כמו מה

לא היה דבר / נראה מהפסוק כי אחר שקראו הלויים הברכה והקללה כתח יהושע וקרא באזניהם כל המצות מצות עשה ומצות לא תעשה: והגד ההולך בקרבם: כמו שכתוב בתורה בפרשת הקהל ונרך אשר בשערך: ואמ' ההולך שהיו מתגיידין מן האומות בכל מקעיהם מכני הנפלאות אשר היו שומעים ונראים: פה אחד בהסכמה אחת ועצה אחת ועל הדרך הזה תי' סיעה חדא ולא פירש הקבץ הזה עד שספר מעשה יושבי גבעון כי בעבורם התקבצו כמו שמספר למטה: גם המה / דרשו בו לרבות על בני יעקב שבאו להם במרמה כמו שאנו במרמה וידברו והם היו החני ויש לפרש גם לרבות על בני יריחו ועי כי הם עשו עם בני ישראל להשמר מהם כמו שאמר ויריחו סוגרת ומסוגר' אולי להלחם עמהם כמו עי והם עשו גם הם כן אבל בערמה באו אליהם ל להשלים עמהם / ויש לפרש עוד גם לרבות על ערמת ישראל לבי מחשבת החני כי הם חשב כי בערמה הכו ישראל יריחו ועי ששלחו להם להשלים כדי שלא ישמרו מהם ואחר כך הכנס והם באו להם בערמה אף על פי שהם בעצמם ידעו כי סופם ל לגלות להם ערמתם חשבו אחרי שיכרתו לנו ברית לא יעברו על בריתם אף על פי שיתגלה להם הערמה אחר כך: ויצטורנו: עשו עמם צירים ומלאכים באים מחרץ רחוקה ומן התימה שתידגם אותו יונתן כמו בלדת חיזודו מן כדה שתרגמו ונודו: כקדו' תי' כסנין ודברי רבותינו ז"ל פת הבאה בכסנין והוא פת עושי' אותו כעכנין יבסין וכוססין אותו בבית המשת' ועוד מפרשי אותו מענין קדוד וטלוח כלומר מעופש היה והלחם המעופש הוא כקדו' כי יש בלחם המעופש אדום וירוק ושחור כקדו' כקדו': ויאמרו / כן כתיב וקרי ויאמר והכתיב על הפרט והקרי על הכלל כמו שאמר איש ישראל: אל החרי' מבני חני היו גבעון והערים הסמוכות להם שהיו

כצטדק מגזרת צדק שאנו כצטדק וכן גימטריה וכתבנו מגזר צבע: שקיס בליס / שהיו נראים כבאים מחרץ רחוקה: ומצוררים / לשון מבוקעים לשון חרמי צירוף לחיטו למצרי זיקי: כקדו' חרשין בלעז לשון מוקד וכן תרגמו יונתן כסנין: אולי בקרבי חתה יושב

לחמוריהם ג' מל בליש' וסי' ויקחו שקיס בליס / וגם תבן וגם מספא / ואת חמוריהם יקח: ושלמות ד' מל וסי' ושלמות בלות' / ובשלמות הרבה מאד / והמה מביאים איש מנחתו / וחברו דודו: בקרבי יא בקריא וסימ' וזרה אפי' בו ביום ההוא ועזבתים' אולי בקרבי אתה יושב' / אף רוחי בקרבי אשחרך / לנביאים נשבר לבי

לה לא היה דבר מבל אשר צוה משה אשר לא קרא יהושע נגד כל קהל ישראל והנשים ותתף והגר ההלך בקרבם: ויהי כשמע כל המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל מול הלבנון החתי והאכרי הכנעני הפרזי החני והיבוסים: ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם ישראל פה אחד:

ויושב גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי: ויעשו גם המה בערמה וילכו ויצטורו ויקחו שקיס בליס לחמוריהם ונאדורת יין בליס ומבוקעים ומצוררים: ונעלות בלות ומטלאות ברנליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקדים: וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו לנו ברית: ויאמרו איש ישראל אל החני אולי בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית:

ומצוררים / לשון מבוקעים לשון חרמי צירוף לחיטו למצרי זיקי: כקדו' חרשין בלעז לשון מוקד וכן תרגמו יונתן כסנין: אולי בקרבי חתה יושב

מכפס סיימן / נכפו קרתי / אפס אף את / וזהו וסימ' / יבא למלכיא

רלבג

עוד זכר כי כאשר שמעו כל המלכי אשר בעבר הירדן מה שעשה יהושע וישראל ליריחו ולעי התחכמו ולקחו עצה בזה ל להתחבר יחד כדי ש שיעזרו קצתם לקצתם ולא ינוצחו אחד אחד כמו שהגיע הניצוח ליריחו ולעי מפני ה היותם יחידים והנה זאת היתה העצה ש שלקחו בזה אלו המלכי והתחכמו בה / וזכר עם זה שיושב גבעון עשו גם המה בערמה לקחת עצה שלא יגיעו כזק מפני בני ישראל וזה אמרו גם הם כי

ויהי כשמע כל המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל מול הלבנון החתי והאכרי הכנעני הפרזי החני והיבוסים: ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם ישראל פה אחד: ויושב גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי: ויעשו גם המה בערמה וילכו ויצטורו ויקחו שקיס בליס לחמוריהם ונאדורת יין בליס ומבוקעים ומצוררים: ונעלות בלות ומטלאות ברנליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקדים: וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו לנו ברית: ויאמרו איש ישראל אל החני אולי בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית:

בקרבי / הם לבי בקרבי בהגני' ורוח נכח חדש בקרבי / ברב שרעפי בקרבי / לבי יחל בקרבי / ולבי חלל בקרבי / נהפך לבי בקרבי כי סרה סרתי / סלה כל אבירי אדני בקרבי:

לא היה דבר / נראה מהפסוק כי אחר שקראו הלויים הברכה והקללה כתח יהושע וקרא באזניהם כל המצות מצות עשה ומצות לא תעשה: והגד ההולך בקרבם: כמו שכתוב בתורה בפרשת הקהל ונרך אשר בשערך: ואמ' ההולך שהיו מתגיידין מן האומות בכל מקעיהם מכני הנפלאות אשר היו שומעים ונראים: פה אחד בהסכמה אחת ועצה אחת ועל הדרך הזה תי' סיעה חדא ולא פירש הקבץ הזה עד שספר מעשה יושבי גבעון כי בעבורם התקבצו כמו שמספר למטה: גם המה / דרשו בו לרבות על בני יעקב שבאו להם במרמה כמו שאנו במרמה וידברו והם היו החני ויש לפרש גם לרבות על בני יריחו ועי כי הם עשו עם בני ישראל להשמר מהם כמו שאמר ויריחו סוגרת ומסוגר' אולי להלחם עמהם כמו עי והם עשו גם הם כן אבל בערמה באו אליהם ל להשלים עמהם / ויש לפרש עוד גם לרבות על ערמת ישראל לבי מחשבת החני כי הם חשב כי בערמה הכו ישראל יריחו ועי ששלחו להם להשלים כדי שלא ישמרו מהם ואחר כך הכנס והם באו להם בערמה אף על פי שהם בעצמם ידעו כי סופם ל לגלות להם ערמתם חשבו אחרי שיכרתו לנו ברית לא יעברו על בריתם אף על פי שיתגלה להם הערמה אחר כך: ויצטורנו: עשו עמם צירים ומלאכים באים מחרץ רחוקה ומן התימה שתידגם אותו יונתן כמו בלדת חיזודו מן כדה שתרגמו ונודו: כקדו' תי' כסנין ודברי רבותינו ז"ל פת הבאה בכסנין והוא פת עושי' אותו כעכנין יבסין וכוססין אותו בבית המשת' ועוד מפרשי אותו מענין קדוד וטלוח כלומר מעופש היה והלחם המעופש הוא כקדו' כי יש בלחם המעופש אדום וירוק ושחור כקדו' כקדו': ויאמרו / כן כתיב וקרי ויאמר והכתיב על הפרט והקרי על הכלל כמו שאמר איש ישראל: אל החרי' מבני חני היו גבעון והערים הסמוכות להם שהיו

לא היה דבר מבל אשר צוה משה אשר לא קרא יהושע נגד כל קהל ישראל והנשים ותתף והגר ההלך בקרבם: ויהי כשמע כל המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל מול הלבנון החתי והאכרי הכנעני הפרזי החני והיבוסים: ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם ישראל פה אחד:

ויושב גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי: ויעשו גם המה בערמה וילכו ויצטורו ויקחו שקיס בליס לחמוריהם ונאדורת יין בליס ומבוקעים ומצוררים: ונעלות בלות ומטלאות ברנליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקדים: וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו לנו ברית: ויאמרו איש ישראל אל החני אולי בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית:

ויהי כשמע כל המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל מול הלבנון החתי והאכרי הכנעני הפרזי החני והיבוסים: ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם ישראל פה אחד: ויושב גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי: ויעשו גם המה בערמה וילכו ויצטורו ויקחו שקיס בליס לחמוריהם ונאדורת יין בליס ומבוקעים ומצוררים: ונעלות בלות ומטלאות ברנליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקדים: וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו לנו ברית: ויאמרו איש ישראל אל החני אולי בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית:

בקרבי / הם לבי בקרבי בהגני' ורוח נכח חדש בקרבי / ברב שרעפי בקרבי / לבי יחל בקרבי / ולבי חלל בקרבי / נהפך לבי בקרבי כי סרה סרתי / סלה כל אבירי אדני בקרבי:

בזאת העצה / ובדרש מה הוא החני וכי חוים היו חלל שעשו מעשה חייבי כחם כלומר שרמו את ישראל כמו הנחם שרמה את חיה: אולי בקרבי חתה יושב' שחם היו יודעין שהם מחרץ כענין היו חסורי לכרות להם ברית שנאמר לא תכרת להם ברית ולא תחכם והברית הוא שהיו בשלום עמם ולא יהיו עבדים להם ומקבלים מצותם וזה חסרה התורה ואף על פי שכולם חס היו משלימים היו מקבלים אותם כמו שכתוב לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החני יושבי גבעון ונג' מכלל שחם השלימו היו מקבלים אותם כן הוא אבל בתנאי שיכרתו עו' מחרצם ושיקבלו עליהם שבע מצות שהוזהר בהם אדם הראשון כמו שאמר הכתוב כן יחטיאו אותך לי משמע כל זמן שהם בחטא ואינם מקיימים שבע מצות שחייבים בהם בני נח חסור להנחיתם לשבת בארץ אבל מצוה להחרימם ושלא לחיותם מהם כשמה ואם היו משלימים ועקרי' עו' ומקבלים שבע מצות כריך עוד שהיו למם ויהיו עובדים לישראל ונכבשים תחת ידיהם כמו שהוא אומר יהיו לך למם ועבדוך וכן אמר בשלמה מלך ישראל כל העם הנוטר מן האמורי החתי והפרזי החני והיבוסים ויעלם שלמה למם עובד עד היום הזה חס כן מה בין שאר אומות לשבעה עממים יש ביניהם זה הדבר כי שאר האומות חס היו עוסי' מלחמה ולא רצו להשלים היו הורגים כל זכר בהם והנשים והטף היו בנותים להם ומחיים אותם לעבדים אבל בשבע אומות חס לא רצו להשלים היה מצוה שלא לחיות מהם כל כשמה ש' רק מהעמים לא תחיה כל כשמה ולכל האומות קוראים להם שלום תחלה

הראשונים עשו מה שעשו לקחת על זה עצה שלא יחרימום ישראל וחילו לקחו עצה אחרת והערימו בזה האופן שזכר: ויצטורנו / הוא מענין ציר כחמן לשולחיו והטעם שהם הראו עצמם כאילו הם שלמים באים ממרחק: כקדוים / הוא הפת היבש שמתפרר מנד יבשו לפירודין דקים: מחרץ רחוקה בחנו' יתכן שנתפרסם להם מה שכותה התורה לישראל שלא יחיו כל כשמה מהערי' הקרובות אליהם חס לא יסכימו להשלים עמהם וכבר שלח אליה יהושע בכללות ל' לחלו המקומות הקרובים וקרא להם לשלום ולא השלימו ולזה היה מחוייב שלא יחיה מהם כל כשמה כמו שזכר בפרשת שופטים ואמנם אמר לו שכבר שלח יהושע לקרוא לשלום לכל מקומות הגוים האלה כי היה מחוייב להם לקרוא לשלום אל כל עיר ועיר קודם שיבאו להלחם כמו שזכר בפרשה וכבר זכר במקומות שכבר עשה יהושע ככל אשר צוה יי' את משה ולזה יחוייב שנודה שכבר שלח זה יהושע לחלו המקומות קודם שיסכים להלחם עמהם כמו שכתבו רבותינו ז"ל ולזה הערימו כשאמרו שהם באו מחרץ רחוקה ועשו עצמם עבדים לישראל והיה מחוייב לפי משפטי התורה שיקבלום בברית ויהיו להם למם ועבדום ויעש להם יהושע שלום ויכרות להם ברית לחיותם ונשבעו להם לחיותם ונשבעו להם כשיחי העדה והנה היתה סבת טענת ישראל ונפלא בזה הענין כי לא שאלו את פי יי' עם היות אצלם יהושע שהיה

שכ' וקראת אליה לשלום ואפי' שבע אומות בכלל חוץ מעמון ומואב שכ' לא תדרוש שלוםם וטובתם אף אחר שהשלימו יושבי גבעון למה היו הורגו' אותם בני ישראל לולי השבועה לפי שהטעו אותם וכתתו להם ברית בטענת והיה בדין להרגם חס לא היה בדבר חלול השם מפני השבועה כי אע"פ שהיתה השבועה בטעו' חס לא יקיימום היה בדבר חלול העם

הסם כי רבים ישמעו בשבועה ולא ישמעו בטעות ובעת השבועה לא הזכירו תנאי בשבועה ולפי שהטעם הוסיף בעבודתם ולא הניחום שיהיו למס עובד בלבד חלה שיהיו חוטבי עצים ושוחבי מים לעדה ויש מרבותינו ז"ל שאמרו כי נדר חן שבועה שנעשה ברבים חן לו היתר ולמדו זה הדבר מדבר הנבועים שלא הכנסו

בעבור שנסבעו להם והחולקים עליהם אמרו כי בדבר הנבועים לא חלה השבועה עליהם כלל ש שהרי מוטעים היו ומה שלא הרגו מבני קדוש הסם שיהמרו העולם כמה חמורה עליהם ש שבועת יי כי חפי נעשית בטעות לא יעברו עליה והפסקים מוכיחים כדברי מי שאמר כי מבני שנעשית השבועה ברבי חן לה היתר שהרי חמת הנשיאים ולא יהיה עלינו קצף על השבועה ואם לא היה בדבר חלה מבני קדוש הסם מה קצף היה בזה וחמרו רבותי ז"ל כי שלם כתבים שלח יהושע בכניסתן לארץ ש שלח להם מי שרובה להשלים יבא וישלים וחזר ושלח להם מי שרובה לנשות מלחמה יעשה מ מלחמה וחזר ושלח להם מי שרוב לפנות יפנה מי שהאמין בהקבה וחזר לדבריו הלך לו לאשריקי וחזר בדרש כי הכנעני הוא שבכ מבני זה זכה להקרא לארץ ישראל חרץ כנען על שמו וזכה לארץ טובה שהיא אשריקי ויש חומרים כי הפרזו פכה לפניהם והלך לו חס כן למה הוצרכו יושבי גבעון להערים יקבלו השלום לפי שהיושע שלח בכלל לכלם ויושבי גבעון חסבו הלא גם כן שלח ליריחו ולעי ל להשלים והנה הכה חותם חולי לא יקום הבטחתו ליושבי הארץ הזאת ובמדינה הוא שולח להם להשלים כדי שלא ישמרו מהם לפיכך עשו גם המה בערמה וחמרו כי מארץ רחוקה הם כדי שוכרתו להם ברית :

ויאמרו חל יהושע וגו' מארץ רחוקה מאד כי שמענו שמעו וזאת כל אשר עשה במכרים וזאת כל אשר עש' לשני מלכי האמורי וגו' זכרו מוכרי וסיוחן ועשו ולא זכרו הירדן לפי שהיה דבר מוכרי וסיוחן ועשו מימי קדמונים ודבר הירדן היה מוזמן קרוב כ כלומר קראו ליהושע שלא שמעו דבר הירדן כל כך היא רחוקה חרשם : זקיינו נכתב ביד המסך בין הקוף והכף שלא כ כמנהג וכדרש חל' יוחנן זקיינו כתי' זקיי חשמאי היו : הכטינו חותמי לשון ספוק מוזן מן צדה לדרך וכי לקחנו חותם מבתינו להכטיד בו הדרך : ויקחו' יש מפרשי' חותם כמו למדו מן לקח טוב כלומר למדו והבינו מבידס שהיה יבש כי חמת חמרו : ויש לפרש ויקחו כמשמעו שלקחו מ מבידס וחכלו ממנו בברית כדי שיבטחו בהם ויונתן מרגס וקבילו נבריא לפי פתגמיהו : החיה חותם' מקור :

ויאמרו ליהושע עבדך אנחנו

ויאמר להו' יהושע מן אתון ומנן אתיתון : ויאמרו ליה' מארע רחיקא לחרא אתו עבדך לשמא דני אלהך ארי שמענא ית שמע גבורתיה וית כל דעבר במצרים : וית כל דעבר לתרו מלכי אמוראי די בעברא הירדנא לסיחון מלכא דחשבון ולעוג מלכא דמתנן דבעשתרות : ויאמרו לנא סבנא וכל יתבי ארענא למימר סבו בירכון וזרין לאורחא ואזילו לקדמותהון ותימרון להון ע עבדיכון אנחנו וכען גזורו לנא קים : דין לחמנא פד חמים אודונא יתיה מבתנא ביום מפקנא למיתי לתוכון וכען הא יבש והורה כסנין : ואלין זיקין דחמר די מלינא פד חדתין והיא אתבעו ואלין ת תותבנא ומסננא בלאו מסני ארעא לחרא : וקבילו נבריא לפתנמיהון ואולפן מן קדם יי לא תבעו :

ועבר להון יהושע שלם וגזר להון קים לקדמותהון וקיימו להון רברבי כנשתא : והוה מסוף תלתא יומין בתר דגזרו להון קים ושמעו ארי קריבין אנון ליה ו וביניהון אנון יתבין : ונטלו בני ישראל ואתו לקרוניהון ביוםא תליתאה וקרוניהון גבעון וכפירה ובארות וקרית יערים : ולא מחונן בני ישראל ארי קיימו להון רברבי כנשתא במימרא דני אלהא די ישראל ואתרעמו כל כנשתא על רברביא : ויאמרו כל רברביא לכל כנשתא אנחנו קייבנא להון במימרא דני אלהא דישראל וכען לא נכול לאננקרה בהון : דא נעביד להון ונקים יתהון ולא יהא עלנא רונא על קימא די קייבנא להון : ויאמרו להון רברביא

ומאין ה' בקריא וסי' ואמר אליהם יהושע' ויבא ישעיה הנביא דמלכים' וחברו דישעיה' ויאמרו אליו הנדיה נא לנו דיונה' וישא את עינו ורא את האיש הארת' שמעו ט' קמצין ה' מנהן בפרשת נדרים וד' סי' נמסר לעיל בסופרא בסי' ז' : זה ג' ראשי פסוקי' בטעם' מונח לפני לגרמיה וסי' זה יתנו כל העבר על הפקדיים' זה

ויאמרו אל יהושע עבדך אנחנו

ויאמר אליהם יהושע מי אתם ומאין תבאו : ויאמרו אליו מארץ רחוקה מאד באו עבדיך לשם יהודה אלהיך כי שמענו שמעו ואת כל אשר עשה במצרים : ואת כל אשר עשה לשני מלכי האמרי אשר בעבר ה הירדן לסיחון מלך חשבון ולעוג מלך הבשן אשר בעשתרות : ויאמרו אלינו זקיינו וכל יתבי ארענו ל לאמר קחו בידכם צידה לדרך ולכו לקראתם ואמרתם אליהם עבדיכם אנחנו ועתה כרתו לנו ברית : זה' לחמינו חס הצטידנו אתו מבתינו ביום צאתנו ללכת אליכם ועתה הנה יבש והיה נקדים : ואלה נאדות היין אשר מלאנו חדשים והנה התבקעו ואלה שלכותינו ונעלינו בלו מרב הדרך מאד : ויקחו האנשים מצידם ואת פי יהוה לא שאלו : ועש להם יהושע שלום ויכרת להם ברית לחיותם וישבעו להם נשיאי העדה : והיו מקצה שלשת ימים אחרי אשר כרתו להם ברית וישמעו בני קרבים הם אליו ובקרבו הם יושבים : ויסעו בני ישראל ויבאו אל עריהם ביום השלישי ועריהם גבעון והכפירה ובארות וקרית יערים : ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ביהוה אלהי ישראל וילנו כל העדה על ה הנשיאים : ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה אנחנו נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה לא נוכל לנגע בהם : זאת נעשה להם והחיה אותם ולא יהיה עלינו קצף על השבועה אשר נשבענו להם : ויאמרו אליהם הנשיאים

לחמנו חס הצטידנו אתו' זה רע בכל אשר נעשה' אנך' ונמסרם בריש סדר כי תשא : שאלו ג' קמצין וסי' ויקחו האנשים מצידם' ההולכים לרדת מצרים' נדרשתי ללא שאלו : ובקרבו ג' בקריא וסי' ובקרבו הם יושבים' ובקרבו ישים ארבו' ובקרבו ישית פרמה : לנגע ג' חס' וא' מלאוסי' נמסר בסדר ורא :

לחמנו חס הצטידנו אתו' זה רע בכל אשר נעשה' אנך' ונמסרם בריש סדר כי תשא : שאלו ג' קמצין וסי' ויקחו האנשים מצידם' ההולכים לרדת מצרים' נדרשתי ללא שאלו : ובקרבו ג' בקריא וסי' ובקרבו הם יושבים' ובקרבו ישים ארבו' ובקרבו ישית פרמה : לנגע ג' חס' וא' מלאוסי' נמסר בסדר ורא :

שהיה נביא וחלעזר הכהן שהיו חללו חורים ותומים כמו שאמרה התורה ולכבי חלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט החורים והנה זאת השבועה חף עב שהיתה בטעות לא הכימו לעבור עליה כי יהיה בזה חלול הסם חלל הנוים ויחשדו שאין יראת יי' בישראל מהנה הנשיאים החיים בחופן הראוי חילו היו משלימין עמהם תחלה כי התורה חמ' והיה כל העם הנמצא בזה יהיו לך למס נ ועבדך חלה סכבר הכבידו עין עבדות הזה וזה סכבר היה חפטר לפי משפטי ה התורה חלו היו החקי' שיעשו מס מה לישראל ויפטרו מעבדות אחר חלה שיעמדו ביניהם שפלים כעבדים חבל חס העמיסו עליהם ש שיעבדו בנוסם בחלו העבדות הכבדות לל שיהיו חוטבי עצים נ ושוחבי מים לכל העד' וזה היה חפטר עס קיום תנאייהם כי הם עשו עצמם עבדים ל לישראל ועס כל זה רצו להראות להם לכבוד

הסם שלא עסקו מהם זה חקס הראוי להם ל מוכח לפני מפני בואם עמהם ב לגרמיה אחר כברית כי כבר רמז חס חותם באמנם שהיו מאלד רחוק והם מפני זה בלתי יושבעבדים להם לעשו' חסד להם אחר זולתי מה ש שוכרחו בו מצד ש שבועתם להם' ולפי שהשבועה והכרית היה לחיותם ושהיו הם עבדים לישראל הנה כבר קיימו תנאם ע עמהם בזה החופן' והנה הוסף יהושע על עבודתם שהסכימו עליו הנשיאים שיהיו חוטבי עצים ושוחבי מים לבית יי' ולמה היו חוטבי עצים ושוחבי מים לכל העדה ולמנבח חלוני :

רשי

הכטידנו' לשון צידה כשהנכחנהו לנדה ל לדרך : ויקחו האנשי' מבידס' קבלו דבריה' שצדום בפיהם לשון ואשר לא צדה : חז

חלני דק מלך ירושלים מנחמו שמו בתורה מלכי דק וידמה שכל מלכי ירושלים היה שם מלכי דק או חלני דק כי הכל ענין אחד כמו שהיה שם מלכי מצרים פרעה והנה זכר כי ה' מלכי האמורי הם וכל מחניהם חנו על גבעון וילחמו עליה וכבר שלחו אנשי גבעון ליהושע שיגורם כי ראו לארון שכייל עבדיו מיד הנלחמים עליהם וידמה ששאל

יהושע את פי יי על זה ועלה מן הגלגל הוא וכל עם המלחמה עמו וכל גבורי החיל וכבר אמר השם יתברך אל יהושע קודם זה בסאלו את פי על דבר זאת המלחמה שלא יירא מהמלכים האלה ו ממחניהם כי בידו יתנם והוא מיהר לבח עליהם כל הלילה ו והיום י' לפני ישראל ויכס ישר' מכה גדולה בגבעון וירדפם דרך מעלה בית חורון וגו' והי בנוסם מפני בני ישראל נלחם יי בס מן השמים והמית מהם באבני הכדד יותר מ מאשר הרגו בני ישראל כחרב: אל

ויהיו שכיני יי

יחיו ויהיו חוטבי עצים ושוחבי מים לכל העדה זה מקרא קצר כי הנשיאים חמרו יחיו ויהיו חוטבי עצים ושוחבי מים והמקרא חמו דרך קצרה והמזכר ויהיו בכתח הניו לשון עבר ויהיו כאשר דברו להם הנשיאי ויה מעיד כי כן חמרו להם הנשיאי ומה שאמרו הם לכל העדה ויהושע חמר להם לבית אלהי הא כיכר כל זמן שהיו

העדה במחנה עד שלא כחלקה הארץ היו חוטבי עצים ושוחבי מים לעדה אבל לאחר שנחלקה הארץ והיו ישראל בעירו ובנחלתו נשאלו הם חוטבי עצים ושוחבי מים לבית אלהים בגלגל ובסילה ובנוב ובגבעון ובית עולמי כמו שאמר אל המקום אשר יבחר וחמרו רבותי אל כי כיון שנתנס יהושע חוטבי עצים ושוחבי מים גזר עליהם שלא יבאו בקהל כלומר שלא יתחננו ישראל בהם ותלה חסרון בזמן שבי המקדש קיים שהרי חמ לבית אלהי משמע כל זמן שהיו חוטבי עצים ושוחבי מים לבית אלהי והנה כל זמן שבית המקדש קיים בא דוד וגזר עליהם לעולם וכן כתוב בספר עזרא ומן הנתיבים שנתן דוד והשרים לעבודת הלויים: ונעשה את הדבר הזה בכרי שלא כמנהג וכבר כתבנו הדומים להם בספר מלל: ועתה הננו בידך קל ובסוף היום הרחשוכ: חלני דק כל מלכי ירושלים היו נקראים בזמן ההוא מלכי דק או חלני דק כמו שאמר ומלכי דק מלך שלם הוא ירושלים כמו שכתוב ויהי בשלם סנו ונקראו כן בעבור ירושלים שהיא מקום דק: אל

מסדה

יבא וננו בהיכל הקרובים והרחוקים דמגלה רחוקי איש מאהיו דעורא אחרים בקרוי וסימ' ועתה ארורים אתם ולא יכרת' ואם בני אדם ארורים הם כי גרשונו גער די ארורים: ולהשמיד ד' וסימ' נמסר בסדר תבא: את כל יושבי הארץ ד' דסמיכי בקריא וסימ' הורשת את יושבי הארץ דיהושע' ולהשמיד את כל יושבי הארץ' הגני סמלא את כל יושבי הארץ' כי כלה אך נבהלה עשה דצפני: ולמזבח ב' וסי' ונתנם יהושע ביום ההו חטבי ולמזבח הקטרת: יבחר ה' קמצץ בקריא וסימ' שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך בבוא כל ישראל לראות את פני' ולמזבח יי עד היום דיהושע' המסכן תרומה עץ לא ידבק' מי זה האיש דא' וסימ' שבוהם: גברים ז' חס' וסימ' וכל אנשיה גברים' קשת גברים חתים' אך נפלו גברים' אתה ידעת את אבך והיו מנב' בוסים' עד גברים עלה חכם' ששים גברים סביב: ויאספו יב בקריא' וסימ' נמסר בסדר כי תשא:

יחיו ויהיו חטבי עצים ושוחבי מים לכל העדה כאשר דברו להם הנשיאים: ויקרא להם יהושע וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו לאמר רחוקים אנחנו מכם מאד ואתם בקרבנו יושבים: ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד וחטבי עצים ושוחבי מים לבית אלהי: ויענו את יהושע ואמרו כי הגר הגר לעבדך את אשר צוה יהוה אלהיך את משה עבדו לתת לכם את כל הארץ ולהשמיד את כל יושבי הארץ מפניכם ונירא מאד לנפשתינו מפניכם ונעשה את הדבר הזה: ועתה הננו בידך בטוב וכישר בעיניך לעשות לנו עשה: ויעש להם כן ויצל אותם מיד בני ישראל ולא הרגום: ויתנם יהושע ביום ההוא חטבי עצים ושוחבי מים לעדה ולמזבח יהוה עד היום הזה אל המקום אשר יבחר: ויהי בשמע אדני צדק מלך ירושלים כי לכר יהושע את העי ויחרימה כאשר עשה ליריחו ולמלכה כן עשה לעי ולמלכה וכי השלימו ישבי גבעון את ישראל והיו בקרבם: ויראו מאד כי עיר גדולה גבעון כאחת ערי הממלכה וכי היא גדולה מן העי וכל אנשיה גברים: וישלח אדני צדק מלך ירושלים אל הוהם מלך חברון ואל פראם מלך ירמות ואל יפיע מלך לכיש ואל דביר מלך עגלון לאמר: עלו אלי ועזרני ונכרה את גבעון כי השלימה את יהושע ואת בני ישראל: ויאספו ועלו חמשת מלכי האמרי מלך ירושלים מלך חברון מלך ירמות מלך לכיש מלך עגלון הם וכל מחניהם וחנו על גבעון וילחמו עליה: וישלחו אנשי גבעון אל יהושע אל המחנה הגלגלה

והיה כר שמע אדני צדק מלכא דירושלים ארי כביש יהושע ית עי וגפרה במא דעבר ליריחו ולמלכה כן עבד לעי ולמלכה וארי השלימו יתבי גבעון עם ישראל והיו בנייהו: ודחילו לחדא ארי קרתא רבתא גבעון כחדא מקרוי מלכותא וארי היא רבא מן עי וכל גברתא גברין: ושלח אדוני צדק מלכא דירושלים לומר הוהם מלכא דחברון ולות פראם מלכא דירמות ולות יפיע מלכא דלכיש ולות דביר מלכא דעגלון למימר: סקו לותי וסערוני ונמחי ית יתבי גבעון ארי השלימה עם יהושע ועם בני ישראל: ואתפנישו וסליקו חמשת מלכי אמורא מלכא דירושלים מלכא דחברון מלכא דירמות מלכא דלכיש מלכא דעגלון וכל משריתוהו ושרו על גבעון ואניהו קרבא עליה: ושלחו אנשי גבעון לומר יהושע למשריתא לגלגלה

יחיו ויהיו חטבי עצים ושוחבי מים לכל העדה כאשר דברו להם הנשיאים: ויקרא להם יהושע וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו לאמר רחוקים אנחנו מכם מאד ואתם בקרבנו יושבים: ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד וחטבי עצים ושוחבי מים לבית אלהי: ויענו את יהושע ואמרו כי הגר הגר לעבדך את אשר צוה יהוה אלהיך את משה עבדו לתת לכם את כל הארץ ולהשמיד את כל יושבי הארץ מפניכם ונירא מאד לנפשתינו מפניכם ונעשה את הדבר הזה: ועתה הננו בידך בטוב וכישר בעיניך לעשות לנו עשה: ויעש להם כן ויצל אותם מיד בני ישראל ולא הרגום: ויתנם יהושע ביום ההוא חטבי עצים ושוחבי מים לעדה ולמזבח יהוה עד היום הזה אל המקום אשר יבחר: ויהי בשמע אדני צדק מלך ירושלים כי לכר יהושע את העי ויחרימה כאשר עשה ליריחו ולמלכה כן עשה לעי ולמלכה וכי השלימו ישבי גבעון את ישראל והיו בקרבם: ויראו מאד כי עיר גדולה גבעון כאחת ערי הממלכה וכי היא גדולה מן העי וכל אנשיה גברים: וישלח אדני צדק מלך ירושלים אל הוהם מלך חברון ואל פראם מלך ירמות ואל יפיע מלך לכיש ואל דביר מלך עגלון לאמר: עלו אלי ועזרני ונכרה את גבעון כי השלימה את יהושע ואת בני ישראל: ויאספו ועלו חמשת מלכי האמרי מלך ירושלים מלך חברון מלך ירמות מלך לכיש מלך עגלון הם וכל מחניהם וחנו על גבעון וילחמו עליה: וישלחו אנשי גבעון אל יהושע אל המחנה הגלגלה

אז ידבר יהושע... כי אחר התפלה היתה השירה והשירה לא הזכיר חוה השירה היא וידם השמש והתפלה היא ויאמר לעיני ישראל שמש בנבען דום וכן זכר חתה בדרש זושא הסיירה במנין עשר סירות ולסוף ידבר מורה על שירה לא על תפלה כמו וידבר דוד ליי את דברי השירה ויאמר בתפלתו לעיני

ישראל שמש בנבען דום כלומר הפלח הזה יראה היום לעיני ישראל או לעיני ישראל דבק עם ויאמר כלומר התפלה הזאת חזרה בקול לפני ישראל ופי' דום המתן כמו דמו עד הניענו חליכס כלום שיעמוד בלבל השמש במקומו ולא ירד כמו שפסוק: וירח בעמק חילון ולירח חמר גם כן שיעמוד בעמק חילון ואף על פי שבנבען היה בגבול בנימן נחילון בגבול דן ידמה כי רדפו אותם והכנסו מנבען עד חילון ובנבען היה חזי היו כשהתפלל שיעמוד השמש והאל שמש בקולו כמו שאמר ויעמוד השמש בחזי השמים ועמד עד שיעור שבין עמידתו ומרוצתו היה כיום תמי נהנה היום הארוך שבשנה והוא יום תקופת תמוז וכשבח השמש היו בעמק חילון והחיר הירח והיה הירח אז מן הדומ' בתחלת החודש או בשלישיתו והתפלל על עליו שיעמוד הירח להחיר להם עד שתכלה נקמתם בחזיביהם וכן היה כמו שאמר וירח עמד עד יקום בני חויבני וזאת הפליאה כתובה על ספר הישר והוא ספר תורת משה והוא מה שאמר הקב"ה ית' נגד כל עמך אעשה נפלאות וגו' כמו שביטא ח"א ז"ל כי שתי חזות חמר לו ב בפסוק ההוא קרינת פני משה והוא מה שאמר כי כורח הוא אשר חזי עושה עמך ועמידת השמש ליהושע והוא מה שאמר נגד כל עמך אעשה נפלאות ונתן לו חזות קרוב להחמי' בחזק רחוק וכדרש שלמים ושם שעות עמדו השמש והירח כיצד המלחמה היתה בערב שבת ונתעורר היום' שלא יתללו ישראל את השבת וכפס' ידיו למע' שיעמוד השמש ביום הששי כשיעור יום שבת והירח כשיעור ליל שבת ומונחי שבת והם שלמים ושם שעות: עד

למימר לא תרשל ידך מעברך סק לורתנא בפריע ופרוק לנא וסערנא ארי אתבנינו עלנא כל מלכי אמורא יתבי טורא וסליק יהושע מן גלגלא הוא וכל עמא עברי קרבא עמיה וכל גברי חילא: ואמר יי ליהושע לא תרחל מנהון ארי בידך מסרתנון לא יתעתד אנש מנהון קרמד ואתא לותהון יהושע בתביא כל לילא סליק מן גלגלא ויתברנון יי קדם ישראל ומחנון מחתא רבא בנבען ורדפנון באורח מסקנא דבית חורון ומחנון עד עוקה ועד מ מקרה ויהוה במפרהון מן קדם ישראל אנון במהרתנא דבית חורון ומן קדם יי אתרמיא עלירון ומן רברבן מן שמיא עד דאתו לעוקה ומיתו סגיאיין דמיתו באבני ברדא מדקטילו בני ישראל בחרפא:

בכך שבח יהושע קדם יי ביומא דמסר יי רת אמורא קדם בני ישראל ואמר לעיני ישראל שמשא בנבען א אוריך וסיהרא במישר אילון:

לאמר אל-תרף ידך מעברך עלה אלינו מהרה והושיעה לנו ועורנו כי נקבעו אלינו כל-מלכי האמרי ישבי ההר: ועל יהושע מן-הגלגל הוא וכל-עם המלחמה עמו וכל גבורי החיל: ויאמר יהוה אל-יהושע אל-תירא מהם כי בידך נתתם לא-יעמד איש מהם בפניך: ויבא אליהם יהושע פתאם בל-הלילה עלה מן-הגלגל ויהמם יהוה לפני ישראל ויבם מכה גדולה בנבען וירדפם דרך מעלה בית-חורון ויבם עד-עוקה ועד מקרה: ויהי בנוסם מפני ישראל הם במורד בית-חורון ויהוה השליך עליהם אבנים גדלות מן-השמים עד-עוקה וימתו רבים אשר-מתו באבני הברד מאשר הרגו בני ישראל בחרב:

אז ידבר יהושע ליהוה ביום תרת יהוה את-האמרי לפני בני ישראל ויאמר לעיני ישראל שמש בנבען דום וירח בעמק אילון:

אז ידבר חמר שירה תחת השמש לפי שאמר לשמש דום וכל זמן שהיא דומם עומד ואינו מהלך שבכל עת הילוכו הוא חומר שירה ופסוקו של מקרא דום לסוף המתנה כמו אם כה יאמרו חליונו דומנו וכן דום ליי: וירח בעמק חילון חזקה שעה היה הירח עומד כנגד עמק חילון והוא רחוק מנבען שהרי נבען בגבול בנימן וחילון בגבול דן: הלא

רלבג

אז ידבר יהושע ליי בזאת הפ' יספיקות רבות ראוי לעיין בהם האחד הוא שאם היה שהשמש עמד ובטל מהתנועה הנראית לו הנה היה זה המופת יותר ככלא לחין סיגו' מהמופתים שנעשו עי' משה וזה כי המופת' ההם היו בשנוי טבע הנמצאות או השכלות והוא יותר ככלא לחין שיעור מה שיסתמש בו אלל הנמצאות ה הנכבדות לסנות את תפקידה משלוט על הנמצאו' השפלות חלו לסנות ענין סודרם כי בהם בעצמם מחסרון הסדר והיושר מה ש שלא יעלם ובכלל הנה זה ממה שאין צריך ביחוד למי שעיין באלו העמוקות וכבר ביארנו זה כאופן שלם ב' מספר מלחמות יי' ואם היה הענין כן

הנה זה סותר מה שאמר התורה שלא קם נביא עוד בישראל כמשה לכל האותו' והמופת' אשר עשה משה לעיני כל ישר' ואם אמרנו שכבר נעשה כמו זה המופת עי' משה ואם לא נזכר בתור' כמו שאמרנו קצת רז' הנה נאמר זה הספק בעינו כי כבר היה עוה לוי'הוש' בגדול שבמופתים הנעשים על יד משה רבינו ע"ה עם שאם היה הענין כן היה ראוי שלא תסתוק התור' מלספר זה המופת הנפלא כי אהנו כדאח' מכוונת התורה לפרסם ענין המופת' והנפלאות כי זה ממה שיביא להאמין בשם יי' כמו שזכר בתורה בענין המופתים שנעשו לפרעה חמר ולמען תספר בחזי' בך וגו' וידעתם כי חזי' יי' ועוד כי כבר יראה משפטו חלו הדברים שלא כתבטל השמש מהתנועה ולא הירח וזה יתבאר מפי' מהם מה שאמר ולא חץ נבוא' ר' שלא מהר לבוא וזה לא ישלול ממנו התנועה אבל ישלול ממנו מהיר' התנועה והמאמר שזה דרכו יחייבו התנועה בכמו חלו המאמרים השלמים אשר ידבר בהם בדברים מדרך מה הוא ומהם מה שאמר שמש בנבען דום וירח בעמק חילון ולא חמר שמש דום וירח חל לקח להם מקום רחב היו נראים אז אל המקום ההוא והוא מבוחר שמי שיסלול התנועה מהמקום הרחב לא ישלול התנועה במוחלט כי כבר אפשר שיתנועע במקום רחב והוא וכבר יחייב זה המאמר בכמו המאמרי' השלמים לשמש ולירח התנועה והמשל שמי שיאמר שכלו עמד בארצו כך וכך ימים הנה לא יתחייב מזה חלל שלא יבא מארצו אבל שכבר יתנועע בארצו או לא יהיה זה המאמר מדרך מה הוא כי יחייב למי שיסלול ממנו התנועה שיאמר שלא יתנועע לא שלא יבא מארצו וזה מבוחר למי שעיין בדברים הנזכרים אשר למלאכת המופתית ומהם מה שאמר ולא היה כיום ההוא לבני וחרתו לשמוע יי' בקול חיש כי יי' נלחם לישראל הורה בזה כי זה המופת הוא בענין המלחמה בעצמותה ואם היה זה המופת בעמידה מהתנוע' לא היה לו רועם בענין המלחמ' כלל ומהם כי יתבאר מדבריו כי הסי' לא יעשה מופת' כי אם לנודך חן לקנות דעות חמיתיות ולא נזכר בכחן רועם בזה המופת באחד מאלו הצדדים ומהם שכבר התבאר בספר מלחמות יי' כי המופת לא יהיה על יד נביא באלו הנמצאות העליונים ר' הנרמים השמימיים ולזה הוא מבוחר שלא היה זה המופת בזה הענין אחר שבתחלת המחשבה שהיה בו המופת בזה הספור ואם יספק עלינו מספק על מה שהשרטנו בזה ויאמר שכבר נראה שיעשה המופת עי' נביא בשנוי סדר תנועת הסדר והוא מה שאמר ישעיה לחזקיה כשאמר מה חזות כי ירפא יי' ויעלית בי' השלישי בית יי' ויעכהו הלך הכל י מעלו' חם ישוב הכל חזרנית י מעלות והוא מבוחר שתנועת הצל לא תהיה כי אם בתנועת השמש ולזה יחייב מזה שנוי סדר תנועת השמש כאמר לו כי כשיעין היטב במאמרי' שבחו בזה המקום יתחייב שלא היה זה המופת בשהשתנה סדר תנועת השמש הנה חך יתכן שאמר שזה יהיה נקל הנה חך שיסתנה זה הסדר הוא ענין ככלא מחד ולזה ראוי שנבאר הדברי' ההם ויתבאר מזה מה היה ענין המופת ההוא ונאמר כי ידמה לפי הנראה לנו שכבר שם ישעיה הבחיר' בזה המופת לחזקיה ואמר שזה האות יהיה באחד מ' דרכים האחד בשילך הכל י מעלו' יותר על מה שהלך בנולת זמן או שישוב הצל חזרנית י מעלות והוא מבוחר שאם היה זה המופת היה בענין המלחמה כמו שזכרנו ולזה הוא מבוחר שזה המופת היה ביום ענבים תחת השמש באופן שירעם בהם ניצוצות וירוצו הנה הם יראו שיהיה השמש בנולת מקום שהוא עם שכבר יראה אז נטיית כל השמש שיעור רב בעמט זמן למרחק או למערב לכפון או לדרום לפי מצב הענבים ההם וז' תנועתם וזה ממה שאין בו ספק כי תמיד יראה זה מן החוש בזה האופן ולפי שכבר ראה חזקיה אז מהענבים ומז' תנועתם שרקל לכל לנאות עשר מעלות יותר על מה שהלך שאל שיהיה הענין בהפך מה שהיה נראה שהיה כפון אז מכד תנועת הענבים ההם ולזה שאל שישוב חזרנית הצל עשר מעלות והנה בספר ישעיה עמ' ותשב השמש עשר מעלו' במעלות אשר ירדה לכלפי החוש ענין מופת' היה בכל כמו שזכר שם חמר הנבי משיב את כל המעלו' ובכחן הותר זה הספק ואם ירצה אחד על כל פנים שיהיו חלו המופתים בשנוי סדר תנועת השמש לא חקפיד עלי' בזה ומי יתן וכל הטועים לא יטעו יותר מזה השעור כי זה מגדיל לפי מחשבתו עזבם השם יתבר' ויכלתו' ואחר שנתישב זה הנה נסוב לבאר דברי' זאת הפרטה ויאמר שחומר יהושע היה שטרם שיסור השמש מהיות על נבען והירח מהיות על עמק חילון תשלם נקמת בני חויבני אבל קצר הכתוב בזה ויורה על זה מה שאמר חרתי וידם השמש וירח עמד עד יקום בני חויבני והרצון בזה שכבר דמם השמש בנבען וירח בעמק חילון עד שבכלמה זאת המלאכה מהנקמה וזה היה ענין ככלא כי לא די שיעד שיקמו ישראל מהקמים עליהם אבל יעד עם זה שזאת הנקמה תשלם בזמן קצר כזה ולזה חמר ולא היה כיום ההוא לבני וחרתו' ואחרת לשמוע יי' בקול חיש כי יי' נלחם בישראל ולזה היו יכולים להשלים הנקמה בזה הזמן הקצר כי יד השם יתברך לא תקצר ואמר לשמוע יי' נב' לבי שלא יעדו השם יתברך שתברך שתשלם זו הנקמה בזה הזמן קצר אבל השם יתברך שמש לקולו על דרך מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים: והנה

דום כ' מל האנ' והתחלל:

הלא היא כתובה דבר זה נכתב בתורה שאמר לו יעקב ליוסף זרעו של אפרים יהיה מלא הגוים חיותי ביום שעמדה חמה ליהושע כתמולא כל העולם שמעו של יהושע ויעמד השמש בחצי השמים ולא חץ לבח כיום תמים : גלו גלגלו אבנים אל פי המערה : ולא חרץ לבני ישראל הרי זה מקרא קצר לא חרץ החורץ לאיש

מבני ישראל את לשוננו חרץ לשון ליבור ה הלשון וכן לא יחרץ כלב לשוננו וכן אז יודם תחרץ דרור תקרח ת תבעק קול תשואות ה המלחמה : והאשדות

רלבג

והנה ספר הישר אחסוב שהיה קרח כד וחבר עם הגלות וכבר רבו בן השירוש לרבנותו זל ורחוי שתדע כי השם יחדש היום ולא כאמר שהיום יחד מחד כ כסקרב השמש לערב כי אז יחלש אור השם ומה שהיה בן אור ה השמש יותר חזק הוא בעת היותו בחצי ה השמים הנה זה מבוחר בכפשו מן ה החוש וזה יתבאר גם כן ממה שאמר וחרח צדיקים כאור כונה הולך ואור עד ככון היום רל שאורו יוסף עד ככון היום כן חרח צדיקים מתישר תמיד אל תוספת השלמות והוא מבוחר שבעת היות השמש בחצי ה השמים לא תוכר בן ירדה כי אם בעת ח חרוך וזה מבוחר מאל לימי שעין בחכמת התכונה עיון מעט וזה יתבאר גם כן מצד כלי המבט כמו האסטורלכיו ורביע העיגול כי אז לא תוכר לשמש ירדה באלו ה הכלי בכמו חצי שעה ולזה אמר שכבר עמד השם אז בחצי השמי כי כן היה מחוייב כי הם היו חלל נבעו והיו רוחי השמש על נבען ולא מהר השמש לרדת כמו סדרך היום ה התמים שלא ימהר השמש לרדת בו וחשכ שחורך עיר נבען היה ממורת למערב וזאת התנועה לא תוכר מאל לשמש חלל חצי היום למיעוט

כיום יא וסי בספר רבתא : כיום ההוא לפניו ולאחריו ד פסוקי אית בהן לפניו ולאחריו וסי נמסר בסדר בא : הגלגלה ד בקריא וסי וישלחו אנשי נבען וישב יהושע קדמאה ובתראה דיהודה וישב הסלך ויבא עד

וידם השמש וירח עמר עד יקם גוי איביו הלא היא כתובה על ספר הישר ויעמד השמש בחצי השמים ולא אץ לבוא כיום תמים : ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו לשבע יהודה בקול איש כי יהוה נלחם לישראל :

וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה הגלגלה : ונלכו חמשת המלכים האלה ויחבאו במערה במקדה : ויגר ליהושע לאמר נמצאו חמשת המלכים נחבאים במערה במקדה : ואמר יהושע גלו אבנים גדולות אל פי המערה והפקידו עליה אנשים לשמורם :

ואתם אל תעמדו רדפו אחרי איביכם וזנבתם אותם אל תתנום לבוא אל עריהם כי נתנם יהודה אל היכם בירכם : והיה בכלות יהושע ובני ישראל להכתם מכה גדלה מאד עד תמם והשרידים שרדו מהם ויבאו אל ערי המבצר :

וישבו כל העם אל המחנה אל יהושע מקדה בשלום לא חרץ לבני ישראל לאיש את לשנו : ואמר יהושע פתחו את פי המערה והוציאו אלי את חמשת המלכים האלה מן המערה : ויעשו כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

עד יקם גוי חיותי כמו מחויביו וכן השמרו לכם עלות בהר : ולא היה כיום ההוא : ואף על פי שהיה טוב השמש אחורנית לחזקיהו האות ההוא היה לאות ולמופת ונתנו השם בעבור שיחמי חזקיהו שיחיה מחליו והוא כאחד מן המופתים שנעשו על ידי משה אבל דרך תפילה שיתפלל אלם על שני הטבע ונעתר הבורח לאותה תפלה אם לא יהיה לתת בו אות ומופת לא היה ולא יהיה וזהו שאמר לשמוע בקול איש כי יי נלחם לישראל : נחבאים בשוא הכית : במערה במקדה : במערה שהיתה בגבול מקדה : ונכתם תכריתו זכב והוא סוף המחנה : ויבאו ויויבוהו ככל רפה בלשון ישמעאל וענין הפסוק כן והשרידו אשר שרדו מהם בוא אל ערי המבצר : מקדה בשלום : למעלה אמר וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה הגלגלה תחלה אחרי כלות המלחמה סבו הגלגלה ו נכאשר אמר ליהושע כי המלכי נחבאים במערה במקדה בא לו למקדה עד קצה המחנה וזוה מה שאומר שבוה וחדר שזכבו חותם סבו מקדה וזוה להמית את המלכים : לאיש את לשוננו תי לא הוה נחיק לבני ישראל למדחק גבר ית נכסיה וכן תרב חקלום לא יחרץ כלב לשוננו לא ינוק כלבא בלישניה אבל ית לשוננו נכסיה והמפרשי פירשו כי למד לאיש נוסף נפירשו איש מהם לא חרץ לבני ישראל את לשוננו ולמד זו כללוד הרנו ל לאבנר והשלישי לאבשלוס והדומים להם שכתבנו בספר מכלל בחלק הדקדוק ממנו ואפשר לפרש למד לאיש משמש נפי לאיש מבני ישראל כלומ חץ צריך לומר לבני ישראל לרבים מהם שלא חרץ איש מהגוים ה האלה את לשוננו כי אבילו לאיש אחד מבני ישראל לא חרץ איש מהגוים את לשוננו : ההלכוה באלף נח נוסף עם היונו וכן ולא חבוא שמוע וכן כל הוא שבמקד והא ההלכוה במקום אשר כמו הא ההקדים שמואל והדומים לו כי לא תבא הא הידיעה על העברים :

וארזך שמשא וסי הרה קם עד דאתפרע עמא ישראל מבעלי דבביון הלא היא כתובה על ספר דאורייתא וקם שמשא בפלגות שמיא ולא דחק למעל ביום שלום : ולא הוה כיומא ההוא קדמוהו ובתרוהו דאתקבלת קדם יי צלות אנש ארי במימריה יי מניה קרבא לישראל : ותב יהושע וכל ישראל עמיה למשריתא לגלגלה : ואפכו חמשה מלכיה האלון ואטפרו במערתא במקדה :

ואתחוו ליהושע למימר אשתכחו חמשה מלכיא טמירין במערתא במקדה : ואמר יהושע קריבו אבניו רברבין קדם פוכא דמערתא ומנו עלה גברין למשרהו : ואתון לא תקומון רדפו בטר בעלי דבביון :

ותדבקון יתהוון לא תשבקונו למעל לקרויהו ארי מסרגו : ואלהו בידיון : והוה כד שיצי יחשע ובני ישראל למסתיהוון מחתא רבתא להרא עד דשלימו ומשיזביא אשתויו מנהו ועלו לקרוין קריבו : ותבו כל עמא למשריתא לות יהושע למקדה בשלם לא הוה נוקא לבני ישראל למדחק גבר ית נפשיהו : ואמר יהושע פתחו ית פוכא דמערתא ואפיקו לותי ית חמשה מלכיא האלון מן מערתא : ועבדו כן ואפיקו לותיה ית חמשה מלכיא האלון מן מערתא ית מלכיא דירושלים ית מלכיא דחברון ית מלכיא דירמות ית מלכיא דלביש ית מלכיא דעגלון : והוה כד אפיקו ית מלכיא האלון לות יהושע וקרא יהושע לכל אנש ישראל ואמר לשלטוני גברי מניה קרבא דאלו עמיה קרבו שו ית רגליכו על צוארי מלכיא האלון וקרבו ושויו ית רגליהו על צואריהו :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

והיה כן ויצאו אליו את חמשת המלכים האלה מן המערה את מלך ירושלים את מלך חברון את מלך ירמות את מלך לביש את מלך עגלון : והיה בהוציאם את המלכים האלה אל יהושע וקרא יהושע אל כל איש ישראל ואמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ויקרבו וישמו את רגליהם על צואריהם :

רדק

יהושע

רלבג

ויהי לעת בא השמש מכני טומאת הארץ המ נתלי כקברי חף על פי שאינם מבני ישראל כמו שאומר ולא תטמא את ארצך ארמיתך כי המת שאינו נקבר הוא טומאת הארץ לפיכך צוה כן יהושע לעשות למלך העי ולחמשת המלכים האלה וכן לעתיד בגוג ומגוג אמר וקברום בית ישראל למען טהר את הארץ: כאשר עש למלך יריחו להודיע כי לא תפסוהו חי ותלוהו חס כן כמו שעשו למלך העי ולחמשת המלכים אלא הרגוהו בכלל ההרגו' כמו שאמ' ויכהו לפני חרב נחת מלכה: ביום השני ביום השני לחיית עליה: ואת מלכה הנהיה היה מלך חברון מחמשת המלכים שתלו אלא ידמה ש שהמליכו אחר כן מלך בחברון: ואת כל עריה ואת כל הערים נחשבי הערים אשר על גבולה הקדושו' על שמה: וישב יהושע כראה כי כשעלה מעגלו לחברון עבר על דביר ולא נלחם עליה כי ראה להלחם עליה בחברון ואחר שלכד חברון שב לדביר ונלחם עליה: והנבג

ואמר להון יהושע לא תרחלון וללא תתברון תקיפו ועלימו ארי כרין יעבר יי לכל בעלי דבביכון דאתון מגיהין קרבא בהון ומחנון יהושע ברר בן ומקלטון וצלבנון על חמשה צלבין והון צלבין על צלביא עד רמשה: והון לעדן מעל שמשא פקיד יהושע ואחיתונן מעל צלביא ורמונון למערתא דאטפרו תמן ושויאו אבנין דברבון על פומא דמערתא עד ברן יומא הרין: וית מקרה כבש יהושע ביומא ההוא ומחה לפתגם דחרב וית מלכא נמר יתהון וית כל נפשיתא די בה לא אשאר משויב ועבר למלכא דמקרא כמא דעבר למלכא דיריחו: ועבר יהושע וכל ישראל עמיה ממקרה ללבנה ואניח קרבא עם לבנה: ומסר יי אף יתה בידא דישראל וית מלכה ומחה לפתגם דחרב וית כל נפשיתא די בה לא אשאר בה משויב ועבר למלכה כמא דעבר למלכא דיריחו: ועבר יהושע וכל ישראל עמיה מלבנה ללכיש ושרא עליה ואניח קרבא בה: ומסר יי ית לכיש בידא דישראל וכבשה ביומא תנינא ומחה לפתגם דחרב ויריכל נפשיתא דבה ככל דעבר ללבנה: בכו סליק הורם מלכא דנזר למסער ית לכיש ומחה יהושע וית עמיה עד דלא אשתאר ליה משויב: ועבר יהושע וכל ישראל עמיה מלכיש לעגלון ושרו עליה ואניח קרבא עליה: וכבשה ביומא ההוא ומחיה לפתגם דחרב וית כל נפשיתא דבה ביומא ההוא נמר ככל דעבר ללכיש: וסליק יהושע וכל ישראל עמיה מעגלון לחברון ואניחו קרבא עליה: וכבשוהיא ומחיה לפתגם דחרב וית מלכה וית כל קרוביא וית כל נפשיתא דבה לא אשאר משויב ככל דעבר לעגלון ונמר יתה וית כל נפשיתא דבה: ותב יהושע וכל ישראל עמיה לדביר ואניח קרבא עליה: וכבשה וית מלכה

בוא יי מל וסי' נמסר בישעיה סי' ב': וישמור חס בקריא וסי' וישמו אבני גדול' על פיהמקרה את ארון יי על העגלה אל האבן הגדולה וישמו לה ידים דמלכים ונמסר גם בסדר מקץ: עד עצם היום הזה וסי' ולחם וקלי וכרמלי ויהי לעת בא השמש דיהושע המה ואכתם פשעו בי דיהוקאל: ויכה וסי' ואת מקדה לכד יהושע ויתן יי גם אתה ויתן יי את לכיש: ולכדה ה' וסי' נמסר ויאמר אליהם יהושע אל תיראו ואל תחתו חזקו ואמצו כי ככה יעשה יהוה לכל איביכם אשר אתם נלחמים אותם: ויבם יהושע אחרי כן ומיתם ויהלם על חמשה עצים ויהיו תלויים על העצים עד הערב: ויהי לעת בוא השמש צורה יהושע וירידום מעל העצים וישליכם אל המערה אשר נחבאו שם וישמו אבנים גדולות על פי המערה עד עצם היום הזה: ואת מקרה לכד יהושע ביום ההוא ויכה לפי חרב ואת מלכה החרם אותם ואת כל הנפש אשר בה לא השאיר שריד ויעש למלך מקרה כאשר עשה למלך יריחו: ויעבר יהושע וכל ישראל עמו ממקרה לבנה ולחם עם לבנה: ויתן יהוה גם אותה ביד ישראל ואת מלכה ויכה לפי חרב ואת כל הנפש אשר בה לא השאיר בה שריד ויעש למלכה כאשר עשה למלך יריחו: ויעבר יהושע וכל ישראל עמו מלבנה לכיש ויתן עליה ולחם בה: ויתן יהוה את לכיש ביד ישראל וילכדה ביום השני ויכה לפי חרב ואת כל הנפש אשר בה ככל אשר עשה ללבנה: אז עליה הרם מלך נזר לעזר את לכיש ויכהו יהושע ואת עמו עד בלתי השאיר לו שריד: ויעבר יהושע וכל ישראל עמו מלכיש עגלנה ויתנו עליה ולחמו עליה: וילכדה ביום ההוא ויכה לפי חרב ואת כל הנפש אשר בה ביום ההוא החרים ככל אשר עשה ללכיש: ויעל יהושע וכל ישראל עמו מעגלנה חברונה וילחמו עליה: וילכדה ויכה לפי חרב ואת מלכה ואת כל עריה ואת כל הנפש אשר בה לא השאיר שריד ככל אשר עשה לעגלון וחרם אותה ואת כל הנפש אשר בה: וישב יהושע וכל ישראל עמו דבירה וילחם עליה: וילכדה ואת מלכה

עוד זכר שכבר לכד יהושע מקדה ולכדה ולכיש ועגלון וחברון וכדכר בחזקן שהכס יהושע מקדש ברנע עד עזה ואת כל ארץ נסן עד נבעון בזמן קצר מדיבך בחזן ה הפסקו והיו אמרו ואת כל המלכים האלה ואת ארצם לכד יהושע פעם אחת ואחר טב יהושע וכל ישראל אל המחנה הנלל כי שם היה המשכן כמו שזכרנו וכל וכל שמואל וכתו לכי כמה עזר

לעיל בספרא בסי' ח': דברונה ט' ח' מלאים ואחד חס' וסימן ועל יהושע דמעגלונה ויאם דוד אנה אעלה ויבאו כל שבטי ישראל אל דוד: ושל אדרוז ויבאו כל זקני ישראל אל המלך דברונה קדמא דפסו דמלכים ויאמר לו המלך לך בשלום ויקבצו כל ישראל אל דוד דברונה דדה: ושל אחריו ויבאו כל זקני ישראל אל המלך דברונה קדמא דפסו כל אלה אנשי המלחמה דדה: ואלה מכפרי ראשי החלוץ ל צבא באודרה: דברה ג' חס' וסי' וישב יהושע וכל ישראל ושל אחריו וילכדה וילחם ויכה דבירה:

והאשדות / מקום שמי הנבעות שופכים / מקדש ברנע ועד עזה / מצד דרומית של
 ארץ ישראל הוא מן המזרח למערב ולא הספיק לכבוש כל המיזר ונשאר מענה
 עד הים הוא שאם למטה זאת הארץ הנשארת העותי והאשדודי וכו' נגב כנרת
 דרום גינוסר / ובכפת דור / פלכי דור קונטלום בלעז / מים / מערבא / מערבות
 מים / חריבי ימא תרב /
 יונתן חריבין שעושין / וימי הים ינחין לתוכן /
 ונשרפי מחוס השמש /
 ונעשי מלח / העומדת

והנגב / כתרנו ודרומא / והאשדות / כמו אשדות הפסנה כתרנו משכך מרמתא
 והוא מדרון ההר חו הפסנה נקרא כן לפי שהמים היורדים על ההר נשפכים מן
 ההר דרך מדרון / ארץ גושן / חץ זה של מצרים / פעם אחת / כלום שלא הוצרך
 לצור על עיר ולא האריות ימי המלחמה חלא בפעם אחת לכדם כולם זאת חרי
 זאת בלא הכסף / אשר מכפין /
 בשוף ועיקרו בקמץ כי איננו ס
 כמון ויתכן לפרשו כמון לבית
 בהר ובערבה כאלו אמר מכפין
 ההר כי כן דרך הלסון לסמוך
 על אות השמוש כמו השיכני ב
 באהלים וולתו כמו שכתבנו ב
 בספר מכלל / נגב כנרת /
 לדרו כנרת וכנרת קבון כנרת
 וזה חו תרנו גינוסר והיא ארץ
 שמנה מאל ורבותי ול הכליגו
 בספור שבה פירותיה והקבון
 לל שהיו מקומות נחלקים וכלם
 היו שמני / ובכפת דור / האחד
 מומנו כפה והסמך לכפת דור
 וענינם מחוז מחוזים וכו' פלכי
 והחתי תחת חרמון / פירו החתי
 שהיה יושב תחת חרמון ואמר
 תחת כי חרמון היה הר כמו ס
 שכתוב עד הר חרמון ופי בארץ
 המצפה כי חרמון זה בארץ ה
 המצפ' או פירושו כי כל הינוכים
 נועדו בארץ המצפה להלחם עם
 יהושע ואפשר שזה המקום הוא
 המצפה שהיו מתקבצים שם
 ישראל תמיד ולפי שהיתה שם
 תשועה גדולה היו נועדים שם
 כי במלחמה האחרת שעשה
 יהושע עם חמשת המלכים אף
 על פי שהיתה תשועה גדולה לא
 היו חלא חמשת מלכים ואלו היו
 מלכי רבים ואפשר כי בנה שם
 יהושע מוזבח מפני התשועה ה
 הגדולה שהיתה שם ומפני זה
 היו ישראל נקבצים שם בעת
 שהיו צריכים למלחמה או לדבר
 גדול וכן מנחנו ביפתח לכי י'
 במצפ' וכן בדבר פלגס בגבעה
 אל יי המצפה וכן אמר שמואל
 במלחמת כלבטים קבצו אלי כל
 ישראל המצפתה וכן כשהגליך
 שאלו וינעק שמואל הת העם אל
 יי המצפה כראה מכל חלה ה
 הפסוקי כי מוזבח היה שם ובית
 מקודש לתפלה ולקבון ישראל
 באותן הימים / צידון רבה רבת
 עם ידמה שהיתה צידון אחרת
 קטנה ממנה / מערבות מים /
 תי חריבי ימא והם המלחמות
 שעושין חריבין מושכין עליהם
 מים מלוחים ונשרפים לשמש
 ונעשים מלח / את

ואת ארצם ג בקריאה וסי' ואת כל המלכים האלה ואת ארצם / אמנם יי חריבו דמלכים / וחברו דישעיה /
 ויעדו ג וסי' כל המלכים / לעבור אל בני עמון / לנוד לו ולנחמו / אל מי ג בקריא וסי' ומוזה אל מי המרים /

וְאֶת-כָּל-עֲרִיבָה וַיְכַבֵּם לְפִי-חֶרֶב
 וַיַּחֲרִימוּ אֶת-כָּל-נַפְשֵׁי אֲשֶׁר-בָּהָה
 לֹא הָשְׁאִיר שְׂרִיד בְּאֲשֶׁר עָשָׂה
 לְחֶבְרוֹן כִּן עָשָׂה לְדָבָרָה וּלְמַלְכָהּ
 וּבְאֲשֶׁר עָשָׂה לְלִבְנָה וּלְמַלְכָהּ:

וַיְכַבֵּם יְהוֹשֻׁעַ יְת כָּל אֲרֻעָא טוּרָא
 וְדִרְוּמָא וּשְׁפִלְתָּא וּמִשְׁפַּד מְרֻמָּא
 וַיֵּת כָּל מַלְכֵיהוֹן לֹא אֲשָׁר מְשִׁיב
 וַיֵּת כָּל נִשְׁמָא גַּמְר כְּמָא דְפִקְר יי
 אֱלֹהֵא דִישְׂרָאֵל / וּמַחְנוֹן יְהוֹשֻׁעַ
 מִרְקַם גִּיאָרָה וְעַד עֲזָרָה וַיֵּת כָּל
 אֲרֻעַ גּוֹשֵׁן וְעַד גִּבְעוֹן / וַיֵּת כָּל
 מַלְכֵי־הָאֱלֹוֹן וַיֵּת אֲרֻעָהוֹן כְּבִישׁ
 יְהוֹשֻׁעַ בּוֹמָא חֲדָא אֲרֵי יי אֱלֹהֵי
 דִישְׂרָאֵל בְּמַמְרֵיהֶן אֲנִיחַ קִרְבָּא
 לִישְׂרָאֵל / וַיֵּת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל
 עֲמִיהָ לְמִשְׁרֵתָא לְגַלְגָּלָא /

וַיְהִי כִשְׁמַע יְבִין מֶלֶךְ-
 חֲצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל-יֹדָבְבַּ מֶלֶךְ מְדוֹן
 וְאֶל-מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל-מֶלֶךְ אֲבִשָׁף /
 וְאֶת-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְפּוֹן בְּהַר
 וּבְעַרְבָה נֶגֶב כְּנָרוֹת וּבִשְׁפֵלָה
 וּבְכַפּוֹת דּוֹר מִים / הַכְּנַעֲנִי מְזוּרַח
 וּכְמִים וְהָאֲמֹרִי וְהַחֲתִי וְהַפְּרִזִי וְהַיְבוּסִי
 בְּהַר וְהַחֲתִי תַחַת חֲרָמוֹן בְּאֲרֶץ הַ
 הַמִּצְפָּה / יוֹצְאוֹ הֵם וְכָל-מַחְנֵיהֶם
 עִמָּם עַם-רַב כְּחֹל אֲשֶׁר עַל-שְׁפֵת-
 הַיָּם לְרֵב וְסוֹס וְרֶכֶב רַב-מְאֹד /
 וַיַּעֲדוּ כָל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ
 וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל-מִי מְרוֹם לְהִלָּחֵם עִם
 יִשְׂרָאֵל /

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶל-תִּירָא
 מִפְּנֵיהֶם כִּי-מָחָר כַּעַת הִזְאת אֲנִי
 נֹתֵן אֶת-כָּל־כַּלְמֵי חַלְלִים לְפָנַי יִשְׂרָאֵל
 אֶת-סוּסֵיהֶם תַּעֲקֹר וְאֶת-מְרַכְבֵּיתֵיהֶם
 תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ / וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-עַם
 הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ עָלֵיהֶם עַל-מִי מְרוֹם
 פְּתָאִים וּפְלֹו בְהֵם / וַיִּתְּנֵם
 יְהוָה בְּיַד-יִשְׂרָאֵל וַיְכַבֵּם וַיִּרְדְּפוּם
 עַד-צִידוֹן רַבָּה וְעַד מְשַׁרְפוֹת מִים
 וְעַד-בְּקַעַת מִצְפָּה מְזוּרַחָה וַיְכַבֵּם עַד-
 בְּלַתִּי הָשְׁאִיר-לָהֶם שְׂרִיד / וַיַּעַשׂ
 לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר-לוֹ יְהוָה

ויבאו ויחזו יחדו אל מי מרום / אל מי עין שמש / תשרף באש ג' הקמיו וסי' ואת בשד המר' ואת
 מרכבותיהם תשרף באש / ואת העיר הזאת תשרף / ונמסר גם בסדר תצוה /

רלבנ

עוד זכר שכאשר שמע
 זה יבין מלך חצור
 שלא אל יבב מלך מדי'
 ואל מלך שומרון /
 ולמלכים רבים זולתם
 להתקבץ יחד ולהלחם
 עם ישראל כדי שלא
 יכלו בידי אחד אחד
 כמו שעשו שאר ה
 המלכים וכו' ואלו עם רב
 כחול אשר על שפת
 הים להלחם עם ישראל
 ויעד הש' ליהוש' שלא
 ייראה מזה ומהמוכ' כי
 כעת מחר יתנס הש'
 הללי לפני ישראל / וכו'
 לעקור סוסיהם ולשרף
 מרכבותיהם שלא י
 יקחום ישראל ויבטחו
 בם בענין המלחמות
 ושלא יחמרו שחכם ו
 נעוצים ידם עשה להם
 את החיל אבל יהיה
 מבטחם כפי' ויתבאר
 להם כי הוא מנכח
 הגוים האלה ולא הם /
 וזכר

המצפה
 לבסוף וכל קרי' דכו'
 כמ' חריב ויהודה

עד צידון
 ל' וחר וירכנו על
 פ' יד

את סוסיהם עקר' להודיע כי מה שאמר לו השם את סוסיהם תעקר דרך מצוה חמר לוי ויש לשאול מה טעם חמר לו מצוה זאת במלחמה זו מה שלא צוה לו במלחמה אחרת ויש לפרש כי במלחמות האחרות לא היו בהם סוסים ורכב כי אם בלכידת העיירות היו המלחמות גם חמשת המלכים על גבעון בחו ללכדה ולא היו דריכין לסוס ולרכב חבל זו ה

המלחמה היתה מערכה שערכו מלחמה עם רב להלחם עם ישר' והיו דריכים לסוסים ולרכב והיו עמהם לרוב כמה שכתוב ורחית סוס ורכב עם רב ממך ולא ת תמצא שחמר כן במלחמות אחרות וצוה הק' להכד הסוסים והרכב שהיו הגי'ם נלחמי בהם ובטחו ברכבם כי רב ולא ידעו כי עקר הסוס לתעוה וישראל בלא רכב וסוס נכחוס והפילוס הללים כי לוי התעוה לפיכך לא רצה האל ית' שיבנו ישראל להם הסוסים והמרכבות כדי שלא יבטחו בהם גם הם ויחשבו בלבם כי עם הסוסים יעשו ה המלחמות לפיכך צוה יהושע לעקר הסוסים ולשרוף המרכבות ולא צוה להמית הסוסים כי לא היה דבר שאסור בהנחה ושאר הבהמות שהיה בהם כמו רכב חומר רכב גמל לא צוה לעקור אלא שיקחום לזכרם חבל הסוסים שאינם אלא למלחמה אותם צוה לעקור כדי שלא יקחום ויבטחו בהם ולא חמר להרגם דרך השחתה כי אסור להשחית ה הנכרחי' אם לא לצורך או לחסו' בהנחה והעיקור הוא לנשר פרסות הבהמה מן הארבעה ולמטה ולא תמות הבהמה בזה הדבר אלא שלא תוכל ללכת ואם תמצא מרעה במקומה תחיה :

על תלם' ת' תקפיהו כלומר שהיו עומדות בחזקתם שלא הפילו חומותיהם בלכדס אותם ולא שרפ' זולתי חצור לפי שהית' רחש הממלכו' ויפחדו הנשאר' וזכרם כי משה מסר לו שיסרוף חצור ועל פיו עשה יהושע ששרף חצור וכן אמרו ר' אלעזר אומר במסרה שרפה הקדוש ב'ה חמר לנישה וניסה חמר ליהושע ועוד אמרו בקטו לרדוף ולא הכיחם הק' והי' נתכנסו בחצור לפיכך שרפה ח' אחד משלטה מקומו' שכתבנו חומות העולם לעשות מלחמה עם בני יעקב ולא הכיחם הק' ! ארץ הגשן' ארץ זה גושן של מצרים וזכרם חומ' כי היה גשן של ארץ מצרים והיא נבלעת בתוך ערי ישראל כמו שאמר ויעל לקרחת חביו נ גושנה מלמד שהיא בעלייה כ כלפי ארץ ישראל ובזכות שהלך יהודה בשליחות חביו להורות לבני זכה שהיה לחלקו ארץ גשן שהיא טובה : ואת הר ישראל

את סוסיהם עקר וירת רתיבדוון אוקיד בנורא :

ותב יהושע בערנא והיא וכבש ית חצור וירת מלכה קטל בחרבא ארי חצור מ מלקרמין היא ריש כל מלכותא האליון : ומחו ית כל נפשתיא די בה לפתגם דחרב גמירא לא אשאר כל נשמה וית חצור אוקיד בנורא : וירת כל קרוי מלכיא האליון וירת כל מלכיהו כבש יהושע ומחננו לפתגם דחרב גמר יתדוון כמא דפקד משה עברא דיו : לחוד כל קרוי דקמיון על תוקפיהו לא אוקדונו ישראל אלחו ית חצור בלחורה אוקד יהושע : וכל ערי קרוי האליון ובעירא בזו להו בני ישראל לחוד ית כל אנשיא מחו לפתגם דחרב עד די שציאו יתדוון לא אשארו כל נשמה : כמא דפקד ית משה עבריה בן פקד משה ית יהושע וכן עבר יהושע לא בטיל פתגמא מכל דפקד ית משה : ואחסין יהושע ית כל ארעא דרא טורא וירת כל דרומא וית כל ארעא דגשן וירת שפלתא וית מוירא וירת טורא דישראל ושפלתיה : מן טורא פליגא דסליק לשעיר ועד מוירא גר בבקעת לבנן שפולי טורא דחרמון וירת כל מלכיהו כבש ונ חנון וקטלנון : יומין סביאין עבר יהושע ית כל מלכיא האליון קרבא : לא הות קרתיא דאשלת עם בני ישראל אלחו חואה יתבי גבעון ית כולא נסיבו בקרבא :

וכל שלל נ' פסוקי' אית בהו וכל כל ב' במצע' פסו' וא' ר' פסו' וכל שלל הערים האלה : והפכתי חניכם לאבל ושיריכם : ויאמר בעז לוקנים וכל העם עדים אתם : השמדם ה' חס' בליש' וס' נמסר בסדר עקב :

את סוסיהם עקר ואת מרכבותיהם שרף באש :

וישב יהושע בעת ההיא וילכד את חצור ואת מלכה הכה בחרב כיי חצור לפניו היא ראש כל ה הממלכות האלה : ויכו את כל הנפש אשר בה לפי חרב החרם לא נותר כל נשמה ואת חצור שרף באש : ואת כל ערי המלכים האלה ואת כל מלכיהם לכד יהושע ויבם לפי חרב החרם אותם כאשר צוה משה עבד יהוה : רק כל הערים העמורות על תלם לא שרפם ישראל זולתי את חצור לבדה שרף יהושע : וכל שלל הערים האלה והבהמה בזו להם בני ישראל רק את כל האדם הכו לפי חרב עד השמדם אותם לא השאירו כל נשמה : כאשר צוה יהוה את משה עבדו בן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה יהוה את משה : ויקח יהושע את כל הארץ הזאת ההר ואת כל הגב ואת כל ארץ הגשן ואת השפלה ואת הערבה ואת הר ישראל ושפלתה : מן ההר החלק העלה שעיר ועד בעל גר בבקעת הלבנון תחת הר חרמון ואת כל מלכיהם לכד ויבם וימיתם : ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה : לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי רחויי ישבי גבעון את הכל לקחו במלחמה :

העלה ג' בקריאה וס' מן ההר החלק העלה שעירה' ואלה מלכי הארץ אשר יהושע' הראיתם את האיש העלה הזה וגלית הפלשתי' מצעית' מל' וס' מלכים מלאים :

העלה ג' בקריאה וס' מן ההר החלק' ותי טורא כליגא כלומר שהיה נחלק חצור הנה וחצור הנה וי' כמו חנכי חלק כלומר שלא היו בה חילנות : בעל ג' כתרדמו מוירא ג' : ימים רבים' ולמעלה חמר לכד יהושע פעם אחת ל' כל המלכים ההם שזכר לכד בפעם אחת בלי הפסק קודם שסבאו אל המחנה הגלגלה נחלכ עשה מלחמה ימים רבים עם שאר מלכי הארץ עד שלקת הכל ויש בו דרש שנענש יהושע על שנתעכל במלחמת המלכים כמו ש' ימים רבים שהרי חמר לו הק' כחשר הייתי עם משה שהיה עמך ולמה חסרו משנותיו עשר שנים אלא חמר יהושע חס חני מחיל הארץ במהרה לישראל ועושה להם המלחמות מיד חמות חמר הק' לא כך עשה משה רבך כשאמרתי לו יקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תחסף אל עמך מיד וידבר משה אל העם החלבו ואתה עלה בלבך כך הנבי מחסר משנותיך חמר דנו עליו השלום רבות מחשבות בלב חיס ועשתי' י' הוא תקום : לחזק

העומדת על תלם' שלא נהרסה חומתם כמות יריחו שנכלה חומתה וכן העי שנחמר בה וישימה תל עולם שממה זולתי חצור לבדה במסורת שרפה משה צוה לומר כן בבראשית רבה בויסלח יעקב : תום ימים רבים עשה יהושע' בגנותו סבר הכתוב שהיה מתכוין לרדות את כבוש הארץ כדי להאריך ימיו לבי שנחמר ואתה תנחילנה חונתם

במד' תנחומח : בעל ג' מוירא ג' : מהר החלק' טורא שיעי מחליק עד בעל ג' במיכר המורחי ולא הספיק לכבוש ב בחייו את כל המצור עד הצבון : אשר הכו בני ישראל' בימי משה : ועד

רלבג

וזכר אחר זה שכבר לכד יהושע את חצור ושרפ' כי מיומך חצור היתה התחלת זאת ה המלחמ' והכה כל העם אשר בה לא השאיר כל נשמה ואת כל ערי המלכים האלה ואת כל מלכיהם כלם לכד יהושע ויכה האל אשר בהם לפי חרב עד השמידם אותם לא השאירו כל נשמה' וזכר כי ימים רבי עשה יהושע מלחמה את כל המלכים האלה וזה לאו שכב נתעכל יהושע ב בענין זאת המלחמה וזכר אסו' היה משתדל בזרתו ולזה חמר רזל שכבר עשה זה כדי להאריך חייו כי כבר ייעדו השם כי הוא יכחיל לישר' את הארץ וזכר שלא היתה עיר אשר השלימה את בני ישראל בלתי רחויי יושבי גבעו' שהשלימו עמהם בערמ' כמו שזכר וזה מורה כי אפילו שבעה עממי' חס השלימו עם ישר' היה מחוייב להם שלא יהרגו חבל יקבלו על ענמם להיות להם למס ועבדו וזה הוא מבוחר כי מ'ס כפרס' שופטים כי תקרב אל עיר להלחם עליה ל לתפסה הוא כלל לכל עיר היה לו שתהיה משבועה עממין חו מ מולת' וחולם ההבדל בזה בין שבעה עממין ובין זולתם הוא שאם לא ישלימו והיו משבוע עממין יחוייב להם ש שלא יחיו כל נשמ' ואם יהיו מולתם יחיו להם הנשים והטף' עוד

יהושע יב רדק רמט

לחוק את לבם זה היה לפני סבות האמת שהיה זה העונש עונם כמו בפדעה ויחזק יי' את לב פרעה והשנית כמו שאומר הטעם כי למען השמידם כאשר צוה יי' את משה כמו שכתוב כי אתן בידכם את כל יושבי הארץ וכו' ואמר כן יחטאו אונתן לי: להם תחנה: כמו חניכה ורחמנות: ויכרת את הענקים: ולמעלה הוא אומר כי כלב הודיעם כלב עשה במצות יהושע שנתן לו את ההר ועוד יראה בספר שפטים כי אחרי מות יהושע הודיעו ישר' חברון והענקי אשר בהר חברון הכל הכריחו ומה שאמר כי כלב הודיעם לפי שנתן לו יהושע חברון על פי יי' כקראת המלחמה על שמו ועל שם שבטו שהיה שבט יהודה והם השתדלו יותר במלחמה

היה ופי' וילך יהודה אל ה' הכנעני היושב בחברון שנאמר בספר שפטים וכבר הלך חבל ספר אותו עם עם מה שכבשו אחרי מות יהושע וכן וילחמו בני יהוד' בירושלם כירושלם וכבר נלחמו כי מלך ירושלם הוא ב' במשבון לח' מלכי שהכה יהושע ובני ישראל: הר יהודה: כקרא כן על שם סופו כי קודם שלקחו אותו לא היה נקרא כן: הר ישראל' כמו שפירשנו ל' במספר שפטים וילכד יהושע עזה ואת גבולה וכו' אחרי מות יהושע היה זה חבל בחיי יהושע הם הכריחו הענקים מן חברון ומן חלה המקומות שזכר ונשארו בעזה ובשאר ערי פלשתים עד שלכדס אחר כן יהודה: והארץ שקטה ממלחמה שלא התעוררו עוד הכנענים להאסף ולהלחם עם ישראל כי ראו כי נכלו ל' לכניהם בכל המלחמות וגם ישראל עמדו באותה הארץ שכבשו ולא התעוררו לכבוש עוד וכשזקן ו יהושע אמר לו האל יי' שירזו ישראל לכבוש הארץ הנשארת ואמר ליהושע שחלק אות' בחייו והתחיל בשני השבטים שהם ו יהודה ויוסף כי כאמר לו ברוח הקדש שאלו ינחלו תחלה כי הם ראשי ישראל ואלה יעמדו על ג' גבולי ארץ ישראל יהודה מדרום ויוסף מצפון והשבעה שבטים ביניהם וכיון שעלה גורל לאלו השבטים הסנים וכבשו הגבולי' חשבו כי כל הארץ נכבשת כי המערב הים הגדול גבולו ו והמזרח הירדן וים כנרת לפיכך נתעצלו לכבוש שבעה שבטים עד שבאו לשילה כי לא היו ח' חוששין כיון שהיו הגבולי' בידם והכנענים הנשארים היו ביניהם וכל ישראל היו להם ערי הרבה לשבת בארץ הנכבשת וכאשר באו לשילה אחר יד שנה משבאו לגלגל אמר להם יהושע סיכתבו הערים שבין יהודה ויוסף וועשו מהם שבעה חלקים ואחר כך יטילו גורל ביניהם על כי הקלפי ועל פי יי' לשבעה השבטים: מלך

למען ו' פסו' למען למען וס' נמסר בסדר וירא גם לעיל בסיפרא סי' ד': לנחלה מו בקריא' וס' נמסר בסדר קדמו: וירשו ד' חס' וס' ואלה מלכי הארץ אשר הכו בני ישראל: ויצא גבול בני דן: ויבאו מלך אשר ארי מן קדם יי' הות' לתקפא ית' לבהון לסדרא קרבא עם ישראל בריל לגבורותיהון בריל דלא למחוי להון רחמין ארי בריל לשצויהוהון כמא דפקד יי' ית' משה ו: ואתא יהושע בעדנא ההיא ושיצי ית גבריא מן טורא מן חברון מן דביר מן ענב ומכל טורא דיהודה ומכל טורא דישראל עם קרויהוון גפרון יהושע: לא אשתאר גבריא בארע בני ישראל לחוד בעזה בנת ובאשדוד אשתארו: ונסיב יהושע ית ארעא ככל די מלל יי' עם משה ויהבה יהושע לאחסנא לישראל בפלגוריהוון לשבטיהוון וארעא שרובת מלמעבר קרבא: ואלין מלכי ארעא דמחו בני ישראל וירירתו ית ארעהוון בעברא דירדנא מרנח שמשא מנחלא דארנון עד טורא דהרמון וכל מישרא מרנחא: סיחון מלכא אמורא דיתב בחשבון שליט מערוער דעל כף נחלא דארנון וגו' נחלא ופלגות ארע גלעד ועד יובקא דנחלא תחומא דבני עמון: ומישרא עד ים גינוסר מרנחא ועד ימא דמישרא ימא דמלחא מרנחא

כי מאת יהוה היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם לבלתי היות להם תחנה כי למען השמידם כאשר צוה יהוה את משה: ויבא יהושע בעת ההיא ויכרת את הענקים מן ההר מן חברון מן דביר מן ענב ומכל הר יהודה ומכל הר ישראל עם עריהם החרימם יהושע: לא נותר ענקים בארץ בני ישראל רק בעזה בנת ובאשדוד נשארו: ויקח יהושע את כל הארץ ככל אשר דבר יהוה אל משה ויתנה יהושע לנחלה לישראל כמחלקתם לשבטיהם והארץ שקטה ממלחמה: ואלה מלכי הארץ אשר הכו בני ישראל וירשו את ארצם בעבר הירדן מזרחה השמש מנחל ארנון עד הר חרמון וכל הערבה מזרחה: סיחון מלך האמרי הישב בחשבון משל מערער אשר על שפת נחל ארנון ותוך הנחל וחצי הגלעד ועד יבק הנחל גבול בני עמון: והערבה ערבים בנרות מזרחה ועד ים הערבה ים המלח מזרחה

רשי ועל יבק' הנחל ששם גבול ארץ בני עמון סוף מצר ארץ בני עמון ומסם והלאה היו בני עמון מושלים וחצי הגלעד גבול סיחון עם היה מצר ממשלת סיחון כ' כשאמרנו למעלה ש' שחצי הגלעד היה שלו וזה חצי השני של עוב: לכפת

רלבג עוד זכר שכבר הכרית יהושע הענקים כו' והנה נזכ' במה שיבא כי כלב בן יפונ' הכרי' הענקי מחברון ועתניא בן קנו לכד דביר וזה בלתי סותר למה שבכאן כי הכל היה מיוחס ליהושע כי הוא היה הראש המנהיג אותם בזה והנה נזכר אחר זה כי כבר נשאר הרבה עדין מן הארץ לרשתה אלא שעכז כבר חלקה להם יהושע כנחלה לישראל לשבטיהם כמו ש' שזכר אחר זה: וזכר עם זה שהארץ שקטה ממלחמה כי ישראל ולא ישרא עמם נחף על פי שכבר נשאר הרבה מן הארץ לרשתה: ואלה התועלת המגיעים מזה הספור הם אלו:

מבלי' ויבאו וירשו אתה ולא דירמיה: ועד ים ד' יחידאין וס' נמסר בסדר משפטים: ואולם התועלת המגיעים מזה הספור הם אלו: במצות והוא מה שזכר מענין המזבח והר עיבל ומה שנכלה בזה ממה שכבשו לעשות עם כמו שזכר בפדעה כי תבא והנה התועלת בזה המזבח הוא להוסוף אזוהרה לישראל בענין שמירת התורה ולזה נכתבה עם ובאה עם הכרחה למונ' הר גריזים למי שיקימה והקללה למונ' הר עיבל למי שיסור ממנה כי בזה היסרה אל שתדבק בשלמות ההשגחה האלהית בישראל ויהיו מכני זה יותר רחמים לירושלם הארץ: השני והוא במדות והוא שראוי לחדש להתישב בדברים שיעשה אותם שלא ימהר בעשייתם בזולת עזה נחף על פי שכבר יראה בתחלת המחשבה שהענין ההוא קחוי שיעשה הלא תראה מה שקרה לישראל עם יושבי גבעון מפני שמהדו לכרות להם ברית טרם ששאלו את פי יי' כי כבר הטיגה להם החרטה אח' זה כי זה ממה שהביאם לעבוד באופן מה ממה שזוהר בתורה שלא לחיות כל נשמה מהערים הקרובות חס לא מהערים הרחוקות אשר לא נועדי הגוים האלה לל' מו' עממין: השלישי והוא במצות והוא כי השבעה אשר לבי הדן אינה שבעה כגון זאת לפי שהיתה שבעה באעו' עם שכבר הייתה באופן מה לעבוד על דברי רחוי שתיקני' עם מי שאינו מאכשי אמונתו כדי שלא יהיה עם הלול הפס' ואולם הכביי' ענין עבודתם כמו שזכרנו לתת להם גנוול מה על מרמתם: הרביעי והוא במדות והוא שראוי לאדון להשגיח על עבדי ולהצילם מיד הקמי' עליהם הלא תראה איך התנהג יהושע עם אנשי גבעון ואף על פי שכב' רמו אותו לעמוד להם כנגד ה' הנלכים הקמים עליהם: החמישי והוא לפרסם ענין הכפלות שיעשה אז השם לישראל בזאת המלחמה עד שכבר היווית ממה שבחבי הברד יותר ממה שהרגו ישראל בחרב ושתוך הזמן הקצר שהגביל יהושע נשלמה נקמת בני חויביו להורות כי יי' נלחם לישראל ולפרסם זה המנופת והשחרות זכרו בזה שישבו ה' המלכים תוך המערה ולשום אבנים גדולות על פי המערה להעיר כי לנחץ ענין המלחמה הזאת לא רצו להמתין שינחילו המלכים האלה מסם חבל שמו אז על פי המערה אבנים גדולות וכאשר שם אנשים לשמרם בדרך שלא יאחרו ענין המלחמה הזאת וימהרו לרדוף אחר הנשארים קודם שיבאו אל עריהם בדרך שהשלים הנקייה תוך העת שהגביל יהושע: הששי' והוא במדות שראוי לחדש להשגיח בזה רל' שבאשר יראה היותו מצליח במה שיעשה רחוי שימהר ויחיש מועטיו ולא ימתן לעשות מה שיוכל לעשות ביום אחד למחרת היום ההוא כי לא ידע מה ילד יום ולזה תמצא שסכר איך אלה הענין ליהושע בהשתדלותו בזריות בענין המלחמה עד שכבר זכר שבעים אחת נכח יהושע מלכים שזכרו בענין הלח' קודם מלך חצור ואחר זה כשהתדלל בזה לא נכח בימים רבים כי חס' מלכים שתמצא ממלך חצור עד סוף זכר המלכים ההם ולו השתדל בזה יהושע בזריות אולי היה מכלה כל הגוים האלה אשר הוא בסוף הענין לישראל לפח ולמוקם: חס': ואלה מלכי הארץ: עד סוף הספר זכר תחלה מה שנעשה עי' משה מואת הנלחמה ואמר בזה תחלה אשר הכו בני ישראל והנה רחוי שייחס זה למשה עמם כי על ידו נעשה וזה לא זכר בסוף כי משה עבד יי' ובני ישראל עשו זה והנה לא הזכיר בזה תחילה עם משה להורות כי משה חנף שגדלה מעלתו מהלך הנה היה נכוחו אלה המלכי' בזכות ישר' מצד ברית השם יתעלה כרות עם אבותיהם כמו שזכר בתורה: ואחר

לכ ח I I

והארץ נשאר הרב מאד וימה שאמרתי לחברה נשארתי לרפתה שלא נכבשה : גלילות מרקהם בלעז : מן השיחור הוא כילום הוא כחל מצרים הוא סמוך לתחום מקצוע דרומי מערבי של חרץ ישראל כמו שאמר בחלה מסעי ולמדנו כאן שלא כבש יהושע בחייו כל מצר דרומי חלה ממדבר בין היא ההר החלק העולה שעירה עד הכילום הוא תחום ענה האומר למעלה מקדש ברנע עד ענה : עד גבול עקרון צפון העקרוני יושב על הים ומתפסט לכד הצפון יות מן האחר : לכנעני תחשב : יוארץ הכנעני שנתתי לחברה היא : חמשת סרני פלשתים ונג' הוא סוף גמר המצר עד הים הגדול שבמערב : העתי והאשקלוני פסה סרניס היה מונה ומתחלה קראן חמשה אומר רבי יוחנן חידוניקוי שלהם חמס' המטובים חמשה היו שהעניס חינו מונה מן הסרניס החטובים ועוד יש לפרש חמשת סרני פלשתים העמתי והאשקלוני והאשקלוני והעקרוני הם חמשה ועוד נשאר לכבוש חרן העניס ש שאינס מן הפלשתים : מתים כל חרץ הכנעני פסוק ראשון מנה מצד הדרומי מן המורה ל למערב וזה מונה את דוחב חותו המקצוע הזותר לכבש כמה הוא מן הדרום לכפון מתים כל חרץ הכנעני מתים זו ממה לכידוני עד אפיק עד החמרי : והארץ הנבלי וכל הלכנון מורח השמש ובמזר מזרחי נשאר לכבוש במקצוע הצפון כל הלכנון יבעל גד עד סוף המצר ובמרחב מן המורה למערב עד לכח חמת זהו כל מצר הכפוני שלכח חמת במקצוע צפונית מ מערבית בחלה מסעי : חנכי חוריש' אחרי מותך : הפלה ליסר' בנחלה ויכבוש לאחר זמן כל שבט ושבט ויה סנבל בגורלו : עמו הראובני והגדי : עם חני הראשון של מנש' והראובני והגדי לקחו נחלתם מערוער אשר על שפת נחל ארנון והעיר אשר בתוך הנחל וכל המישר מידבא עד דיבון : וכל ערי סיחן מלך האמרי אשר מלך בחשבון עד גבול בני עמון : והגלעד וגבול הגשורי והמעכרתי וכל הר חרמון וכל הבשן עד סלכה : כל ממלכות עוג בבשן אשר מלך בעשתרות ובאדרעי הוא נשאר מיתר הרפאים וכבש משה וירשם : ולא הורישו בני ישראל את הגשורי ואת המעכתי וישב גשור ומעכת בקרב ישראל עד היום הזה : רק לשבט הלוי לא נתן נחלה אשי יהוה אלהי ישראל הוא נחלתו כאשר דבר לו : ונתן משה למטה בני ראובן למשפחותם :

יג

רדק

גלילות כמו גבול או כמו מחוז וכן גליל הנזכר : מן השיחור הוא כילום כחל מצרים והוא ל למקצוע דרומית מערבית של חרץ ישראל שלא כבש יהושע כל מצר דרומי חלה ממדבר בין היא ההר החלק העולה שעירה עד הכילום הוא תחום ענה האומר למעלה מקדש ברנע עד ענה : חמשת סרני פלשתים הוא גמר המצר עד הים הגדול שבמערב וכרניס עניס פריס : חמשת סרני והעניס שזכר בסוף הפסוק חינו ממניס' ובדברי רבותינו ז"ל שבה סרניס הוא מונה ומתחלה קראן חמשה אומר רבי יוחנן חידוניקוי שלהם חמשה כי חידוניקוי ה חטובים שבהם היו חמשה ו העניס חינו מן הסרניס החטובים ועוד בדבריה עניס מתים באו וכמנו ענינו לפסוק הכח אחריו מתים ולפי פסט הפסג מתים פי מדרוס כלומר מצד דרום כ כשארץ כל חרץ הכנעני : והארץ הנבלי חסר הנסמך ומשפטו הארץ חרץ הנבלי וכן הארון הדרתי : עמו הראובני והגדי : עם חני שבט מנשה האחד ואמר עמו ואף על פי שלא זכרו לפי סוכר החני ה האחר אומר עמו כאילו זכרו : כהר

ועד גבול ד' בקריאה וס' מן השיחור אשר על פני מצרים ושלמה היה מושל' ויהי מושל בכל הממלכות ממגדל סונה ועד גבול כוש : והארץ ח' ראשי פסו בקריאה וס' נמסר בסדר בראשית : הפלה חס' בלוי וס' נמסר בסדר נשא : אשיט' כתיב יוד וס' נמסר בסדר צו :

ויהושע זקן בא בימים ויאמר יהוה אליו אתה זקנתה בארץ בימים והארץ נשאר הרבה מאד לרשתה : זאת הארץ הנשארת כל גלילות הפלשתים וכל הגשורי : מן השיחור אשר על פני מצרים ועד גבול עקרון צפונה לכנעני ת תחשב חמשת סרני פלשתים ה העתי והאשדודי האשקלני הגתי והעקרוני והעניס : מתים כל ארץ הכנעני ומערה אשר לצידנים עד אפקה עד גבול האמרי : והארץ הנבלי וכל הלכנון מורח השמש מבעל גר תחת הר חרמון עד לבוא חמת : כל יושבי ההר מן הלכנון עד משרפת מים כל צידנים אנכי אורשם מפני בני ישראל רק הפלה לישראל בנחלה כאשר צויתך : ועתה חלק את הארץ הזאת בנחלה לתשעת השבטים וחצי השבט המנשה : עמו הראובני והגדי לקחו נחלתם אשר נתן להם משה בעבר הירדן מורחה כאשר נתן להם משה עבר יהוה : מערוער אשר על שפת נחל ארנון והעיר אשר בתוך הנחל וכל המישר מידבא עד דיבון : וכל ערי סיחן מלך האמרי אשר מלך בחשבון עד גבול בני עמון : והגלעד וגבול הגשורי והמעכרתי וכל הר חרמון וכל הבשן עד סלכה : כל ממלכות עוג בבשן אשר מלך בעשתרות ובאדרעי הוא נשאר מיתר הרפאים וכבש משה וירשם : ולא הורישו בני ישראל את הגשורי ואת המעכתי וישב גשור ומעכת בקרב ישראל עד היום הזה : רק לשבט הלוי לא נתן נחלה אשי יהוה אלהי ישראל הוא נחלתו כאשר דבר לו : ונתן משה למטה בני ראובן למשפחותם :

כ' מדר חסות
מ' ל' דיהוס
מ' ל' דשמיאל
ס'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

ג' כ'

רלבנ

והנה זכר כי יהושע היה זקן בא בימים והארץ נשאר הרבה מאד לרשת ולח יתכן לו מצר זקנתו להשלי המלחמה עם מלכים הנשארים וכוונה מאת הש' שיפלה לישראל בנחלה כאילו כבשוה כלל ל' לט' השבטים וחני שבט מנשה כי הב' שבטים וחני לקחו חלקם מעבר לירדן ואולם לשבט הלוי לא נתן נחלה כמו שנאמר בתורה והנה נתנו ללוים בחרץ ערים לשבת ומגדשיהם למקניהם וקנינם כמו שזנה הש' את משה בתורה :

רדק

בהר העמק' כתרנונו בטורח דמיסרא : נסיכי סיחון יוסבי הארץ' חלה חמשת מלכי מדין היו נסיכי סיחון בעוד שהיו ס סיחון והאמרי יוסבי הארץ ק יודם שלכדום ישראל היו חלה נשילי הארץ נסיכי סיחון כי תחת ממשלת סיחון היה מדין בימים ההם : הקוסם' להודיע כי לא נביא היה חלה קוסם וכנזחתי היתה לפעה חו לכבוד ישראל בח' חלוי מלאך יי' לדבר הנבואה' ההם' ויש לשאל ח'ך מנזח בלעם שם והלא כתיב וילך יוסב למקומו חלה סחור שם לבקש שכרו על העצ' סנתן להם למואב ולמדין להנביא כנזחתיס היפות וזנו ישראל עמהס ויהיה קצף יי' בהם וזהו שאמר לכה איעקב כמו שכתוב בדברי בלעם וכשראה סנתקיימה ענתו הלך למואב ולמדין לבקש שכרו מהס : חל חלליהס' עם חלליהס וכמוהו רבים ובתורה כתיב על חלליהס והוא גם כן כמו עם כמו ויבאו האנשים על הנשים עם הנשים ואחרים זולתו' ויש בו דרש שהיו מלכי מדין עושים כשפים עם בלעם ובורחים מפני חרב ישראל ופירחין בחיור כיון ס שהראה להם פנחס את הכין כפלו על חלליהס ועוד אמרו על חלליהס שעשו לו חרבע מיתות בית דין ועוד אמרו כי פנחס ה הרגו : הירדן ונבול' כתרנונו ירדנא ותחומיה כלומר הערים הסמוכות חלוי : לחצי בני מכיר' כו החצי האחר והס בני בלעד ששה בתי חבות לקחו כ נחלתם בארץ כנען : כי

יהושע יג

וכל ערי יא פסו ריש ומצע' וכל וכל וסי' נמסר בסדר צו : ואת בלעם' דסמיכי וסי' ואת בלעם בן בעור הרגו בתרב' ואת בלעם בן בעור הקוסם' ואת בלעם ואת מנשה דדה' ונמסר גם בסדר מטות : שבת מנשה ג' דסמיכי בקריאה וסי' ויתן משה לחצי שבת מנשה' וישלחו בני ישראל' ויבאו אל בני ראובן' חור השבת המנשה' ועתה חלק את הארץ' וב' באורית' שבת המנשה' וסי' ממלכת עז נתתי לראובני' שבת המנשה גלעדה : עז בבשן ד' בקריאה וסי' גם בסדר דברים :

רשי

בהר העמק' בטורח דמיסרא : נחצי ארץ בני עמון : חצי מה שכבשו מאל' בני עמון ומסיחון : הירדן ונבול' ירדנ' ותחומיה הערים פעל ספתו : הערים וחזריהס' הערים המוקפות חומה : וחזריהס' ערי הפרזי בלא חומה : אשר

ויהי להם הנבול מערוער אשר על שפת נחל ארנון והעיר אשר בתוך הנחל וכל המישר על מירבא : חשבון וכל עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון : ויהצו וקרית ומפעת : וקריתים ושבמה וצרת השחר בהר העמק : ובית פעור ואשדות הפסגה ובית הישמות : וכל ערי המישר וכל ממלכות סיחון מלך האמרי אשר מלך בחשבון אשר הכה משה אתו' ואת נשיאי מדין את-אוי ואת-רקם ואת-צור ואת-חור ואת-רבע נסיכי סיחון ישבי הארץ : ואת-בלעם בן-בעור הקוסם הרגו בני-ישראל בחרב אל-חלליהם : ויהי נבול בני ראובן הירדן ונבול זאת נחלת בני-ראובן למשפחותם הערים וחצריהן : ויתן משה למטה גר לבני גר למשפחותם : ויהי להם הנבול יעזר וכל ערי הגלעד וחצי ארץ בני עמון עד-ערוער אשר על-פני רבה : ומחשבון עד-רמת המצפה ובטנים וממחנים עד-נבול לרבר : ובעמק בית הרם ובית נמרה וסכות וצפון יתר ממלכות סיחון מלך חשבון הירדן ונבול עד-קצה ים-כנרת עבר הירדן מזרחה : זאת נחלת בני-גר למשפחותם הערים וחצריהם : ויתן משה לחצי שבת מנשה ויהי לחצי מטה בני מנשה למשפחותם : ויהי נבולם ממחנים כל-הבשן כל-ממלכות י עז מלך-הבשן וכל-חות יאיר אשר בבשן ששים עיר : וחצי הגלעד ועשתרות ואדרעי ערי ממלכות עז בבשן לבני מכיר בן-מנשה לחצי בני-מכיר למשפחותם : אלה אשר-נחל משה בערבות מואב מעבר לירדן יריחו מזרחה : ולשבת חלוי לא-נתן משה נחלה יהודה אלהי ישראל הוא נחלתם כאשר דבר להם :

והיה להון תחומיה מערוער די על כף נחלה דארנון וקרית די בגו נחלה וכל מישרא עד מירבא : חשבון וכל קרוא די במישרא דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון : ויהצו וקרית ומפעת : וקריתים ושיבמה וצרת השחר בטורא דמישרא : ובית פעור ומשפד מרמתא ובית ישימות : וכל קרוי מישרא וכל מלכות סיחון מלכא דאמורא דמלך בחשבון דמחא משה יתיה וית רברבי מדין ית אוי וית רקם וית צור וית חור וית רבע רברבי סיחון יתבי ארעא : וית בלעם בר בעזר קסמא קטלו בני ישראל בחרבא על קטליהון : והיה תחום בני ראובן ירדנא ותקומיה דא אחסנת בני ראובן לזרעיתיהון קרויא ופצחיהן : ויהב משה לשבטא דגר לבני גר לזרעיתיהון : והיה להון תחומא יעזר וכל קרוי גלעד ופלגות ארעא בני עמון עד ערוער די על אפי רבה : ומחשבון עד רמת מצפיא ובטנים וממחנים עד תחום לרבר : ובמישרא בית הרם ובית נמרה וסכות וצפונא שאר ממלכות סיחון מלכא חשבון ירדנא ותחומיה עד ספי ים ג גינוסר עברא דירדנא מרנהא : דא אחסנת בני גר לזרעיתיהון קרויא ופצחיהן : ויהב משה לפלגות שבטא דמנשה והיה לפלגות שבטא דבני מנשה לזרעיתיהון : והיה תחומיהון ממחנים כל מתנן כל מלכותיה דעז מלכא דמתנן וכל כפרני יאיר דבמתנן שתין קרוין : ופלגות ארעא דגלעד ועשתרות ואדרעי קרויא מ מלכותיה דעז במתנן לבני מכיר בר מנשה לפלגות בני מכיר לזרעיתיהון : אלן די אחסין משה במישרא דמואב מעברא לירדנא דיריחו מרנהא : ולשבטא דלוי לא יהב משה זאחסנא מרתנן דיהב ליהון יי אלהי ישראל אגון א אחסנתיהון כמא דמליל להון :

ממלכות כל ספיל מחלכות וכל קריח מחלכת במד עמלנות

דדי גבולם ונספ יסן מנחתי ויהי כל נבלס ממחנים כל הבשן וכל ממלכו עז מלך הכסן וי חות יאיר ומנה מחני כר

אשר נחלו חותם, אשר הנחילו חותם כי היו בני יוסף שני מטות תחת שבט לוי: ולא כאשר עם לבבי, ולא כאשר עם פי שהמרגלים היו בעצה אחת וירח כלב לומר להם שלא יחמרו כמותם וכשכח הכחישם וזהו שחמרו עם עקב היתה רוח אחרת שהיה חומר להם אחד בפה ואחד בלב: זה ארבעים וחמש שנה למדנו ששהו

כי היו בני יוסף, הם תחמו לשבט לוי לא נתן כחלה היחך היו תשעת המטות וחבי המטה ושני מטות נחמו מעב הירדן הנה יב ואם לוי חינו כמנה היחך היו יב לבי חמר כי היו בני יוסף שני מטות ונהנה הם שנים עשר מטות: למקניהם ולקנייתם כתרונמו לבעיריהן ולביתיהן ללכהמו' הנסו' ובהמו' דקות: כאשר עם לבבי נר' כי כאשר היה עמם עד שבאו אל המחל' היה מסכי' עמם בדבריו כדי שלא ידרגוהו וכאשר בא אל המחנה הטיב דבר חמת כאשר עם לבבו וזהו שאמר כאשר עם לבבי ולא כאשר עם פי ובדרך הדרש לבי שהתחיל לדבר ב דבריהם כשאמר ויהם כלב התחיל וחמר וכי זו כלבד עשה לנו בן עמר' והם חסכוני מסייע היה להם וסתקו: המסיו' נכתב ביד' שהוא במקום למל' הפועל והיה מספטו המסיו' ב בטורק היו על דרך נטוי דגלי והדומי לו ובאה היר' נחה והיו נעה שלא כמנהגו ויו' הרבים ב בלסון הקדש אבל בלסון חרמי יבא כמו כן חשתיו חמרו ורבי אחי רבי משה זל כתבו בטורק הפעיל והיו מקום למל' הפועל חמר כי כל אחד מחמי אשר עלו עמי המטה את לב העם: אשר דרכה דגלך בה' זו היא חברון שחמרו ויבא עד חברון ולא חמר ויבאו לפי שהמרגלים החמרו היו ירחים לבו הם יפני הענקים כמו שאמר וסם חמימן וגו' כל' חף על פיהו עם אלה הענקים הגדולים בא עם כלב לפי חמר לו משה שתהיה לו חברון לכחלה ואם לא נזכר זה בספר התורה ידוע כי חמת היה חמר שאמ' כלב ויהושע הודה לו וכן כתוב בסופטוס ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה: החיה יי' חותי כאשר דברי' והביאותיו אל הארץ אשר בא שמה: זה ארבעים וחמש' כי דבר המרגלי' היה בשנה השני' לזאת' ממזרים ונהנה נשאלו להם במדבר שלש' ושמה שנה ושבע שבטו הנה ארבעים וחמש ומה ראו רז' כי בז' שנים כבשו הארץ וז' שחלקו ראו מפסוק ביד' שנה אחר אשר הכתה העיר כי ישראל לא מנו ליובלות ושמיט' אלא אחר שחלקו והפסוק אומר כי ארבע עשרה שנה אחר החרבן היה תחלת יובל כמו שאומר בראש השנה ב בעשור לחדש ואזו היא שנה ש' שראש השנה שלב' בעשור לחדש הני חומר זו שנת יובל בא וחשוב משכנסו ישראל לארץ חי חתה מוצא ארבע עשר שנה אחר חרבן תחלת יובל אם לא תזכיר יד שנה משכנסו עד שמונו והם שבע ש שבטו ושבע שחלקו: מוז' דבר יי' כי במנות האל חמר משה לכלב שתהיה לו חברון לכחלה: אשר הלך ישראל במדבר' טעמו לזה מ' וחמש שנה שזכר כלומר זה הימן הארוך מן הדבר אשר דבר יי' עד היום לפי שהלך ישראל במדבר לא שנה בעון המרגלים וית' דחול עם ישראל במדבר פי טעם אשר הלך עם משה: וכח

ככבוש הארץ שבע שנים שהרי בשנה השנית שלח משה המרגלי' נשאלו שלש' ושמו' שהלכו במדבר ושבע שבטו הרי ארבעים וחמש: האדם

יד

רלבג

והנה זכר שכבר נסאו בני יהודה אל יהושע בגלגל כי היה המפסן עם אזו ולא היה עם יהושע והנה באו לשם עם כלב לכבדו כי כ כשיח היה עליה ויורה על זה כי הוא לבד ד דבר עם יהושע ולמדנו מומחרו זה ארבעים וחמש שנה מוז' דבר יי' את הדבר הזה א משה כי שבעה שנים היה זמן כבוש הארץ כמו שזכרו רבותי' זל וזה כי בשנה השנית לזאת בני ישר' מחרץ מזכרים נמנו ישר' כמו שזכר בפס' במדבר סיני ואחר מנינם שלח משה המרגלים ולפי שמעת היות משה לפני פרעה עד יום מותו היו ארבעים שנה כי הוא היה בן כ' בעמדו לפני פרע' הנה נשאלו מעת בא המרגלים עד יום מותו לח' ויותר על זה מה שחמר מהשנה השנית ולזה ראו ש סיונן שמה שאמר ב בתור' שיעמרו מ' שנה על חטא המרגלי' יחסר מלת עד והוא לט' שנה ולזה הו' יובל' שמעת גינת משה רבינו ע"ה עד שאמר כלב זה המאמ' היה שני וחלקי והשנה השביעית ולפי שלא נשלם זה הכבוש עד לח' זה וזה כי אחר שבטם כלב את חברון זכר שהארץ שקטה ממלחמה הנה זה מ יבואר שכבר יתכן שיהיו ימי הכבוש שבע שנים וכבר רבותינו זל סיני החלוקה היו ג' שבע שנים ולא ידעתי לזה סמך שלם וידמה שכבר קבלוה בקבלה: ועלה

ואלה אשר נחלו בני ישראל בארץ כנען אשר נחלו אותם ארעור הכהן ויהושע בן נון וראשי אבות המטות לבני ישראל: בגורל נחלתם כאשר צוה יהוה ביד משה לתשעת המטות וחצי המטה: כי נתן משה נחלת שני המטות וחצי המטה מעבר לירדן וללויים לא נתן נחלה בתוכם: כי היו בני יוסף שני מטות מנשה ואפרים ולא נתנו חלק ללויים בארץ בי אס- ערים לשבת ומגרשיהם למקניהם ולקנינם: כאשר צוה יהוה את משה בן עשו בני ישראל וחלקו את הארץ: בני יהודה אל יהושע בגלגל ואמר אליו כלב בן יפנה הקני אתה ידעת את הדבר אשר דבר יהוה אל משה איש האלהים על אדותי ועל אדתי בקדש ברנע: בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבר יהודה אתי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשב אתו דבר כאשר עם לבבי: ואחי אשר עלו עמי המסיו את לב העם ואנכי מלאתי אחרי יהוה אלהי: ושבע משה ביום ההוא לאמר אם לא הארץ אשר דרכה רגלך בה לה תהיה לנחלה ולבניך עד עולם כי מלאתי אחרי יהוה אלהי: ועתה הנה החיה יהוה אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר יהוה את הדבר הזה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמנים שנה:

נחלו ד' קמצן וס' ואלה אשר נחלו בני ישראל אולת' וחד נחלו לעולם: בגורל ה' רפין וס' בגורל נחלתם רפ' דיהושע' ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אלה הנחלות' זה הדבר אשר נעשה' לא יהיה לך משליך חבל בגורל דמיתה: כל ואלו דאחסינו בני ישראל בארע' דכנען דאחסינו יתהון אלעזר כהנא ויהושע בר נון ורשי אבהת שבטא לבני ישראל: בעדבא אתפלגת להון אחסנתהון כמא דפקד' יי בידא דמשה לתשעת שבטין ופלגות שבטא: ארי יהב משה אחסנת תרין שבטין ופלגות שבטא מעברא לירדנא וללויאי לא יהב אחסנא ביניהון: ארי הו בני יוסף תרין שבטין מנשה ואפרים ולא יהבו חולק ללואי בארע' אלהן קרוין למרגב ורחיהון לבעיריהון ולגיתיהון: כמא דפקד' יי ירת משה בן עשו בני ישראל ופליגו ית ארע' וקרבו בני יהודה לות יהושע בגלגל ואמר ליה כלב בר יפנה קניא אתה ידעתא ית פתגמא דמלל' יי עם משה נביא די על עסק דילי ועל עסק דילך ברקס גיאה: בר ארבעין שנין אנא בר שלט משה עברא די יתי מרקם גיאה לאללא ית ארע' ואתיבית יתיה פתגמא כמא דהוה עם לבו: ואחי דסליקו עמי חברו ית לבא דעמא ואנא אשלמית בתר דחלתא די אלהי: וקום משה ביומא ההוא למימר אם לא ארעא די דרכת פרסת רגלך בה דילך תהי לאחסנא ולבנד' עד עלמא ארי אשלמתא בתר דחלתא די אלהי: וכען הא קום יי יתי כמא די מלל דנן ארבעין וחמש שנין מעדן דמלל' יי ית פתגמא הדין עם משה דאול ישראל במדברא וכען הא אנא וקמא די בר תמנן וחמש שנין:

סיפר' מנשיהן כמא מנשיהם וס' כי היו בני יוסף שני מטות' וכל קריאה דכו' כמא מנשיהן וס' כל הערים אשר משה איש האלהים בליש וס' ואת הברכה אשר בך משה' וישו בני יהודה אל יהושע' ומשה איש האלהים בני יקראו ויקרא המלך יהואש' ויעמדו על עמדם' וקום ישוע בן יזדק דעורא' חפלה למשה איש האלהים: ושמונים' מלאים וס' נמסר בסדר בראשית:

דבר יי' עד היום לפי שהלך ישראל במדבר לא שנה בעון המרגלים וית' דחול עם ישראל במדבר פי טעם אשר הלך עם משה: וכח

יהושע טו רשי

החדש הגדול בענקים הוא חביהם של אחימן שפי ותלמי חרבע היה שמו' לא על שם האב ושלשת הכנים שכן קורא ילידי הענק : והארץ שקטה מנוחמה מוסב לעניין הרחשון לאחר שבע סביביו סביבותיהם ככענו האמריים ולא כאספנו עוד למלחמה עליהם לכך התחילו לעסוק בחילוק הארץ ומדרש הגדה החדש הגדול בענקים הוא חברה חבינו הוא שגרם להם שהארץ שקטה ממלחמה חרבעי' שנה שנתעכבו במדבר בשכר שכבדו את ה' וכן בקריית חרבע שאמרו לו נשיא חלהים אתה בתוכנו : אל גבול חרובי' סמוך למיזר חרובי' נגבה' בתחום מזר דרום של חרץ ישראל : מקצה תימן' בסוף כל המיזר : ויהי להם גבול' מיזר דרומי של יהודה מקצה ים המלח הוא מקצוע דרומי מזרחית של

רדק.

וכתי עתה' באו שני כפין הדמיון זה אחר זה כמו כעס ככהן כעבד כאלו כחילו חמר העם ככהן והכהן כעס וכן ככתי עתה ככתי חו וכתי חו' חותי' כמו עמי וכן ודברה חתך והדומים להם : ניתן את חברון לכלב' פי' עדה העיר וחכמה כי העיר עזמה היתה מקלט כמו שאמר בספר ערי המקלט כי חברון ומגדושה היו לכהנים : קרית חרבעי' חרב' הוא שם הענק והוא החדש הגדול בענקי' שקטה ממלחמה' כי התעכלו בני ישראל להרוס הכשחריס : נגבה' בקצה תימן מזרז צ"ח היה לזר דרום ולא כל דרום הגבול אלא מקצה דרומו : מן הלשון' לשון הים נית כיפח דמיתפני לדרומה לל לשון סלע : אל מנגב' אל המקום שהיה מנגב למעלה עקרבוס : זה יהיה לכס גבול נגב' היה לו לומר להם שהרי כל הפרטה ספור דברים הוא ויתכן פירושו כי כן יהיה הגבול להם כמו ש' בתור הזה יהיה לכס גבול נגב : חבן בזה בן ראובן' חרובי המקו' היה שמו בזה בן ראובן וכן תרגם יונתן בר ראובן ושם המקום חבן חילי היתה שם חבן גדולה לסימן לגבול המקום : אל הגלגל אשר ככה למעלה חרובי' בקרח המקום נגלגל ונקרח ג גלילות לענין ידוע חללס וחלומי' גם כן שם מקום בקרח כך לענין ידוע חללס' וכתי למסקנה חרובי' : אל

עד בא אנה יומא דין התקוף כדבזומא דשלח יתי משה בחילי כבבו וכן חילי דכען לאנהא קרבא ולמפק ולמעל' וכען דהב לי ית טורא דדין דמלל' ו' ביומא ההוא ארי את שמעתא ביומא ההוא ארי נברין תמן וקרין רברבן כריבן מאים יהא מימרא דיי בסעדי ואירתנון כמא די מלל' ו' וכרכיה יהושע ויהב ית חברון לכלב בר יפנה לאחסנא : על בן הות חברון לכלב בר יפנה קניזארה לאחסנא עד יומא דדין חלף דאשלים בתר דחלתא דיי אלהא דישראל : ושום חברון מלקדמין קרית ארבע אנש רב בנגרמא הווא וארעא שדוכת מלמעבר קרבא : והוא עבא לשבטא דבני יהודה לזרעיתוהו על תחום ארום מדברא דצן דרומא מסיפי דרומא : והוא להו תחום דרומא מסיפי ימא דמלחא מן פיפא דמתפני לדרומא : ונפק למדרומא למסקנא דעקרבין ועבר לצן וסליק מדרומא לרקם גיארה ועבר לחצרון וסליק לאדר ומסתחר לקרקעה : ועבר לעצמו ונפק לנחלא דמצרים והו מפקנהו דתחומא למערבא דין יהא לכו תחום דרומא : ותחום קרומא ימא דמלחא עד סיפי ירדנא ותחומא לרוח צפונא מכיף ימא מסיפי ירדנא : וסליק תחומא לבית חגלה ועבר מצפונא לבית משרא וסליק תחומא לאבן בזה בר ראובן : וסליק תחומא לדביר מפישר עכור וצפונא מתפני לנגלגלא די לקבל מסקנא דארומים ד דמדרום לנהלא ועבר תחומא למי עין שמש והיון מפקנהו

ושם י' ר' וס' נספר בסדר בראשית : והיה תוצאת הגבול' כתיבן ויהי וקרין והיו וס' למעלה עקרבוס דוידבר' נחל מצרים דיהודה' בית און' בית חורון' בית חגלה דבנימן' צאן אברות היועסי' ולא יהיה עוד לשני גוים' ונמסר גם בסדר מסעי' לפאת צפונה ג בקריאה וס' וגבול קדמה' ויהי להם עורני היום חוק באשר ביום שלח אותי משה ככתי אז וככתי עתה למלחמה ולצאת ולבוא : ועתה תנה לי את החר הזה אשר דבר יהוה ביום ההוא כי אתה שמעת ביום ההוא כי ענקים שם וערים גדולות בצורות אולי יהודה אותלי והורשתים כאשר דבר יהודה : ויברכהו יהושע ויתן את חברון לכלב בן יפנה לנחלה : על בן היתה חברון לכלב בן יפנה הקנזי לנחלה עד היום הזה יען אשר מלא אחרי יהוה אלהי ישראל : ושם חברון לפני קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא והארץ שקטה ממלחמה : ויהי הגורל למטה בני יהודה למשפחתם אל גבול ארום מדבר צן נגבה מקצה תימן : ויהי להם גבול נגב מקצה ים המלח מן הלשון הפנה נגבה : ויצא אל מנגב למעלה עקרבוס ועבר צנה ועלה מנגב לקדש ברנע ועבר חצרון ועלה א אדרה ונסב הקרקעה : ועבר עצמונה ויצא נחל מצרים והיה תצאות הגבול ימה זה יהיה לכם גבול נגב : וגבול קדמה ים המלח עד קצה הירדן וגבול לפאת צפונה מלשון הים מקצה הירדן : ועלה הגבול בית חגלה ועבר מצפון לבית הערבה ועלה הגבול אבן בזה בן ראובן : ועלה הגבול דברה מעמק עכור וצפונה פנה אל הנגל אשר נכח למעלה ארמים אשר כנגב לנחל ועבר הגבול אל מי עין שמש והיו תצאתיו א

הגבול' והגבול הארץ דחוקאל : וצפונה בקריאה וס' נמסר בסדר ואתחנן : פנה ג' וחס' וס' וס' אשר לבקופנה היום' וצפונה אל הגלגל' אשר פנה דרך הקדים' ונמסר גם בריש סדר נצבים :

מסעי' מן הלשון' של ים : ויצא אל מנגב למעלה עקרבוס' חינו חומר ויצא נסב ותאר חלח במקום שחוט של גבול בולט אל החוץ אז כונס לזר פנים שאינו הולך מכון ו נכאן. הוא בולט אל החוץ ובה מנגב ל למעלה עקרב' בדרום של מעלה עקרבוס נמצא שמעלה עקרב' לפנים מן החוט ועבר ובה לו אל המערב : צנה' לזן וכל תיבה שצדיק לנגב בתחלתה הטל לה ה' בסוכה : ועלה' כל מה שהוא עולה מן המזרח לזר ירושלם הוא עולה ומירושלם והלאה ה הוא יורד כאן למדנו שירושלם נבונה מכל חרץ ישראל וירושלם חיה נוכח במיזר זה שבמיזר צפונית של יהודה היתה כמו שאמר בענין : ועלה מנגב לקדש ברנע' החוט הולך לדרומה של קדש ברנע כמזאת קדש לפני מן החוט : ועבר חצרון' לזר המערב הוא מונה והולך עד והיו ת תוצאתיו הימה : תוצאו' סופו של מיזר חל הים הגדול שהוא מיזר מערבי לכל חרץ ישראל כמזא גבול יהודה מחזיק כל ח חרבה של חרץ ישראל מן המזרח למערב ועומד בדרומה של חרץ ישראל : וגבול קדמה' חוט המתוח למיזר מזרחי של י יהודה : ים המלח' שהוא מקצוע דרומי מזרחי לחרץ בחלה מטעי' עד קצה הירדן' רחבו של גבול יהוד' חינו אלא כנגד ים המלח עד מקום ש שהירדן כוכל בים המלח שהירדן חף הוא במיזר מזרח של חרץ כנען כמו שאמר

טו

והיה מן מלכו דכתי' וקרני'

באלה מסעי' במיזר מזרחי וירד הגבול היררכה והיו תוצאותיו ים המלח שהוא במקצוע וגבול לפאת צפונה חוט מיזר המתוח למיזר צפון מן המזרח למערב מלשון ים המלח ממקום שהירדן כוכל בו שאמרנו שסם כלה רוחב גבול המיזר המזרחי ועלה לזר המערב בית חגלה ועבר החוט מצפון לבית הערבה בדרומה של חרץ ישראל לבית הערבה כמזא בית הערבה בתוך גבול יהודה לפני מן החוט : ועלה הגבול אבן בזה בן ראובן : ועלה הגבול דברה מעמק עכור' שהיה עמק עכור בין חבן בזה לדביר : וצפונה פונה אל הגלגל' וכשמגיע כנגד הגלגל מרחיב הגבול ויצא חוט המיזר לזר הכפון אל הגלגל אשר הוא נוכח מעלה חרובי' אשר המעלה בדרום הנחל כמזא הנחל חוץ מן החוט שלא בגבול יהודה : מנגב לנחל' עמק וקדרון היה בלא מים : אל עין

אל עין רוגל' מעיין הכוכבים תירגם יונתן עין קדח וקורח את הכוכב רוגל על שם שבועת את בני המדבר בגלגל פלוק בלעל: אל כתף היבוס מנגב' כמזבח ירושלים חוק מן החוט ואינה בגבול יהודה אל בגבול בנימין שהיא בצפונה של יהודה: ועלה ג' בן הכס' עזרנו עולה מעט עד עין עיטס ומסם והלאה הוא יורד וזה שאמר רבותינו

בשחיטת קדשי סבור למיכנייה בעין עיטס שהיא גבוה מירושלים מעט: ותאר' לשון וכסב בעוגל כמו ו ובמחנה יתארהו ו יונתן תירג' את כולם ויבחרו: ויבא אל ערי הר עפרון' החוט יבא לכל הכפון והגבול מרחיב עד ערי הר עפרון: ותאר הגבול בעלה' חק זה לכד המערב אלף בליטה לכד כפון: וכסב הגבול מבעלה ימה' עכסו חזר למיכנייה הראסון מן המורה למערב: אל כתף הר יערים מצפון' שהיה חוט בצפונה של הר יערים מבאח הר יערי' בתוך גבול יהודה ל לפנים מן החוט: והיו תוצאות הגבול סוף המימד ימה אל ים הגדול שהוא מימד מערבי: א פי' ליהושע' כמה שאמר הקבה ליהושע: וירש מסם כלב' לאחר מיתת יהושע כי עדין בימי יהושע לא נלכדה ח חברון כמה שאמר בספר שפטים ולא כ ככתבה כאן אלף מפני החלוקה: קרית ספר' רבותינו אמרו אלף הלכו סנסתכחו בימי אכלו של משה' ש שהחזיר עתניאל בן קנז מפילפול: אחי כלב' מאמנו: ומצנח' נחיתרכינת הטתה עזמה ליפול לרגליו: תנה לי ברכה פרנסה: חרץ הנגב' חרצה כמו חרבו פני האדמ' ומתרג' כגובו שייקח בלעל בית מנגב מכל טוב אלף שאין בואל מורה: כמתני' כתת' לי' כמו דברי שלום דבר אליו בני יבאנו יבאו ממני בשלם בשל' להס' גלת' מעיינות: והיו

מעין ד' פתוח וסי' מעין מינפתוח' וחבר' וכל מעין מים יסתמו' מעין גנים באר: שלושה ר' מלאים בניבאים וסי' וירש משם כלב את שלושה בני הענק' ויורדו לאבשלום' שערי שלושה' ותאו שלושה ספו ד' וחקאל' וכל סגלת אסתר דכו' מלאים: ותצנח ג' וסי' ויהי בבאה ותסתתרו לשאל'

אל-עין רוגל: ועלה הגבול ג' בן-^{כל סיפול סה} הנם אל-כתף היבוס' מנגב היא ירושלים ועלה הגבול אל-ראש ההר אשר על-פני ג' הנם ימה אשר בקצה עמק רפאים צפונה: ותאר הגבול מראש ההר אל-מעין מינפתוח ויצא אל-ערי הר-עפרון ותאר הגבול בעלה היא קרית יערים: ונסב הגבול מבעלה ימה אל-הר שעיר ועבר אל-כתף הר-יערים מצפונה היא כסלון וירד בית-שמש ועבר תמנה: ויצא הגבול אל-כתף עקרון צפונה ותאר הגבול שכרונה ועבר הר-הבעלה ויצא יבנאל והיו תצאות הגבול ימה: וגבול ים הימרה הגדול וגבול זה גבול בני-יהודה סביב למשפחתם: ולכלב בן-יפנה נתן חלק בתוך בני-יהודה אל-פי יהודה ליהושע את-קרית ארבע אבי הענק היא חברון: וירש משם כלב את-שלושה בני הענק את-ששי ואת-אחימן ואת-תלמי וילדי הענק: ועל משם אל-ישיב דבר ושם דבר לפני קרית ספר: ויאמר כלב אשר יבא את-קרית ספר ולכדה ונתתה לו את-עכסה בתי לאשה: וילכדה עתניאל בן-קנז אחי כלב ויתן-לו את-עכסה בתו לאשה: והיו בבואה ותסתתרו לשאל מאת-אביה שדה ותצנח מעל החמור ויאמר לה כלב מה-לך: ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני ונתתה לי גלת מים ויתן לה את גלת עליות ואת גלת תחתיות:

אל עין רוגל' תי לעין קדח וקדח רוגל היא כוכב הבגדים ותי מדה כוכב חקל מטטח קדח וקדח הכוכב רוגל לפי שמשפסף הבגדים בגלגל בעת שמתכנס: ג' בן הכס' תי חילת בר הכס והיה הניח הזה סמוך לירושלים והוא המקום אשר טמא יאשיהו מפני הגלגלים שהיו בו ושם אדוני המקום מקדס בן הכס והכנס' ומה שאמר ועלה הגבול והמק' היה ג' אינו אומר ועלה כנגד הניח אלף אל המקום שהיה בו הניח בכל חלה הגבולים הוא חומ' ועלה כי ירושלים גבוה מכל הארצות: עמק רפאים' תי מימד גבולו והוא שאמר עליו כמלקט סבלי' בעמק רפאים' והיה המקום שהוא מאז מקום הגבול הענקי': ותאר הגבול' כל ותאר תי יסחר כמו ובמחנה יתארהו שהוא עין סבוב: מעין מינפתוח' הוא הנקרא בדברי רזל עין עיטס: הימה הגדול וגבול' וגבול יהודה למערב היה הים הגדול: וגבול הים' כלומר הים הגדול וגבולו היה גבול יה' לכד מערב וכתי' ותחומיה: ושם דביר לפני קרית ספר' חרזל כי בלפון פרסי קורחן דביר לספר: עתניאל בן קנז אחי כלב' אמרו רזל כי אחי מחמו היה כי כלב בן יפנה היה ועתניאל בן קנז' ומה שאמר על כלב הקנזי ייחס אותו לבעל חמו ויתכן לפרס כי אחי מאבתי' ומאמו היה והיה שם אביו כלב בן יפנה וקנז כי הרבה נמצאים שתי שמות לאדם אחד והכפון אכלי עוד כי קנז היה שם ראש המשפחה והמתיחסו בני המשפח' אליו ובאמרו הקנזי או בן קנז הכל אחד כי רחוק הוא ליחס האדם לבעל חמו כי אפילו ל למשפח' האם לא מצאנו שיתחס האדם כי אם לבית אבותיו ומה שאמר כל חלה בני מכיר אחי גלעד והיה סגוב ויחיר בני בת מכיר בעבור הערה' שהיו ליחיר בארץ הגלעד חמ' כן: ויהי בבואה' באות בית השמוס ופי' כבואה לבית בעלה: ותסתתרו' הסיתה בעלה לשאל מאת אביה מדה ולא רצה הוא לשאל וכסדרהתה כן ותצנח מעל החמור כלומר הפילה עצמה מעל החמור' ותי' שהיתה דוכבת עליו' ותי' וחתרכינת וכן תרגו' ותפל מעל הגמל: ברכה' תי' אחסנתא ויתכן לפרס ברכה ממש שהיא תוספת טובה כלומר שיוכף לו על מה שנתן לה כי ידמה שנתן לה ארץ צמאה ויבשה וזהו ש' שאמרה חרץ הנגב כמתני' ת תרגום חרבו המים כגבו מיה וסאלה שיתן לה עוד הסדה שהיו בו גלות המים להסקו' חרץ הנגב שנתן לה ופי' כמתני' כתת' לי' ויש לפרס עוד ברכה כמו ברכה בכרי וית' חרץ הנגב חרץ לארע דרומה יבשתני' ופי' גלות מים מעיינות כמו גל כעול או פי' ברכות מים המכנסין וית' בית שקיח: ויהיו

וחברו דשפטים' ותקח ועל אשת חבר את יתר האהל: גלת' חס' בקריאה וסי' ותאמר לו תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני בפסק' וחברו ותאמר לו תנה לי ברכה דשפטים ג' בו: עסדים שנים דמלכיס קדם דפסוק חס' ויו: תחתיות' בקריאה וסי' ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני דיהושע' שתני בגור תחתיות' וחודרתך את וירד בור' רנו שמים כי עשה יי' בן אדם נהה על המק' מצרים' שם עילם וכל הסונה' קראתי שמך יי' מבור:

לעין קצרא: וסליק תחומא לחילת בר הנם דלעבר יבוס מדרומא היא ירושלים וסליק תחומא לריש טורא דעל ג' חילת הנום מערבא דבסיפי מישר גברא צפונא: ויסחר תחומא מריש טורא למבוע מי נפרתוח ונפיק לקרוי טורא דעפרון ויסחר תחומא לבעלה היא קרית יערים: ומסתחר תחומא מבעלה לימא לטורא דשעיר ועבר לעבר טור יערים מצפונא היא כסלון ונחית לבית שמש ועבר לתמנה: ונפיק תחומא לעבר עקרון לצפונא ויסחר תחומא לשפרון ועבר לטור בעלה ונפיק ליבנאל והיו ספקנזיה דתחומא לימא: ותהום מערבא ימא רבא ותחומא דין תחום בני יהודה סחור סחור לזרעיתחון: ולכלב בר יפנה ירב חולקא בנו בני יהודה על מימרא דיי ליהושע ית קרית ארבע אבוהון דגברא היא חברון: ותריד מתמן כלב ית תלתא בני גברא ית ששי וית אחימן וית תלמי בני גברא: וסליק מתמן לות יתבי דביר ושום דביר מ מלקדמין קרית ארבי: ואמר כלב דמתי ית קרית ארבי ויבשנה ואתן ליה ית עכסה ברתי לאתו: וכבשה עתניאל בר קנז אחוהו דכלב ויהב ליה ית עכסה ברתי לאתו: והוה במעלה ואמלכתיה למשאל מן אבוהא אחסנתא ואתרכינת מעל חמר' ואמר לה כלב מה-לך: ואמרת הב לי אחסנתא ארי לארע דרומא יבשתני ותתן לי אתר בית שקיח דמא ויהב לה ית בית שקיח עלאה וית בית שקיח תחתיה:

רדק

יהושע טו

רשי

ויהיו הערים מקצה למטה בני יהודה... כי כמו הפוך יהיו מקצה הערי למטה בני יהודה...

ויהיו הערים מקצה למטה בני יהודה... בנבול מטה יהודה הוא שחמרו רבתינו לא...

בני יהודה כפרט לפי שהיו ב... כחלת בני יהודה כמו שחמר... כחלת בתוך כחלת בני יהודה...

אשתאול ג' מלאים וסמ' בשפלה אשתאול וצרעה... ז בקריא' וסמ' ואתרו הכרה נבנה לנו עיר...

זאת נחלת כטה בני יהודה... למשפחתם: והיו הערים מקצה למטה בני יהודה אל-...

ועין ורמון הכי תטע... היתרות המנויות כאן ערים חרבע עשרה...

ויפתח ז' כ' קמץ ואלף פתח... סמ' סמ' קמץ ואלף פתח...

ובהר ז' ח' רפ' וחד' סמ'... ונבואה בנקעה:

ויפתח ז' ב' קמץ וא' פתח וסמ' ויפתח הגלעדי... ויפתח שפתיו עמך...

לא יוכלו בני יהודה להורישם... אלא שלח היו רשאים מחמת השבועה שנשבע אברהם לאבימלך... האומה הוא אלא מנדל דוד שהיה בירושלם ושמו יבוס ובני אותו מחוז מפלסתי היו וכשכבשו בני יהודה את ירושלם לא הורישו את בני אותו מחוז: ויבא הגורל לבני יוסף במימד כפוני של

לא יוכלו בני יהודה להורישם... כתי' יוכלו כי אף בזמן העתיד לא יוכלו עד שבא דוד וקרני יוכלו כי לא יכלו אז להורישם בעת כבוש הארץ ואמרו רזל יוכלו היו אלא שלח היו רשאים מפני השבועה שנשבע אברהם לאבימלך והיבוסים הזה לא היה היבוסים משבעה גנים אלא חדם אחד שהיה שמו יבוס והיה מפלסתי מנרע אבימלך וקרדא המקום על שמו

לוחה ד' בקריאה וסי' ויבא יעקב לוחה אשר' ויצא מביתאל לוחה ועבר משם הגבול לוחה ב' בפסוק:

הקצו גבעה ותמנה ערים עשר והצריהן: חלחול בירת צור וגרור: ומערת ובית ענות ואלתקו ערים שש וחצריהן: קרית בעל קרית יערים והרבה ערים שתים וחצריהן: במדבר בית הערבה מדן וסככה: והנבשן ועיר המלח ועין גרי ערים שש וחצריהן:

הקצו גבעה ותמנה קריון עשר ופצחיהן: בית צור וגרור: ומערת ובית ענות ואלתקו קריון שרת וקרית בעל קרית יערים והרבה קריון תרתין ופצחיהן: במדברא בית מישרא מדין וסככה: ונבשן וקרית מלך ועין גרי קריון שרת ופצחיהן:

ואת היבוסים יושבי ירושלים לא יוכלו בני יהודה להורישם וישב היבוסים את בני יהודה בירושלם עד היום הזה: ויצא הגורל לבני יוסף מירחו למי יריחו מזרח המדבר עליה מירחו בהר בית אל: ויצא מבית אל לוחה ועבר אל הגבול הארבי עטרות: וירד ימה אל גבול הפלטי עד גבול בירת חרון תחתון ועד גור והיו תצאתו ימה: וינחלו בני יוסף מנשה ואפרים: ויהי גבול בני אפרים למשפחתם והי גבול נחלתם מזרח עטרות אדר עד בית חרון עליון: ויצא הגבול הימה המכמתת מצפון ונסב הגבול מזרח תאנת שלה ועבר אותו כמזרח ינוחה: וירד מינוחה עטרות ונערתה ופגע ביריחו ויצא הירדן מתפוח ילך הגבול ימה נחל קנה והיו תצאתו הימה זאת נחלת מטה בני אפרים למשפחתם: והערים המבדלות לבני אפרים בתוך נחלת בני מנשה כל הערים וחצריהן: ולא הורישו את הבנעני והושב בנור וישב הבנעני בקרב אפרים עד היום הזה והי למס עבר:

ות יבוסאי יתבי ירושלים לא יכלו בני יהודה לתרבותיהן ויריבו יבוסאי עם בני יהודה בירושלם עד יומא הדין: ונפק עדבא לבני יוסף מירנא דיריחו למי יריחו מדרנא למדברא דסליק מירחו בטורא לביהאל: ונפיק מבית אל ללון ועבר לתחום ארבי לעטרות: ונחית ליפא לתחום הפלטי עד תחום בית חרון ארעא ועד גור והיו מפקננה ליבא: ואחסינו בני יוסף מנשה ואפרים: והיה תחום בני אפרים לירעיהון והיה תחום אחסנתהון מדינחא עטרות אדר עד בית חרון עלאה: ונפיק תחומא ליפא למכמתת מצפונא ומסנתהון החומא מדרנחא לתאנת שלה ועבר ליה ממדינח לינוח: ונחית מינוח לעטרות ולנערתה ומערע ביריחו ונפיק לירדנא: מתפוח אויל תחומא ליבא לנחלא דקנה והיו מפקננה ליבא דא אחסנת שבטא דבני אפרים לירעיהון: וקרניא דמפרשן לבני אפרים בנו אחסנת בני מנשה כל קרניא ופצחיהן: ולא תריבו ית בנענאי דתיב בנור ויתבו בנענאי בנו בית אפרים עד יומא הדין והיו למקקי מסין פלחין:

ויהי הגורל למטה מנשה ביהרוא בכור יוסף למכיר בכור מנשה אבי הגלעד כי הוא היה איש יוסף במימד כפוני של גמר כיבושו של יהושע כפל להם הגורל כמו שאומר למאן ובני יוסף יעמדו על גבולם מכפון והרבה מן הארץ היה בין בני יהודה בין בני יוסף: מירדן יריחו למיריחו סכאלו שאר השבטים אחריהם כמו שמנינו בשבט בנימין והיה הגבול גורלם בין בני יהודה ובין בני יוסף מירדן יריחו למי ירחו התחיל הגבול למזרח: המדב' עולה מיריחו אל המדב' עולה הגבול מיריחו ובא לו לכד מערב לבית אל: מזרח עטרות אדר למזרח מתחיל בעטרות אדר ומס רוחב תחומו עד בית חרון הרי רחבו: ויבא הגבול ממש ארכו הימה לכד מערב אל המכמתת מכפון של המכמתת הולך החוט: ונסב הגבול מתפסט רוחב התחום לכד כפון והחוט יבא כבליטתו במזרח של תאנת שלה: ועבר אותו ועב הגבול את תאנת שלה ונעב החוט ממזרח של כוחה כל זה בליטת הרוחב עד ויבא הירדן ושם עיר ושמה תפוח ומס יסוב החוט למדת ארך הגבול ימה לחל קנה: והערים המבדלות: ונס זה עוד מחלת אפרים ערים היו להם מנדל' מתחמו ומובלעות ב בתוך נחלת בני מנש' ליוכיר בכור מנשה לפיכך כאל תחלה בימי משה בעבר הירדן והי אל הגלעד והבשן: ויפלו

עד תחום בית חרון ארעא ועד גור והיו מפקננה ליבא: ואחסינו בני יוסף מנשה ואפרים: והיה תחום בני אפרים לירעיהון והיה תחום אחסנתהון מדינחא עטרות אדר עד בית חרון עלאה: ונפיק תחומא ליפא למכמתת מצפונא ומסנתהון החומא מדרנחא לתאנת שלה ועבר ליה ממדינח לינוח: ונחית מינוח לעטרות ולנערתה ומערע ביריחו ונפיק לירדנא: מתפוח אויל תחומא ליבא לנחלא דקנה והיו מפקננה ליבא דא אחסנת שבטא דבני אפרים לירעיהון: וקרניא דמפרשן לבני אפרים בנו אחסנת בני מנשה כל קרניא ופצחיהן: ולא תריבו ית בנענאי דתיב בנור ויתבו בנענאי בנו בית אפרים עד יומא הדין והיו למקקי מסין פלחין:

בית צור וגרור: ומערת ובית ענות ואלתקו קריון שרת וקרית בעל קרית יערים והרבה קריון תרתין ופצחיהן: במדברא בית מישרא מדין וסככה: ונבשן וקרית מלך ועין גרי קריון שרת ופצחיהן: וית יבוסאי יתבי ירושלים לא יכלו בני יהודה לתרבותיהן ויריבו יבוסאי עם בני יהודה בירושלם עד יומא הדין: ונפק עדבא לבני יוסף מירנא דיריחו למי יריחו מדרנא למדברא דסליק מירחו בטורא לביהאל: ונפיק מבית אל ללון ועבר לתחום ארבי לעטרות: ונחית ליפא לתחום הפלטי עד תחום בית חרון ארעא ועד גור והיו מפקננה ליבא: ואחסינו בני יוסף מנשה ואפרים: והיה תחום בני אפרים לירעיהון והיה תחום אחסנתהון מדינחא עטרות אדר עד בית חרון עלאה: ונפיק תחומא ליפא למכמתת מצפונא ומסנתהון החומא מדרנחא לתאנת שלה ועבר ליה ממדינח לינוח: ונחית מינוח לעטרות ולנערתה ומערע ביריחו ונפיק לירדנא: מתפוח אויל תחומא ליבא לנחלא דקנה והיו מפקננה ליבא דא אחסנת שבטא דבני אפרים לירעיהון: וקרניא דמפרשן לבני אפרים בנו אחסנת בני מנשה כל קרניא ופצחיהן: ולא תריבו ית בנענאי דתיב בנור ויתבו בנענאי בנו בית אפרים עד יומא הדין והיו למקקי מסין פלחין: והיה עדבא לשבטא דמנשה ארי הוא בוכרא דיוסף למכיר בוכרא דמנשה אבוהי דגלעד ארי הוא הנה גבר

רלבן

כבר יפול ספק במה שזכר בכאן מחלת בני יהודה שאחר כך נתנו קצת מעריהם למטה שמעון וזכר הסבה בזה כי היה חלק בני יהודה רב מהם וינחלו בני שמעון בתוך נחלתם אך יתכן והנה היתה זאת החלוקה כלה בגורל על פי האם נעלם ממנו דבר עד שינתן בתחלה לשבט יהודה יותר מהראוי ואחר כך כשראה שלח הספיק הוכרח לתת לשבט שמעון מחלת בני יהודה הנה זה לא יתכן שידומה בזה האופן מאנחנו נאמר בהיתר זה הספק כי מן גבולות נחלת בני יהודה שהיו מוכונים מאת ה' היו מן הערים יותר מן הראוי להם ולא כפלו כל הערים ההם לבני יהודה אך נמנו מפני היותם כלם בתוך גבולותיהם ואחר זה ביאר מה שהיה מאלו הערים לשבט שמעון ובהו מתקיים מה שאמר בתורה לחלקם ביעקב ואביכס בישראל כמו שביארנו בס' והנה

ויהי הגורל למטה מנשה ביהרוא בכור יוסף למכיר בכור מנשה אבי הגלעד כי הוא היה איש יוסף במימד כפוני של גמר כיבושו של יהושע כפל להם הגורל כמו שאומר למאן ובני יוסף יעמדו על גבולם מכפון והרבה מן הארץ היה בין בני יהודה בין בני יוסף: מירדן יריחו למיריחו סכאלו שאר השבטים אחריהם כמו שמנינו בשבט בנימין והיה הגבול גורלם בין בני יהודה ובין בני יוסף מירדן יריחו למי ירחו התחיל הגבול למזרח: המדב' עולה מיריחו אל המדב' עולה הגבול מיריחו ובא לו לכד מערב לבית אל: מזרח עטרות אדר למזרח מתחיל בעטרות אדר ומס רוחב תחומו עד בית חרון הרי רחבו: ויבא הגבול ממש ארכו הימה לכד מערב אל המכמתת מכפון של המכמתת הולך החוט: ונסב הגבול מתפסט רוחב התחום לכד כפון והחוט יבא כבליטתו במזרח של תאנת שלה: ועבר אותו ועב הגבול את תאנת שלה ונעב החוט ממזרח של כוחה כל זה בליטת הרוחב עד ויבא הירדן ושם עיר ושמה תפוח ומס יסוב החוט למדת ארך הגבול ימה לחל קנה: והערים המבדלות: ונס זה עוד מחלת אפרים ערים היו להם מנדל' מתחמו ומובלעות ב בתוך נחלת בני מנש' ליוכיר בכור מנשה לפיכך כאל תחלה בימי משה בעבר הירדן והי אל הגלעד והבשן: ויפלו

יבנת יחדו: ויפלו

רדק

יהושע יז

רשי

ויפלו חבלי מנשה עשרה בפתח החית ומה שספר החבלים שפלו למנשה להודיע חלקי בנות כלפחד כי חזי שבט מנשה הנותרים היו ששה בתי חבות חביעור וחלק ואשריאל ושכס וחפר ושמידע ונטלו ששה חלקים ובנות כלפחד כטלו ד' חלקים חלק חביהם שהיה מיונחי מנכרים וליונחי מנכרים נתחלקה הארץ

ויפלו חבלי מנשה עשרה ששה למנשה בתי חבות המנוים למעלה וארבע לבנות כלפחד לא שתהא כל אחת בית חב לכמה חלח שנטלו ארבעה חלקים חלק של חביהם שהיה מיונחי מנכרים ולפי מניין היונחי מנכרים נתחלקה הארץ וחלקו עם אחיו בככסי חפר חביהם גם הוא מיונחי מנכרים ושהיה בכור ונטלו שני חלקי ועוד היה להם חלק אחי

לדעת רבותי זל נחף על פי שיש ביניהם מחלוקת בדבר הרוב השנו בזה כי ליונחי מנכרים נתחלקה הארץ והנה בנות כלפחד כטלו חלק חביהם שהיה מיונחי מנכרים וחלק עם אחיו בככסי חפר שהיה גם הוא מיונחי מנכרים וחלק בכורה שהיה כלפחד בכור וחלק אחי חביה חפר שהיה מיונחי מנכרים ומה במדבר כלח בניס זוכה כלפחד בירושתו עם אחיו מואשר המכמתת הגבול היה יונח מגבול חפר למכמתת שהו עם מקו והוא היה על פני שכס ונדברו

עבדי קרבין והורה ליה ארעא גלעד ומתנן והורה

לבני מנשה דאשתארו לזרעיתיהון לבני אביעור ולבני חלק ולבני אשריאל ולבני שבס ולבני חפר ולבני שמידע אליו בני מנשה בר יוסף דבריא לזרעיתיהון

ולצלפחד בר חפר בר גלעד בר מכיר בר מנשה לא הוה ליה בנין אלהו בנין ואליו שמהרת בנתיה

מחלה ונועה חגלה מלכה ותרצהו וקריבא לקדם אלעזר כהנא ולקדם יהושע בר נון ולקדם רבכניא למימר יי פקר ירת משה למתן

לנא אחסנא בנו אחנא ויהב להון על מימרא דיי אחסנא בנו אחי אבוהו ונפלו ערבי מנשה

עסרא בר מארעא דגלעד ומתנן דמעברא לירדנא ארי בנת מנשה אחסינו אחסנא בנו בנוהי

וארעא גלעד הורת לבני מנשה דאשתארו והוה תחום מנשה מאשר למכמתת די על אפי שכס ואול תחומא לימינא ליתבי עין תפוח

למנשה הורת ארעא תפוח ותפוח על התחום מנשה לבני אפרים ונחית תחומא לנחלא דקנה לדרומא לנחלא קרוינא האליו לאפרים בנו קרוי מנשה ותחום מנשה מצפונא לנחלא והון מפקנהי לימא דרומא לאפרים וצפונא למנשה והוה ונא תחומיה ובאשר מערעין מצפונא וביששכר מפרנהא והורה למנשה ביששכר ובאשר בית שאן ובפרנהא ויבלעם ובפרנהא וית יתבי דאר ובפרנהא ויתבי עין דאר ובפרנהא ויתבי תענד ובפרנהא ויתבי מנידו ובפרנהא תלתא פלכין ולא יכילו בני מנשה לתרכא ירת קרוינא דהאליו ושרי כנענארה למתב בארעא דרא והוה כד תקיפו בני ישראל ומניאו ירת כנענאוי למסקי מסין ותרכא לא תרכונון

מלחמה ויהיו לו הגלעד והבשן

ויהי לבני מנשה הנותרים למשפחתם לבני אביעור ולבני חלק ולבני אשריאל ולבני שבס ולבני חפר ולבני שמידע אלה בני מנשה בני יוסף הזכרים למשפחתם ולצלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה לא היה לו בניס כי אס בנות ואלה שמות בנותיו מחלה ונועה חגלה מלכה ותרצה

ותקרבנה לפני אלעזר הכהן ולפני יהושע בן נון ולפני הנשאים לאמר יהוה צוה את משה לתת לנו נחלה בתוך אחינו ויתן להם אלפי יהוה נחלה בתוך אחי אביהן

ויפלו חבלי מנשה עשרה לבר מארץ הגלעד והבשן אשר מעבר לירדן כי בנות מנשה נחלו נחלה בתוך בניו וארץ הגלעד היתה לבני מנשה הנותרים ויהי גבול מנשה מאשר המכמתת אשר על פני שכס והלך הגבול אל הימין אל יושבי עין תפוח למנשה היתה ארץ תפוח ותפוח אל גבול מנשה לבני אפרים וירד הגבול נחל קנה נגבה לנחל ערים האלה לאפרים בתוך ערי מנשה וגבול מנשה מצפון לנחל ויהי תצאתיו הימה נגבה לאפרים וצפונה למנשה ויהי הים גבולו ובאשר יפגעון מצפון וביששכר כמזרח ויהי למנשה ביששכר ובאשר בית שאן ובנותיה ויבלעם ובנותיה ואת יושבי דאר ובנותיה וישבי עין דר ובנותיה וישבי תענד ובנותיה וישבי מנידו ובנותיה שלשת הנפת ולא יכלו בני מנשה להוריש את הערים האלה ויואל הכנעני לשבת בארץ הזאת ויהי כי חזקו בני ישראל ויהנו את הכנעני למס והורש לא הורישו

חביהם שמת במדבר כלח בניס ונטלו נחלה בחלקו כך אמרו רבותינו בבבא בתרא ולא הווקק הכתוב להשמיענו מכיון חלקי הבנות חלח ללמד ש שנטלו חלק בכורה ולהודיע שארץ ישראל חלק ירושה להם מ מוחזקת מאלותיהם שחילולי כן חין הכבוד כנטל בראוי כבמוחזק וחלף הגלעד שבעבר הירדן היתה לבני מ מנשה הנותרים חלק תפוח והחכרי ותפוח עממה העיר היתה לבני ח חכרי חלגבול מנשה על מיצר מנשה לסוף גבולו הערים האלה מתפוח עד נחל קנה לחכרי היו בתוך ערי מנשה נגבה לחכרי ח חכרי כטל חלקו מדרו לכד הארץ שבין בני יהודה לבני יוסף וכפוח לבני מנשה מנשה כטל לכד כפון שלסת הכפת תלתא פלכין ושלסת הכפות הכוכר כחן של דור ושל עין דור היו כמו שאמו למעלה בספר זה מוך דור לכפות דור ובפסוק אחד חומר לכפות דאר מים וכחן כך הוא חומר ואת יושבי דור ובנותיה שלסת נפות שהיו לה ויחל ויחבה ונדברו

חלק תפוח והחכרי ותפוח עממה העיר היתה לבני ח חכרי חלגבול מנשה על מיצר מנשה לסוף גבולו הערים האלה מתפוח עד נחל קנה לחכרי היו בתוך ערי מנשה נגבה לחכרי ח חכרי כטל חלקו מדרו לכד הארץ שבין בני יהודה לבני יוסף וכפוח לבני מנשה מנשה כטל לכד כפון שלסת הכפת תלתא פלכין ושלסת הכפות הכוכר כחן של דור ושל עין דור היו כמו שאמו למעלה בספר זה מוך דור לכפות דור ובפסוק אחד חומר לכפות דאר מים וכחן כך הוא חומר ואת יושבי דור ובנותיה שלסת נפות שהיו לה ויחל ויחבה ונדברו

סיפרא סימן יד: אשר על פני שכס יד פסוקים על אל אל וסימ' נמסר בסדר וישמעיתו: ותמות נ' ב' מלאים וא' חס' וסימ' למנשה היתה ארץ תפוח ותפת והענים רמן גם תמר ותפוח: דאר ד כתיב א' וסי' ויהי למנש' ביששכר קדמא דפסו' וממטה נפתלי את עיר מקלט' בן אבינדב' נשמדו בעין דאר: ויואל ז' בטעמא מלעיל ה' מל' וב' חסרים וסי' נמסר בסדר שמות:

רשי

יהושע יח

רדק

רנד

וידברו בני יוסף שבת מנוסה : עד אשר כה ברכני יי' אשר רחית שנתרבה מניני ממנין ראשון למניין שני עשרים חלק וחמש מאות כמנין כה בגימטריא למניין ראשון חתה מנחם במנשה בספר וידבר שנים ושלשים חלק ומאתים ובפנחס שנים וחמשים חלק ושבע מאות י' ד"ח עד אשר כה ברכה שנאמר להברהם כה יהיה זרעך יתקיים בי ולפי פשוטו ועד אשר כה עד אשר כך כאשר חתה רוחה : אם עם רב חתה י' יש כך כח לכרתי יערות ולפנתם כעין שקורי' חילטור בלעז ועם תבנה עדים :

אך ד' וס' ולא אף לבא כיום תמים כי אף לך הר אפרים וכל אף אך למחזור חזית איש אף בדבריו וב' ואף וס' ואף בגלים חוטא ואף להעשיר לא ינקדו :

וידברו בני יוסף את-יהושע לאמר מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם-רב עד אשר-ערכה ברכני יהוה : ויאמר אלהים יהושע אם-עם-רב אתה עליה לך היערה ובראת לך שם בארץ הפרזי והרפאים כי-אף לך הר-אפרים : ויאמרו בני יוסף לא-ימצא לנו ההר ורכב ברזל בכל-הכנעני הישב בארץ העמק לאשר בבית-שאן ובנותיה ולאשר בעמק יזרעאל : ויאמר יהושע אל-בית יוסף לאפרים ולמנשה לאמר עם-רב אתה וכח גורל לך לא-יהיה לך גורל אחד : כי הר יהיה לך כי יער הוא ובראתו והיה לך תצאתו כי-תוריש את-הכנעני כי רכב ברזל-לו כי חזק הוא : ויקהלו כל-עדרת בני-ישראל-שלה

וכברת' לשון כריתה כמו וברח חתה' ב' בחברותם חילטוראש בלעז : חץ' דחוק לא ימצא לנו ההר כי חץ הוא לנו כאשר חמת' לא ימצא' לא יסופק : ורכב וברזל' ומה שחתה חומר לעלות היערה ולכבוש בחרץ הפרזי והרפאים עם חזק הוא חתה כנעני ורכב ברזל לו וחל' תתמה אם קראו ל' לכרתי ורפאים כנעני כי כולם בני כנען היו : כי הר יהיה לך חתה שחמתה לך עליה לך היערה : כי יער הוא ובראתו כי יער הוא וחיונו ראוי חלף לעם רב ויברחוהו ויפנהו : וברחתו חתה שחתה עם רב : והיה לך תוצאותיו כי תוריש את הכנעני על ידי שחתה עם רב : כי רכב ברזל לו' וחץ אחד משאר השבטים כדי להלחם בו כי חזק הוא וחתה ישבך היכולת ותורישנו ורבותינו פ' עלה לך היערה החבואו עצמיכם ביערות שלא תשלוט בכס עין הרע : וישיבו

וידברו בני יוסף שבת בני מנשה חבל בני אפרים לא היה להם לצעוק כי יותר היו בצחצחם ממזרים ממה שהיו בגוהם לחרץ חבל בני מנשה היה יותר מספרם כשנכנסו לחרץ ממספרם כשיצאו ממזרים עשרים חלק וחמש מאות לפיכך צעקו לפי שאבותיהם שהיו מיוצאי מזרים היו מעטים והיו הם עם רב ולא נטלו חלקם חלף כנגד אבותיהם שהיו יוצאי מזרים

שנאמר לשמות מטות אבותם ינחלו' ומה שאמר לחלה תחלק החרץ חילטור פקודיו להוציא את הטפלי' שהיו אז פחותים מבני עשרים שלא נטלו חלק בחרץ חלף לבני עשרי' שנה נתחלקה ולחשבון יוצאי מזרים ולפחותים מבני עשרים לא נתחלקה חף על פי שהגיעו לכלל עשרי' בשעת חילוק החרץ ומה שאומ' גורל אחד וחבל אחד לבי שארץ ישראל נתחלקה לשבטי' ועשו שנים עשר חלקים שנים מי שהיה עם רב בשבטו לא היה לו חלף כמו השבט האחר שהיו מעטים ומפני זה צעקו בני יוסף לבי שלא נתנו למנשה חלף כמו שבט אחר שהיה מעט ממנו ואף על פי שהיו עם רב וראיה עוד כי בני מנשה היו הצועקים ולא בני אפרים תשובתם ליהושע לא ימצא לנו ההר וגו' לאשר בבית שאן ובנותיה והוא היה למנש' ומה שנתחלקה החרץ על פי י' ועל פי הגורל מפני החלק היפה והחלק הרע כי מי שבח לחלקו חלק היפה על פי הגורל היה לו ומי שבח לחלקו חלק הרע על פי הגורל היה לו ואף על פי כן היו מעלין בכספי' ומי שהיה לו חלק היפה היה מעלה בכספי' למי שהיה לו חלק רע' ועל זה הסדר היתה חלוקת החרץ חלומר מלבוש באורים ותומים ויהושע וכל ישר' עומדים לפניו וקלפי שבטים וקלפי תחומים מונחים לפניו והיו מכנין ברוח הקדש ואומר אם זבולון עולה תחום עכו עולה טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו זבולון טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו והיה מכנין ברוח הקדש עוד ואמר אם נפתלי עולה תחום גינוסר עולה טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו נפתלי בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום גינוסר וכן בכל שבט ושבט והשבט היה מחלק חלקות לבתי אבות לפי יוצאי מזרים והוא שאמר לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט ומי שהיו רבים בתי אבות בצחצחם ממזרים נטלו חלקים רבים וחלץ שהיו עתה מעטים ומי שהיו מעטים בצחצחם ממזרים נטלו חלקים מעטים ואף על פי שהיו עתה מרובים כמו בני יוסף וחלץ שצעקו בני יוסף לא הועילה להם צעקתם כי לא היה יכול יהושע להוסיף להם נחלתם חלף כמו שנתנה להם על פי י' על פי הגורל חלף יהושע נתן להם ענה שיתרונה יער שהיה סמוך לחלקם והוא היה ההר שהיה לאפרים ועמק ההר ההוא היה למנשה ואמר להם שהם יתפשטו בחלק אפרים ובחרץ הפרזי והרפאים והוא שאמר כי חץ לך הר אפרים כלומר אם רחוק לך הר אפרים תוסף לך עוד אחר שתכרות יער ההר תוסף לך עוד בחרץ הפרזי והרפאים הסמוכים : וברחת והיה לך פי' תכרות יער הפרזי והרפאים ויהיו לך ההר ההוא לישוב ותרחיב בו נחלתך ברצון בני אפרים כיהם יתרוצו בזה כי טוב להם שיהיה יישוב משהיה יער ועוד כדי שיערישו הפרזי והוא הכנעני שזכר כי כל שבעה אומות נקראים כנענים כי כלם היו בני כנען לפיכך אמר להם ולא יהיה לך גורל אחד כלומר שתוסף גורלך בנחלת בני אפרים והם אמרו לא ימצא לנו ההר חף על פי שזכרת היער ועוד אם תאמר שנוסף בערי הפרזי והרפאים רכב ברזל לכנעני היושב בעמק ההר ההוא ואנחנו יראים ממנו אמר להם יהושע לאפרים ולמנשה לאפרים אמר שיעורו לבני מנשה ויתרוצו בכרתם היער לטובתם ולמנשה אמר אחר שחתה עם רב כח גדולך ויכול חתה להוריש את הכנעני יושב העמק ואם לא תורישנו תיך לך כי רכב ברזל לו לפיכך צדיק שתחזק עד שתורישנו : וברחת עניין כריתה' וכן וברח חתה' בחברותן וית נתקן לך תמן אחר ויש מפרשים עניין בחירה מענין ברזלם חיש : ויקהלו כל עדת בני ישראל שילה וישיבו עם את חלה מועד' זה היה אחר יד שנה משבחו לחרץ שבע שבטו ושבע שחלקו ויד שנה חלה היה חלה מועד בגלגל ואחר כך השכינהו בשילה ואז נאכרו הבמות כל זמן שהיה בשילה ואמרו לזל כי עשו בית של אבני' מלמטה והיריעו מלמעלה כמו שאמר דוד וארץ אלהים יושב בתוך היריעה כלומר שעדין לא היה חלף בתוך היריעה ועוד ראוי זה מן הכתו' שאמר ותיבחהו בית יי' שילה חלף בית הוה וכתוב ויטש משכן שילה חלף סיכן באדם חלף חלה היה הא כיצד מלמד שלא היה עם תקרה חלף בית אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה והיה עם בשילה שפט שנה עד שהגלו כלסת' את הארו' ועליו נאמר ויטש משכן שילה חלה סיכן באדם : שבעה

יח

רלבן

והנה זכר שנחלת בני יוסף בזה יחד עד שכבר נכללה בגבולות אחריו כמו שזכר בה' וזכר אחר זה שכבר נתרעמו מזה ליהושע ואמרו לו מדוע נתת לנו נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם רב עד אשר כה ברכני יי' ולכן יתכן שיתוסף זרעם מאד בזה האופן עד שלא תכילם החרץ שנכללה להם בנחלה והנה יתבאר אופן רבויים מהמספר הנזכרים בכרעות פינחס שכבר היו יותר ממטה ראובן ושמעון ובוה נתקיים מה שאמר יעקב אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי כמו שבירצנו במהקומו' או ירצו בגורל אחד גורל מוגבל שלא יתכן להם להרחיבו בזה שעתיד והשיב להם יהושע מה שראוי שיתפייסו בו והוא שבתוך נחלתם בעצמה יתכן להם להרחיב גבולם וזה שבהר ההוא היה יער גדול ואם כרתו העצים אשר בו יתכן להם לשבת בו ועוד אמר להם שיפנו בחרץ הפרזי והרפאים הסמוכים להם וילחמו עמהם ויירשו ארצם אם לא יספיק להם הר אפרים עם יערנו וענו בני יוסף לא יספיק לנו ההר עם יערנו ומה שאמרת לנו להלחם עם הפרזי והרפאים הנה לא נוכל כי רכב ברזל בכל הכנעני היושב בחרץ העמק לאשר בבית שאן ובנותיה ולאשר בעמק יזרעאל והשיב להם יהושע הנה באמת עם רב חתה וכח גדול לך מצד הרבוי אשר חתה מתרבה תמיד ולזה הוא מבוחר שמה שנתתי לך חיינו גורל אחד מוגבל שלא יתכן הרחבתו וזה כי הר יהיה לך תוכל להרחיב את גבולך בו כי יער הוא וברחתו ומה ממה שיתכן לך בקלות מצד היותך עם רב והיה לך עוד תוצאות ההר ההוא ותרחיב גבולך מהצד ההוא כי תוריש את הכנעני מצד כחך הגדול והמלחמה עמו לא יתכן לזולתך משאר השבטים לפי שרכב ברזל לו וחזק הוא אך חתה מנחמה כי עם גדול חתה וכח גדול' והנה זכר אחר זה שכבר נקהלו כל עדת בני ישראל שילה וישיבו עם את חלה מועד ולקחהו מהגלגל והנה זכר שהחרץ אשר נכבשה הימה לכניהם והיו רואין אותה וחלקו אותה לשבטים הנזכרי' שיצאה נחלתם בכללה תוך המקו' הכבש ואולם השבטים הנשארים לא נתבררה נחלתם עדין בכללות ואף על פי שנתברר מה שיגיע לנחלתם מהחרץ הנכבשת ולזה אמר שכבר נותרו בבני ישראל אשר לא חלקו את נחלתם שבעה שבטים וכו' ולזה

יהושע יח רשי

וישכינו שם את האהל מועד וטעמו במדבר ולא היה שם תקרה חלח בית של חבנים מלמען ויריעות מלמען כך שנינו בשחיטת קדשים: והארץ נכבשה לפניכם משנכבש המוסקן היתה הארץ נוחה ליכבש לפניכם: שבעה שבטים: שכבר קבלו נחלתם רחובן ונד וחצי שבט מנשה בימי משה בעבר הירדן ובארץ כנען כבר כפל גורל ליהודה ולאפרים ולחצי מנשה הרי מנשה שבטים: מתרפים מתרשלין: לשבט לכל שבט מן השבעה: לפי נחלתם לשבעה חלקים ולא בשוה חלח לפי השבטים הרחובין לחלקה לרב לפי רובו ולמעט לפי מיעוטו כמה שכחם לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו וכו': והתחלקו חותה לשבעה חלקים חותה שכבשה כבר והעתידה ליכבש: יהודה יעמד על גבולו

רדק

שבעה שבטים כי רחובן ונד וחצי שבט מנשה לקחו נחלתם מועד לירדן ובארץ כנען כבר כפל הגורל ליהוד ולאפרים ולחצי שבט מנשה כמו שפירש למעלה למה קדמו הם בפסק והארץ שקטה ממלחמת הרשעון: והתחלקו חתה פירוש והתחלקו בה פירוש בשבעה חלקי שיתכנו יהיו מ מתחלקים חותם שבעה שבטים בחותה הארץ: יהודה יעמוד על גבולו כמו שפירש גורלו לדרו ארץ ישראל וכן בית יוסף יעמד על גבולו כמו שפירש גורלו לארץ כפון של ארץ ישראל וביניהם יקחו נחלתם שבעה שבטים הנותרי' בארץ הנכבשת ואשר עתיד להכבש: ואתם חמ' כנגד השלוחים לכתוב הארץ: ויריתי והשלכתי: כי כהונת יי נחלתו כמו שאמ' בכתוב חס' יי נחלתו יחלקו והם כהונת יי: ויקומו וכאשר קמו האנשי ללכת הזהירם נאמ' להם כך וכך תעשו: מדברה בית חון סמוך לבית חון לפיכך הבית פתוחה לל למדבר בית חון: ונלע

ויבאו רפין בקריאה וסי' ואתה הרם את מטך ונטה את ירך' ואני הגני מחוק את לב מצרים קום לך למסע' הבו לכם שלשה אנשים על הר נשפה בימים ההמה ולכו ויבאו אליך במבוא עם' בחרא מלא ונסמר גם בסדר עקב ובישיעה ריש' י: ואתם ד' בטעם שני גרישין וסימ' ואתם תכתבו את הארץ ואתם

ואשר יאו תפן ית משפן זמנא
וארעא אתכבישת קדמיהון:
ואשתארו בבני ישראל דלא
פליגו ית אחסנתהון שבעא שבטין:
ואמר יהושע לבני ישראל עד
איבתי אתון מירושלן למעל
למירת ית ארעא דיהב לכון יי
אלהא דאבהתכון: הכו לכון
תלתא גברין לשבטא ואשלחון
ויקומו ויהלכון בארעא וכתבו
יתה לפום אחסנתהון ויתון לותי:
ויפלגון יתה לשבעא חולקין
דבית יהודה יקומו על תחומיהון
מדרומא ודבית יוסף יקומו על
תחומיהון מצפונא: ואתון
תכתבו ית ארעא לשבעא
חולקין ויתרונן לותי הלכא וארמי
לכון עדבא הלכא קדם יי אלהא:
ארי לית חולק ללואי בניכון
אלהן מתנן דיהב להון יי זמנן
אחסנתהון ונד וראובן ופלגות
שבטא דמנשה קבילו אחסנתהון
מעברא לירדנא מדנקא דיהב
להון משה עברא דיי: וקמו
גבריא ואזלו ופקד יהושע ית
דאזלו למכתב ית ארעא למימר
אזלו והלכו בארעא וכתבו
יתה ותבו לותי והכא ארמי לכון
עדבין קדם יי בשילה ו אזלו
גבריא ועברו בארעא וכתבוהא
לקרונא לשבעא חולקין על
ספרא ואתו לות יהושע למשריתא
לשילה: ורמא להון יהושע
עדבא בשלה קדם יי ופלג רתפן
יהושע ית ארעא לבני ישראל
בפלונתהון:
וסליק עדבא שבטא דבני בנימין
לורעתהון ונפק תחום עדביהון
בין בני יהודה ובין בני יוסף:
והוה להון תחומא לרוח צפונא
מן ירדנא וסליק תחומא לעבר
יריחו מצפונא וסליק בטורא לימא
והון מפקנוהי למדבר בית און:

וישכינו שם את האהל מועד והארץ נכבשה לפניכם: ויותרו בבני ישראל אשר לא חלקו את נחלתם שבעה שבטים: ויאמר יהושע אל בני ישראל עד אנה אתם מתרפים לבוא לרשת ארץ הארץ אשר נתן לכם יהוה אלהי אבותיכם: הבו לכם שלשה אנשים לשבט ואשלחם ויקמו ויתהלכו בארץ וכתבו אתה לפי נחלתם ויבאו אלי: והתחלקו אתה לשבעה חלקים יהודה יעמד על גבולו מנגב ובית יוסף יעמדו על גבולם מצפון: ואתם תכתבו את הארץ שבעה חלקים והבאתם אלי הגר ויריתי לכם גורל פה לפני יהוה אלהינו: כי אין חלק ללויים בקרבכם כי כהנת יהוה נחלתו ונד וראובן וחצי שבט המנשה לקחו נחלתם מעבר לירדן מזרחה אשר נתן להם משה עבד יהוה: ויקמו האנשים וילכו ויצו יהושע את ההלכים לכתב את הארץ לאמר לכו והתהלכו בארץ וכתבו אותה ושובו אלי ופה אשליך לכם גורל לפני יהוה בשלה: וילכו האנשים ועברו בארץ וכתבוה לערים לשבעה חלקים על ספר ויבאו אל יהושע אל המחנה שלה: וישלך להם יהושע גורל בשלה לפני יהוה ויחלק שם יהושע את הארץ לבני ישראל כמחלקתם: ועל גורל מטה בני בנימין למשפחתם ויצא גבול גורלם בין בני יהודה ובין בני יוסף: ויהי להם הגבול לפאת צפונה מן הירדן ועלה הגבול אל כתר יריחו מצפון ועלה ברר ימרה והיה תצאתיו מדברה בית און:

רלבג

לזה צוה יאסע שישלחו שלשה אנשים לשבט ויתהלכו בארץ ויכתבו חותה לפי נחלתם ויבאו חליו כדי להשלים להם הארץ בכלה ונה לאות שאמר שנחלק הארץ אשכ ככשו יהושע ובני ישראל הוביחו חוהל מועד מהגלגל ולזה אמרו רזל שכבר עמד שם יד סנה שבע ש סככשו ושבע שחלק והנה יספק מספק חין צוה להם לכתוב את הארץ שבע חלקי ונהנה לא היו השבטים שוים והתורה צותה ל להרבות לרב נחלתו ולהמעיטת למעט ואם אמרו שם שם היו יודעי מספר כל שבט ושבע חלקי הארץ ולפי היחס הנה היו כותבי החלק הנה לא יהיה רושם ליריית הגורל אחר זה כי לא יתכן שיגיע לשבט ה ההוא כי חס החלק אשר כתבו לו לפי היחס והכונן בעיני ששבעת החלקים היו שוים וירח הגורל אחר זה יהושע לפני יי בשילה ומשם לקח כל אחד מהשבטים ההם חלקו לפי הרחיו לו חס מעט הוסיפו לו החלק הרחיו לו ואם היה יתד רב מהרחיו לו פחתו לו ואחר

קמתם על בית אבוי ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ואתם מוסיפים רדק על ישראל לחלל את השבת וסי' בלשון ארמי קמו בטוריא וכתבו בשבתא: גורל ד' פתח בלוי בקריא וסי' וסגורל נחלתנו ירע' נחלתם דשבט הלוי ועל גורל מטה בנימין על גורל הצדיקים ונסמר גם בסדר מסעי: והיה ו' כתיב והיה וקרינן והיו וסי' נסמר בסדר מסעי ולעיל בהאי סיפרא סימן טו:

זה יהושע לפני יי בשילה ומשם לקח כל אחד מהשבטים ההם חלקו לפי הרחיו לו חס מעט הוסיפו לו החלק הרחיו לו ואם היה יתד רב מהרחיו לו פחתו לו ואחר

זעבר משם / לזכר המערכ לזוה: אל כתף לזוה נבנה היה בית אל / סקרהה יעקב ולא נז היה בית אל סחבל העי שהרי אמרנו בנבול יוסף ויצא מבית אל למדנו ששנים היו ולז לא בחלק בנימין היתה שהרי חוט המזר מלז ולפניו הוא כמו שהוא חומר אל מכתף לזוה: מנבב / החוט הולך בדרומה של לז נמצאת לז מן החוט ולחז בנחלת בני יוסף ובית אל היתה בחלק בנימין כמו שכתוב למטה בענין: ותאר הנבול ונסב לפאת ים נבנה בעטרות אדר / כלה חורק הצפוני מן המזרח למערב ומסם נסב החוט לנבול המער' של בנימין לילך נבנה מן הצפון לדרום חוט המערבי מן ההר אשר על פני בית חורון נבנה מן ההר אשר בדרומה של בית חורון מסם היה מתחיל מקצוע מערבית צפונית של בנימין ובה לו החוט

מזפון לדרום: והיו תוכחותיו / מקצוע מערבי דרומית שלו אל קרית יערים של יהודה נמצא רוחב נבול בנימין נוטל כל רוחב הארץ שבין יהודה לאפרים נבול דרומי שלו עם נבול צפוני של יהודה ושם הית' ירוש' כמו שחומר למטה בענין לסיק היולסבי השבטי חלק בה ונבול צפוני של בנימין ודרומי של ח' חברים נובעין זה בזה ושם הית' סילה בחלק חברים כמה שחומר ויטם משכן סילה ונ' וינחם באל יוסף ו נבשט חברים לא ב בחר ואף לבנימין היה בו חלק וכן שנינו ב בשחיטת קדשים ב בשלטה מקומו סרתה להם שכינה לישראל בשילה ונוב ובית העולמים ונכונן לא שרתה חלל בחלקו של בנימין: זאת פחת ים / רוח מערבית מעטרות אדר עד קרית יערים ופחת נבנה ומיזר ד דרומי לבנימין והוא צ צפוני של יהודה וכל התחומן המנוי כאן כנונו בצפנו של יהודה וכל מקום שכתו' כאן יורד כתוב ביהוד' ועלה לבי שכהן הוא מונה מן המערב למזרח ושם מוז' מן המזרח למערב: ויצא הנבול ימה' אל ים אחד ולא ידעתי חזיה ים הוא: אל לסון ים המלח צפונה / בצפוני של לסון נמצא כל הלסון בחלקו של יהוד': אל קצה הירדן / מקום שהירדן נוטל בים ה יתלח והוא כמנה מ מקצוע מזרחית צפונית ליהודה וכאן הוא מונה מקצוע דרומית מזרחי לבנימין: והירדן ינבול חזונו לפאת קדמ' הירדן חונה לו לבנימין מיזר מזרחי שהירדן הולך על פני רוחב כל נבולו למזרח: וכלע האלף והיבוס' היא ירושלים / כל אחת עיר לעממה וכן נבעת קרית חמש ערים ב בסמוך זה: ויצא

הירק
ב ככ וסי'
עטרות אדר'
ותאר הנבול
יוסב' והראש
אחד יסבי'
וכל לה חורן
כתוב וכן
סל' את נדר
מין כתיב'

לזוה ד' וסי' נמסר לעיל בהאי סיפרא סי' י': על ההר ד' וסי' נמסר בסדר שמות: מעין ד' פתחין וסי' נמסר לעיל בהאי סיפרא סי' ט': אל קצה ו' דסימי בקריאה וסי' ובני ישראל אכל את חסן ארבעים / וירד הנבול אל קצה ההר / ועבר הנבול אל כתף בית הגלה / וירדא הוא ופודה נערו / צא נא לקראת אחז

ועבר משם הנבול לזוה אל כתף לזוה נבנה היא בית אל וירד הנבול עטרות אדר על ההר אשר מנבב לבית חרון תחתיו: ותאר הנבול ונסב לפאת ים נבנה מן ההר אשר על פני בית חרון נבנה והיה תצארתו אל קרית בעל היא קרית יערים עיר בני יהודה זאת פאת ים: ופאת נבנה מקצה קרית יערים ויצא הנבול ימה ויצא אל מעין מי נפתוח: וירד הנבול אל קצה ההר אשר על פני ג' בן הנם אשר בעמק רפאים צפונה וירד ג' הנם אל כתף היבוס' נבנה וירד עין רגל: ותאר מצפון ויצא עין שמש ויצא אל גלילות אשר נכח מעלה ארמים וירד אבן בהן בן ראובן: ועבר אל כתף מול הערבה צפונה וירד הערבתה: ועבר הנבול אל כתף בית חגלה צפונה והיה תוצאותיו הנבול אל לשון ים המלח צפונה אל קצה הירדן נבנה זה נבול נבב: והירדן ינבול אתו לפאת קדמה זאת נחלת בני בנימין לנבול תיה סביב למשפחתם: והיו הערים למטה בני בנימין למשפחותיהם יריחו ובית חגלה ועמק קציץ: ובית הערבה וצמרים ובית אל: והערים והפרה ועפרה: וכפר העמוני והעפני ונבע ערים שתים עשרה וחצריהן: נבעון והרמה ובארות: והמצפה והכפירה והמצרה: ורקס וירפאל ותראלה: וצלע האלף והיבוס' היא ירושלים נבעת קרית יערים ארבע עשרה וחצריהן זאת נחלת בני בנימין למשפחתם:

ועבר מתמן תחומה לזוה דלעבר לזוה דרומה היא בית אל ונחית תחומא עטרות אדר על טורא דמדרום לבית חורון ארעארה: ותאר תחומא ומסתחר לרוח מערבא לדרומא מן טורא די על אפי בית חורון דרומא והון מ מפקנהו על קרית בעל היא קרית יערים קרתא דבני יהודה דא רוח מערבא: ורוח דרומא כסיפי קרית יערים ונפיק תחומא לביא ונפיק למבועי מי נפתוח: ונחת תחומא לסטר טורא די על אפי הילת בר הנם די במישר גבריא צפונה ונחית לחילת בר הנם לעבר יבוס דרומא ונחית לעין קצרא / ותאר מצפון ונפיק לעין שמש ונפיק לגלילא די לקבל מסקנא דארמים ונחית לאבן בוזן בר ראובן: ועבר לעברא דלקבל מישרא צפונה ונחית לערבתה: ועבר תחומא לעבר בית חגלה לצפונה והון מפקנהו דרתחומא לביא ימה דמלתא צפונה לסיפי וירדנא דרומא דין תחום דרומא: וירדנא תחומא ליה לרוח קדומא דא אחסנת בני בנימין לתחומא סחור סחור לזרעיהון: והוה קרויא לשבטא דבני בנימין לזרעיהון יריחו ובית חגלה ומישר קציץ: ובית מישרא וצמרים ובית אל: והערים והפרה ועפרה: וכפר העמוני והעפני ונבע קרוין תרתא עשרי ופצחיהן: ורמתא ובארות: ומצפא וכפירא והמצצה: ורקס וירפאל ותראלה: וצלע אלף ויבוסא היא ירושלים נבעת קרית קרוין ארבע עשרי ופצחיהן דא אחסנת בני בנימין לזרעיהון:

רדק

וצלע האלף / הם שתי ערים וכן הוא חומר בחרן בנימין ב בצלע וכתוב וצלע אלף וכן נבעת קרית הם שתי ערים: והיבוס' היא ירושלים / ונבול בני יהודה חמר נכ כי היבוס' היא ירושלים בחלק יהודה והנה חומ' כי היא לבנימין כן הוא כי לכל ח' מהם היה לו חלק בה ואמרו רז' כי רצועה יוצאה מחלקו של יהודה לחלקו של בנימין ובה מובח בניו והיה בנימין הכדיק מצטער עליה לבלעה ש' חוסף עליו כל היום וכן כתבנו שכן יום חומרים המיבח היה בחלקו של בנימין ש' וכן כתבנו שכן יוא כי בן שניהם היה המיבח והנה חלק יהודה היה עולה ג' בן הנם כתף היבוס' והיה עולה אל ראש ההר אשר על כני ג' בן הנם ימה חש' בקצה עמק רפאי' ומראש ההר אל מעין מי נפתוח ואמרו כי הו' עין עיטם הנכ' בדברי רז' וחלק בנימין היה כנודו חלק יהודה היה עולה אל ההר וחלק בנימין היה יורד אל קנה ההר אשר בני בן הנם אשר בעמק רפאים והיה יורד אל כתף היבוס' היא ירושלים נמצא שכן שניהם היה הנבול הזה זה עולה וזה יורד: בחר

אתה ושאר / הנה" השמיע אל קצה הארץ / ונמסר גם בסדר בשלח: ו' מסוקן אל על אל בקריאה וסי' ולא מצאה היונה מנחת לכף רגלה / וירד הנבול אל קצה ההר / ויאמר האיש אל זאב / ויאמר אריה אל דוד / פתח הצלע התיכונה אל כתף / וינוסו הנותרים אפקה / ויאמר אלי המים האלה / ונמסר גם בסדר נח: ג' בני ט' חס' א' בקריאה וסי' על ג' הצבעים / הוא הכה את אדום בני מלח דמלכים / וטמא את התפת' כי יום מהומה ומכוסה ומבוכה / ג' העברים קדמת הים / וחוססת היא את העוברים קדם דפסו / כי יעני הרים אל אצל / והוא העניד את בני / לד ואונו ג' הדרשים / וכל יהושע דכח' חסרים אלף: האלף ג' וסי' נמסר בסדר פקודי:

באר שבע ושבע עיר אחת: רב מהם היה חלקם יותר ממה שראוי להם כי כבשו הרבה ממה הארץ וכי שמעון עלו עמם להלחם כמו שכתוב בספר שופטים וחומר יהודה לשמעון אחיו ונב' גתה חפר' הוא גת החפר אשר משם היה יונה בן חמתי הנביא כמו שכתוב עליו חפר מנת החפר: המתואר כתרנונו דמסתחר: ובית לחם אינו בית לחם אשר ליהודה כי תמצא ערים נקראים בשם אחד בשני מקומות כמו שכתבו וכן מצאנו בית לחם אשר ליהודה מבית לחם יהודה נראה כי חזר היה: עיר

ונפק ערבא תנינא לשמעון
 לשבטא דבני שמעון לזרעיהון
 והוא אחסנתהון בנו אחסנת בני
 יהודה: והוא להון באחסנתהון
 באר שבע ושבע ומולדה:
 וחצר שועל ובלה ועצם:
 ואלתולר ובתול וחרמיה:
 וצקלג ובית המרכבת וחצר סוסה:
 ובירת לבארת ושרוחן קרוין
 חלת עסרי ופצחיהן: עין רבון
 ועטר ועשן קרוין ארבע ופצחיהן:
 וכל פצחיהן די בסחרנות קרוין
 האלון עד בעלת באר רמת דרומא
 דא אחסנת שבטא דבני שמעון
 לזרעיהון: מערב בני יהודה
 אחסנת בני שמעון ארי הנה חולק
 בני יהודה סני מנהון ואחסינו בני
 שמעון בנו אחסנתהון:
 וסליק ערבא תליתא
 לבני זבולן לזרעיהון ויהודה
 תחום אחסנתהון עד שריר:
 וסליק תחומהון ליפא ומרעלה
 ומערע ברבשרת ומערע בנחלא
 די על אפי יקנעם: ותב משריר
 לקדומא מדינח שמשא על תחום
 בסלות תבור ונפיק לדברת ו
 וסליק ליפיע: ומתמן עבר
 לקדומא מדינחא גתא חפר לעתה
 קצין ונפק לרמון דמתאר ומתמן
 מסתחר לניערה:
 ומסתחר ליה תחומא מצפונא
 לחנתון והיון מפקניהו לחילת
 יפתח אל: וקטת ונהלל ושמרון
 ויראלה ובירת לחם קרוין תרתא
 עסרי ופצחיהן: דא אחסנת
 בני זבולן לזרעיהון קרוין
 האלון ופצחיהן:
 ליששבר נפק ערבא דביעא
 לבני יששבר לזרעיהון:
 והוא תחומיהון יזרעאל וכסלות
 ושונם: וחפרים ושיאון
 ואנחרת: והרבית וקשיון ואבץ:
 ורמת ועין גנים ועין חדה ובית
 פצין: ומערע תחומא בתבור
 ושחצומה ובית שמש והיון
 מפקניהו דתחומיהון לירדנא
 קרוין שירת עשרה ופצחיהן:
 דא אחסנת שבטא דבני יששבר
 לזרעיהון קרוין ופצחיהן:
 ונפק ערבא
 חמישא: לשבטא דבני אשר
 לזרעיהון: והוא תחומהון
 חלקת וחלי ובטן ואבשף:

ועטר ב' קמצן וכספרא וס' לבנה ועטר ועשן: ועשן ה' שום קרתא וס' לבנה ועטר
 ועשן' עין רמון ועטר' ולאשר בכור עשן' ותכן ועשן' ואת עשן ואת מרשיה: על גבול ה' וס' נמסר
 בסדר חקה: ומשם ט' וס' נמסר בסדר חקה: למשפחותם ה' מלאים בספר יהושע וס' קדם ובתרא דראובן
 ובתרא דמנשה' קדם דשמעון ובתרא דזבולן' קדם ובתרא דיששבר' למטה בני אשר למשפחותם' וכל
 ויצא הגורל השני לשמעון א
 למטה בני שמעון למשפחותם ויהי
 נחלתם בתוך נחלת בני יהודה:
 ויהי להם בנחלתם באר שבע ושבע
 ומולדה: וחצר שועל ובלה ועצם:
 ואלתולר ובתול וחרמיה:
 וצקלג ובית המרכבת וחצר סוסה: ה
 ובית לבארת ושרוחן ערים שלש
 עשרה וחצריהן: עין רבון ועטר
 ועשן ערים ארבע וחצריהן:
 וכל החצרים אשר סביבות הערים
 האלה עד בעלת באר רמת נגב
 זאת נחלת מטרה בני שמעון ל
 למשפחותם: מחבל בני יהודה
 נחלת בני שמעון כי היה חלק בני
 יהודה רב מהם ונחלו בני שמעון
 בתוך נחלתם:
 ויעל הגורל השלישי לבני זבולן
 למשפחותם ויהי גבול נחלתם עד
 שריר: ועלה גבולם לימה ומרעלה
 ופגע ברבשרת ופגע אל הנחל אשר
 על פני יקנעם: ושב משריר קדמה
 מזרח השמש על גבול כסלת תבור
 ויצא אל הדברת ועלה יפיע:
 ומשם עבר קדמה מזרחה גתה חפר
 עתה קצין ויצא רמון המתאר הנעה:
 ונסב אתו הגבול מצפון חנתן והיו
 תצאתיו גי יפתח אל: וקטת ונהלל
 ושמרון ויראלה ובית לחם ערים
 שלש עשרה וחצריהן: זאת
 נחלת בני זבולן למשפחותם הערים
 האלה וחצריהן:
 ליששבר יצא הגורל הרביעי לבני
 יששבר למשפחותם: והיו גבולם
 יזרעאלה והכסלות ושונם: וחפרים
 ושיאון ואנחרת: והרבית וקשיון
 ואבץ: ורמת ועין גנים ועין חדה
 ובית פצין: ופגע הגבול בתבור
 ושחצומה ובית שמש והיו תצאות
 גבולם הירדן ערים שלש עשרה
 וחצריהן: זאת נחלת מטרה בני
 יששבר למשפחותם הערים
 וחצריהן:
 ויצא הגורל החמישי למטה בני
 אשר למשפחותם: והיו גבולם כה
 חלקת וחלי ובטן ואבשף:

ויצא הגורל השני
 שני לכנימן שגורל ב
 בנימן היה ראשון ל
 לשבעת השבטים שאמ'
 יהוש' לשלוחו ויתחלקו
 אותה לשבעה חלקים
 שכבר נטלו יהוד' ויוסף
 כמו שאמר שם יהוד'
 יעמד על גבולו מנגב
 ונג' מכאן וחליך מונה
 והולך שבעה גורלות:
 רב מהם' מן הראוי
 להם: ככלות תבור'
 חומר חזי שהוא לסון
 ככלים בלוקס בלעז
 לא בגובה ולא ב
 בסיפוליו חלא בסיפוטו
 וסמוך לאמצעו קרוב
 לצד אחורי ומלכד בניו
 כדרך שהכסלים ע
 עומדים בבמה וכמקו'
 שהוא חומר חזון תבור
 סמוך לראשו הוא ב
 במקום האזוני: קדמה
 מזרחה גתה חפר'
 מזרחה גתה חפר'
 עירו של יונ' בן חמתי:
 עתה קצין' שם העיר
 עת קצין: המתואר
 הכעסה' המוסב אל
 כעה כלומר משם תאר
 הגבול לנעה וכן תירב'
 יונתן וכפיק לרמון ו
 ומתמן מסתחר לנעה:
 עיר

ואלתולר
 וצקלג
 חצר סוסה
 חצר לבארת

סכרה
 כתובים דכו' סל: ועין ח'
 בקריא וס' חנח ועין גנים תפת'
 והנבשן ועיר המלח ועין גדי'
 ועין גנים והנבשן וקדש ואדרעי'
 ועין חדה' וקדש ואדרעי ועין חצור'
 ועין ימינו כהה' ועין גואף שמרה
 נשף' ועין אליהם הות על שבי
 יהודיא' ה' קדמאי שום קרתא:
 חדה ה' בקריאה וס' ועין גנים ועין
 חדה' ושם פי כורב חדה' קח לך
 חרב חדה' ולשונם חרב חדה'
 חדה כזרב פיות קדמא שום קרתא:

וראשי חבנות למטות' כמו חבנות המטות כלומר ראשי בתי חבנות כל שבט ושבט ורזל כמטות ביה הכסוק להפקר בית דין הפקר ואמרנו וכי מה- ענין ראשי חבנות חלל חבנות חלל לומר לך מה חבנות מנחילין את בניהם כל מה שירצו חף ראשיה מנחילין את העם כל מה שירצו: תנו לכם את ערי' אחר שאמר ויכלו מחלק את הארץ כוס על ערי המקלט שלא נכטנו בה על ידי משה גם כן חלל אחר ירוש' וישיב שנאמר כי יכרית יי' אלהיך וגו': ונתנו לו מקום פירשו רזל שלא יהא שוכר בית כל ימי שבתו שם שנאמר ונתנו לו מקום: עד עמדו לפני העדה למשפט עד מות הכהן הגדול' הרובח היה גם אל אחת הערים ובית דין שולחן אחריו ומביאין אותו ונמנע למשפט' אם נכתוב מית הורגין אותו אם נכתוב גלות משיבין אותו שם שנאמר וישב שם עד מות הכהן הגדול והמקרא קצר וטע' עד מות הכהן הגדול פירשוהו רזל רבי מואב חומר רובח מקצר ימיו של אדם וכהן גדול מאריך ואינו דין שיהא המקצ' לפני המאריך ר' חנני' הרובח מטמא את הארץ ומסלק את השכינה וכהן גדול מאריך וגרם לשכינה שתסרה על אדם בארץ חינו דין שיהיה זה חלל זה: ערי המועדה' שהיו כועדים שם כל מכה נכס בשננה והוא שם בסקל מוסדה מן מוסדות הנלעות: לכני

ויכלו נ' וס' ויכלו מחלק את הארץ / לנחל את הארץ / ויכלו בכל אנשים: שאל נ' קמצין בקריא' וס' את העיר אשר שאל / והי משקל נוכח הזהב / ויקרא ענין: ערי המקלט ד' דכטיב וס' נמסר בסדר מסעי: רוצח ד' מלאים בקריא' וס' לנוס שמה רוצח דאו יבדיל משה / לנוס שמה רוצח מכה נפש בשננה דיהושע / או ישוב הרוצח / לאור יקום רוצח יקטול עני ואביון / ונמסר גם בסדר ואתחנן: עמדו ד' בקריאה וס' והיו

ושיצאו לאחסנתא ית ארעא / לתחומהא ויהבו בני ישראל / אחסנתא ליהושע בר נון בנייהון / על מימרי דיי יהבו ליה ית קרתא די שאל ית תמנת סרח בטורא דאפרים ובנא ית קרתא ויתייב ביהו אלון אחסנתא די אחסין אלעזר כהנא ויהושע בר נון ורישי אבהתא לשבטא דבני ישראל בעדבא בשלה קדם יי בתרע משכן ומנא ושיצאו מלפלא ית ארעא:

ומלל יי עם יהושע למימר: מלל עם בני ישראל למימר הבו לכוני ית קרוי שייכותא דמללית עכונ בידא דמשה: למערוק לתמן קטולא דיקטול נפשא בשלו בלא מדעיה ויהיו לכוני לשזבא מנאל דמא: ויערוק לתריא מקרוניא האלון ויקום במעלנא דתרע קרתא ומלל קדם סבי קרתא ההיא ית פתגמוהי ויבנשו יתידה לקרתא לותרון ויתנו ליה אתר ויתייב עמהון: וארי ירוחף גאל דמא בתרוהי ולא ימסרון ית קטולא בידה ארי בלא מדעיה קטל ית חבריה ולא שני הוא ליה מאתמלי ומדקמוהי: ויתייב בקרתא ההיא עד דיקום קדם בנשתא לדינא עד דימות כהנא רבא די יהא ביומניא האנון בכז יתוב קטולא ויעול לקרתיה ו לביתיה לקרתא די ערק מתפון: וזמינו ית קדש בגלילא בטורא דבית נפתלי וית שכם בטורא דבית אפרים וית קרית ארבע היא חברון בטורא דבית יהודה: ומעברא לירדנא דיריחו מדינהא יהבו ית בצר כמדברא במישרא משבטא דראובן וית רמות ב בגלעד משבטא דגד וית גולן במתנן משבטא דמנשה:

ויכלו לנחל את הארץ / לנבלתיה ויתנו בני ישראל נחלה / ליהושע בן נון בתוכם: על פי יהוה נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים ויבנה את העיר וישב בה:

אלה הנחלת אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל בגורל בשלה לפני יהוה פתח אהל מועד ויכלו מחלק את הארץ: וידבר יהוה אל יהושע לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי רוצח מכה נפש בשננה בכלי רעת והיו לכם למקלט מגאל הדם: ונס אל אחת מהערים האלה ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני העיר והיא את דבריו ואספו אתו העירה אליהם ונתנו לו מקום וישב עמם: וכי ירוחף גאל הדם אחריו ה ולא יסגרו את הרצח בידו כי בכלי רעת הכה את רעהו ולא שנא הוא לו מתמול שלשום: וישב בעיר ההיא עד עמדו לפני העדה למשפט עד מות הכהן הגדול אשר יהיה בימים ההם אז ישוב הרוצח ובא אל עירו ואל ביתו אל העיר אשר נס משם: ויקדשו את קדש בגליל בהר נפתלי ואת שכם בהר אפרים ואת קרית ארבע היא חברון בהר יהודה: ומעבר לירדן יריחו מורחה נתנו את בצר כמדבר במישר ממטה ראובן ואת ראמות בגלעד ממטה גד ואת גלון בבשן ממטה מנשה: אלה היו ערי המועדה לכל בני ישראל ולגד הגר בתוכם לנוס שמה כל מכה נפש בשננה ולא ימות ביד גאל הדם עד עמדו לפני העדה:

ויכלו לנחל את הארץ / לנבלתיה ויתנו בני ישראל נחלה / ליהושע בן נון בתוכם: על פי יהוה נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים ויבנה את העיר וישב בה:

אלה הנחלת אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל בגורל בשלה לפני יהוה פתח אהל מועד ויכלו מחלק את הארץ: וידבר יהוה אל יהושע לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי רוצח מכה נפש בשננה בכלי רעת והיו לכם למקלט מגאל הדם: ונס אל אחת מהערים האלה ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני העיר והיא את דבריו ואספו אתו העירה אליהם ונתנו לו מקום וישב עמם: וכי ירוחף גאל הדם אחריו ה ולא יסגרו את הרצח בידו כי בכלי רעת הכה את רעהו ולא שנא הוא לו מתמול שלשום: וישב בעיר ההיא עד עמדו לפני העדה למשפט עד מות הכהן הגדול אשר יהיה בימים ההם אז ישוב הרוצח ובא אל עירו ואל ביתו אל העיר אשר נס משם: ויקדשו את קדש בגליל בהר נפתלי ואת שכם בהר אפרים ואת קרית ארבע היא חברון בהר יהודה: ומעבר לירדן יריחו מורחה נתנו את בצר כמדבר במישר ממטה ראובן ואת ראמות בגלעד ממטה גד ואת גלון בבשן ממטה מנשה: אלה היו ערי המועדה לכל בני ישראל ולגד הגר בתוכם לנוס שמה כל מכה נפש בשננה ולא ימות ביד גאל הדם עד עמדו לפני העדה:

ויכלו לנחל את הארץ / לנבלתיה ויתנו בני ישראל נחלה / ליהושע בן נון בתוכם: על פי יהוה נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים ויבנה את העיר וישב בה:

אלה הנחלת אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל בגורל בשלה לפני יהוה פתח אהל מועד ויכלו מחלק את הארץ: וידבר יהוה אל יהושע לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי רוצח מכה נפש בשננה בכלי רעת והיו לכם למקלט מגאל הדם: ונס אל אחת מהערים האלה ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני העיר והיא את דבריו ואספו אתו העירה אליהם ונתנו לו מקום וישב עמם: וכי ירוחף גאל הדם אחריו ה ולא יסגרו את הרצח בידו כי בכלי רעת הכה את רעהו ולא שנא הוא לו מתמול שלשום: וישב בעיר ההיא עד עמדו לפני העדה למשפט עד מות הכהן הגדול אשר יהיה בימים ההם אז ישוב הרוצח ובא אל עירו ואל ביתו אל העיר אשר נס משם: ויקדשו את קדש בגליל בהר נפתלי ואת שכם בהר אפרים ואת קרית ארבע היא חברון בהר יהודה: ומעבר לירדן יריחו מורחה נתנו את בצר כמדבר במישר ממטה ראובן ואת ראמות בגלעד ממטה גד ואת גלון בבשן ממטה מנשה: אלה היו ערי המועדה לכל בני ישראל ולגד הגר בתוכם לנוס שמה כל מכה נפש בשננה ולא ימות ביד גאל הדם עד עמדו לפני העדה:

אשר נחלו הנחילו: עד עמדו למשפט אם יפטר מנלות יפטר ואם יתחייב נלות יחול לעיר מקלטו וישב שם עד מות הכהן הגדול: ומעבר לירדן יריחו מורחה נתנו בימי משה שנאמר את בצר כמדבר וגו': המועדה' ההזמנה היעמדו לכך: לכני

רלבג

ואחר זה זכר שכבר נתנו ליהושע בן נון העיר אשר שאל והיה זה ע"פ יי להעיר שלא א היה משוא פנים ב בענין ירושת הארץ' ואחר

ויהושע / ז' כטעם מור / גדול ונלגל / מסתעף

כ

לכם הערים למקלט / וישב בעיר ההיא עד עמדו לפני / אלה היו ערי המועדה לכל בני ישראל ולגד הגר / ועמד המלך על עמדו / ונמסר גם בסדר מסעי: ויקדשו נ' חס' ל' בליש' בקריא' וס' ואיש כי יקדש ביתו קדש / ויקדשו את קדש בגליל בהר אפרים / והקדשם ליום הרגה / וכל מקדשים דכוו חס': ואת ראמות נ' וס' את בצר כמדבר / ומעבר לירדן יריחו מורחה דיהושע / ואת ראמות ואת:

יהושע כא

כל ט רב בספרא וסי כל מקום אשר תדרך כף רגלכם כל איש אשר ימרה את פיך כל זשבו הדר מן הלבנון כל ממלכת עת כל ערי בני אהרן הכהנים כל ערים עשר ומגרשיהם כל ערי הגרשני כל ערי הלויים בחוד כל הערים לבני מררי ונמסר גם לעיל בריש סיפרא בסוף סימן א :

רדק

נחת עלמון הוא עלמת המכר בספר דברי הימי והוא בחורים הנזכר בספר שמואל והכל לסוף אחד : וחת בת רמון וכן נזכר במחצית שבט מנשה דן ומחצית מנשה מנשה כל אחד מהם היה לו עיר ששמה בת רמון : ולחצי

רשי

נחת עלמון ודברי הימים וחת עלמת ה היא בחורים טוונת מתרגם חותה עלמת : ואשר יקרא חתהן כסס : לבי שלא הזכי למעלה חת שמות ה הערים שכתנו להם ולמטה הוא מפרס ח חת שמוות לכך חמר חמר יקר חתהן כסס : ומגרשיה

ות עלמון וירת רוחה קרוין ארבע : כל קרוי בני אהרן כהנים שלש עשרה ערים ומגרשיהן :

ולמשפחות בני קהת הלויים הנותרים מבני קהת ויהי עירי גורלם ממטה אפרים : ויתנו להם את עיר מקלט הרצח את שכס ואת מגרשה בהר אפרים ואת גזר ואת מגרשה : ואת קבצים ואת מגרשה ואת בית הרון ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה דן את אלתקא ואת מגרשה את גבתון ואת מגרשה : את אילון ואת מגרשה את גת דמון ואת מגרשה ערים ארבע :

וממחצית מטה כה מנשה את תענל ואת מגרשה ואת גת רמון ואת מגרשה ערים שתים : כל ערים עשר ומגרשיהן למשפחת בני קהת הנותרים :

ולבני גרשון כמשפחת הלויים מחצי מטה מנשה את עיר מקלט הרצח את גלון בבשן ואת מגרשה ואת בעשתרה ואת מגרשה ערים שתים :

וממטה יששכר את קשיון ואת מגרשה את דברת ואת מגרשה : את ירמות ואת מגרשה את עין גנים ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה אשר את משאל ואת מגרשה את עבדון ואת מגרשה : את חלקת ואת מגרשה ואת דחבוא ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה נפתלי את עירי מקלט הרצח את קדש בגליל ואת מגרשה ואת חמת דאר ואת מגרשה ואת קרתן ואת מגרשה ערים שלש : כל ערי הגרשני למשפחתם שלש עשרה עיר ומגרשיהן :

ולמשפחת בני מררי הלויים הנותרים מאת מטה זבולן את יקנעם ואת מגרשה את קרתה ואת מגרשה ואת דמנה ואת מגרשה את נחלל ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה נדר את עיר מקלט הרצח את דמת בגלעד ואת מגרשה ואת מחנים ואת מגרשה :

ות עלמון וירת רוחה קרוין ארבע : כל קרוי בני אהרן כהנים שלש עשרה ערים ומגרשיהן :

ולמשפחות בני קהת הלויים הנותרים מבני קהת ויהי עירי גורלם ממטה אפרים : ויתנו להם את עיר מקלט הרצח את שכס ואת מגרשה בהר אפרים ואת גזר ואת מגרשה : ואת קבצים ואת מגרשה ואת בית הרון ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה דן את אלתקא ואת מגרשה את גבתון ואת מגרשה : את אילון ואת מגרשה את גת רמון ואת מגרשה ערים ארבע :

וממחצית מטה כה מנשה את תענל ואת מגרשה ואת גת רמון ואת מגרשה ערים שתים : כל ערים עשר ומגרשיהן למשפחת בני קהת הנותרים :

ולבני גרשון כמשפחת הלויים מחצי מטה מנשה את עיר מקלט הרצח את גלון בבשן ואת מגרשה ואת בעשתרה ואת מגרשה ערים שתים :

וממטה יששכר את קשיון ואת מגרשה את דברת ואת מגרשה : את ירמות ואת מגרשה את עין גנים ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה אשר את משאל ואת מגרשה את עבדון ואת מגרשה : את חלקת ואת מגרשה ואת דחבוא ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה נפתלי את עירי מקלט הרצח את קדש בגליל ואת מגרשה ואת חמת דאר ואת מגרשה ואת קרתן ואת מגרשה ערים שלש : כל ערי הגרשני למשפחתם שלש עשרה עיר ומגרשיהן :

ולמשפחת בני מררי הלויים הנותרים מאת מטה זבולן את יקנעם ואת מגרשה את קרתה ואת מגרשה ואת דמנה ואת מגרשה את נחלל ואת מגרשה ערים ארבע :

וממטה נדר את עיר מקלט הרצח את דמת בגלעד ואת מגרשה ואת מחנים ואת מגרשה :

נחל טכ מלון כתיב עוקדם ומחור :

משאל לומר את חסל יהוא חר מן ל ויגין קרת עטיק חלף תכין לא עטיק חלף :

יש ספרי מונח כהם ומחטת ראונו את כנר ונו וכל הסם המדויקו היסוד לא כמנה נעיון כפי הקחיו ונכ כמסר עיון כי כשמונה לח את לא כמנח אלף ככללן וזו נאיה גדולה :

ט רב בספר

ל לה ויהי עירי גורלם

לח כענין וסאל וחת

ל כתיב וחת כתיב

לח

לח כענין

כול על כתיב

לח כתיב

נחל

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ל כתיב קדמא

ל כתיב

ל כתיב

ט רב בספר

לח כענין

ל

ל

ל

ל

וירשום ו' חס' בלישני בקריאה וס' ורש ורעך את שער אויביו / וירשום וישבו בה / וירשו את עדי הנגב / אשר הכו בני ישראל / וירשו את שמרון / וילחמו עם לשם / ויבאו וירשו אתה ולא דירמיה / ונמסר גם לעיל ס' יט' וינחז רפץ בקריאה וס' ועל הארבה על כל ארץ / וינחז ביום השביעי / וחברו דמשנה תורה / וינחז להם מסביב / ויאמר ליהודה נבנה / וישמחו כל יהודה / ותשקט מלכות יהושפט

רשי

ומנרשיה סביבותיה חלבים חמה לכל רוח / ונס כי שלחם יהושע לחצי שבט המנשה כאשר שלח את בני ראובן נגד: עם אחיכ' בני ראובן ובני גד וישפוטנו עם אחיכס שנשאלנו לשמור את הערי עם הכס' והטף ולא עברו את הירדן עם החלוצים נס הם כטלו חלק בבזיה / לעלות

רלבג

ואחר זכר שלא ככל מה דבר מכל הדב' הטוב אשר דבר יי' אל בית ישראל הכל בא וחק על פי שכבר נשאלו בהן עזן כמו שזכר במה שקדם הנה זה בלתי סותר מה שזכר בזה המקום כי כל הנז' אשר נלחמו בהם כפלו ביום ואולם כ שנשאלו בנסבת ע' עכלות יהושע וישראל לא נסבת העדר ה' השנחת הש' מהס' ו ואחר זכר שכבר קרא יהושע לראובני ולגדי ולחצי שבט מנשה / וזהו יכרס מאד לשמור התור וברכס ושלחם לאהליה בככס' רבים וימקה רב וזכה / ו בככס' ובכחשת / ובדלו ובשלמו' הרבה כי חלקו שלל חויביהם עם אחיכס וכן היה ראוי כי כן חלקו כל ישראל שלל הערים אשר באו להם בנחלה כמו שזכר בתורה / עז

כב

את חשבון ואת מנרשה את יעור

ואת מנרשה כל ערים ארבע :

כל הערים לבני

מררי למשפחתם הנותרים מ

משפחות הלויים ויהי גורלם ערים

שתים עשרה: כל ערי הלויים בתוך

אחוזת בני ישראל ערים ארבעים

ושמנה ומנרשיתן: תהינה הערים

האלה עיר עיר ומנרשיה סביבותיה

כן לכל הערים האלה:

ויהי יהודה

לישראל את כל הארץ אשר נשבע

לתת לאבותם וירשום וישבו בה:

וינח יהוה להם מסביב ככל אשר

נשבע לאבותם ולא עמד איש

בפניהם מכל איביהם את כל

איביהם נתן יהוה בידם: לא נפל

דבר מכל הדבר הטוב אשר דבר

יהוה אל בית ישראל הכל בא:

אז יקרא יהושע

לראובני ולגדי ולחצי מטה מנשה:

ויאמר אלהם אתם שמרתם את כל

אשר צוה אתכם משה עבד יהוה

והשמעו בקולי לכל אשר צויתני

אתכם: לא עזבתם את אחיכס זה

ימים רבים עד היום הזה ושמרתם

את משמרת מצות יהוה אלהיכם:

ועתה הניח יהוה אלהיכם לאחיכס

כאשר דבר להם ועתה פנו ולכו לכם

לאהליכם אל ארץ אחוזתכם אשר

נתן לכם משה עבד יהוה בעבר

הירדן: רק שמרו מאד לעשות את

המצוה ואת התורה אשר צוה אתכם

משה עבד יהוה לאהבה את יהוה

אלהיכם וללכת בכל דרכיו

ולשמר מצותיו ולדבקה בו ולעבדו

בכל לבבכם ובכל נפשכם: ויברכס

יהושע וישלחם וילכו אל אהליהם

: ולחצי שבט המנשה נתן משה

בבשן ולחצי נתן יהושע עם

אחיהם מעבר הירדן ימיה ונס כי

שלחם יהושע אל אהליהם ויברכס

: ויאמר אליהם לאמר בנכסים

רבים שובו אל אהליכם ובמקנה

רב מאד בכסף ובזהב ובנחשת

ובברזל ובשלמות הרבה מאד

חלקו שלל איביכם עם אחיכס:

ית חשבון וית רוחה ית יעור

וית רוחה כל קרוין ארבע :

כל קרוין לבני

מררי לודעתהוון די אשתהוון

מזרעית לואי ויהוה ערבהוון

קרוין תרתם עסרי: כל קרוין ל

לואי בנו אחסנת בני ישראל קרוין

ארבעין ותמני ורוחיהוון: יהוון ק

קרוין תאלין קרוין קרוין ו

ורוחה סחרנהוון בולכל קרוין

תאלין:

ויהב יי' לישראל ית כל

ארעא די קים למתן לאבתהוון

ואחסינוהא ויתבו בה: ואניח יי'

להון מסחור סחור ככל דקים

לאבתהוון ולא קם אנש מן

קדמיהוון מן כל בעלי דבניהוון

ית כל בעלי דבניהוון מסר יי'

בידיהוון: לא בטיל פתגמא מכל

פתגמויה תקניא די מלל יי' על

בית ישראל כולהוון אתקיימו:

בכנ קרא יהושע

לשבטא דראובן ולשבטא דגד

ולפלגורת שבטא דמנשה: ואמר

להון אתון נטרותן ית כל דפקד

יתכון משה עבדא דיי וקבלהוון ל

למימרי לכל די פקדית יתכון:

לא שבקתון ית אחיכון דין יומין

סביאין עד יוקא הדין ונטרתון י

ית מטרת תפקדתא מימרא דיי א

אלהכון: וכען אניח יי' אלהכון ל

לאחיכון כמא די מלל להון וכען

אתפניאו ואוילו לכוון לקרויכוון ל

לארעא אחסנתהוון דיהב לכוון

משה עבדא דיי בעברא דירדנא:

להוד אסתפרו להדיא למעבר ית

תפקדתא וית אוריתא די פקד

יתכון משה עבדא דיי למרתם ית

יי' אלהכון ולמהד בכל אוריתא

דתקנו דבמרהי ולמטר פקודיהי

ולאתקרבא לדתלתייה ולמפלח

קדמויה בכל לבכון ובכל נפשכון:

וברכנון יהושע וישלחנון ו

ואילו לקרויכוון: ולפלגות

שבטא דמנשה יהב משה במתנן

ולפלגיהוון יהב יהושע עם אחיהוון

בעברא דירדנא למערבא ואף

ארי שלחנון יהושע לקרויכוון

וברכנון: ואמר להון למימר ב

בנכסין סביאין תובו לקרויכוון ו

ובבעירא סבי להדא בכספא ו

ובדהבא ובנחשתא ובברזלא ו

ובלבושין סבי להדיא פליגו בות

בעלי דבניכוון עם אחיכוון:

רדק

ולחצי שבט המנשה / וחק על פי שזכרו כשקרא להם יהושע חזר לתת טעם חזק הז חצי שבט עם בני גד ובני ראובן: ונס כי שלחם יי' חומרים לחצי שבט מנשה וחק על פי שהיו בכלל וישלחם והנכון כי על כלם אמר חק על פי שאמר ויברכס יהושע וישלחם חזר אמר כן ונס כי שלחם ויברכס להפלים הדבר שאמר להם כאשר שלחם שאמר להם בככס' רבים שובו וברכס לחזר שנטלו רשות נשתהו שני ימים וחזרו ונטלו רשות כעס שנייהונוהו שאמר ונס כי שלחם יהושע ונז': חלקו שלל חויכס עם אחיכס / חס אמר לחצי שבט מנשה יהיה פירוש עם אחיכס בני גד ובני ראובן וחס אמר לכלם יהיה פירוש עם השבטים אשר בחלק כנען כמו שאמר בככס' רבי' שובו שתחלקו עם אחיכס השבטים הבזיה נמי' ש שמכרש עם אחיכס האנשים אשר הנימו בחל' הנלמד לשמור הערים חזן לו טעם כי נשיהם וטעם הנה שהניח: לעלות

מסרה

ונמסר גם בסדר בא: ולא עמד נמסר בסדר וינש: לא ז רש בספר וס' לא יתיצב איש לפניך / לא ימוש ספר התורה / לא היה דבר מכל / לא היתה עיר / לא נותר ענקים / לא נפל דבר מכל / לא עזבתם את אחיכס: מצות יי' וס' לא עזבתם את אחיכס / ואמר שמואל אל שאל נסכלת / מצות יי' ברה מאירת עינים / וסימ בלשון חרונם לא שבקתון שמואל בזהרא / וישלחם וס' מעל יצחק / יצחק וילפ / ויברכס יהושע / וישלחם ביהודה / ויכרת את מדוהם / וחברו דדה / ביד פשעם / ויכרת להם כירה: בכסף טו רפין וסימ בכסף מלא / בנכסין רבים: כי קנה אקנה דשמואל / וחברו דדה / תנה לי מקום הנק' / והעלות עולות / תנה לי את כרסך / אשר מאן לתת לך / ולא בכסף תנאלו / בכסף וזהב ייפהו / תרשיש סחרתך / ונביאה בכסף יקסמו / וציאם בכסף וזהב / מיסינו בכסף שתינו / וכל הנשאר דריש עזרא / וא' הגה צדפתך ולא בכסף / וא' יכבר בזהב ובכסף:

עוד זכר שבטובם לנחלתם מעבר לירדן בנו חלל הירדן מזבח גדול למראה ומשבו ישראל שעשו זה להקריב עליו ונקהלו שילה לעלות עליהם לכבד והיתה עתה לסלוח להם תחלה פנחס בן אלעזר הכהן ועשרה נשיאים עמו מתעטת המטות וחכי המטה לדעת מה זה ועל מה זה ולהזהירם להוכיחם על זה כי כבר הוזהרו בתורה מעשות במת ציבור זולתי משכן יי' וגם במה ליחיד כאשר מעת באו אל המנוחה ואל החלה והנה היה משכן שילה ממחה כמו שנתבאר בסוף זכרים ובית עולמים היה נחלה ולפי זה הענין היה מרד ביי' כי הכונה בשלא יעבד העם יתברך כי אם במקום אחד הוא להורות על היותו אחד כמו שביארנו בביאורנו לדברי התורה וזה הפך מה שעשו ישראל כשנשקעו בע"ז

רשי

לעלו עליה לכבד לפי שחשדו הנבו משקבע המשכן בשילה: אם טמאה ארץ אחזתכם: שלא בחר הקבה להשרות בה סכינתו: וזאתנו אל תמרדו: כמו ובנו אל תמרדו: אל

רדק

לעלות עליהם לכבד כמו וכבדו אתו לארץ לביתכם לחרב הדגתי לפעמי ולפי שחשבו כי להעלות עליו עולה וזבח עשו אותו ולהיות להם מזבח לבדם מבלי שיבואו למזב' יי' לשילה או כאשר יהיה עם ומשבחו לשילה כאשר הכמות סך שנינו עד שלא הוקם ה המשכן היו הכמות יותרות משהוקם המשכן כאשר הכמות באו לבלבל הותרו הכמות באו לשילה כאשר הכמות באו לנכס ונבעו הותרו הכמות באו לירושלם כאשר הכמות ולא היה להם היתר עוד לפיכך חסבוהו להם לעון ולמרד ביי': ואיש ראש בית אבותם כל אים מאלה העשרה שהלכו עם פנחס כל אחד היה בשבטו ראש בית אבות והמה היו הראשים לאלפי ישראל: ואך אם טמאה פירו' אם טמאה בעיניכם לפי שאין המשכן עם עבדו לכם אל ארץ אחזת יי' וזאתנו אל תמרדו: כמו ובנו אל תמרדו וכן והתחלקו היתה כמו בה: מעל

ומחרו בקריאהו ויאמר יי' אל משה לך אל העם ומחר אל כל עדת ישר' יקצוף ומחר אתה ובניך עמי שב כזה גם היום ומחר אשלחך ומחר אתן ויש אתך ומחר אעשה כדבר המלך ומסרגם בסדר וישמע יתרו:

ושובו וילכו בני ראובן ובני נד ו וחצי שבט המנשה מאת בני ישראל משלח אשר בארץ כנען ללכת אל ארץ הגלעד אל ארץ אחזתם אשר נאחזו בה על פי יהוה ביד משה: ויבאו אל גלילות הירדן אשר בארץ כנען ויבנו בני ראובן ובני נד וחצי שבט המנשה שם מזבח על הירדן מזבח גדול למראה: וישמעו בני ישראל לאמר הגוה בנו בני ראובן ובני נד וחצי שבט המנשה את המזבח אל מול ארץ כנען אל גלילות הירדן אל עבר בני ישראל: וישמעו בני ישראל ויקרלו כל עדת בני ישראל שילה לעלות עליהם לצבא: וישלחו בני ישראל אל בני ראובן ואל בני נד ואל חצי שבט המנשה אל ארץ הגלעד את פינחס בן אלעזר הכהן: ועשרה נשיאים עמו נשיא אחד נשיא אחד לבית אב לכל מטות ישראל ואיש ראש בית אבותם המה לאלפי ישראל: ויבאו אל בני ראובן ואל בני נד ואל חצי שבט המנשה אל ארץ הגלעד וידברו אתם לאמר: כה אמרו כל עדת יהוה מה המעל הזה אשר מעלתם באלהי ישראל לשוב היום מאחרי יהוה בכנותכם לכם מזבח למרדכם היום ביהוה: המעט לנו את עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה והיה הנגף בעדת יהוה: ואתם תשובו היום מאחרי יהוה והיה אתם תמרדו היום ביהוה ומחר אל כל עדת ישראל יקצוף: ואך אם טמאה ארץ אחזתכם עברו לכם אל ארץ אחזת יהוה אשר שכן שם משכן יהוה והאחזו בתוכנו וביהוה אל תמרדו ואתנו אל תמרדו בכנותכם לכם מ מזבח מבלעדי מזבח יהוה אלהינו:

עד שתמכח סכבר היו להם בתי עבודה זרה בכל עריהם חמ' הנביא יוספר ננותן כי מספ' ערך היו אהיך יהודה הנה חמרו ישראל לעלות עליהם לכבד להוכיח על זה ולבער הרע מקרבם כי זה מדרכי התורה כמו שנתבאר בתורה לעיר הנדחת ולזאת הסבה עלו ישראל לכבד על אחיה' על דבר פילגש בגבעה והסבה כזה שיסמנו הנשאים ו ייראו ולא יוסיכו ל לעשות הרע הזה כי חולי ילמדו מזה ה הנשאים ויסתכנו כלם בזה הפועל ה המנונה הלא תראה כי ירבעם בן נבט ה התחיל במרד וכמסכו למרית כל מלכי ישראל הבאים אחריו ונסקעו בוגם כן בסוף הענין מלכי יהודה והיה זה סבת גלות ישראל מ מחרצם ואבן רבים מהם ולזאת הסבה אחשוב שאמרו פנחס והנשיאים לבני ראובן ולבני נד ולחצי שבט המנשה המעט לנו ח חת עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה ויהי הנגף ונו' וזאת תשובו היום ה מאחרי יי' והיה אם חתם תמרדו ביי' היום ומחר אל כל עדת ישר' יקצוף והנה חמרו זה כי חולי זה העון מוסך לב קצת העם עד שכמעט לא הטהרו ממנו עדיין כי קצתם לעונו מזה ונסתכנו במטח הסתככות מנה כי זה דרך המרי ועוד כי הנגף היה בעדת יי' בעבור חטא היחודי מצד התחלתו שהיו מתאחדים בו כלל העם יקרה עונש לכל בעבור חטא ה היחוד כמו שביארנו הסבה בזה בעון עכן ולזה יקרה שיסובו ה היום מאחרי יי' ומחר אל כל עדת ישר' יקצוף אם מבני ההתאחדות

סיהיה סבה למרד השבטת העם יתברך שהם כמו שבארנו במה שקדם ויקרה מה העונשים בכללם על חטא חלו השבטים אם מפני המשכן אל החטא ולמדס קצתם מקצת ולזה חמרו וזאתנו אל תמרדו כי מרדס ביי' יהיה מרד ביהוה כי ירחתם פן יספכו בעונם ומצד האח' היה מרד גם כן וזה כי הפרטי הם תחת הכלל ושם היתה סנהדרי גדולה אשר כל השבטים היו תחתיהם ואם יפרדו מהם ימרדו בזה' והנה

הלבו יהושע כנ

ואחר זה זכר שבכר קרה יהושע לכל ישראל הנזה למור למנהיגים חותם כי הוא רחוק מדבר דבריו עם כל ישראל והנה חלו המנהיגים זכר בהדרגה וזכר הזקנים תחלה
זהם הסנהדרין לפי מה שחשבו כי עם היה קבוצ החכמים והם המנהיגים כל העם ואחר זכר ראשי העם והם הנשיאים שכל אחד מהם ראש לסבא אחד ואחר זכר ראשי
פיר ועיר והם השופטים והסוטר והודיע מה שמסך להם מהטוב בלבם אחר העם יתעלה ומה שמסך להם מהרע בעצב חותמו ולזה הזקנים ממתק בנשים הנשארים
בדי שלא ילמדו מנועושים ויבואו לעבור בדרי יי' ולעבוד אלהים אחר' והזהירם גם כן שלא תכירו עם אלהים ולא יגרמו להשבע בשמים ושלא יעבדום ושלא יסתחוו להם

כמו שכתב האזרחות
על כל זה בתורה ל
להודיעם שחם יעשו
זה יהיה סבה לאכזר
מעלה האר' הטוב אשר
נתן להם יי' וזוה חות'
לאהב את יי' ולדבקה
בו וסיוחוקו מחד ל
לסמור ולעשות ככל
הכתוב ולכלתי סור
מומנו ימין ושמאל והנה
קרא ימין ההוספ' על
דברי תורה וקרא
שמאל הנדעק ממנה
כי בזה יהיה כוונה מ
מדרכי התור' ועוד

דק

ויקראו פי קראו למחנה עד כי
עד הוא בימותינו וכן יקראו בני
גד ובני ראובן סהיד למדבח
חרי סהיד הוא בינכם: והים
הגדול פי ועד הים הגדול כמו
שכתוב ועד הים הגדול מבוא
השמש יהיה גבולכם: והלכס'
בקמן חטף הלל: ולא
תשבע פי חטף חת חכירו:
ירדף חלף עתיד במקום עבר
נדבס כמוהו: ולסוטט

ולא אמרד דסמיכי בקריאה וסימ' לעלות עליהם לצבא איה המעלה אתנו מארץ ירא נא את
העברים ברכת יי' אליכם: והאלהים דסמיכי בקריאה וסי' וקראו בני ראובן ויאמרו אנשי בית שמש
אם יי' האלהים לנו אחריו ענני ענני וירעו העם הזה ויאמר דוד זה הוא עתה תנו לבבכם דדה
ועוד דבר עברו ואתנה את פני ויברך עזרא אשר בחרת באברהם ויהי מימים ג' דסמיכי בקריאה

ותב פינתם ברא אלעזר פהנא
ורברבא מלות בני ראובן ומלות
בני גד מארעא גלעד לארעא
דכנען לות בני ישראל ואתיבו
יתחון פתגמא ושפר פתגמא
בעיני בני ישראל ואוריא קדם יי'
בני ישראל ולא אמרו למסק
עליהון לחילא לתבלא ית ארעא
דבני ראובן ובני גד יתבין בה:
וקרו בני ראובן ובני גד למדבחה
ארי סהיד הוא פינתא ארי יי' הוא
אלהים:
והו לזמן יומין סביאין בתר ראניח
יי' לישראל מכל בעלי דכבדוהון
מסחור סחור וירושע סב על
ביומין וקרא יהושע לכל ישראל
לסכוהי ולרישוהי ולדינהי ו
ולסרכוהי ואמר להון אנא סיבת
עלית ביומין ואתון חזיתון ית
פל דעבר יי' אלהכון לכל עממיא
האלין מן קדמיכון ארי יי' אלהכון
מימריה מניח לכוון חוז די פלגית
לכוון ית עממיא די אשתארו
האלין באחסנא לשבטיכון מן
ירדנא וכל עממיא רשיצית וימא
רבא מעלני שמשא ווי אלהכון הוא
ירבגונו מן קדמיכון וירבד י
יתחון מן קדמיכון ויתחון ית
ארעהון כמא די מלל יי' אלהכון
לכוון ותתקפון לתרא למטר
ולמעבר ית כל דכתיב בספר
אורייתא דמשה בדיל דלא למסטי
מניה לימינא ולסמלא בדיל דלא
לאתערבא בעממיא האלין די
אשתארו האלין עמכון וכשום
סעותהון לא תדכרון ולא ת
תקימון ולא תפלחונון ולא
תסגדון להו אלהו בדתלמא ד
די אלהכון תדבקון כמא ד
דעברתון עד יומא דדיו ותריד יי'
מן קדמיכון עמפין רברבין ו
ותקיפון ואתון לא קם אנש
קדמיכון עד יומא דדיו וברא
הד מנכון ירדף אלפא ארי יי'
אלהכון מימריה מניח לכוון כמא
די מלל לכוון ותסתפרון לתרא
לנפשתיכון למרתם ית יי' אלהכון

רשי

ויברכו אלהי' ואחיהו
קדם יי' בני ישראל:
ויקראו בני גד ובני
ראובן כי עד הוא
למחנה הכי זה יין
המקראות הקצרים
וכדי להוסיף בו ית
מיהא חת ויקראו בני
ראובן ובני גד למדבח
עד: דאוהפלתי לכס'
בגודל לנחלה א
חת הנשים הנשארים
ליכבס: ולסוטט

כנ

יהוה האלהים:
ויהי מימים רבים אחרי אשר הניח
יהוה לישראל מכל איביהם מסביב
ויהושע זקן בא בימים ויקרא
יהושע לכל ישראל לזקניו ולראשי
ולשפטיו ולשטריו ויאמר אלהים
אני זקנתי באתי בימים ואתם
ראיתם את כל אשר עשה יהוה
אלהיכם לכל הגוים האלה מפניכם
כי יהוה אלהיכם הוא הנלחם לכם:
ראו הפלתי לכם את הגוים ה
הנשארים האלה בנחלה לשבטיכם
מן הירדן וכל הגוים אשר הכרתו
והים הגדול מבוא השמש: ויהוה
אלהיכם הוא עדיפם מפניכם והוריש
אתם מלפניכם וירשתם את ארצם
כאשר דבר יהוה אלהיכם לכם:
וחזקתם מאד לשמר ולעשות את
כל הכתוב בספר תורת משה
לבלתי סור ממנו ימין ושמאל:
לבלתי בוא בגוים האלה הנשארים
האלה אתכם ובשם אלהיכם לא
תזכירו ולא תשבעו ולא תעבדום
ולא תשתחוו להם: כי אם ביהוה
אלהיכם תדבקו כאשר עשיתם עד
היום הזה: וירש יהוה מפניכם
גוים גדלים ועצומים ואתם לא
עמד איש בפניכם עד היום הזה:
איש אחד פכם ירדף ארץ כי יהוה
אלהיכם הוא הנלחם לכם כאשר דבר
לכם: ונשמרתם מאד לנפשתיכם
לאהבה את יהוה אלהיכם:

מסרה

וסימ' אודי אשר הניח יי' לישראל
וילחמו בני עמון עם יי' ויהי מימים
בנימ קציר חטים: בספר תורת
משה ג' דסמיכי בקריאה וסימ' כאש'
אזה משה עבר יי' וחזקתם מאד
לשמור ולעשות ואת בני המכס
לא חטית דמלכים ומסר עם
בסיפרא דא כסימן ח': לא עמד
ג' וסימ' וירש יי' מפניהם מדוע
בסוף אבדיד אשרי האיש אשר:
נשמרתם ה בקריאה וסימ' כסוד
ואחזקין:

ויבא עליו חת הים על פרעה ואף על פי שלא זכרו הרי זכר מצרי או חמר עליו דרך כלל על מצרים וברשע על כל יחיד ויחיד שבהם חמר שם היה במצרים חמר שלא היה רוצה להכנס לים הגל טורדו לים: וחביאה כמוב בזה וקרי בלא הא והענין אחד: וילחם בישראל והנה לא ראינו בתורה שנלחם בלק עם ישראל וגם יפתח חמר חס כלחם

ויבא עליו חת הים על כל יחיד ויחיד שבהם שם היה היחיד בורח שלא ליכנס בים כל שם רוקח חריו וקולטו: וילחמו בכס בעלי יריחו והפריזו וגו' כל שבעה האומות נזכרין כאן לפי שיריחו עומדת על הספר והיא נבדה ומנעולה של חרץ ישראל קבצו לתוכה מכל שבעה האומות נבדרי החיל: אלהים

בנו חלל פירושו זו המלחמה עשה ששלח לבלעם לקלל אתכם ו הרהר מתוך מעשיו כי חילו היה יכול להלחם אתכם היה כלחם כמו שכתוב חולי חוכל ככה בו ה המחשב חשבה הכתו למעשה: בעלי יריחו והנה לא ראינו שנלחמו בעלי יריחו בהם אבל הכתוב חומר ויריחו סוגרת ו ומסוגרת מפני בני ישראל חולי יחלו מיריחו מגדולי העיר חל מלכי כנען להזהירם וכן כך כלכדה יריחו והם היו עם המלכים שנתקבצו חמר כן להלחם עם יהושע פה אחד ואם נחמר כי משבעה גו סוכר הנה נתקבצו ליריחו לפי שהיתה עומדת על הספר והיא מנעולה של חרץ ישראל ונתקבצו שם ל להלחם עם ישראל הנה לא ספר הכתוב מלחמה זאת ואם היתה למה לא ספר אותה הכתו זהו דבר תימה אלא הכתוב כמו ש שכירטנו: שני מלכי האמורי

ובפרשין לפרעה דסוף: וצעקו קדם יי ושוי קבלא בניכוון ובין מצראי ואיתי עלוהי ית יבא וחפנון וחזארה עיניכוון ית די ע עבדית במצרים ויתבתון במדברא יומין סגיאין: ואעליית יתכוון לארע אמוראה דירתיב בעברא דירדנא ואגניחו קרבא עמכוון ומסרית יתרוון בידכוון וירירוון ית ארעהון ושציתנוון מן קדמיכוון: וקם בלק בר צפור מלכא דמואב ואגניח קרבא ב בישראל ושלח וקרא לבלעם בר בעור למלט יתכוון ולא אבית ל לקבלא מן בלעם וברך ברבא יתכוון ושגברת יתכוון מן יריה: ועברתוון ית ירדנא ואמתיו ליריחו ואגניחו קרבא ככוון יתבי יריחו א אמוראי ופרואי ובנענאי והתאי ו נרנשאי חוגאי ויבוסאי ומסרית י יתרוון בידכוון: ושלחית קדמיכוון ית ערעיתא ותרכית יתרוון מן ק קדמיכוון תרין פלכי אמוראי לא בהרברך ולא בקשתך: ויהבית לכוון ארעא די לא לאיתוון בה וקריוון די לא בנירוון ויתברתוון בהון פרמין ויתוון די לא נצבתוון אתוון אכלין: וכען דחלו מן קדם יי ופלחו קדמוהי בשלמותא ו ובקושטא ואעדו ית מעותא די פ פלחו אבהתכוון בעבר פרת ו ובמצרים ופלחו קדם יי: ואם ביש בעיניכוון למפלח קדם יי ב בחרו לכוון יומא דין קדם מן ת תפלחוון אם ית מעותא די פלחו אבהתכוון דבעברא דפרת ואם ית מעותא אמוראי די אתוון יתבין ב בארעהון ברם אגא ואנש ביתי נפלח קדם יי: ואתיב עכא ואמר חס לנא מלמשבק ית פולחנא די ל למפלח לטעות עממיה: ארוי אלהנא הוא דאסיק יתנא וית אבהתנא בארעא דמצרים מבית עברותא ודי עבר לעינא ית איתנא וית רברבתא האלן ונטרנא בכל אורחא די הליכנא בה ובכל עממא די עברנא בניהוון: ותריד יי ית כל עממיה וית אמוראה יתיב

המצרים בקריאה וסי' היה כי יראו אותך המצרים ואמרו: ויראו המצרי את האשה וירעו אותנו המצרים ויענונו: כי לא יזלזלו המצרים לאכול וישם מאפל: ונסר גם בסדר לך לך: הצרעה ג' וסי' נסר בסדר ובפרשין יס' סוף: ויצעקו אל יהוה ושם מאפל ביניכם ובין המצרים ובא עליו את הים ויכסהו ותראינה עיניכם את אשר עשיתי במצרים ותשבו במדבר ימים רבים: ואנאה אתכם אל ארץ האמרי היושב בעבר הירדן וילחמו אתכם ואתן אותם בידכם ותירשו את ארצם ואשמידם מפניכם: וקם בלק בר צפור מואב וילחם בישראל וישלח ויקרא לבלעם בר בעור לקלל אתכם: ורא אביתי רשמע לבלעם ויברך ברוך אתכם ואצל אתכם מידו: ותעברו את הירדן ותבאו אל יריחו וילחמו בכם בעלי יריחו האמרי והפריזו ורהבנעני ורחחלי והגרנשיו ההוי והיבוס ואתן אותם בידכם: ואשלח לפניכם את הצרעה ותגרש אותם מפניכם שני מלכי האמרי לא כחרברך ולא בקשתך: ואתן לכם ארץ אשר לא יגעת בה וערים אשר לא בניתם ותשבו בהם כרמים וזיתים אשר לא נטעתם אתם אכלים: ועתה יראו את יהוה ועברו אתו בתמים ובאמת והסירו את אלהים אשר עבדו אבותיכם בעבר הנהר ובמצרים ועברו את יהוה: ואם רע בעיניכם לעבד את יהוה בחרו לכם היום את מי תעבדון אם את אלהים אשר עבדו אבותיכם אשר בעבר הנהר ואם את אלהי האמרי אשר אתם יושבים בארצם ואנכי וביתי נעבד את יהוה: ויען העם ויאמר הלילה לנו מעוב את יהוה לעבד אלהים אחרים: כי יהוה אלהינו הוא המעלה אתנו ואת אבותינו מארץ מצרים מבית עבדים ואשר עשה לעינינו את האתרת הגדולת האלה וישמרנו בכל הדרך אשר הלכנו בה ובכל העמים אשר עברנו בקרבם: ויגרש יהוה את כל העמים ואת האמרי יושב

רלבג

ואחר זה הביא חותם אל חרץ האמרי היושב בעבר הירדן והו' חרץ סיחון וענן שני מלכי האמרי וירשו ישראל חרצם מצד העזר ס האהי לא בחרכם ולא בקשתם ואחר זה השתדל בלק בן צפור להלחם בישראל ב בסקרה לבעלס בן בעור לקלל חותם ולא חכה הסי לשמוע אל בלעם ויברך ברוך ח חותם והבילס השס ית ממנו כמו שזכר בתורה: ואחר זה עברתם את הירדן ובלת ליריחו וירשתם אותה ואת כלחמו לבלעם בהם בעלי יריחו והם מלכי האמרי והפריזו והכנעני והחתי והגרנשיו החוי והיבוס: שנלחמו עם ישראל כמו שזכר בזה הספר וזה ממה שזכר שכל אחד מהמלכים ההם היה לו חלק מה ביריחו כמו שזכר ר רזל: והנה שלחתי לכם הצרע לל סחדש להם מקין ה הוזקו בהן זולת חרב המלחמה: ואחר שזכר כל הטובות ש סחן השם ית' את ישראל בה חותם לירח חת יי ולעבוד חותם ולהסיר את אהי הנכר מקרבם ולפי שידע מהכונותם אז שלא ל לעבוד עו' עם מה ש שמעך לכם אל זה ב בדברים חלו חמ' להם שחם רע בעיניהם לעבוד חת יי ויבחרו להם אהי חנותיהם אשר מעבר הנהר שהרחיקם הסי מזה בכל עו' ואלה לקח חברהם משם והוליכו אל חרץ כנען שלא לעבוד אהי האמרי חס' הביאם הש' ית' לסבת בארצם בטהוריות חת ארצם והנה ח חמנותיהם הכונות ומנהגותיהם הפחות' היו סבה שהקיהה ה הארץ חותם כמו ש שזכר בתור' כי ברשע

לשמע
אלה הדברים
לשמע א בלעם
הושע
לבלעם
והכנעני
והחתי
והגרנשיו
החוי והיבוס
קדחה ושתיה
קרי

מסרה

עקב: יראו ג' וסי' ועתה יראו את יי וראו את יי קדשו אך יראו את יי: ואש עשהו דסמיכי וסי' נסר בסד' עקב: ואת האמרי ד' דסמיכי בקריאה וסי' וכנען ילד אש צידון כמות חובר דה' ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרנשיו וירשו את כל העמי' ונסר גם בסדר לך לך:

הגוי' ההם יי מורישם מפניהם מה היה נכ סבה להרחיק ישראל מהלחיהם לנבדם והודיעם גם כן יהושע עם זה שחם יבחרו לעבוד אלהים אחרים שלא יסכים עמיהם חרץ הוא וכו' והו' יעבדו חת יי כדי להרחיקם עוד מלבחור בעו' והנה היה ההשתדלות בחלו כדי שיקבלו עוד הדור ההוא לפני האלהים שלא לעבוד עו' כי זה היה ראוי שירחיקם יותר מ מה מסך אחר עו' אחרי מות יהושע ועל לא נשמרו מה כמו שזכר בראש ספר שופטים: ויען העם וגו' ונענה העם כי חלילה להם מעבוד אלהים אחרים עם ראותם הטובות והנפלאות שחנכם הסי' והנה

וזכר עוד שכבר עבדו ישראל את יי' כל ימי יהושע וכל ימי הזקני אשר האריכו ימים אחרי יהושע ואשר ידעו את כל מעשה יי' אשר עשה לישראל והם יוצאי מצרים כי זולתם לא ידעו את כל המעשה וזכר אחר זה כי עצמות יוסף קברו במקום ההוא שהיה לבניו לנחלה וכי אלעזר בן אהרן מת וקברו אותו בנבעת פנחס בנו אשר נתן לו בבהר אפרים והם יאמרו חומר חזק היתה לפנחס חס לה היתה לאעזר חמרנו לו כי תקף שמת אעזר היה יורשו פנחס לפי שרשי התורה ולזה כשנקבר נקבר בנבעת פנחס בנו וחולס רבותי זל חמרנו בפרקיש נחלת כי פנחס ירעה מאסתו וזה דרך דרש ואמנם הפסוק הוא לפי מה שכתבנו: ואולם התועלות המגיעות מזה הספור הם אלו:

רשי

להר געש / מלמד שרעם עליהם / ההר להודג' לפי שלא הספידוהו / כרחוי: האריכו ימים / ימים האריכו שנים לא האריכו ש / שנעשו: קברו בשכם / משכם / בנבואה לשכם החזירוהו: / בנבעת פנחס בנו / מהיכן היה / לו לפנחס חלק בחרן שירם / מאסתו:

סליק ספר יהושע

רדק

מזכין להר געש / רבי ברכיה / וכי טימון בשם ריב' חזרנו על המקרא ולא מנחנו מקום ששמו הר געש חלל מה הוא הר געש על ידי שנתרסלו ישראל בו ולא הספידוהו כרחוי רצה הקדוש ב"ה להנעים עליהם ההר ל' שנעש ההר ביום קבורתו: אשר העלו בני ישראל אל הע"ב שכתוב ויעל משה את עצמות יוסף עמ' הוא הזהיר את בני ישראל להעלות

מזכין להר געש / ופלא ישראל / קדם יי' כל יומי יהושע וכל יומי / סביא די אוריכו יומין בתר יהושע / ודי ידעו ית כל עוברי די די עבר / לישראל: וית גרמי יוסף דאסיקו / בני ישראל ממצרים קברו בשכם / באחסנת הקלא דקנא יעקב בבני / חמור אבוהי דשכם במאה חורפן / והו לבני יוסף לאחסנא / ואלעזר / בר אהרן מית וקברו תיה בנבעתא / דפנחס בריה דאהרן ביה / בטורא רבית אפרים:

סליק ספר יהושע

טכום הפסוקים של ספר יהושע שש מאות וחמשים ושש וס' סנ' וחציו ומכשכח / עד רמת גלעד וסדריו ארבעה עשר:

הא' הוא למרכס / עוצם הסנה / הטי לישראל ושכבר / קיים מה שנבע ל / לחבונתו ולרע' שיתן / להם את הארץ ולזה / זכר מה שירשו מהאר' / עי משה ועי יהושע / והמלכי הדבים אשר / נפלו בדם:

הב' הוא במדות / הוא שראוי / לכל אדם שלא יקצר / מעשות מה שאפשר / מהטוב בחייו הלא ת / תראה כי יהושע מכני / שלא יכול להסלי' ירוש' / הארץ לישראל לא קצר / לעשות מה שהיה ח / אפשר לו מהטוב והוא / הפלת הארץ בנחלה / לשבטים כי בזה היה / תועלת כי הוא היה כ / נביא ולא תשלם זאת / החלוקה בשלמות למי / שאינו נביא כי על פי / יי' היתה כמו שזכר עס / שכבר נמשך מזה ת / תועלת שאם חלקו הארץ הנכבשת לכד היו ישר' מתעצלי' בירושת הנשאר מהארץ / לדעתם שמה שיכבשו יגיע לכלל ישראל הנה לא יקום אחד מהשבטים חס לא יקומו / כלם וחולו תהיה זאת העצלה סבה שלא תשלם להם ירושת הארץ אך כשידע כל / שבט המגיע לו מזה יודרו לכבוש הארץ הריא לפימה שאפשר והם הוצרכו אל / העזר בקש אותו מאחד השבטים או יתד והבטיחו שהוא יעזר אותם גם כן לכבוש / חלקו כמו שמנחנו שעתה שבט יהודה ושבט שמעון לפי מה שנזכר בראש ספר / שופטים:

מצפון להר געש: ויעבד ישראל / את יהוה כל ימי יהושע וכל ימי / הזקנים אשר האריכו ימים אחרי / יהושע ואשר ידעו את כל מעשה / יהוה אשר עשה לישראל: ואת / עצמות יוסף אשר העלו בני / ישראל מצרים קברו בשכם / בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת / בני חמור אבי שכם במאה קשיטה / ויהיו לבני יוסף לנחלה: ואלעזר בן / אהרן מת ויקברו אתו בנבעת / פנחס בנו אשר נתן לו בבהר אפרים:

השלישי הוא בזכירת המגיע לשבט ושבט מהארץ להצילם מהקטטה / והמיריבה חס ברוב הימים יפול מחלוקת ביניהם בענין הארץ / הנה מה שזכר בזה המקום מהמגיע לחלק חלק מהם ישמרו מהקטטה: / הרביעי הוא להזכיר קיום מה שיעד השם יתברך לכלב באשר מלא אחרי / יי' ולא הלך בעצת שאר המרגלי' שהארץ אשר דרכה רגלו בה תהיה / לו לנחלה ולבניו:

החמישי הוא להודיע שכבר נתקיים ייעוד השם יתברך שבט שמעון ונלי / במה שאמר יעקב אחלקם ביעקב ואביצם בישראל כי כבר היו / נחלתיהם מפוזרות כמו שזכרנו:

השישי הוא להודיע שכבר קיימו ישראל מה שבנו בתורה להבדיל ערף המקלט / ולתת ללוים ערים לשבת ומגוריהן לבהמת' והנה קבצנו שתי המצות / יחד כי ידמה שיערי הכהנים והלוים כלם קולטות והנה התבאר מן התורה כי / המזבח היה קילט ההורג בשונג ולזה הוצרך לומר בהורג במזיד מעט מזבחי / תקחתו ללוים כמו שביארנו עס וידמה כי מפני שכלל ערי המקלט עס ערי הלוים / הישראליות בזה המספר ואמ' בסוף שהם ערים לח ומגוריהן שכבר הקיפו זולנו / ולזה תהיינה כלם קולטות:

השביעי והוא מה שלמדנו מהמזבח שבנו השבטים אשר מעבר הירדן כי / כשירצה האדם דבר אפשר שיתחדש ממנו הפסד או נזק ראוי / יהיה אפשר שיעבד היות הירדן מפסיק ביניהם ובין ארץ ישראל שישיבתו בניהם / האם היה בתבנית מזבח יי' וקראו שמו כי עד הוא בינותינו כי יי' האלהים יהושע כאשר ראה גם כן אבסרות סוד ישראל מאחרי יי' מנז מה שנשאר מן הנוים ההם שלא / המרימו גם כן לפי מה שאפשר להצילם מזה והביאם מזה אל שיקבלו עליהם שנית אל האלהים לעבדו: ולאחריה איתנו ושלח לסוד מאחרינו להרחיקם יותר מזה העון:

הוא שלמדנו מענין שלוח פנחס והנשיאים לשבטים שהיו מעבר לירדן לחקור אמות הענין קודם עלותם עליהם לבוא והוא כי גם בענינים אשר יחשב / שאין להמתין עליהם לעשותם כי אם תקף צריך להתישב ולחקור הענין הלא תראה כי לולא זאת החקירה היה נמשך מזה נזק רב בעלות בני ישראל לבוא / על אחיהם והנה יחשב שאין להמתין על אלו הדברים שהם כנגד השם יתברך מפני הסבות שזכרו פנחס והנשיאים לשבטים האלו בזה המקום ולזה תמנח שלא המתין / פנחס לקחת ענה ממה רבינו בדבר זמרי אמרו רבותינו זל כל מקום שיש חלוקת השם אין חולקין כבוד לרב ומה המקום יותר הספק חזק לא נמלכו ישראל בזה ביהושע / שהיה נביא עס שהיה מהענינים הראויים לעשות לפי משפטי התורה בהטלת העונשים ראוי שהיה המעשה בהם לפי דרכי התורה באופני החקירה המיוסדת בתורה לא / שיסאלו חזק האמת בזה לכביא והם באנו לבאר זה בזה המקום יארטו הדברים יותר מהראוי למה שאמנו בו:

הוא מה שלמדנו שראוי לכל אדם שיסתדל שהיה נקבר בגבול משפחתו להשאיר שמו ולזה זכר בהקבר יהושע בגבול נחלתו והקבר יוסף בגבול נחלת / בניו והקבר אלעזר בן אהרן בנבעת פנחס בנו ומה המקום למדנו התועלת שהגיע מזה הצד ליוסף שבחלקו בכי' לפני שבטים וזה כי בזה היה רבני / בגדולות לבני רחל ויתכן יותר שיגיע מקום קבורתה בנחלה לאחד מהם וכבר נתבאר שכן היה לפי מה שנזכר בספר שמואל:

סליק ספר יהושע

התשיעי